

คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Journal of Humanities and Social Sciences

Prince of Songkla University

ปีที่ 19 ฉบับที่ 2
VOL.19 NO.2

กรกฎาคม
ธันวาคม 2566

ISSN 3027-6225 (Online)

Journal
of Humanities &
Social Sciences

วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Journal of Humanities and Social Sciences

Prince of Songkla University

ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2566)

Vol. 19 No. 2 (July – December 2023)

ISSN 3027-6225 (Online)

วัตถุประสงค์

1. ส่งเสริม สนับสนุนให้อาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย นักศึกษา ฯลฯ ทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้มีโอกาสนำเสนอและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการในวงกว้าง
2. พัฒนาศาสตร์ทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยเฉพาะในรูปแบบบทความวิชาการ (Academic Article) บทความวิจัย (Research Article) และบทความปริทัศน์หนังสือ (Book Reviews) ที่มีคุณภาพตามขอบเขตที่วารสารกำหนด
3. เพื่อประโยชน์ในการนำองค์ความรู้ที่ได้จากบทความวิชาการ บทความวิจัย และบทปริทัศน์หนังสือ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ของการเรียนการสอน และการนำไปต่อยอดในการพัฒนาชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ขอบเขตเนื้อหา

วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เปิดรับบทความวิจัย (Research Article) บทความวิชาการ (Academic Article) และบทความปริทัศน์จากหนังสือ (Book reviews) ในสาขาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยเปิดรับทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ดังนี้

1. ด้าน Humanities
 - 1) Linguistics
 - 2) Language
 - 3) literature
 - 4) folklore

5) Cultural studies

6) Philosophy and Religion

2. ด้าน Social science consists of the following 5 disciplines :

1) Sociology and Anthropology

2) History

3) Economics

4) Social Work

กำหนดการออกเผยแพร่

วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ กำหนดเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน และฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม-ธันวาคม มีการตรวจสอบคุณภาพของบทความโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Reviews) ที่มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องทั้งจากภายในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และจากสถาบันการศึกษาอื่นๆ อย่างน้อย 3 ท่าน โดยเป็นการประเมินแบบ Double-Blinded Peer Review

ข้อคิดเห็นใดๆ ของบทความที่เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้เป็นของผู้เขียน ไม่ถือเป็นความคิดเห็นและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ และหากประสงค์จะนำบทความใดในวารสารไปเผยแพร่ซ้ำ โปรดติดต่อผู้เขียนบทความโดยตรง

คณะกรรมการวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ที่ปรึกษา	คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
บรรณาธิการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชากร ประพหล
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริมา ปุรินทรภิบาล
กองบรรณาธิการ	

- 1) ศาสตราจารย์ (กิตติคุณ) ดร. สุวรรณ สถาอานันท์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2) ศาสตราจารย์ (เกียรติคุณ) ดร. อาลี วิบูลย์พงศ์
นักวิชาการอิสระ
- 3) ศาสตราจารย์ ดร. ปราณิ กุลละวณิชย์
นักวิชาการอิสระ
- 4) Professor Abdullah bin Saleh Al-Washmi
Professor Saad bin Muhammad Al-Qahtani
- 5) ศาสตราจารย์ ดร. ปรีศวร ยืนเสน
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- 6) ศาสตราจารย์ ระพีพรรณ คำหอม
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 7) ศาสตราจารย์ สุรพล ดำริห์กุล
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 8) รองศาสตราจารย์ ดร. สุรสิทธิ์ อมรวิชช์ศักดิ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- 9) รองศาสตราจารย์ ดร. อรทัย เพียยุระ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- 10) รองศาสตราจารย์ กาญจนา สหะวิริยะ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- 11) รองศาสตราจารย์ คำนวล คำมณี
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- 12) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิลักษณ์ เกษมผลกุล
มหาวิทยาลัยมหิดล
- 13) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิทธิณี ธรรมชัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 14) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กฤตวิทย์ อัจฉริยะพานิชกุล
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- 15) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กัลยา ดาราหะ
นักวิชาการอิสระ
- 16) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิวิชญ์ เลี้ยงอิสสระ
มหาวิทยาลัยมหิดล
- 17) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เชิดชัย อุดมพันธ์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- 18) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นารีรัตน์ วัฒนเวฬุ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- 19) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภูมิ สุระเกียรติ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- 20) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดิเรก หมานมานะ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

- 21) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รุสลัน อุทัย
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

กองบรรณาธิการตรวจสอบบทความฉบับภาษาอังกฤษ

- 1) ดร. ธีรชัยชนก พรหมบุตร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- 2) อาจารย์กัญญา พรวิสันต์ยิ่ง
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

กองบรรณาธิการพิสูจน์อักษร

- 1) อาจารย์ นศวัฒน์ สาระ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- 2) อาจารย์ นันทพร แสงมณี
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

กองบรรณาธิการตรวจสอบบรรณานุกรม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฐะปะนีย์ เทพญา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ฝ่ายจัดการวารสาร

- 1) นายสันติ เส้นหมาน
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- 2) นางสาวกัญจนพร คงทอง
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สารบัญ

หน้า

Soft Power : ปัจจัยในการพัฒนาประเทศของสาธารณรัฐเกาหลี	
<i>Soft Power : The factors of the Republic of Korea's development</i>	1
ศึกษาการใช้คำกริยาหลายความหมาย ‘ 놓다 ’ ในภาษาเกาหลีของนักศึกษาชาวไทย	
<i>A study on Thai students' use of the polysemic Korean verb</i>	
'놓다' /Nohda/.....	50
การศึกษาลักษณะข้อผิดพลาดการเขียนภาษาจีนของนิสิตหลักสูตรภาษาจีน	
มหาวิทยาลัยทักษิณ	
<i>A Study of Features of Chinese Writing Errors Made by Chinese Majors</i>	
<i>Students at Thaksin University</i>	95
“อิกิเรียว” ในวรรณกรรมเรื่องสังหารจอมทัพอัศวินของมูระกะมิ ฮะรุกิ : บาดแผลและ	
ความทรงจำจากสงคราม	
“Ikiryō” in Murakami Haruki’s Killing Commendatore: Wounds and	
Memories from the War	130
ความทรงจำในสื่อบันเทิงคดีเรื่อง สี่แผ่นดิน	
<i>Memories in the Entertainment Media of The Story ‘Four Reigns’</i>	161
การแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติในนวนิยายเรื่อง The Council of Animals ของ	
Nick McDonell	
<i>The Translation of Onomatopoeic Words in Nick McDonell’s The</i>	
<i>Council of Animals</i>	188

Soft Power : ปัจจัยในการพัฒนาประเทศของ
สาธารณรัฐเกาหลี

Soft Power : The factors of the Republic
of Korea's development

ชินภา อิศรางกูร ณ อยุธยา

นักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Chinapha Isarankura Na Ayutthaya

Faculty of Economics, Thammasat University

นภควัฒน์ วันชัย

นักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Naphakhawat Wanchai

Department of History, Faculty of Arts, Thammasat University

ธำปกรณ์ กำเนิดศิริ*

อาจารย์ประจำสาขาวิชาโท เกาหลีศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Thapakorn Kamnerdsiri

Korean Studies program, Faculty of Arts, Thammasat University

**Corresponding Author, E-mail: dr.tony.tao@hotmail.com*

Received: May 1, 2023 Revised: Aug 8, 2023 Accepted: Dec 8, 2023 Available: Dec 30, 2023

Abstract

This research aims to investigate the determinants that influenced the Republic of Korea's adoption of a soft power policy as a crucial strategy for national progress. In anticipation of challenges in economic development, the South Korean government incorporated the soft power approach as a fundamental component of the country's growth since the 1990s. This strategic shift empowered South Korea to transition from adversity to triumph, establishing itself as a global leader in cultural exports.

The study identified several factors motivating the South Korean government to implement soft power for economic development. The primary factor was the impact of the Asian Financial Crisis in 1997, prompting the government to utilize soft power to construct a new national image. The second factor encompassed geographical limitations and diplomatic considerations. The third factor involved leveraging soft power to globally promote products and consumption values. The fourth factor was the influence of successful entertainment

industry models from the United States and Japan. Finally, population constraints constituted the fifth factor, compelling South Korea to adopt soft power as a developmental strategy.

The convergence of these factors led the South Korean government to embrace soft power as a comprehensive approach to national development, propelling the country from economic challenges to global success in cultural exports.

Keywords: Factor, Soft Power, Development, Republic of Korea

บทคัดย่อ

บทความวิจัย เรื่อง Soft Power : ปัจจัยในการพัฒนาประเทศของสาธารณรัฐเกาหลี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลเกาหลีใต้ในการนำนโยบาย Soft Power มาใช้ในการพัฒนาประเทศ รัฐบาลเกาหลีใต้เล็งเห็นถึงข้อจำกัดบางประการที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม Soft Power จึงเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1990 จนกระทั่งเกาหลีใต้สามารถพลิกวิกฤติให้เป็นโอกาส เปลี่ยนจากประเทศยากจนกลายเป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จในการส่งออกวัฒนธรรมระดับโลก

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ส่งผลให้รัฐบาลเกาหลีใต้ตัดสินใจใช้ Soft Power ในการพัฒนาเศรษฐกิจประกอบด้วยสาเหตุหลายประการ ปัจจัยแรกเกิดจากวิกฤติการเงินเอเชียในปี ค.ศ. 1997 เกาหลีใต้ได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจอย่างหนัก รัฐบาลเกาหลีใต้ต้องการสร้างภาพลักษณ์ใหม่เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับประเทศจึงเลือกใช้ Soft Power เป็นเครื่องมือในการฟื้นฟูเศรษฐกิจ ปัจจัยที่สอง คือ ข้อจำกัดทางด้านภูมิศาสตร์ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาทำให้การเพาะปลูกมีจำกัดและเกาหลีใต้มีสถานะเป็นรัฐก้นขน นโยบายทางการทูตเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจึงดำเนินการโดยใช้วัฒนธรรม ปัจจัยที่สามเกาหลีใต้ใช้ Soft Power ในการผลักดัน

สินค้าออกสู่ตลาดต่างประเทศเพื่อสร้างการรับรู้และค่านิยมการบริโภคสินค้าสัญชาติเกาหลีใต้ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายการพัฒนาประเทศเพื่อก้าวสู่บทบาทในเวทีโลก ปัจจัยที่สี่คือ เกาหลีใต้มีต้นแบบความสำเร็จด้านอุตสาหกรรมบันเทิงจากสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น ปัจจัยสุดท้ายเกาหลีใต้มีข้อจำกัดด้านจำนวนประชากร ปัจจัยทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่ทำให้รัฐบาลเกาหลีใต้ตัดสินใจใช้ Soft Power ในการพัฒนาประเทศเกาหลีใต้

คำสำคัญ : ปัจจัย Soft Power การพัฒนา สาธารณรัฐเกาหลี

ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยองค์ประกอบและปัจจัยที่สำคัญในหลายด้าน เช่น โครงสร้างพื้นฐาน การลงทุน การเปิดการค้าเสรี รวมไปถึงความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งมีได้ถูกจำกัดอยู่เพียงแค่ว่า ปัจจัยในประเทศแต่เพียงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงปัจจัยภายนอกประเทศที่มีความเป็นพลวัต ไม่หยุดนิ่ง และเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งในเรื่องของการค้าหรือ การลงทุนระหว่างประเทศ หรือแม้กระทั่งบทบาทของกองทัพที่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภายหลังการล่มสลายของอดีตสหภาพโซเวียตในปี

ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2566

ค.ศ. 1991 ซึ่งนับว่าเป็นจุดสิ้นสุดของสงครามเย็น ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการทหารดังกล่าวปรากฏขึ้นอย่างชัดเจน เช่น ความจำเป็นในการใช้กองกำลังทางการทหารในสงครามเย็นและการดำเนินเศรษฐกิจที่แบ่งแยกกันอย่างสุดขั้ว (ระหว่างค่ายทุนนิยมและสังคมนิยม) นำมาสู่การค้าเสรี การเชื่อมโยงการขนส่งมากยิ่งขึ้น และสิ่งที่สำคัญ คือ การเกิดขึ้นของอุตสาหกรรมดิจิทัล ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่มีความน่าสนใจและส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในเวลาต่อมา

ในแง่นี้ ภูมิภาคเอเชียถือว่ามีความสำคัญในหลาย ๆ แง่มุม โดยเฉพาะภายหลังสิ้นสุดความขัดแย้งหรือสภาวะสงครามที่ดำเนินมาอย่างยาวนาน การมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจได้เปลี่ยนแปลงไปเกือบทุกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “เกาหลีใต้” ซึ่งได้กลายมาเป็นประเทศที่มีอุตสาหกรรมบันเทิงและอุตสาหกรรมเชิงวัฒนธรรมที่มีความก้าวหน้า ในยุคปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาของเกาหลีใต้ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วดังกล่าว นำไปสู่คำถามที่สำคัญว่า *เกาหลีใต้มีวิธีการอย่างไรในการพัฒนาประเทศเข้าสู่การเป็นประเทศส่งออกอุตสาหกรรมบันเทิง รวมถึงมีพื้นที่ส่วนแบ่งทางการตลาดสำหรับสินค้าเชิงวัฒนธรรมที่ติดลำดับต้นของโลก ซึ่งเงื่อนไขดังกล่าวนี้เองที่เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการสร้างความเข้มแข็งและการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระยะยาว* ในแง่นี้ แนวคิด เรื่อง “Soft Power” ดูเหมือนจะเป็นคำตอบที่สำคัญสำหรับการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด

ของเกาหลีใต้ได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามถึงแม้กระบวนการดังกล่าว
สำหรับการพัฒนาประเทศเกาหลีใต้จะมีเหตุปัจจัยมาจาก “คุณค่า”
ทางวัฒนธรรมเป็นหลัก เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไป แต่ประเด็นสำคัญ
ของคำถามการวิจัยนอกเหนือไปจาก “วิธีการ” หรือ “การแก้ไข” ที่
จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศ คือ “พัฒนาการ” “กระบวนการ” ของ
“Soft Power” สำหรับการพัฒนาประเทศ โดยพัฒนาการเหล่านี้มี
“ที่มา” อย่างไรจึงนำมาสู่การพัฒนาประเทศของเกาหลีใต้ ที่ได้
เปลี่ยนแปลงหน้าประวัติศาสตร์การพัฒนาประเทศในภูมิภาคเอเชีย
อย่างฉับพลัน แต่ความฉับพลันดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยความพร้อม
เพรียงภายในประเทศ อาศัยศักยภาพทางเทคโนโลยี คุณค่าทาง
วัฒนธรรม ดังนั้นสิ่งเหล่านี้จึงเป็น “พัฒนาการ” จนนำมาสู่ “Soft
Power” จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการทำความเข้าใจต่อการพัฒนา
ประเทศและเป็นบทเรียนแก่ประเทศอุตสาหกรรมเกิดใหม่ (Newly
Industrialized Country, NIC) ในภูมิภาคเอเชีย

นักวิชาการ เช่น Joseph S. Nye (2004, p. 5, 14) ได้กล่าวถึง
คำนิยามของ อำนาจเชิงอ่อน (Soft Power) หมายถึง ความสามารถ
ในการทำให้ผู้อื่นมีพฤติกรรมหรือทำในสิ่งที่ผู้ใช้อำนาจพึงปรารถนา
เพื่อบรรลุผลลัพธ์ตามที่ต้องการ มิได้มาจากการบังคับขู่เข็ญ กล่าวคือ
การออกคำสั่งหรือการใช้กำลังทางการทหารและการคว่ำบาตรทาง
เศรษฐกิจที่จัดว่าเป็น “Hard Power” หากแต่เกิดจากการโน้มน้าว
หรือการสร้างคามดึงดูดใจให้ผู้อื่นคล้อยตาม โดย Nye ได้อธิบายถึง

แหล่งที่มาของ Soft Power 3 แหล่ง ได้แก่ 1) วัฒนธรรม 2) ค่านิยมทางการเมือง และ 3) นโยบายต่างประเทศ ซึ่งชี้ให้เห็นว่า Soft Power มิได้จำกัดไว้แค่เพียงวัฒนธรรม เช่น วัฒนธรรมกระแสนิยม (pop culture) เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมการเกิดขึ้นของ Soft Power

พระ เจริญวัฒนกุล (2561, น. 247-248) ได้ให้ความเห็นว่า “Soft Power” มีความหมายถึง ศักยภาพหรือความสามารถที่ทำให้ผู้อื่นปรารถนาผลลัพธ์โดยที่ผู้ใช้อำนาจต้องการ กล่าวโดยง่าย คือ การสร้างความพึงพอใจของผู้อื่น (โดยไม่มีการบังคับ) ภายใต้เงื่อนไขที่สำคัญจากความพึงพอใจโดยที่ไม่สามารถจับต้องได้ให้สามารถ “คล้อย” ตามประสงค์ของผู้อื่นได้โดยไม่มีการบังคับหรือใช้ความรุนแรง ซึ่งมีความแตกต่างจาก “Hard Power” อำนาจ แข็งแข็ง เช่น การบังคับเพื่อให้ผู้อื่นปฏิบัติตามตนเอง ในแง่นี้ความหมายในลักษณะดังกล่าว สะท้อนถึงแนวคิดในการเปลี่ยนใจของผู้อื่นให้สามารถคล้อยตาม (เรียกว่าการยินยอมของผู้อื่น) เปลี่ยนพฤติกรรมหรือความสนใจได้ (โดยมิได้ผ่านการบังคับหรือข่มขู่) ในความหมายดังกล่าวซึ่งสะท้อนให้เห็นผ่านทาง “วัฒนธรรม” หรือคุณค่าในทางการเมือง โดยประเด็นทางวัฒนธรรมในแง่นี้ คือ คุณค่าและการปฏิบัติโดยสร้างความหมายสำหรับสังคม (การให้อัตลักษณ์) และหากมีความสอดคล้องกันกับหลัก “สากล” ก็สามารถสร้างแรงจูงใจที่ดีได้ หรือคุณค่าในทางการเมืองทั้งในและต่างประเทศ หากส่งเสริมในแง่คุณค่า

ด้านสิทธิมนุษยชน คุณค่าของประชาธิปไตยก็จะสามารถสร้างความพึงพอใจหรือได้รับความสนใจจากผู้อื่น ๆ ได้

จากคำนิยามหรือความหมายดังกล่าว การเลือกใช้นโยบาย “Soft Power” จึงไม่ได้จำกัดอยู่แค่รูปแบบของการเผยแพร่วัฒนธรรมผ่านอุตสาหกรรมบันเทิงเพียงเท่านั้น แต่เกาหลีใต้เลือกใช้ Soft Power เป็นองค์ประกอบที่สำคัญเพื่อสร้างแรงจูงใจทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง ในการพัฒนาประเทศและก่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศท่ามกลางยุคโลกาภิวัตน์ แต่ทั้งนี้กระบวนการที่จะนำไปสู่ Soft Power มีอาจประสบความสำเร็จในประเทศอื่น เพราะอันเนื่องมาจากกระบวนการดังกล่าวต้องได้รับการสนับสนุนของภาครัฐและภาคเอกชนที่ต้องให้ความร่วมมือกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านทรัพยากรเงินทุนหรือที่ดิน รวมไปถึงกฎระเบียบต้องมีความชัดเจน

ดังนั้นบทความนี้ผู้เขียนจึงมีความต้องการในการชี้ให้เห็นว่า ด้วยเหตุผลใดที่ทำให้ปัจจัยเรื่อง Soft Power กลายเป็นเงื่อนไขและปัจจัยหลักอันสำคัญของประเทศเกาหลีใต้ โดยเฉพาะการเติบโตของ “อุตสาหกรรมการบันเทิง” หรือการส่งออกทาง “วัฒนธรรม” จนนำไปสู่การเป็นประเทศที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วดังที่เห็นได้ในปัจจุบัน ผ่าน “กระบวนการ” และ “พัฒนาการ” สำหรับการพัฒนาประเทศภายหลังวิกฤตการณ์การเงินเมื่อปี 1997 เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่อง Soft Power ในบริบทสังคมเศรษฐกิจเกาหลี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลในการใช้นโยบาย Soft Power มาใช้ในการพัฒนาประเทศ
3. เพื่อศึกษาบทบาทของ Soft Power ในการพัฒนาการทางเศรษฐกิจของเกาหลีได้

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

แนวคิดเรื่องการพัฒนาประเทศด้วยพลังอ่อน หรือ Soft Power นั้น ถือได้ว่าเป็นวิธีการหรือกระบวนการพัฒนาประเทศโดยการมุ่งให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมบันเทิง ซึ่งเป็นกระบวนการในการส่งออกทุนทางวัฒนธรรม (Cultural capital) อันมีลักษณะที่เป็น “แนวทางการพัฒนาในรูปแบบใหม่” ซึ่งเป็นวิสัยทัศน์ร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนของเกาหลีใต้ การอธิบายแนวคิดดังกล่าววางอยู่บนกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องใน 6 ประการที่สำคัญกล่าวคือ

ทฤษฎีสถาบัน กล่าวคือ ทฤษฎีที่มองว่าขอบเขตหรือข้อจำกัดทางสังคมซึ่งสร้างขึ้นโดยมนุษย์ ส่งผลต่อโครงสร้างของปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในด้านของการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ (North, 1991) ทั้งนี้ “สถาบัน” มีในแง่ของการสนับสนุน

ในเชิงคุณภาพ เพื่อเป็นกลไกในการรองรับจากสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่การสนับสนุนอย่างเป็นระบบ เช่น การตั้งศูนย์ศิลปะแห่งกรุงโซล (Seoul Arts Center) และ ศูนย์ศิลปะการแสดงพื้นเมืองแห่งชาติ (National Center for Korean Traditional Performing Arts) เป็นต้น จากตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า การจัดตั้งสถาบันมีความสำคัญ ทั้งในแง่ของการเอื้อหนุนสภาพแวดล้อมและการส่งเสริมอย่างเป็นระบบ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า เป็นหน่วยงานที่คอยสนับสนุนการดำเนินงานของระบบเศรษฐกิจหรือกลไกที่ทำให้ระบบดำเนินไปอย่างราบรื่น

ทฤษฎีคุณสมบัติผู้ประกอบการ กล่าวคือ ทฤษฎีที่มองว่าตัวผู้ประกอบการหรือทักษะความเป็นผู้ประกอบการมีความสำคัญกับการออกนโยบายหรือนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกัน (ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งประดิษฐ์ แต่เป็นนวัตกรรมการบริหาร) โดยคำนิยามดังกล่าว คือ ผู้ที่สร้างดุลยภาพของสิ่งใหม่ต่อสังคมผ่านการทำลายอย่างสร้างสรรค์ (Creative Destruction) กล่าวคือ สิ่งใหม่ที่มาแทนสิ่งเก่า การตอบสนองของผู้บริโภคได้ดีกว่า (Schumpeter, 1950) ในแง่นี้ความสามารถหรือคุณสมบัติดังกล่าวมิได้จำกัดเพียงแคในภาคเอกชนที่มีผู้นำทางธุรกิจหรือผู้นำในองค์กรของบริษัท แต่ยังรวมถึงผู้นำของภาครัฐ โดยสามารถออกนโยบายที่สร้างสรรค์พึงจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแนวทางแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและ

สังคมได้ ด้วยเหตุนี้จึงมีความสำคัญสำหรับการอธิบายความสามารถของผู้นำในภาครัฐ

ทุนมนุษย์ (Human Capital) กล่าวคือ แนวคิดที่มองว่าทักษะ ความรู้ ความสามารถ รวมถึง ความชำนาญจากความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์การทำงานที่มีการสะสมอย่างยาวนานเป็นศักยภาพที่สำคัญของมนุษย์ซึ่งเป็นพื้นฐานของความก้าวหน้าของประเทศ กล่าวได้ว่าการใช้ทรัพยากรมนุษย์หรือการบริหารทุนมนุษย์นำไปสู่ความสำเร็จในหลากหลายด้าน (กันยารัตน์ จันทรสว่าง และสุภาวดี พรหมบุตร, 2562, น. 211) ในแง่นี้องค์ประกอบหรือปัจจัยที่ถือว่าเป็น “ส่วนสำคัญ” สำหรับการพัฒนาประเทศหรือองค์กร คือ “ทุนมนุษย์” ด้วยความก้าวหน้าของระบบเศรษฐกิจและการก่อเกิดของการค้าเสรีที่เพิ่มมากขึ้น การให้ความสำคัญต่อทุนมนุษย์ย่อมมีบทบาทมากยิ่งขึ้นตามความก้าวหน้าของสังคมและเศรษฐกิจเกาหลีใต้เมื่อครั้งที่ประสบวิกฤตการเงินเมื่อปี 1997 ส่งผลให้เกาหลีใต้ให้ความสำคัญกับการลงทุนในภาคการศึกษาเพิ่มมากขึ้น จากหลักฐานเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับการศึกษาของเกาหลีใต้ คือ การสอบ “ซูนึ่ง (수능)” เป็นต้น

เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative economy) กล่าวคือ การสร้างสินค้าและบริการในรูปแบบใหม่ ๆ โดยมีการเชื่อมโยงกับรากฐานของวัฒนธรรมผนวกกับเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมสมัยใหม่ นำไปสู่กระบวนการที่เรียกว่า “การคิดอย่างสร้างสรรค์” เพื่อสร้าง

คุณค่าทางเศรษฐกิจและสังคม จากกรอบแนวคิดเบื้องต้น มีความสอดคล้องกับการที่เกาหลีได้ส่งออกวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมบันเทิงภายใต้แนวคิดของรัฐบาลที่มี ความต้องการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ประเทศ อย่างไรก็ตามการพัฒนาดังกล่าวเกิดขึ้นพร้อมกับการเกิดขึ้นของปัจจัยทางเทคโนโลยีและการติดต่อสื่อสารด้านเครือข่ายของข้อมูลขยายขอบเขตเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง

โลกาภิวัตน์ (Globalization) กล่าวคือ แนวคิดที่เสนอว่า ภายหลังศตวรรษที่ 21 เป็นต้นมา มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างมหาศาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ คือ การเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการ เงินทุน รวมไปถึงข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศมีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ปัจจัยทางการทหาร คือ เครือข่ายข้อมูลทางการทหารทางไกลโดยสามารถรักษาสัญญาณความสัมพันธ์ของประเทศ และในขณะเดียวกันก็ได้สร้างภัยความมั่นคงต่อประเทศโดยรอบ ปัจจัยสิ่งแวดล้อมเชื่อมโยงถึงการขนส่งไม่ว่าจะเป็นทางบกและทางอากาศ และปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมที่เน้นในลักษณะของความสิ้นไหลทางวัฒนธรรมโดยเฉพาะแนวคิดข่าวสาร ภาพลักษณ์ รวมไปถึงอัตลักษณ์ของผู้คน หากนำปัจจัยทั้ง 4 ประการดังกล่าวมาผนวกกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีแล้วนั้น ทำให้สะท้อนถึงความเข้มข้นของเครือข่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

การพึ่งพาอาศัยภายใต้โลกาภิวัตน์ซึ่งประสานกันและกันทั้งในระดับ
แนวลึกและกว้าง เป็นต้น (Keohane & Nye, 2000, p. 114-119)

ลัทธิเสรีนิยมใหม่ (Neoliberalism) กล่าวคือ แนวคิดทาง
การเมืองที่ประกอบขึ้นจากหลักการที่สำคัญทั้งสี่ประการ กล่าวคือ
หนึ่ง คือ การเปิดเสรี (liberalization) มุ่งเน้นทั้งการลงทุน การค้า
ภาคการบริการและการเปิดเสรีในภาคการเงิน สอง คือ การมี
เสถียรภาพ (stabilization) กล่าวคือ รัฐต้องทำให้กระบวนการ
ดังกล่าวเป็นไปอย่างราบรื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลดค่าใช้จ่ายของ
ภาครัฐเพื่อให้เกิดสถานะเกินดุลหรือการให้ได้ดุลยภาพของ
งบประมาณ สาม คือ การลดกฎเกณฑ์ (deregulation) ในภาค
การเงินมิให้มีความยุ่งยากหรือขัดกับหลักการการเปิดเสรี และ สี่ คือ
การแปรรูป (รัฐวิสาหกิจ) ให้เป็นเอกชน (privatization) กล่าวคือ
สำหรับประเทศอุตสาหกรรมเป็นการขายกิจการสาธารณูปโภครัฐ
สวัสดิการ และในส่วนของประเทศกำลังพัฒนา คือ การแปรรูป
รัฐวิสาหกิจให้เอกชนและทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนหรือซื้อกิจการ
เบื้องต้น (กุลลดา เกษบุญชู มีดี, 2556, น. 13)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาและการวิจัยเกี่ยวกับประเด็น Soft Power :
ปัจจัยในการพัฒนาประเทศของสาธารณรัฐเกาหลี เป็นงานวิจัยในเชิง
คุณภาพซึ่งมีกระบวนการดำเนินวิจัยด้วยการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล

ในเชิงเอกสาร (Documentary Research) ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่อง Soft Power ของเกาหลีใต้ ซึ่งมีการแบ่งเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาออกเป็นสองส่วนคือ เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับมิติทางประวัติศาสตร์การเมืองเช่น ประวัติศาสตร์การเมืองของเกาหลีใต้ พัฒนาการทางเศรษฐกิจของเกาหลีใต้ หรือปัญหาทางเศรษฐกิจของเกาหลีใต้ และเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับมิติทางเศรษฐกิจของเกาหลีใต้ เช่น นโยบายของรัฐในเรื่อง Soft Power ของเกาหลีใต้ แนวคิดเรื่อง Soft Power ในมิติต่างๆของเกาหลีใต้ เช่น การค้า อุตสาหกรรมบันเทิง หรือการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยมีวิธีการดำเนินงานวิจัยดังนี้

1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยทั้งในมิติทางประวัติศาสตร์การเมืองและในมิติเศรษฐกิจของเกาหลีใต้

2 วิเคราะห์ปัญหาทางการเมืองและทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อเกาหลีใต้อันเป็นพื้นฐานในการพัฒนานโยบายเรื่อง Soft Power ของรัฐบาลเกาหลีใต้

3 ศึกษาวิเคราะห์แนวทางในการใช้ Soft Power ในการยกระดับสินค้าและอุตสาหกรรมของเกาหลีเพื่อเป้าหมายในการสร้างภาพลักษณ์และการยกระดับสถานะของประเทศให้ก้าวสู่การเป็นประเทศชั้นนำทางเศรษฐกิจ

4 ศึกษาวิเคราะห์แนวทางการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนที่มีต่อการพัฒนาแนวนโยบายเรื่อง Soft Power

ของเกาหลีได้อย่างมีนัยที่สำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจปี ค.ศ. 1997

5 สรุปผลการวิจัยด้วยการเสนอบทวิเคราะห์ด้วยวิธีการบรรยาย (Descriptive) และการอธิบายความเชื่อมโยงสัมพันธ์ของเนื้อหาของบทวิเคราะห์ (Explanatory) รวมถึงการเสนอแนวคิดของผู้วิจัย เพื่อการเข้าใจแนวคิดเรื่องการใช้ Soft Power เพื่อการพัฒนาประเทศของเกาหลีได้

ผลการวิจัย

1.บทบาทของ Soft Power และเบื้องหลังทางประวัติศาสตร์และการเมืองเกาหลี

1.1 วิกฤติการเงินเอเชียปี ค.ศ. 1997

อาจกล่าวได้ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของเกาหลีใต้จากระบบการปกครองแบบเผด็จการสู่ระบอบประชาธิปไตยซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมเกาหลีตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้รัฐบาลเกาหลีได้หันมาให้ความสนใจในการใช้พลังอำนาจเชิงอ่อนหรือ Soft Power มาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศอย่างจริงจัง

เกาหลีใต้ในช่วงการปกครองของประธานาธิบดีพัคจองฮี (Park Chung-hee) ระหว่างปี ค.ศ. 1961-1979 ปกครองด้วยระบอบเผด็จการทหารและเป็นช่วงเวลาที่เกาหลีใต้เกิดการ

เปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในด้านเศรษฐกิจ รัฐบาลมีนโยบายปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจจากสังคมเกษตรกรรมเป็นสังคมอุตสาหกรรมอย่างเต็มรูปแบบโดยให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมหนักและเคมี (Heavy and chemical industries หรือ HCIs) ซึ่ง เป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1 คือ การพัฒนาประเทศให้กลายเป็นสังคมอุตสาหกรรมแทนสังคมเกษตรกรรม (ฉัตรชนก พินิจวงศ์, 2561) ก่อให้เกิดชนชั้นกลางในสังคมเกาหลีใต้ ส่งผลให้แรงงานในภาคเกษตรกรรมผันตัวไปเป็นแรงงานภาคอุตสาหกรรม และรัฐบาลได้กำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อรองรับการเกิดขึ้นของธุรกิจอุตสาหกรรมหนัก เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการการวางแผนเศรษฐกิจ (Economic Planning Board : EPB) ในปี ค.ศ. 1961

หลังจากที่รัฐบาลปรับโครงสร้างสังคมเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรมหนักได้สำเร็จ ประเทศเกาหลีใต้กลับประสบปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติเป็นอย่างมาก สวนทางกับจำนวนประชากรเกาหลีใต้ที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นในขณะนั้น รัฐบาลจึงได้ทำการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจโดยให้ความสำคัญด้านอุตสาหกรรมและการส่งออกสินค้าไปต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น การแทรกแซงกลไกตลาดของรัฐบาลทำให้ภาคเอกชนเพียงบางกลุ่มได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ กล่าวคือ กลุ่ม “แชโบล” (Chaebol) กลายเป็นผู้ผลิตสำคัญในตลาดโลกด้วยการขยายฐานการผลิตและตลาดอย่างกว้างขวาง รัฐบาลส่งเสริมบริษัทในอุตสาหกรรมดาวรุ่งขยายการผลิต

ให้เร็วที่สุดและออกกฎหมายเฉพาะสำหรับการปรับโครงสร้างราย
อุตสาหกรรม (วีรยุทธ กาญจน์ชูฉัตร และ Chang, 2560, น. 19)
แชโบลจึงกลายเป็นเสาหลักทางเศรษฐกิจของประเทศเกาหลีได้นับแต่
นั้นเป็นต้นมา รัฐบาลสนับสนุนการส่งออกส่งผลให้แรงงานใน
ภาคอุตสาหกรรมถูกกดค่าแรงให้ถูกลงเพื่อให้ผู้ผลิตสามารถผลิต
สินค้าส่งออกสู่ตลาดภายนอกได้ในราคาที่ถูกลงกว่าคู่แข่งจากประเทศ
อื่น ๆ ซึ่งนโยบายดังกล่าวได้สร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนอัน
เป็นกลุ่มแรงงานฐานราก ข้อเรียกร้องที่มีต่อนายจ้างหรือกลุ่มนายทุน
ทั้งในเรื่องสวัสดิการและความโปร่งใสในระบบราชการ กลับได้รับการ
ปฏิเสธและการต่อต้านจากรัฐบาล เนื่องด้วยเพราะความสัมพันธ์ที่
กลุ่มนายทุนใหญ่มีต่อนักการเมืองและข้าราชการระดับสูง จนทำให้
ชนชั้นแรงงานและประชาชนในประเทศเกิดการเคลื่อนไหวทาง
การเมืองเพื่อต่อต้านการทำงานของรัฐบาลนำไปสู่เหตุการณ์สังหาร
หมู่ควังจูในสมัยประธานาธิบดีชอนดุนฮวาน

ประธานาธิบดีคิมแดจุง (Kim Dae-jung) ปกครองระหว่างปี
ค.ศ. 1998-2003 เป็นช่วงเวลาเกาหลีใต้ได้รับผลกระทบทาง
เศรษฐกิจต่อเนื่องมาจากวิกฤติการเงินเอเชีย ค.ศ. 1997 รัฐบาล
เกาหลีใต้ต้องขอรับ ความช่วยเหลือทางการเงินจากกองทุนการเงิน
ระหว่างประเทศ (IMF) ภายใต้เงื่อนไขที่ระบุว่าเกาหลีใต้ต้องมีการ
ปฏิรูประบบโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศเพื่อแลกกับการให้

ความช่วยเหลือทางการเงินของ IMF สาเหตุของวิกฤติการเงินเอเชีย
เกิดจากสาเหตุ 2 ประการ ได้แก่

ประการแรกเกิดจากโครงสร้างหนี้ภายนอกระยะสั้นมีจำนวนมากเกินไปและเงินทุนสำรองระหว่างประเทศมีไม่เพียงพอ ประการที่สองเกิดจากโครงสร้างทางการเงินของบริษัทเอกชนในกลุ่มแชโบลที่มีการลงทุนขยายกิจการจำนวนมากและมีอิทธิพลครอบครองตลาดนำไปสู่การผูกขาดทางการค้า ซึ่งบริษัทในกลุ่มแชโบลต้องกู้เงินจากสถาบันการเงินทั้งในประเทศและต่างประเทศเป็นจำนวนมากทำให้เกิดภาวะล้มละลาย รวมทั้งรัฐบาลไม่ได้มีมาตรการควบคุมการขยายกิจการของแชโบลทำให้เป็นอุปสรรคสำหรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ (เอนก เพิ่มวงศ์เสนีย์, 2543)

การแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจในช่วงวิกฤติการเงินเอเชียของรัฐบาลคิมแดจุงดำเนินการอย่างเร่งรัดเพื่อให้เศรษฐกิจเกาหลีใต้ฟื้นตัวกลับมาเช่นเดิม รัฐบาลปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจทั้งหมด 4 ภาค ได้แก่ ภาคการเงิน ภาคเอกชน (แชโบล) ภาคแรงงาน และภาครัฐบาล ในช่วงแรกเริ่มรัฐบาลเกาหลีได้จัดหาเงินตราต่างประเทศเพื่อสร้างเสถียรภาพทางการเงินจากการที่รัฐบาลขอความร่วมมือจากประชาชนเกาหลีใต้ภายใต้โครงการ “รวบรวมทองคำเพื่อส่งออกและชำระหนี้ของชาติ” มูลค่ารวม 2.1 พันล้านเหรียญสหรัฐอเมริกาในระยะต่อมารัฐบาลสร้างความเชื่อมั่นด้านการเงินการคลัง

ต่อนานาชาติ โดยเฉพาะการเปิดเสรีด้านการลงทุนสำหรับนักลงทุนต่างชาติ (เอนก เพิ่มวงศ์เสนีย์, 2543)

นักวิชาการเช่น เอนก เพิ่มวงศ์เสนีย์ ให้เหตุผลสนับสนุนกรณีดังกล่าวว่า ผลพวงจากความบอบช้ำทางเศรษฐกิจได้กลายเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญของเกาหลีใต้ ซึ่งจากเดิมมุ่งพึ่งพาตลาดโลกเป็นอย่างมาก วิกฤติทางการเงินทำให้เกาหลีใต้ต้องหันมาปรับตัวเพื่อแข่งขันในเศรษฐกิจโลกมากขึ้น (เอนก เพิ่มวงศ์เสนีย์, 2543) การเปลี่ยนแปลงมุมมองทางเศรษฐกิจดังกล่าวนั้นได้ส่งผลอย่างชัดเจนในสมัยประธานาธิบดีคิมแดจุง ซึ่งเริ่มให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูวัฒนธรรมเกาหลีภายใต้นโยบายของรัฐบาลที่เปิดโอกาสให้ภาคอุตสาหกรรมบันเทิงหรืออุตสาหกรรมในเชิงวัฒนธรรมเป็นเป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยถือว่าเป็นหลักหมุดหมายสำคัญ อุตสาหกรรมวัฒนธรรมจึงมีหน้าที่ส่งออกวัฒนธรรมของชาติสู่สายตาต่างชาติแทนที่อุตสาหกรรมหนัก เช่น ปิโตรเลียมเคมี อุตสาหกรรมที่ต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูง (เพราะเนื่องด้วยการประสบปัญหาจากวิกฤติการเงิน) เป็นต้น

ดังนั้นวิกฤติการเงินเอเชียในปี ค.ศ.1997 ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจเกาหลีใต้ทำให้ภาครัฐบาลต้องปรับนโยบายทางเศรษฐกิจเพื่อแก้ไขสถานการณ์ดังกล่าวโดยมีเงื่อนไขภายใต้การได้รับความช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ทำให้เกาหลีใต้ต้องเปิดเสรีการค้าและการลงทุนกับต่างประเทศมากขึ้น

จากผลกระทบและภาระเปรียบที่ต้องดำเนินการตามกฎหมายของ IMF เป็น “เงื่อนไข” ที่สำคัญในการส่งเสริมอุตสาหกรรมบันเทิงและอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมในฐานะ Soft Power ตามมาภายหลัง

1.2 การกลืนกลายทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2

ด้วยเป้าหมายหลักในการแผ่ขยายอำนาจทางการเมืองไปทั่วเอเชียในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงเป็นสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้จักรวรรดิญี่ปุ่นมีความต้องการเข้ายึดครองพื้นที่ในคาบสมุทรเกาหลี ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวได้เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1910 นักวิชาการเช่น วิเชียร อินทะสี ได้ชี้ให้เห็นว่า ภายใต้การปกครองของญี่ปุ่นต้องการสร้างการกลืนกลายทางวัฒนธรรมโดยการถ่ายทอดวัฒนธรรมญี่ปุ่นแก่เกาหลี ด้วยมุมมองสำหรับประเทศผู้ปกครองอย่างญี่ปุ่นที่มองว่าเกาหลีเป็นประเทศที่อ่อนแอ ถ้าหลัง ถูกรุกรานจากประเทศเพื่อนบ้าน คนเกาหลีด้อยกว่าคนญี่ปุ่น เพราะ มีนิสัยเกียจคร้านไม่กระตือรือร้น เกาหลีจะสามารถหลุดพ้นจากความยากจน ความหยาบคายและความสกปรกได้นั้นต้องได้รับความช่วยเหลือจากญี่ปุ่น

ในช่วงแรก ญี่ปุ่นเน้นการเผยแพร่วัฒนธรรมของตนด้วยการจัดการศึกษาแบบญี่ปุ่นให้แก่คนเกาหลีเพื่อให้ชาวเกาหลีสามารถเข้าใจภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่น แม้ว่าญี่ปุ่นจะยึดครองเกาหลีเป็นอาณานิคมในปี ค.ศ. 1910 แต่ญี่ปุ่นเข้ามาเกี่ยวข้องกับการศึกษาในเกาหลีนับตั้งแต่ ค.ศ. 1905 โดยนโยบายการศึกษาในเกาหลีตาม

ข้อบัญญัติการศึกษา ค.ศ. 1911 (Education Ordinance of 1911) มีเป้าหมายเพื่อให้ความรู้ทั่วไปแก่คนเกาหลีและการศึกษาจะช่วยสร้างคนเกาหลีให้มีความจงรักภักดีต่อญี่ปุ่น (วิเชียร อินทะสี, 2561, น. 84) การประท้วงเรียกร้องเอกราชของชาวเกาหลีทำให้รัฐบาลญี่ปุ่นจัดระเบียบการศึกษาในเกาหลีใหม่เช่นเดียวกับชาวญี่ปุ่นที่อาศัยในเกาหลี ญี่ปุ่นอนุญาตครูชาวเกาหลีสามารถใช้หนังสือและจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาเกาหลีได้ นอกจากนี้ญี่ปุ่นยังใช้ “สื่อ” เพื่อสร้างการกลืนกลายทางวัฒนธรรม ปลุกฝังค่านิยมคนเกาหลีต้องจงรักภักดีต่อญี่ปุ่น ในปี ค.ศ. 1941 เกิดความเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาในเกาหลีครั้งสำคัญเมื่อญี่ปุ่นกำหนดให้การศึกษาในเกาหลีเป็นแบบเดียวกับญี่ปุ่น รัฐบาลห้ามไม่ให้มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเกาหลี ญี่ปุ่นใช้นโยบายสร้างการกลืนกลายทางวัฒนธรรม (Assimilation Policy) ด้วยการบีบบังคับให้วัฒนธรรมเกาหลีหายไปแล้วถูกแทนที่ด้วยวัฒนธรรมญี่ปุ่น

ในแง่นี้ การนำระบบการศึกษาของตนเข้ามาควบคุมระบบความคิดของคนเกาหลีให้มีความจงรักภักดีต่อจักรพรรดิญี่ปุ่น การศึกษาและสื่อถูกใช้เป็นเครื่องมือในการครอบงำคนเกาหลี ญี่ปุ่นพยายามลบประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและตัวตนที่แสดงออกถึงความเป็นชาติเกาหลีเพื่อหลอมรวมวัฒนธรรมทั้งสองให้เป็นเนื้อเดียวกัน ช่วงเวลานี้จึงเปรียบเสมือน “จิกซอว์ทางวัฒนธรรมของเกาหลี

ที่หายไป” การฟื้นฟูประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเกาหลีด้วยการใช้ Soft Power จึงเป็นการปลูกความเป็นชาติเกาหลีขึ้นมาอีกครั้ง

1.3 ข้อจำกัดด้านภูมิศาสตร์และภูมิรัฐศาสตร์

คาบสมุทรเกาหลีมีพื้นที่กว่าร้อยละ 70 เป็นเทือกเขาและหุบเขาจึงไม่เหมาะสมกับการทำเกษตรกรรม ช่วงที่เกาหลีตกเป็นอาณานิคมของญี่ปุ่นระหว่าง ค.ศ. 1910-1945 ด้วยข้อจำกัดด้านภูมิประเทศ การดำเนินชีวิตของชาวเกาหลีจึงเผชิญกับความยากลำบาก ชาวญี่ปุ่นเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ในการถือครองที่ดินและเป็นเจ้าของกิจการหลายประเภท (วิเชียร อินทะสี, 2551) เช่น สำนักการสำรวจที่ดินได้เสนอการสำรวจที่ดินทำกินเพื่อจัดระบบการถือครองที่ดินขึ้นใหม่แต่เกษตรกรชาวเกาหลีไม่คุ้นเคยกับระบบการถือครองที่ดินแบบใหม่ทำให้ที่ดินส่วนใหญ่ตกเป็นของรัฐบาลญี่ปุ่น นอกจากนี้ญี่ปุ่นยังแก้ไขกฎหมายให้เอื้อต่อประโยชน์ชาวญี่ปุ่นมากขึ้น เช่น การควมรวมหรือสั่งปิดกิจการของชาวเกาหลี ญี่ปุ่นครอบครองธุรกิจการเงินและภาคธนาคาร ทรัพยากรของเกาหลีได้ถูกถ่ายเทไปยังญี่ปุ่นมากขึ้น และเศรษฐกิจเกาหลีได้กลายเป็นแหล่งรายได้และผลประโยชน์ของญี่ปุ่น (ไพบูลย์ ปิตะเสน, 2555, น. 378-380)

คาบสมุทรเกาหลีทอดตัวไปทางทิศใต้ทางด้านตะวันออกของทวีปเอเชีย ทิศเหนือมีอาณาเขตติดกับประเทศจีนและทางตะวันออกของคาบสมุทรเกาหลีมีทะเลตะวันออก (East Sea) เป็นพรมแดนธรรมชาติกั้นระหว่างคาบสมุทรเกาหลีและญี่ปุ่น ด้วยลักษณะที่ตั้ง

ทางภูมิศาสตร์ส่งผลให้คาบสมุทรเกาหลีมีความเปราะบางทางการเมืองสูง เนื่องจากคาบสมุทรเกาหลีเป็นเสมือนรัฐกันชน (Buffer State) และรัฐด้านหน้า (Front Line State) ตั้งแต่อดีตคาบสมุทรเกาหลีถูกรุกรานจากชนชาติอื่น กลายเป็นเส้นทางที่มหาอำนาจอย่างจีน ญี่ปุ่นและรัสเซียใช้รุกรานเพื่อการต่อสู้แย่งชิงทางการเมือง หลังสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่สองคาบสมุทรเกาหลีถูก แบ่งออกเป็นเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้

ด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์ของคาบสมุทรเกาหลีส่วนใหญ่เป็นภูเขาทำให้ชาวเกาหลีมีพื้นที่ในการทำเกษตรกรรมอย่างจำกัด และต้องเผชิญกับความยากลำบาก ประกอบกับตำแหน่งที่ตั้งของคาบสมุทรเกาหลีเป็นสมรภูมิทางการเมืองที่สำคัญซึ่งถูกรายล้อมด้วยชาติที่แข็งแกร่งเช่นจีนและญี่ปุ่น และผลกระทบจากการที่คาบสมุทรเกาหลีตกอยู่ภายใต้การปกครองของจักรวรรดิญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้ญี่ปุ่นมีสิทธิ์ในการครอบครองทรัพยากรธรรมชาติของเกาหลีเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเป็นผลให้เกาหลีสูญเสียทรัพยากรทางธรรมชาติจำนวนมากและต้องฟื้นฟูประเทศเพื่อกอบกู้เศรษฐกิจ ภายใต้การสนับสนุนของสหรัฐอเมริกา ดังนั้นการหาทางออกในประเด็นดังกล่าว คือ การเลือกใช้สินค้าทางวัฒนธรรมเป็นช่องทางใน การตอบสนองต่อปัญหาการขาดแคลนในทางเศรษฐกิจและการขาดพร่องในสำนึกแห่งความเป็นชาติที่สูญเสียไปภายใต้การปกครองของญี่ปุ่น

2. ความสำเร็จของอุตสาหกรรมบันเทิงอเมริกาและญี่ปุ่น

ภายหลังที่รัฐบาลเกาหลีใต้ได้รับบทเรียนครั้งสำคัญจากวิกฤติการเงินเอเชียปี ค.ศ. 1997 และการให้ความสำคัญกับกลุ่มธุรกิจแซโบลามากเกินไป การส่งออกเทคโนโลยีและวัฒนธรรมจึงกลายเป็นทางเลือกที่สำคัญของรัฐบาลเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้วยเหตุนี้ในสมัยประธานาธิบดีคิมแดจุง รัฐบาลจึงเริ่มมีแนวคิดในการฟื้นฟูอุตสาหกรรมบันเทิงอีกครั้งโดยเลือกใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อกอบกู้เศรษฐกิจและภาพลักษณ์ของประเทศ เนื่องจากรัฐบาลเห็นถึงช่องทางการสร้างรายได้จากอุตสาหกรรมบันเทิง จากตัวอย่างการประสบความสำเร็จของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ฮอลลีวูด เรื่อง จูราสสิคพาร์ค (Jurassic Park) เข้าฉายในปีค.ศ. 1993 สร้างรายได้เทียบเท่าการผลิตรถยนต์ฮุนไดของเกาหลีใต้ประมาณ 1.5 ล้านคัน ซึ่งคิดเป็นสองเท่าของจำนวนรถยนต์ที่ขายได้ในแต่ละปี รัฐบาลจึงหันมาให้ความสนใจในอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมบันเทิงมากขึ้น

รวมถึงการมองเห็นความสำเร็จของอุตสาหกรรมบันเทิงญี่ปุ่นที่มีจุดเริ่มต้นจากนโยบาย “Cool Japan” เนื่องจากในช่วง ค.ศ. 1990 ประเทศญี่ปุ่นเผชิญวิกฤติเศรษฐกิจอย่างหนักจากการทำข้อตกลง “Plaza Accord” กับสหรัฐอเมริกา ซึ่งส่งผลให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นถดถอยลงมากเนื่องจากการส่งออกที่ลดลง รัฐบาลญี่ปุ่นจึงหาวิธีการแก้ไขเศรษฐกิจด้วยการส่งออกสินค้าและบริการ

ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมญี่ปุ่น ที่ได้ชี้ให้เห็นว่า ตลอดระยะเวลาสองทศวรรษหรือ “The Lost 2 Decades” ถึงแม้เศรษฐกิจญี่ปุ่นตกต่ำลงมากแต่การส่งออกสินค้าญี่ปุ่นและอุตสาหกรรมบันเทิงญี่ปุ่นกลับเติบโตขึ้นจนแผ่อิทธิพลขยายไปทั่วโลก เช่น วงการเพลง J-pop การตูนอนิเมะ เป็นต้น (ณัฐธัญญา ภูวสิริโรจน์, 2563)

ใน “The Birth of Korean Cool” นักวิจารณ์วัฒนธรรมชาวเกาหลีเช่น ลีมนวอน ได้ชี้ให้เห็นว่าหนึ่งในเหตุผลสำคัญที่ทำให้อุตสาหกรรมบันเทิงญี่ปุ่นได้รับความนิยมและแพร่หลายอย่างรวดเร็ว นั่นคือ การที่อุตสาหกรรมบันเทิงของญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับ “การผลิตเนื้อหา” ของสินค้าทางวัฒนธรรมที่มุ่งตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคเฉพาะกลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มตลาดผู้บริโภคในประเทศที่มีทั้งปริมาณและกำลังซื้อสูงมากกว่าการให้ความสำคัญกับผู้บริโภคส่วนใหญ่ภายนอกประเทศ (ฮง, 2564, น. 212) นอกจากนี้ ลียังชี้ให้เห็นว่า แนวคิดดังกล่าวสามารถเทียบเคียงได้กับภูมิรัฐศาสตร์ของญี่ปุ่นที่มีลักษณะเป็นหมู่เกาะของญี่ปุ่น ซึ่งส่งผลให้วัฒนธรรมญี่ปุ่นมีลักษณะแยกตัวไปจากวัฒนธรรมอื่นในภูมิภาค และมุ่งให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมดั้งเดิมของตน ซึ่งเห็นได้จากประโยคที่ชาวญี่ปุ่นใช้ล้อตนเองว่าเป็น “กาลาปากอสซินโดรม” เช่น ในปี 2010 บริษัทชาร์ปเปิดตัวแท็บเล็ตในญี่ปุ่นแต่ไม่ได้ออกวางขายในประเทศอื่น จึงถูกเรียกว่า “แท็บเล็ต กาลาปากอส” เช่นเดียวกับวิดีโอเกมที่มีการวางขายในประเทศญี่ปุ่นเท่านั้น

นอกจากนี้ในงานเขียนยังกล่าวถึงบทความของเจแปนทูเดย์ กล่าวไว้ว่า “ค่ายเพลงญี่ปุ่นส่วนมากไม่เหมือนกับเค-ป๊อปเกาหลี พวกเขาไม่ชอบโปรโมทผลงานของศิลปินไปต่างประเทศ” จากสาเหตุดังกล่าวข้างต้นทำให้เกาหลีใต้เล็งเห็นถึงช่องทางการสร้างรายได้จากอุตสาหกรรมบันเทิงโดยมีตลาดญี่ปุ่นเป็นกลุ่มเป้าหมายในการส่งออกสินค้าทางวัฒนธรรม (ฮง, 2564, น. 213) ด้วยเหตุผลที่สำคัญคือ จำนวนประชากรของเกาหลีที่มีน้อยกว่าญี่ปุ่นราวครึ่งหนึ่ง ดังนั้น “เกาหลีจึงจำเป็นต้องพึ่งพาตลาดส่งออกเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ซึ่งหมายความว่าเกาหลีต้องใส่ใจในรสนิยมของคนทั่วโลก เพื่อให้เพลงเป็นที่น่าสนใจ” ข้อความข้างต้นจึงสะท้อนให้เห็นว่า ด้วยข้อจำกัดของจำนวนประชากรในประเทศทำให้เกาหลีใต้มีความจำเป็นต้องพึ่งพาการส่งออกสินค้า หนึ่งในสินค้าส่งออกที่สำคัญของเกาหลีใต้ คือ “เพลง” (ฮง, 2564, น. 212)

ในแง่ความสำเร็จของอุตสาหกรรมบันเทิงอเมริกาและญี่ปุ่น จึงเป็นแรงผลักดันให้เกาหลีใต้พัฒนาอุตสาหกรรมบันเทิงเพื่อส่งออกสินค้าทางวัฒนธรรมไปยังต่างประเทศ รัฐบาลเกาหลีใต้จึงสนับสนุนอุตสาหกรรมบันเทิงในฐานะ Soft Power ที่สร้างเม็ดเงินจำนวนมากไหลเข้าสู่ประเทศ

3. เกาหลีใต้ใช้ Soft Power สร้างการรับรู้และยกระดับสินค้าอุตสาหกรรม

นักวิชาการเช่น นกตล ชาติประเสริฐ ได้ชี้ให้เห็นว่า สมัยประธานาธิบดีพัคจองฮีดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจโดยให้ภาครัฐเป็นผู้นำในการสร้างพื้นฐานทางอุตสาหกรรม รัฐบาลมุ่งพัฒนาอุตสาหกรรมหนักและส่งเสริมการส่งออกด้วยการจัดหาแหล่งเงินทุนแก่อุตสาหกรรมที่รัฐบาลสนับสนุนทำให้ภาคธุรกิจต้องพึ่งพา การช่วยเหลือจากรัฐบาลและกลายเป็นธุรกิจในกลุ่มแชโบล เช่น ชัมซุง ฮุนได เป็นต้น (นกตล ชาติประเสริฐ และคณะ, 2560, น. 113) ในขณะที่ ลีมุนวอน ได้ให้ความเห็นที่น่าสนใจในประเด็นเรื่องสินค้าอุตสาหกรรมดังกล่าว โดยมองว่าสินค้าอุตสาหกรรมของเกาหลีใต้ในช่วงแรกมิได้เป็นที่รู้จักหรือมีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลกเช่นในปัจจุบัน และคุณภาพของสินค้ายังไม่ได้มาตรฐานเทียบเท่าสินค้าจากประเทศญี่ปุ่นที่มีคุณภาพดีกว่าในขณะนั้น ตัวอย่างการเปรียบเทียบระหว่าง “ชัมซุง” บริษัทผลิตสมาร์ทโฟนและเครื่องใช้ไฟฟ้าจากประเทศเกาหลีใต้และ “โซนี่” จากญี่ปุ่น

ชาวแซจิน ศาสตราจารย์ด้านธุรกิจกล่าวถึงคุณภาพเครื่องใช้ไฟฟ้าเกาหลีในหนังสือ The Birth of Korean Cool ไว้ว่า “แม้แต่เทคโนโลยีง่ายๆอย่างพัดลมไฟฟ้า ยังแย่งการออกแบบและการผลิตจนแคยกขึ้นมาก็หักคามือแล้ว” แนวคิดของชาวแซจินดังกล่าวอาจสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่สำคัญในเรื่องการพัฒนา

คุณภาพและความน่าเชื่อถือของภาคอุตสาหกรรมเกาหลี ในแง่นี้บริษัทซัมซุงจึงจำเป็นต้องพัฒนาสินค้าให้มีคุณภาพมากขึ้นเพื่อการก้าวเข้าสู่ตลาดดิจิทัล รวมถึงยังคงต้องเร่งปรับเปลี่ยน “ภาพลักษณ์แบรนด์ให้ดูทันสมัย” เนื่องจากในสายตาของผู้บริโภคสินค้าเกาหลีมีคุณภาพดีกว่าสินค้าจากฝั่งประเทศญี่ปุ่น (ฮง, 2564, น. 234)

อย่างไรก็ตามสิมนวอน ได้ชี้ให้เห็นว่า เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของพลังอำนาจเชิงอ่อนหรือ Soft Power ที่มีต่อกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจของเกาหลีใต้แล้ว จะเห็นได้ว่าการพัฒนาภาพลักษณ์แบรนด์ซัมซุงประสบความสำเร็จในระดับโลกนั้นสะท้อนถึงบทบาทของพลังอำนาจในเชิงอ่อน หรือ Soft Power สามารถทำหน้าที่ปรับเปลี่ยนภาพลักษณ์แบรนด์ใหม่ส่งผลให้ผู้บริโภคมีทัศนคติต่อซัมซุงในเชิงบวก ในแง่นี้ความสำเร็จของซัมซุงในกรณีดังกล่าวดูเหมือนได้ส่งผลอย่างมีนัยที่สำคัญต่อการพัฒนาการของอุตสาหกรรมบันเทิงของเกาหลีในหลายประการ ทั้งในเชิงการแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของพลังอำนาจในเชิงอ่อน ซึ่งเป็นที่มาในการเริ่มให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมบันเทิงของรัฐบาลเกาหลีในช่วงเวลาต่อมา รวมถึงความสำเร็จของกลุ่มทุนซัมซุง กลายเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งของโครงสร้างทางเศรษฐกิจของเกาหลี จนนำไปสู่งบประมาณจำนวนมหาศาลที่รัฐบาลเกาหลีสามารถจัดสรรให้กลุ่มอุตสาหกรรมบันเทิงเพื่อสนับสนุนวัฒนธรรมกระแสนิยมและสินค้าทางวัฒนธรรมในช่วงราวสองทศวรรษที่ผ่านมา

4. ข้อจำกัดด้านกำลังคน (Man Power)

แต่อย่างไรก็ตามด้วยปัญหาเรื่องเกาหลีใต้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเนื่องจากจำนวนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นสวนทางกับอัตราการเกิดที่ลดลง ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากนโยบายคุมกำเนิดของรัฐบาลที่เริ่มต้นมาตั้งแต่ทศวรรษ 1960 การเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมทุนนิยมและอิทธิพลของแนวคิดเสรีนิยมทำให้ชาวเกาหลีใต้มีแนวโน้มแต่งงานลดลง ประกอบกับความเจริญทางการแพทย์ทำให้คนเกาหลีใต้อายุยืนมากขึ้น การที่เกาหลีใต้เผชิญกับสังคมผู้สูงอายุอาจทำให้เกิดการขาดแคลนแรงงานในอนาคต (นภดล ชาติประเสริฐ และคณะ, 2560, น. 282) กำลังคนหรือจำนวนประชากรเป็นองค์ประกอบสำคัญของอำนาจ Hard power แต่เกาหลีใต้มีอัตราการเกิดลดลงสวนทางกับจำนวนผู้สูงอายุในสังคมเกาหลีใต้ที่เพิ่มขึ้น การใช้อำนาจ Hard power จึงไม่เหมาะสมกับการดำเนินนโยบายประเทศซึ่งต่างจาก Soft Power ที่ไม่ได้มีข้อจำกัดด้านจำนวนประชากร ดังนั้นเกาหลีใต้จึงเลือกใช้ Soft Power ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ

การที่เกาหลีใต้ต้องเผชิญกับความท้าทายในหลาย ๆ ด้าน เช่น อัตราการเกิดที่ลดต่ำลง (Low Birth Rate) ส่งผลให้เกาหลีใต้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมเกาหลีเพื่อก้าวไปสู่ยุคแห่งเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) ส่งผลให้รัฐบาลเกาหลีใต้มองเห็นถึงข้อจำกัดของจำนวนประชากรในประเทศ ดังนั้นรัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนา “ทุนมนุษย์”

เพื่อสร้างทรัพยากรบุคคลที่มีความพร้อมและความเชี่ยวชาญอันจะเป็นแรงขับเคลื่อนในการพัฒนาประเทศต่อไป รัฐบาลเกาหลีใต้จึงให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก กล่าวคือ รัฐบาลสนับสนุนประชาชนทุกระดับให้เข้าถึงการศึกษา มีการออกนโยบายการเข้าถึงการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อเตรียมรับมือกับสังคมผู้สูงอายุ การปรับเปลี่ยนการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมและออกแบบหลักสูตรการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถและความคิดสร้างสรรค์ระดับโลก เช่น จัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาเฉพาะทาง (Specialized High School) เพื่อหล่อหลอมให้เกิดทรัพยากรบุคคลที่มีความสามารถเหมาะสมกับระบบเศรษฐกิจแบบสร้างสรรค์ เป็นต้น (นภดล ชาติประเสริฐ และคณะ, 2560) ในแง่นี้การมีข้อจำกัดทางกำลังคนได้กลายเป็นหนึ่งในเงื่อนไขที่สำคัญของเกาหลีใต้ในการมุ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของ “มนุษย์” ด้วยการลงทุนในการพัฒนาระบบการศึกษาซึ่งส่งผลอย่างมีนัยยะที่สำคัญต่อการเป็นต้นแบบในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจแบบสร้างสรรค์จนนำไปสู่การก้าวขึ้นเป็นหนึ่งในมหาอำนาจทางเศรษฐกิจที่สำคัญของโลกในปัจจุบัน

5. เกาหลีใต้ใช้ Soft Power สร้างภาพลักษณ์ที่ดีและยกระดับสถานะประเทศ

เกาหลีใต้ได้รับความเสียหายจากความบอบช้ำในสงครามเกาหลีเป็นเวลากว่า 40 ปีและการสูญเสียความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจหลังช่วงวิกฤตการเงินเอเชียปี ค.ศ.1997 โดยเกาหลีใต้สามารถพัฒนาเศรษฐกิจจากประเทศยากจนสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ (New Industrial Countries : NIC) ที่มีบทบาทสำคัญในภูมิภาคเอเชียภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว ดังคำกล่าวที่ว่า “The Miracle of Han River” หรือ “ปาฏิหาริย์แห่งลุ่มแม่น้ำฮัน” เกาหลีใต้จึงให้ความสำคัญกับการเพิ่มบทบาทระหว่างประเทศและบทบาทในเวทีโลกมากขึ้นเพื่อสร้างจุดเด่นและภาพลักษณ์ที่ดีให้กับประเทศ

ด้วยเหตุที่เกาหลีใต้มีนโยบายปรับเปลี่ยนการพัฒนาประเทศด้วยการยกระดับสถานะเกาหลีใต้ให้เป็นประเทศมหาอำนาจขนาดกลาง (middle power) จึงต้องนำวัฒนธรรมมาใช้ในการดำเนินนโยบายต่างประเทศเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจและประเทศกำลังพัฒนาซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักของการทูตวัฒนธรรม รวมทั้งการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างทั่วถึงและแพร่หลายในยุคโลกาภิวัตน์เป็นปัจจัยที่ช่วยให้การส่งออกวัฒนธรรมเกาหลีใต้เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว รัฐบาลจึงเลือกการส่งออกทางวัฒนธรรมโดยใช้ “ทุนทางวัฒนธรรม” มาเป็นเครื่องมือทางการทูตวัฒนธรรม (Cultural Diplomacy) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการทูตสาธารณะช่วย

สร้างความเข้าใจและพัฒนาความสัมพันธ์ระดับชาติข้ามพรมแดนเป็น
การยกระดับสถานะประเทศเกาหลีใต้ (วริศรา ภาคมาลี, 2563)

จุดเริ่มต้นที่เกาหลีใต้เลือกใช้ทุนทางวัฒนธรรมในฐานะ Soft Power เป็นนโยบายการพัฒนาประเทศเพื่อสร้างความร่วมมือ
ระหว่างประเทศและยกระดับภาพลักษณ์ประเทศเริ่มต้นขึ้นในช่วง
สมัยประธานาธิบดี อึมย็องบัก (Lee Myung-bak) ที่มีแนวคิดริเริ่ม
ในการผลักดันเกาหลีใต้ให้ได้รับการยอมรับในเวทีระหว่างประเทศ
ภายใต้ยุทธศาสตร์ “เกาหลีระดับโลก” (Global Korea) เช่น มีการ
จัดตั้งคณะกรรมการของประธานาธิบดีว่าด้วยภาพลักษณ์ของชาติ
(Presidential Committee on National Branding) และ
คณะกรรมการของประธานาธิบดีว่าด้วยการเติบโตสีเขียว
(Presidential Committee on Green Growth : PCGG) นโยบาย
“ความคิดริเริ่มเอเซียใหม่” (New Asian Initiative) เน้นสร้างความ
ร่วมมือกับประเทศในภูมิภาคเอเซีย เป็นต้น

6. ปัจจัยในด้านเศรษฐกิจและความร่วมมือระหว่างภาครัฐและ ภาคเอกชนต่อการเกิดขึ้นของ Soft Power ในประเทศเกาหลีใต้

จากปัจจัยในด้านการเมืองและสังคม (หรือประวัติศาสตร์)
สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาประเทศที่ภาครัฐมีส่วน
สำคัญในการพยายามที่จะไล่กวัดของประเทศพัฒนาแล้ว หรือ
แม้กระทั่งปัจจัยที่มีผลต่อเกาหลีใต้ต้องปรับตัว เพื่อความอยู่รอดหรือ

เป็นแนวทางของการพัฒนาแบบ “ลัทธิพัฒนา” อย่างไรก็ดีตาม ย่อมมีความเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะในมิติทางด้านการเมืองที่ส่งผลให้เกิดการแปรเปลี่ยนของกลุ่มทุนหรือภาครัฐ ภายหลังการเคลื่อนไหวของประชาชนในทศวรรษ 1980 ได้มีการต่อต้านรัฐบาลเผด็จการจากความเคลื่อนไหวดังกล่าวนี้เองทำให้ “รัฐ” ต้องยอมรับกติกาของประชาธิปไตยมากขึ้น ทั้งนี้ส่งผลให้มี การปรับสมดุลอำนาจ ข้อตกลงใหม่ของสังคม และน้ำหนักของอำนาจมาอยู่กับประชาชนมากยิ่งขึ้น (แบ็งค์ งามอรุณโชติ, 2564)

อย่างไรก็ตามจากผลกระทบทั้งมิติในด้านการเมืองและสังคม ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “แรงขับ” ที่นำไปสู่การพัฒนา อีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญไม่แพ้กัน คือ “นโยบายทางเศรษฐกิจ” หรือนโยบายที่ส่งเสริมการส่งออกทางวัฒนธรรมดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกำหนดนโยบายจากทางภาครัฐและการเข้ามาของภาคเอกชน ที่จะมีส่วนช่วยส่งเสริมกันและกัน หากมิติทางด้านการเมืองและสังคมจะเป็นช่วงเวลาแห่งอดีต เพื่อสะท้อนความเข้าใจของเงื่อนไขและการเป็นรากฐานของเกาหลีใต้ที่จะมีผลต่อการพัฒนา การกำหนดนโยบายทางด้านเศรษฐกิจเป็นช่วงเวลาแห่งปัจจุบันและอนาคตที่มีการวางนโยบายทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ทั้งนี้ปฏิเสธมิได้ว่า วิกฤตการเงินในปี 1997 หรือ ต้มยำกุ้ง เป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่จะนำไปสู่การสนับสนุนอุตสาหกรรมบันเทิงดังกล่าว เปรียบเสมือน

“เงื่อนไข” ที่เป็นส่วนเสริมหรือ “เหตุการณ์” บางอย่างที่จะมีผลต่อปัจจัยอื่น ๆ ตามมาภายหลัง

ในด้านปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ นั้นล้วนแล้วแต่มีหลากหลายประการด้วยกัน แต่ทั้งนี้ในกรณีของเกาหลีใต้ที่สามารถส่งออกวัฒนธรรมหรือการเติบโตของอุตสาหกรรมบันเทิง โดยเฉพาะ K-pop และการฉายภาพของวงการซีรีส์ และภาพยนตร์ อย่าง Parasite โดยสร้างประวัติศาสตร์วงการภาพยนตร์ภาษาต่างประเทศเป็นเรื่องแรกและได้รับรางวัลใหญ่ 4 รางวัล (BBC, 2020) สะท้อนให้เห็นถึงความก้าวหน้าของวงการภาพยนตร์เกาหลีใต้ที่สามารถสร้างภาพลักษณ์ของเกาหลีใต้ แต่ทั้งนี้ตัวอย่างดังกล่าวมิใช่เพียงแค่ความโชคดีหรือความนิยมของสังคม แต่เกิดจากการสนับสนุนของรัฐบาลทั้งสิ้น เช่น แหล่งเงินทุน งบประมาณในการส่งเสริม การจับคู่บริษัทขนาดใหญ่เป็นผู้สนับสนุนสปอนเซอร์ และการแก้กฎหมายเพื่อเอื้ออำนวยในการผลิตอุตสาหกรรมบันเทิง แม้กระทั่งการตั้งหน่วยงานเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมบันเทิง (วันชัย ตัน, 2563) สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาอย่างจริงจังและการหาแหล่งอุตสาหกรรมใหม่ ภายหลังจากเกิดวิกฤตการเงินเมื่อปี 1997 ที่การลงทุนกับอุตสาหกรรมหนัก ส่วนใหญ่มักเป็นโครงการขนาดใหญ่ อาทิ การก่อสร้างถนน ได้มีความสำคัญลดลง ทั้งนี้ส่งผลให้รัฐบาลต้องเร่งหาอุตสาหกรรมแห่งใหม่ เช่น อุตสาหกรรมบันเทิง เป็นต้น

จากที่กล่าวไว้เบื้องต้นสะท้อนปัจจัยในหลายด้านที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมรูปแบบใหม่ ทั้งนี้ล้วนมีปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน ที่เอื้อให้เกิดเงื่อนไขบางอย่างที่สามารถทำให้อุตสาหกรรมบันเทิงหรืออุตสาหกรรมวัฒนธรรมมีการเติบโตอันได้แก่

ปัจจัยภายนอก ในช่วงปี ค.ศ. 1910 - 1945 อิทธิพลจักรวรรดิญี่ปุ่นในช่วงเวลาดังกล่าวได้นำวัฒนธรรมของญี่ปุ่นเข้ามาในเกาหลี อาทิ หนังสือการ์ตูน นิยาย รสนิยม และวัฒนธรรมการกินอาหาร อาจกล่าวได้ว่าเกาหลีใต้ในขณะนั้นอยู่ภายใต้เงาของประเทศญี่ปุ่น (และจีน)

ปัจจัยภายใน เมื่อปี ค.ศ. 1998 ประธานาธิบดีคนที่ 8 ของเกาหลีใต้หรือคิมแดจุง (ภายหลังการเกิดวิกฤตการเงิน 1 ปีให้หลัง) มีความต้องการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ประเทศเกาหลีใต้ใหม่ ด้วยการติดต่อบริษัทประชาสัมพันธ์ระดับโลก ‘แอดเลแมน’ (Edelman) และสร้างวัฒนธรรมป๊อปในรูปแบบใหม่เพื่อการส่งออกวัฒนธรรมเกาหลีในระดับโลก โดยเฉพาะการผลิตเทคโนโลยีสารสนเทศ

ทั้งนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ คือ ยกเลิกการควบคุมสื่อจากภาครัฐ โดยหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่ส่งเสริมแทน ตัวอย่างที่สำคัญ ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว พักจีวอน (Park Jie Won) มีวิสัยทัศน์ทางวัฒนธรรมเข้าสู่สังคมดิจิทัล ทั้งนี้ได้มีการออกนโยบายที่ช่วยในการส่งเสริมปัจจัยพื้นฐานทาง

วัฒนธรรมที่จะส่งผลในระยะยาว นับตั้งแต่ปี 2000 เป็นต้นไป (เป็นการเปลี่ยนผ่านครั้งสำคัญ) และได้มีการสร้าง “ศูนย์วัฒนธรรมและศิลปะขนาดใหญ่” ในเขตโซคกวาน เช่น ศูนย์ศิลปะแห่งกรุงโซล (Seoul Arts Center) และ ศูนย์ศิลปะการแสดงพื้นเมืองแห่งชาติ (National Center for Korean Traditional Performing Arts) เพื่อให้เกาหลีใต้เป็นเมืองทางวัฒนธรรม (Cultural District) ทั้งนี้ได้มีการแยกกระทรวงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวออกเป็นอิสระเพื่อความคล่องตัวในการกำหนดนโยบาย เช่น องค์กรวัฒนธรรมและสารัตถะเกาหลี (Korea Culture and Content Agency: KOCCA) นโยบายที่เป็นปัจจัยสำคัญ ได้แก่ การเพิ่มหลักสูตรเกี่ยวกับการแสดงในหลักสูตรการศึกษา ผ่านโครงการ Broadcast Video Promotion Plan (หลักสูตร 5 ปี) เพื่อส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาสร้างบุคลากรและนักแสดงหน้าใหม่เข้าสู่อุตสาหกรรมบันเทิง นอกจากนี้รัฐบาลให้การสนับสนุน Korean Film Council โดยเป็นสถาบันที่จัดหาแหล่งเงินทุน และการผลิตภาพยนตร์ของเกาหลีในการส่งออกเป็นหลัก (เอกศาสตร์ สรรพช่าง, 2564)

สำหรับปัจจัยภายในข้างต้นเป็นตัวอย่งที่สะท้อนถึงการเอื้ออำนวยและเงื่อนไขจากวิกฤตการเงินเมื่อปี 1997 นั้น “ภาครัฐ” ได้มีการออกนโยบายที่สำคัญและเปลี่ยนบทบาทจาก “ผู้ควบคุม” มาเป็น “ผู้สนับสนุน” สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการหาแหล่ง

อุตสาหกรรมใหม่ ในการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจในระยะยาว จากการกำหนดนโยบายของรัฐผ่านการตั้งศูนย์วัฒนธรรม รวมถึงการเปลี่ยนบทบาทของภาคเอกชนผ่านความร่วมมือระหว่างภาครัฐซึ่งสะท้อนถึงผลประโยชน์ร่วมกันบางประการในการส่งเสริม เป็นต้น

สำหรับความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนนั้น กรณีที่น่าสนใจอันได้แก่ บริษัทเพื่อการร่วมลงทุนแห่งชาติเกาหลี (Korean Venture Investment Corporation : KVIC) โดยเป็นการจัดการกองทุนต่าง ๆ ของภาครัฐสู่ภาคเอกชน สำหรับภาคเอกชนที่มีบทบาทสำคัญ อันได้แก่ กลุ่ม “แชโบล” (Chaebol) อาทิ ซัมซุง (Samsung) เป็นเจ้าของธุรกิจเอนเทอร์เทนเมนต์แอนดมีเดีย (CJ Entertainment & Media) ซึ่งเป็น ผู้อยู่เบื้องหลังวงการเพลง K-Pop เป็นต้น

กล่าวได้ว่า จากทั้งปัจจัยในทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการผลักดันที่ทำให้ทางรัฐบาลเกาหลีใต้และภาคเอกชน ต้องเร่งมือฟื้นฟูเศรษฐกิจ และกลุ่มธุรกิจในวิกฤตการเงินเมื่อปี 1997 จนนำมาสู่เงื่อนไขบางประการในการหาแหล่งทรัพยากรทางเศรษฐกิจในโลกสมัยใหม่ เช่น อุตสาหกรรมทางวัฒนธรรม เงื่อนไขจากผลกระทบทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้รัฐบาลต้องการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ของประเทศสู่อุตสาหกรรมบันเทิงหรือการส่งออกทางวัฒนธรรม อันเนื่องมาจากการขาดทุนอย่างมากในอุตสาหกรรมหนัก จนเกิดเป็น Soft Power อย่างที่เรียกกันโดยทั่วไปในปัจจุบัน และการเข้ามามีบทบาทของภาคเอกชนผ่านแหล่งเงินทุนทำให้การส่งเสริมทางวัฒนธรรมมีความ

ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ในแง่นี้อาจกล่าวได้ว่า ภาคเอกชนมีบทบาทในการผลักดันอุตสาหกรรมบันเทิงหรือทางวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของภาครัฐที่ต้องการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ประเทศและมีความต้องการส่งออกวัฒนธรรม เป็นต้น

สรุปผลการวิจัย Soft Power : ปัจจัยในการพัฒนาประเทศของสาธารณรัฐเกาหลี

การเปลี่ยนผ่านมาสู่สิ่งหนึ่งหรือการเปลี่ยนแปลงด้วยเงื่อนไข เหตุปัจจัยได้ล้วนส่งผลกระทบอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะในประเด็นทาง “เศรษฐกิจ” ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศหรือการพัฒนาความมั่นคงของรัฐต่าง ๆ เพื่อการค้าขายและสะสมความมั่งคั่ง อย่างไรก็ตามการพัฒนาประเทศของเกาหลีได้สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการทางประวัติศาสตร์ผ่านพัฒนาการของสังคม การเมือง วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ด้วยเหตุนี้ในกระบวนการสู่การเปลี่ยนผ่านในยุคสงครามโลกครั้งที่ 2 และสงครามเย็น จึงสะท้อนถึง “เงื่อนไข” สำคัญต่อการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาอุตสาหกรรมบันเทิงของเกาหลีใต้ ด้วยเหตุนี้การใช้นโยบายของ Soft Power จึงมีความสำคัญในแง่ต่อ “การพัฒนา” “พัฒนาการ” และกระบวนการของเกาหลีใต้ในระยะต่อมา

ปัจจัยที่ส่งผลให้รัฐบาลเกาหลีใต้เลือกใช้ Soft Power ในการพัฒนาประเทศ ประกอบด้วยสาเหตุหลายประการ ปัจจัย

ที่หนึ่ง กล่าวคือ เกิดจากการ “เปลี่ยนผ่าน” จากการพัฒนาอุตสาหกรรมหนัก (เช่น ตีเหล็ก การใช้เทคโนโลยีขั้นสูง) ซึ่งมีความสอดคล้องสำหรับยุคสมัย เพราะความต้องการของสินค้าและตลาดการบริโภค แต่เมื่อสงครามเย็นสิ้นสุดลง การพัฒนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศหรือข้อมูลข่าวสารมีความก้าวหน้ามากขึ้นประกอบกับอุตสาหกรรมหนักขาดทุนหรือในบางกรณีล้มละลายในเวลาต่อมา (ในช่วงปี 1997) ทำให้อุตสาหกรรมหนักที่เคยเป็นแหล่งการสะสมทุนที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาประเทศถูกเปลี่ยนผ่านมาสู่การแบ่งส่วนตลาดใหม่สำหรับอุตสาหกรรมดิจิทัลเมื่อเกิดวิกฤตการณ์การเงินในเอเชียเมื่อปี ค.ศ. 1997 จากผลกระทบดังกล่าวทำให้รัฐบาลจำเป็นต้องเปลี่ยนภาพลักษณ์หรือเร่งฟื้นฟูพัฒนาประเทศภายหลังวิกฤตการณ์การเงิน อย่างไรก็ตาม ในปัจจัยแรกของการพัฒนาประเทศของเกาหลีใต้จึงเกิดจาก “ปัจจัยภายนอก” เพราะด้วยกระแสของโลกาภิวัตน์ (globalization) ผสมกับปัจจัยด้านอื่น ๆ ต่อการเคลื่อนย้ายทุนอย่างเสรี ทำให้การแข่งขันและการลงทุนมีมิติที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้เกาหลีใต้สามารถใช้ประโยชน์จากการพัฒนาเทคโนโลยีในระดับโลกเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจ ดังนั้น ด้วยกระแสความก้าวหน้าจาก “ภายนอก” การเลือกใช้นโยบาย Soft Power จึงมีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์และฟื้นฟูประเทศ

ในอีกด้านหนึ่งที่ส่งผลให้เกาหลีได้เลือกใช้ Soft Power ในการพัฒนาประเทศ คือ การสนับสนุนของรัฐบาลต่อแหล่งการสะสมทุนในรูปแบบใหม่ กล่าวคือ นอกจากผลกระทบของวิกฤติการณ์การเงินเมื่อปี 1997 ทำให้การลงทุนในภาคอุตสาหกรรมหนัก ภาคบริการและสถาบันการเงินประสบปัญหาสภาพคล่องต่อความสามารถในการชำระหนี้ เพราะเนื่องด้วยการผูกขาดจากกลุ่มทุนและการปล่อยละเลยต่อมาตรการกำกับดูแลนโยบายทางการเงินทำให้มีปัญหาต่อการจัดสรรทรัพยากร ภายหลังวิกฤติดังกล่าวภาครัฐจึงเล็งเห็นโอกาสทางเศรษฐกิจและโอกาสในการรับประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก ด้วยเหตุนี้จากความพร้อมของทุนทางสังคม ทรัพยากรบุคคล ภาครัฐและภาคเอกชน (แหล่งเงินทุน) จึงทำให้กระบวนการพัฒนาประเทศของ Soft Power เอื้อหนุนกันและกัน

ปัจจัยที่สอง คือ ข้อจำกัดในด้าน “ภูมิศาสตร์” โดยคาบสมุทรเกาหลีมีข้อจำกัดด้านลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่เป็นเทือกเขาและหุบเขากว่าร้อยละ 70 จึงทำให้ชาวเกาหลีประสบปัญหาความยากจนตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 และด้วยข้อจำกัดทางภูมิรัฐศาสตร์ทำให้คาบสมุทรเกาหลีถูกรายล้อมด้วยประเทศที่มีอำนาจอย่างญี่ปุ่นและจีน ส่งผลให้คาบสมุทรเกาหลีมีสถานะเป็นรัฐกั้นชน (Buffer State) จากเงื่อนไขข้างต้นจึงมีความสำคัญอย่างมากที่ทำให้เกาหลีใต้ต้องใช้การเจรจาต่อรองทางการทูตในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศโดยเฉพาะการนำ “วัฒนธรรม” เข้ามา

ใช้ในการสร้างความสัมพันธ์ทางการทูต ในอีกด้านหนึ่งก็สืบเนื่องมาจากการมี “ทรัพยากรมนุษย์” ที่มีคุณภาพและโครงสร้างพื้นฐานภายในประเทศที่มีความพร้อมจึงทำให้การกระบวนกรดังกล่าวของการนำ Soft Power มาใช้ในการสร้างความสัมพันธ์จึงเป็นข้อได้เปรียบทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้ความร่วมมือต่อกัน

ปัจจัยที่สาม คือ ต้นแบบความสำเร็จของอุตสาหกรรมบันเทิงของสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นส่งผลให้รัฐบาลเกาหลีใต้เริ่มตระหนักได้ถึงความสำคัญของ “วัฒนธรรม” ในฐานะที่เป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญต่อการฟื้นฟูภายในประเทศ ได้กลายเป็นรากฐานที่สำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาทั้งในเชิงเนื้อหา วิธีการ เทคโนโลยี หรือกำลังคน เพื่อผลักดัน “วัฒนธรรม” อันเป็นอำนาจเชิงอ่อน หรือ Soft Power ให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณค่าและมีมูลค่าในทางเศรษฐกิจหรือเรียกว่า “การส่งออกทางวัฒนธรรม” ซึ่งสามารถช่วยเหลือให้เกาหลีใต้รอดพ้นจากวิกฤติการณ์การเงินหรือเศรษฐกิจในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาและเป็นการฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของเกาหลีที่ถูกกลืนกลายทางวัฒนธรรมในช่วงจักรวรรดิญี่ปุ่นเป็นเจ้าอาณานิคม ค.ศ. 1910-1945 ท่าทีที่สำคัญดังกล่าวของรัฐบาลเกาหลีสะท้อนให้เห็นอย่างเด่นชัดภายใต้การวางแผนนโยบายระดับชาติทั้งในระยะสั้นและระยะยาวในการสนับสนุนการขยายตัวของสินค้าทางวัฒนธรรม ความสำเร็จจากอุตสาหกรรมในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศญี่ปุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “อุตสาหกรรม

บันทึก” ด้วยเหตุนี้การฉายภาพต่อมุมมองของอุตสาหกรรมดังกล่าวสะท้อนถึง “มูลค่า” ทางเศรษฐกิจในรูปแบบใหม่ซึ่งสามารถสร้างกำไรและเม็ดเงินเป็นรายได้ให้แก่ประเทศได้ ดังนั้นด้วยความสำเร็จดังกล่าวจึงสะท้อนออกมาในรูปลักษณะของการนำวัฒนธรรมมาปรับใช้หรือการเพิ่มมูลค่าให้แก่ “วัฒนธรรม” เป็นต้น

ปัจจัยที่สี่ คือ ข้อจำกัดในด้าน “ประชากร” เนื่องจากเกาหลีใต้มีอัตราการเกิดลดต่ำลงตั้งแต่ ค.ศ.1960 ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายการคุมกำเนิดของรัฐบาลซึ่งสวนทางกับจำนวนประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นส่งผลให้เกาหลีใต้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในระยะเวลานับรวดเร็ว เนื่องด้วยข้อจำกัดของประชากรโดยเฉพาะการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุทำให้การใช้นโยบายในลักษณะ Hard Power เป็นไปอย่างจำกัด ดังนั้นรัฐบาลเกาหลีใต้จึงเลือกใช้ Soft Power เป็นปัจจัยในการพัฒนาประเทศเนื่องจากไม่มีข้อจำกัดด้านประชากร รัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพของประชากรหรือ “ทุนมนุษย์” ด้วยการให้ความสำคัญกับการศึกษา เป็นต้น

ปัจจัยสุดท้าย คือ เกาหลีใต้เลือกใช้ Soft Power ในฐานะทุนทางวัฒนธรรมในการเสริมสร้าง ความร่วมมือกับนานาชาติและยกระดับภาพลักษณ์ที่ดีให้กับประเทศ สำหรับภาคธุรกิจได้เลือกใช้ Soft Power เป็นเครื่องมือในการพัฒนาภาพลักษณ์แบรนด์สินค้า เกาหลีใต้มีความน่าเชื่อถือในด้านคุณภาพและการออกแบบที่ทันสมัย ซึ่งส่งเสริมให้เกิดการรับรู้ของผู้บริโภคในเชิงบวกทั้งใน

ประเทศและต่างประเทศ อีกทั้งเป็นการสอดแทรกอัตลักษณ์ความเป็นชาติอันโดดเด่นซึ่งสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเกาหลีในทางเศรษฐกิจ

ด้วยลักษณะของภูมิรัฐศาสตร์และการลงทุนจากภาครัฐและภาคเอกชนที่ได้เปลี่ยนแปลงไป ข้อจำกัดดังกล่าวทำให้ความสำคัญในด้านต่าง ๆ จึงเปลี่ยนแปลงไปด้วยตามความสัมพันธ์ของระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ดังนั้นการใช้ “วัฒนธรรม” มาผนวกกับนโยบายของ Soft Power จึงมีความสอดคล้องกัน ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มมูลค่าจากการเปลี่ยนภาพลักษณ์นำไปสู่การรับรู้และยกระดับอุตสาหกรรมของเกาหลีใต้จนได้รับการยอมรับและสร้างค่านิยมไปทั่วโลก ดังนั้นปัจจัยจากความสำเร็จของอุตสาหกรรมบันเทิง ทำให้รูปแบบของการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมจึงแปรเปลี่ยนไปจากเดิมด้วยเหตุนี้ ข้อจำกัดในด้าน “ประชากร” (ประเทศที่มีประชากรมากจะมีความได้เปรียบจากค่าแรงถูก แต่ประเทศที่มีประชากรน้อยจะมีค่าแรงสูง) ทำให้การลงทุนในทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญต่อการเกื้อหนุนกระบวนการต่อยอดนโยบายของ Soft Power ด้วยตัวนโยบายจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรบุคคลที่มีความชำนาญ ประสบการณ์ หรือ “ทักษะทางปัญญา” เข้ามาเกี่ยวข้องกับต่อยอดดังกล่าว จำเป็นต้องใช้กระบวนการทางความคิดอย่าง “การสร้างสรรค์” สำหรับการผนวกปัจจัยทางวัฒนธรรมเข้ามาเป็น “ส่วนหนึ่ง” ของการพัฒนาเศรษฐกิจ

ในแง่นี้อาจกล่าวได้ว่าในช่วงเวลาอันสั้นนี้ เกาหลีใต้ได้กลายเป็นผู้นำการส่งออกสินค้าเชิงวัฒนธรรมและเป็นต้นแบบการจัดการสินค้าทางวัฒนธรรมของโลกที่สำคัญ และในอนาคต “สินค้าเชิงวัฒนธรรม” จะกลายเป็นสินค้าที่มีมูลค่าและมีความสำคัญสำหรับกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กันยารัตน์ จันทร์สว่าง และสุภาวดี พรหมบุตร. (2562). ทุนมนุษย์กับการเปลี่ยนแปลง: กระบวนทัศน์ใหม่ของการบริหารทรัพยากรมนุษย์. *วารสารวิทยาการจัดการ*, 6(2), 209-222.
- กุลลดา เกษบุญชู มีด. (2556). กระบวนการเข้าสู่ความเป็นสากลของระบบทุนนิยมและลัทธินิยมใหม่. *วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 43(2), 7-43.
- ฉัตรชนก พินิจวงศ์. (2561). นโยบายการสร้างชาติเกาหลีใต้ของประธานาธิบดีปักจุงฮี ค.ศ.1961-1979 [บทความวิจัยปริญาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. ระบบฐานข้อมูลบทความวิจัยนักศึกษาศาखाวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- <http://isas.arts.su.ac.th/?p=3794>

ณัฐณิชา ภูาสิริโรจน์. (2563). นโยบาย Cool Japan กับการส่งเสริมเศรษฐกิจประเทศญี่ปุ่น [สารนิพนธ์ปริญญาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. ระบบฐานข้อมูลบทความวิจัย นักศึกษามหาวิทยาลัยเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

<http://isas.arts.su.ac.th/?p=5242>

นภดล ขาติประเสริฐ (บรรณาธิการ), ชรินทร์ มีโกศี, พัฒน์นรี ศรีศุภโอฬาร, พิพาดา ยังเจริญ, วิเชียร อินทะสี, จักรกริช สังขมณี, วิลาสินี พนานครทรัพย์, และ ไพบูลย์ ปิตะเสน. (2560). เกาหลี ปัจจุบัน Korea Today. ปทุมธานี : ศูนย์เกาหลีศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

แบงค์ งามอรุณโชติ. (30 มิถุนายน 2564). ปลุกเชื้อหลับ ขยับเลื่อนอนกิน: บทบาทของแรงงานเกาหลีใต้ กับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้ก้าวหน้า. The101.
<https://www.the101.world/awaking-sleeping-partner/>

ไพบูลย์ ปิตะเสน. (2555). ประวัติศาสตร์เกาหลี : จากยุคเผ่าพันธุ์ถึงยุคสาธารณรัฐใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โปสต์.

วริศรา ภาคมาลี. (2563). *การทูตสาธารณะ เครื่องมือ Soft Power ของเกาหลีใต้ กรณีศึกษา การทูตวัฒนธรรม* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์] หอสมุดแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วันชัย ตัน. (15 กุมภาพันธ์ 2563). *Parasite กับแผนยุทธศาสตร์ชาติ เกาหลีใต้*. กรุงเทพธุรกิจ.

<https://www.bangkokbiznews.com/social/1469>

วิเชียร อินทะสี. (2551). ประสบการณ์การพัฒนาของเกาหลีใต้. *วารสารเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา*, 13(1), 57-82.

_____. (2561). *เกาหลีในช่วงอลหม่าน ค.ศ. 1864-1953*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.

วีระยุทธ กาญจน์ชูฉัตร และ Chang, H. (2560). กับดักสถาบัน: กลไกทางสถาบันกับการไล่กวาดทางเศรษฐกิจ. *Innovating Thailand*. [Symposium]. สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ งานสัมมนาวิชาการธนาคารแห่งประเทศไทย ประจำปี 2560, Centara Grand at Central World. <https://www.pier.or.th/conferences/2017/symposium/>

เอกศาสตร์ สรรพช่าง. (5 เมษายน 2564). *เศรษฐกิจศาสตร์ว่าด้วยการ
เติบโตรุ่งเรืองแบบเกาหลีใต้*. The101.

[https://www.the101.world/entertainment-industry-
and-development-in-south-korea/](https://www.the101.world/entertainment-industry-and-development-in-south-korea/)

[https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/it
em/dc:190150](https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:190150)

เอนก เพิ่มวงศ์เสนีย์. (2543). ภาวะผู้นำกับการแก้ไขปัญหาวิกฤติ
เศรษฐกิจของเกาหลีใต้. *วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 31(1), 87-108.

ฮง, ยู. (2564). *กำเนิดกระแสเกาหลี The Birth of Korean Cool*
(พิมพ์ครั้งที่ 2) (วิลาส วศินสังวร, ผู้แปล). เอิร์นเนส พับลิช
ซิง.

BBC. (10 กุมภาพันธ์ 2020). *ออสการ์ 2020 : Parasite กวาด 4
รางวัลใหญ่ รวมทั้งภาพยนตร์ยอดเยี่ยม*. [https://www.bbc.com/thai/international-
51440199](https://www.bbc.com/thai/international-51440199)

Keohane, R. O. & Nye, J. S., Jr. (2000). Globalization: What's
New? What's Not? (And So What?). *Foreign Policy*,
(118), 104-119. <https://doi.org/10.2307/1149673>

Nye, J. S., Jr. (2004). *Soft Power: the means to success in
world politics*. PublicAffairs.

North, D. C. (1991). “Institutions”. *Journal of Economic Perspectives*, 5(1), 97-112.

<https://doi.org/10.1257/jep.5.1.97>

Schumpeter, J. A. (1950). *Capitalism, socialism, and democracy*. Harpe

ศึกษาการใช้คำกริยาหลายความหมาย ‘**놓다**’
ในภาษาเกาหลีของนักศึกษาชาวไทย

A study on Thai students’ use of the
polysemic Korean verb '**놓다** /Nohda/

จุฬามาศ บุญชู

คณະมนุชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Juthamad Boonchoo

Faculty of Humanities, Naresuan University

ธน์ชพร ปริกัมศีล*

คณະมนุชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Tanatporn Parikumsin*

Faculty of Humanities, Naresuan University

พริตตา สิงหเดช

คณະมนุชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Putita Singhadech

Faculty of Humanities, Naresuan University

*Corresponding Author, E-mail: tanatpomp@nu.ac.th

Received: May 31, 2023 Revised: Nov 2, 2023 Accepted: Dec 8, 2023 Available: Dec 30, 2023

Abstract

This research seeks to investigate the importance of acquiring and utilizing polysemic verbs in Korean among Thai students. The study, involving 86 Thai students, revealed that 97.7% acknowledged the significance and necessity of learning polysemic verbs. They expressed a desire to acquire knowledge of polysemic Korean verbs during their classes to employ them appropriately in diverse contexts. Furthermore, 88.3% of students expressed an interest in understanding the Thai meanings of these verbs for use in various contexts.

Regarding the proficiency in using the polysemic verb '놓다', both objective and subjective tests, comprising 30 items across 26 meanings with a passing criterion of 60%, indicated that Thai students could accurately translate the meanings of '놓다' into Thai in 16 questions. These accurate translations primarily pertained to the fundamental meanings of the verb, resembling the Thai concepts of "placing" or "releasing" various objects, both abstract and concrete. Students demonstrated the ability to discern and anticipate meanings based on context.

However, 14 questions were consistently answered incorrectly. The analysis revealed that questions answered incorrectly by over 60 % of students often involved extended meanings of '놓다,' which Thai students struggled to translate accurately. Conversely, they correctly answered over 60 % of the objective test questions, indicating their ability to distinguish the primary meanings of '놓다' and use them appropriately in various contexts. Nevertheless, they found it challenging to discern and predict extended meanings, even when provided with example situations or specific contexts.

Keywords: Polysemic verb, Korean language, 놓다
Nohda, Thai student

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสำคัญของการเรียนรู้และการใช้คำกริยาหลายความหมายในภาษาเกาหลีของนักศึกษาชาวไทย ซึ่งผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการเรียนรู้คำกริยาหลายความหมายของนักศึกษาชาวไทยจำนวน 86 คน พบว่า นักศึกษาร้อยละ 97.7 เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการเรียนการสอน อีกทั้งมีความต้องการให้จัดการเรียนรู้คำกริยาหลายความหมายภาษาเกาหลีในคาบเรียน โดยนักศึกษาชาวไทยต้องการเรียนรู้การใช้คำกริยาหลายความหมายให้เหมาะสมกับบริบทที่แตกต่าง รวมถึงความหมายภาษาไทยของคำกริยาหลายความหมายนั้น ๆ ในแต่ละบริบทมากถึงร้อยละ 88.3 ในด้านความสามารถในการใช้คำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ จากผลวิเคราะห์คำตอบของแบบทดสอบความสามารถในการใช้คำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ทั้งแบบปรนัยและอัตนัยจำนวน 30 ข้อ จาก 26 ความหมาย ซึ่งกำหนดเกณฑ์ผ่านการประเมินแบบทดสอบความสามารถที่ร้อยละ 60 พบว่า นักศึกษาชาวไทยมีความรู้ความเข้าใจความหมาย และสามารถแปลความหมายวลี ‘놓다’ เป็นภาษาไทยได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ที่กำหนดได้ทั้งหมด 16 ข้อคำถาม ซึ่งข้อที่ตอบถูกนั้นเป็นความหมายหลักและใช้ในสถานการณ์ซึ่งมีความหมายคล้ายคลึงกับภาษาไทยในความหมาย “วาง” หรือ “ปล่อย” สิ่งต่าง ๆ ทั้งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรมจึง

ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2566

สามารถจำแนกความหมายและคาดเดาความหมายจากบริบทรอบด้านได้ นอกจากนี้ ความหมายที่นักศึกษาชาวไทยตอบผิดนั้นมี 14 ข้อคำถาม จากการวิเคราะห์คำตอบข้อคำถามที่ตอบผิดเกินร้อยละ 60 นั้น พบว่า ข้อคำถามที่ตอบผิดนั้นเป็นความหมายขยายของคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ โดยนักศึกษาชาวไทยไม่สามารถแปลความหมายของวลี ‘놓다’ ในความหมายขยายได้ถูกต้องในทางกลับกันสามารถตอบแบบทดสอบปรนัยในข้อดังกล่าวได้ถูกต้องเกินร้อยละ 60 จึงสะท้อนให้เห็นว่านักศึกษาไทยส่วนใหญ่สามารถจำแนกความหมายหลักและสามารถใช้คำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ในความหมายหลักได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่สามารถจำแนกความหมายขยายและไม่สามารถคาดเดาความหมายขยายได้แม้จะมีสถานการณ์ตัวอย่างหรือกำหนดบริบทแวดล้อมให้ก็ตาม

คำสำคัญ: คำกริยาหลายความหมาย ภาษาเกาหลี 놓다 Nohda
นักศึกษาชาวไทย

บทนำ

ในการเรียนภาษาต่างประเทศให้สามารถนำไปใช้สื่อสารในชีวิตจริงได้นั้น ผู้เรียนจำเป็นจะต้องเรียนรู้และเข้าใจความหมายคำศัพท์ได้เป็นอย่างดี ซึ่งการเรียนคำศัพท์นั้นถือเป็นสิ่งสำคัญในการสื่อสารมากกว่าไวยากรณ์ แม้จะไม่รู้ไวยากรณ์หรือใช้ไวยากรณ์ไม่ถูกต้อง แต่หากรู้คำศัพท์ก็ยังสามารถสื่อความหมายหรือส่งสารที่ต้องการสื่อออกไปได้ ซึ่งถ้าหากไม่เข้าใจความหมายของคำศัพท์ที่ต้องการสื่อสารหรือเลือกใช้คำศัพท์ไม่เหมาะสมกับบริบทจะทำให้ไม่สามารถส่งสารที่ต้องการสื่อไปยังผู้ฟังได้เลย (Wilkins, 1972) ดังนั้นการเรียนภาษาต่างประเทศจึงต้องมีการเรียนการสอนคำศัพท์อยู่เสมอ จึงทำให้ผู้เรียนภาษาต่างประเทศประสบปัญหาในการเรียนรู้คำศัพท์เป็นจำนวนมาก จากผลการวิจัยของ โช ฮย็อนยง (조현영, 2000) กล่าวว่า การเรียนรู้คำศัพท์เป็นทักษะที่สำคัญต่อการสื่อสารภาษาเกาหลีสำหรับผู้เรียนภาษาเกาหลีในทุกระดับการเรียนรู้ และสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นต่อการเรียนการสอนคำศัพท์ภาษาเกาหลีสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ โดยเฉพาะการเรียนรู้คำหลายความหมายนั้น เป็นหนึ่งในวิธีการสอนที่ช่วยลดภาระการท่องจำและเพิ่มทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ได้ (여후력) ซึ่งคัง ฮย็อนฮวา (강현화, 2021: 90) ได้สนับสนุนแนวคิดในการเรียนการสอนคำศัพท์ว่า การเรียนรู้คำหลายความหมายจะมีประโยชน์ต่อผู้เรียนมากกว่าการเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ในทุกครั้ง ซึ่งคำหลายความหมายส่วน

ใหญ่จะเป็นคำศัพท์ที่ปรากฏขึ้นบ่อยครั้งตั้งแต่การเรียนรู้ระดับต้น ทำให้ผู้เรียนภาษาต่างประเทศไม่รู้สึกลงถึงปริมาณคำศัพท์ที่ต้องเรียนรู้เพิ่มขึ้นทั้ง ๆ ที่ผู้สอนสอดแทรกความหมายใหม่ให้ในขณะที่สอน จากแนวคิดดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้คำหลายความหมาย อีกทั้งนักวิจัยไทยที่ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนคำหลายความหมายภาษาเกาหลีให้แก่ผู้เรียนชาวไทยยังมีอยู่น้อยมาก ซึ่งงานวิจัยที่มีการศึกษาเกี่ยวกับคำหลายความหมายก่อนหน้านี้มีเพียงงานวิจัยของ Sasiwan, N. (2013) Netima, B. (2015) Thanarat, C. (2022) เท่านั้น¹ โดยมีเพียงงานวิจัยของ Netima, B. (2015) ที่ศึกษาคำกริยาหลายความหมาย ‘잡다’ และพัฒนาแผนการเรียนการสอนคำกริยาหลายความหมายสำหรับนักศึกษาชาวไทย

จากผลการศึกษางานวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญในการศึกษาคำกริยาหลายความหมายภาษาเกาหลี แต่คำกริยาหลายความหมายในภาษาเกาหลีนั้นมีอยู่มากมาย ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดการเลือกคำศัพท์เพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนของ คังฮย็อนฮวา (강현화, 2021) และเอกสารการสำรวจความถี่ในการใช้คำศัพท์ภาษาเกาหลีสมัยใหม่ของสถาบันภาษาเกาหลีแห่งชาติในปี

¹ จากงานวิจัยของ Sasiwan, N. (2013) ได้เปรียบเทียบคำกริยาหลายความหมาย ‘먹다’ ในภาษาเกาหลีกับคำกริยา ‘กิน’ ในภาษาไทย วิจัยของ Netima, B. (2015) ศึกษาความเข้าใจและพัฒนาแผนการสอนคำกริยาหลายความหมาย ‘잡다’ ของนักศึกษาชาวไทย และงานวิจัยของ Thanarat, C. (2022) ศึกษาความเข้าใจคำกริยาหลายความหมาย ‘보다’ ของนักศึกษาชาวไทยที่เรียนอยู่ที่ประเทศเกาหลีใต้

ค.ศ. 2005 (National Institute of Korean Language, 2005) มาเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกคำศัพท์ที่จะนำมาพัฒนาการเรียนการสอนให้นักศึกษาชาวไทย จากแนวคิดการเลือกคำศัพท์และเอกสารการสำรวจความถี่การใช้คำศัพท์ภาษาเกาหลี พบว่า คำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ในภาษาเกาหลีมีความถี่ในการใช้สูงและใช้กันอย่างแพร่หลายในชีวิตประจำวันของคนเกาหลีและในแบบเรียนภาษาเกาหลีของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ มาศึกษาการใช้และจำแนกความหมายเพื่อพัฒนาแผนการเรียนรู้คำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ของนักศึกษาชาวไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

- 1) ศึกษาความสำคัญของการเรียนการสอนคำกริยาหลายความหมายในภาษาเกาหลีของนักศึกษาชาวไทย
- 2) ศึกษาการใช้คำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ของนักศึกษาชาวไทย²

² การศึกษาความหมายคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ศึกษาได้จากบทความของธนัชพร ปริภิมศิล, จุฑามาศ บุญชู, และพริดา สิงหนเดช. (2566, สิงหาคม). การศึกษาคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다(Nohda)’ ในภาษาเกาหลี [เอกสารนำเสนอ]. การประชุมวิชาการนานาชาติการศึกษามหาวิทยาลัยในประเทศไทย ครั้งที่ 16: เรื่อง ทิศทางการพัฒนาการพัฒนภาษาเกาหลีของประเทศไทยในศตวรรษที่ 21, กรุงเทพฯ, ประเทศไทย.

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ในภาษาเกาหลีในด้านการจำแนกความหมายของ ชัง วอนวอน(장원원, 2011); ยู กุน(우근, 2015); ซ็อม ซาฮเย(참사혜, 2017); วัง ฮึนยอน(왕흔연, 2021) เพื่อนำมาเป็นเกณฑ์วิเคราะห์ความหมายและการใช้คำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ในภาษาเกาหลีให้แก่ นักศึกษาชาวไทย

2. กำหนดเนื้อหา

ศึกษาความหมายของคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ที่ปรากฏในพจนานุกรมออนไลน์สำหรับผู้เรียนภาษาเกาหลี-ไทยฉบับสถาบันภาษาเกาหลีแห่งชาติ (한국어 기초대사전) พจนานุกรมภาษาเกาหลี The Standard Korean Dictionary (국립국어원 표준국어대사전) พจนานุกรมภาษาเกาหลี Korea University Korean Dictionary (고려대 한국어대사전) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น จากนั้นวิเคราะห์อรรถลักษณะและจำแนกความหมายของคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ออกเป็นความหมายหลักและความหมายขยายได้ทั้งหมด 28 ความหมาย แต่ในงานวิจัยเล่มนี้จะนำเสนอเพียง 26 ความหมาย โดยตัดความหมาย ‘놓을 놓다.

(ยิงใส่)’ และ ‘편지를 놓다. (ส่งข่าวถึง)’ ออก³ ซึ่งความหมายของ คำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ทั้ง 26 ความหมาย⁴ที่ปรากฏในงานวิจัยมีดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ความหมายของคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’

ประเภทของ ความหมาย	โครงสร้างประโยคและ คำชี้ที่ปรากฏร่วมกับ ‘놓다’	คำอธิบายความหมาย	ความหมาย ภาษาไทย
ความ หมาย หลัก	[...을]	แบมือหรือผ่อนแรงจาก สภาพที่จับ หรือกดวัตถุ ใด ๆ ไว้ด้วยมือทำให้ สิ่งของที่จับไว้หลุดออกไป จากมือ	‘ปล่อย’

³ สาเหตุที่ไม่ได้นำความหมาย ‘총을 놓다(ยิงใส่)’ และ ‘편지를 놓다(ส่งข่าวถึง)’ มาใช้ในงานวิจัย เนื่องจากก่อนที่ผู้วิจัยจะนำความหมายทั้งหมด 28 ความหมายมาออกแบบเครื่องมือเป็นแบบทดสอบความสามารถในการใช้ความหมาย คำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ได้ให้อาจารย์ชาวเกาหลีที่จบการศึกษาระดับศิลปศาสตรมหาบัณฑิต เอกการสอนภาษาเกาหลีสำหรับชาวต่างชาติ และมีประสบการณ์การสอนภาษาเกาหลีให้ชาวต่างชาติในระดับอุดมศึกษาทั้ง 4 ท่านตรวจสอบ และคัดเลือกความหมายที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาชาวไทย พบว่า 2 ความหมายดังกล่าวไม่ปรากฏการใช้จริงในชีวิตประจำวันของชาวเกาหลีในปัจจุบัน กอปรกับประโยคตัวอย่างในพจนานุกรมภาษาเกาหลี The Standard Korean Dictionary ของสถาบันภาษาเกาหลีแห่งชาติเป็นประโยคที่ยกมาจากนวนิยายขนาดยาวเรื่อง 흑풍 ผู้แต่ง อัน ยงอุน ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1935 นวนิยายประวัติศาสตร์ขนาดยาวเรื่อง 임진왜란 ผู้แต่ง พัก โจจงฮา ตีพิมพ์ปี ค.ศ. 1954-1957 และหนังสือปกิณกะเรื่อง 병어리 냉가슴 ผู้แต่ง อี ฮีซึง ตีพิมพ์ปี ค.ศ.1956 ซึ่งเป็นสำนวนการใช้ภาษาเกาหลีที่ชาวเกาหลีไม่ได้ใช้จริงในชีวิตประจำวันในปัจจุบัน ดังนั้น งานวิจัยเล่มนี้จึงนำเสนอความหมายของคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ เพียง 26 ความหมายเท่านั้น

⁴ ความหมายของคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ทั้งหมด 26 ความหมายนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ความหมายตาม ทฤษฎีวรรรลักษณ์ เมื่อวิเคราะห์วรรรลักษณ์แล้วได้แบ่งกลุ่มความหมายและกำหนดความหมายภาษาไทยให้แก่แต่ละความหมาย (ธนพร บริกัมศีล, จุฑามาศ บุญชู, และพุดิตา สิงหนเดช. (2566, สิงหาคม). การศึกษาคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’(Nohda) ในภาษาเกาหลี. [เอกสารนำเสนอ]. การประชุมวิชาการนานาชาติการศึกษาภาษาเกาหลีในประเทศไทย ครั้งที่ 16: เรื่อง ทิศทางการพัฒนาการพัฒนาภาษาเกาหลีของประเทศไทยในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ.)

ประเภทของ ความหมาย	โครงสร้างประโยคและ คำชี้ที่ปรากฏร่วมกับ ‘놓다’	คำอธิบายความหมาย	ความหมาย ภาษาไทย
	[...에] ...을]	วางสิ่งของที่จับหรือฉวย ไว้ที่สถานที่หนึ่ง	‘วาง...(ที่)’
ความ หมาย ขยาย	[...에] ...을]	แบ่งเป็น 3 จุดประสงค์ 1) ให้ทำหน้าที่แทน 2) ปลอยเป็นอิสระ 3) ยุติความสัมพันธ์/ เลิกลา	‘ปล่อย’
	[...을]	หยุดทำสิ่งที่เคยทำมา ตลอด	‘หยุด, วางมือ’
	[...을]	ทำให้ความกังวลหรือ ความตื่นเต้นบรรเทาลง หรือหมดไป	‘คลายกังวล, ไล่ งอก, ไล่ใจ’
	[...을]	เพิ่มแรงเพื่อให้ไปได้ อย่างรวดเร็ว	‘เร่ง, วิ่งเต็ม ความเร็ว, วิ่งสุด ความเร็ว’
	[...을]	หายจากอาการป่วย	‘หายป่วย’
	[...에]/[에] 게 ...을] [(...과) ...을]	ลดระดับคำพูดหรือพูด อย่างเป็นกันเอง	‘พูดอย่างเป็น กันเอง’
	[...에] ...을]	วางลิ้มทิ้งไว้	‘ลิ้ม...ทิ้งไว้’
	[...에] ...을]	วางสิ่งใดสิ่งหนึ่งไว้ใน สถานที่หนึ่งเพื่อจับ ไล่ล่า หรือฆ่า	‘วาง...ไว้(ที่)’

ประเภทของ ความหมาย	โครงสร้างประโยคและ คำชี้ที่ปรากฏร่วมกับ '놓다'	คำอธิบายความหมาย	ความหมาย ภาษาไทย
	[...에 ...을]	ติดตั้งเครื่องจักร อุปกรณ์ หรือสิ่งปลูกสร้างที่สร้าง ขึ้นในสถานที่หนึ่ง	'สร้าง...ที่', ติดตั้ง...ที่'
	[...에 ...을]	ทำให้มีสวดลาย	'ปัก...(ที่), สลัก...(ที่)'
	[...에 ...을]	ทำให้เกิดไฟเพื่อ จุดประสงค์บางสิ่ง บางอย่าง	'จุดไฟ(ที่)'
	[...에 ...을]	เพิ่มความอบอุ่น	'ยัด...ที่'
	[...에 ...을]	ใส่หรือเติมบางอย่างเข้า ไปเพื่อเพิ่มคุณค่าทาง โภชนาการ	'ผสม...(ที่)'
	[...에 ...을]	เพาะพืชชนิดหนึ่งให้ เติบโต	'เพาะ...(ที่), ปลูก...(ที่)'
	[...을]	นับจำนวนโดยใช้ลูกคิด หรือแท่งไม้	'ตีดลูกคิด'
	[...을]	วางเงินในการพนันหรือ การเดิมพัน	'วางเงินพัน, วางเดิมพัน'
	[...에/에 게 ...을]	ฉีดยาหรือฝังเข็มเข้าไปเพื่อ รักษา	'ฉีดยา...ที่, ฝัง... ที่'
	[...에/에 게 ...을]	วางตัวหมากล้อมบน กระดานเพื่อแข่งขัน	'วางตัวหมากล้อม, แข่งหมากล้อม'
	[...에/에 게 ...을]	กำหนดมูลค่าหรือราคา สิ่งของ	'กำหนดราคา'

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2566

ประเภทของ ความหมาย	โครงสร้างประโยคและ คำชี้ที่ปรากฏร่วมกับ ‘놓다’	คำอธิบายความหมาย	ความหมาย ภาษาไทย
	[...을] ‘...을 놓고’	กำหนดหัวข้อของการ สนทนาหรือการ ปรึกษาหารือ	‘กำหนดหัวข้อ สนทนา’
	[...에] ...을]	นำจำนวนตัวเลขใส่เพิ่ม เข้าไปในจำนวนใดจำนวน หนึ่ง	‘บวก’
	[...에]/[에] 게 ...을]	ก่อกวนฝ่ายตรงข้าม	‘กีดกัน, ขัดขวาง , รบกวน’
	[...에]/[에] 게 ...을]	แบ่งเป็น 2 จุดประสงค์ 1) ปลอมให้เข้า 2) ปลอมเงินกู้	‘ปลอมให้เข้า, ให้เข้า, ปลอม เงินกู้, ปลอมกู้’
	[...을 ...으로]	เพิ่มความเร็วเครื่องยนต์	‘เร่งความเร็ว’

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัยใช้วิธีเลือกกลุ่มแบบ
เจาะจงซึ่งเป็นนักศึกษาชาวไทยระดับปริญญาตรีวิชาเอกภาษาเกาหลี
ชั้นปีที่ 3-4⁵ จำนวน 86 คน จากทั้งหมด 9 มหาวิทยาลัยในประเทศ

⁵ นักศึกษาชั้นปีที่ 3-4 ของแต่ละมหาวิทยาลัยล้วนเรียนคำกริยาหลายความหมายในแบบเรียนภาษาเกาหลีตั้งแต่ระดับต้น โดยเฉพาะคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ นั้นเป็นคำกริยาที่พบการใช้บ่อยและปรากฏในแบบเรียนภาษาเกาหลีตั้งแต่ระดับต้นจนถึงระดับสูง (SUN RUI, 2021) ซึ่งนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 3-4 ได้เรียนคำกริยาหลายความหมายทั้งความหมายหลักและความหมายขยายมากเพียงพอแล้ว จึงเหมาะที่จะเลือกมาเป็นประชากรและกลุ่มทดลองในการศึกษาครั้งนี้

ไทย ได้แก่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยศิลปากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยบูรพา และกลุ่มทดลองใช้จำนวน 20 คน⁶

4. การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้คำกริยาหลายความหมายและแบบทดสอบความสามารถในการใช้คำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ในภาษาเกาหลี ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือเพื่อเก็บข้อมูลวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ตั้งวัตถุประสงค์ 3) รวบรวมความหมายและประโยคตัวอย่างของคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ แล้วสร้างเครื่องมือวิจัย 4) ดำเนินการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญชาวไทยเพื่อใช้ในการทดลองต่อไป โดยเครื่องมือวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

⁶ กลุ่มทดลอง คือ กลุ่มประชากรที่นำมาทดสอบแบบสอบถามก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มประชากรจริงของงานวิจัยนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษาชาวไทยประกอบด้วยเพศ ชั้นปีการศึกษา มหาวิทยาลัย และจุดประสงค์ในการศึกษา

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการศึกษาคำกริยาหลายความหมายในภาษาเกาหลี คัง ฮย็อนฮวาและอี มีฮเย (강 현 화&오 미 혜, 2017: 77) กล่าวว่า การเรียนการสอนคำหลายความหมายควรมีการอธิบายให้เหมาะสมกับระดับและความสามารถทางภาษาของผู้เรียนชาวต่างชาติ ผู้วิจัยจึงพัฒนาข้อคำถามเพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของนักศึกษาชาวไทยเกี่ยวกับความสำคัญ สิ่งที่ย่อยากจะเรียนรู้ รวมไปถึงระดับการเรียนรู้คำกริยาหลายความหมายของภาษาเกาหลี

ส่วนที่ 3 แบบทดสอบความสามารถในการใช้คำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ เพื่อศึกษาความสามารถด้านการจำแนกความหมายทั้งความหมายหลักและความหมายขยายทั้งหมด 26 ความหมาย ซึ่งในแต่ละความหมายนั้น เมื่ออยู่ในแต่ละบริบทแล้วสามารถแปลความหมายเป็นภาษาไทยได้มากกว่า 26 ความหมาย จึงทำให้ผู้วิจัยออกแบบข้อคำถามได้เป็น 30 ข้อคำถาม ซึ่งแต่ละข้อคำถามและรูปประโยคที่ปรากฏในแบบทดสอบอ้างอิงรูปแบบประโยคจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบเรียนภาษาเกาหลี พจนานุกรมภาษาเกาหลี และสื่อออนไลน์ที่ชาวเกาหลีใช้ในชีวิตประจำวัน โดยข้อ

คำถามดังกล่าวได้รับการตรวจสอบความถูกต้องของความหมายและประโยคตัวอย่างจากอาจารย์ชาวเกาหลีที่มีประสบการณ์ด้านการสอนภาษาเกาหลีในระดับอุดมศึกษาทั้งหมด 4 ท่าน และได้เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญชาวไทยจำนวน 3 ท่านที่มีความรู้ความสามารถด้านภาษาเกาหลีเป็นผู้ประเมินแบบทดสอบ โดยผลการหาค่าความเชื่อมั่น (IOC) ของแบบทดสอบอยู่ในระดับที่สูง มีค่า 0.89 ถือว่ามีความเชื่อมั่นสูง นอกจากนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายภาษาไทยของคำศัพท์ภาษาเกาหลีที่ยากไว้ให้ในแบบทดสอบ และอนุญาตให้นักศึกษาสามารถเปิดพจนานุกรม⁷ เพื่อค้นหาความหมายของคำศัพท์ระหว่างทำแบบทดสอบได้ หากนักศึกษาไม่ทราบความหมายของคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ในบริบทที่หลากหลาย สามารถเลือกตอบคำตอบข้อที่ 4 “ไม่ทราบคำตอบ” เพื่อลดอัตราการสุ่มเดา และให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องที่สุด

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้คำกริยาหลายความหมายในภาษาเกาหลีของนักศึกษาชาวไทยจากแบบทดสอบซึ่งจะสอบถามเกี่ยวกับความสำคัญของคำกริยาหลาย

⁷ เมื่อผู้เรียนไม่เข้าใจความหมายสามารถเปิดพจนานุกรมได้ แต่การเปิดพจนานุกรมหาคำศัพท์จะไม่ได้ครอบคลุมทุกบริบท แม้ว่าผู้เรียนจะเลือกตอบคำที่มีความหมายคล้ายกันในภาษาเกาหลีได้ถูก แต่ถ้าไม่เข้าใจบริบทที่เกี่ยวข้องก็ไม่สามารถแปลคำหลายความหมาย ‘놓다’ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ความหมาย ความจำเป็นและประโยชน์ในการเรียนรู้คำกริยาหลายความหมาย ระดับการเรียนรู้คำกริยาหลายความหมาย⁸ และทดสอบความสามารถในการใช้คำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ทั้งหมด 26 ความหมายจาก 30 ข้อคำถาม

2. เมื่อนักศึกษาชาวไทยได้ทำแบบทดสอบเสร็จแล้ว ผู้วิจัยจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์และอภิปรายผล โดยจะเลือกโครงสร้างประโยคและความหมายของคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ที่จำเป็นต่อการพัฒนาแผนการเรียนรู้หลายความหมาย ‘놓다’ สำหรับนักศึกษาชาวไทย

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของนักศึกษา ประกอบด้วยชั้นปีการศึกษา มหาวิทยาลัย และจุดประสงค์ในการศึกษาภาษาเกาหลี

ผลการเก็บข้อมูลพบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 86 คน เป็นนักศึกษาวิชาเอกภาษาเกาหลีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่

⁸ ระดับการเรียนรู้คำกริยาหลายความหมาย (속달도별 다의어 학습 단계) หมายถึง ระดับการเรียนรู้คำกริยาหลายความหมายที่แบ่งตามความเชี่ยวชาญในการเรียนรู้คำกริยาหลายความหมาย โดยแบ่งเป็นระดับการเรียนรู้คำกริยาหลายความหมายระดับต้น ระดับการเรียนรู้คำกริยาหลายความหมายระดับกลาง และระดับการเรียนรู้คำกริยาหลายความหมายระดับสูง ช็อม ซาเฮย (점사혜, 2017: 63)

3 จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 55.8 ระดับชั้นปีที่ 4 จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 44.2 จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยศิลปากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยบูรพา รวมทั้งหมด 9 แห่ง โดยนักศึกษาไทยส่วนใหญ่มีจุดประสงค์ในการศึกษาภาษาเกาหลีเพื่อประกอบอาชีพจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 34.9 รองลงมาคือมีความชอบส่วนตัวในการศึกษาภาษาเกาหลีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 32.6 และต้องการสื่อสารกับชาวเกาหลี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 19.8 สุดท้ายเพื่อการศึกษาต่อจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 12.8 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการศึกษาคำกริยาหลายความหมายในภาษาเกาหลี

จากการตอบแบบสอบถามการศึกษาคำกริยาหลายความหมายในภาษาเกาหลีของนักศึกษาชาวไทยจำนวน 86 คน พบว่า ทุกคนมีประสบการณ์ในการเรียนคำกริยาหลายความหมายภาษาเกาหลี และไม่ค่อยรู้ความหมายและวิธีการใช้คำกริยาหลายความหมายภาษาเกาหลีอย่างถูกต้องจึงประสงค์ที่จะเรียนรู้คำกริยา

หลายความหมายภาษาเกาหลีเพิ่มเติมมากถึง 84 คน คิดเป็นร้อยละ 97.7 อีกทั้ง นักศึกษาชาวไทยส่วนใหญ่คิดเห็นว่าคำกริยาหลายความหมายภาษาเกาหลีมีความยากมากที่สุดจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 10.5 และมีความยากจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 68.6 ตามลำดับ นอกจากนี้ นักศึกษาชาวไทยมีความคิดเห็นว่าการเรียนการสอนคำกริยาหลายความหมายภาษาเกาหลีมีความจำเป็นอย่างยิ่งถึง 77 คน คิดเป็นร้อยละ 89.5 และการเรียนคำกริยาหลายความหมายเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการเรียนภาษาเกาหลีมากถึง 83 คน คิดเป็นร้อยละ 96.5 จากผลการตอบแบบสอบถามข้างต้นสะท้อนว่านักศึกษาชาวไทยเห็นถึงความสำคัญของการเรียนการสอนคำกริยาหลายความหมายในภาษาเกาหลีเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากความสำคัญของการเรียนการสอนคำกริยาหลายความหมายแล้ว นักศึกษาชาวไทยได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการสอนว่า อาจารย์ผู้สอนควรอธิบายเกี่ยวกับคำกริยาหลายความหมายในช่วงเรียนภาษาเกาหลีจะดีที่สุดจำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 94.2 เพื่อให้อาจารย์ผู้สอนจัดการเรียนการสอนได้ตามความต้องการของนักศึกษาชาวไทย ผู้วิจัยจึงสอบถามความคิดเห็นถึงเนื้อหาเกี่ยวกับคำกริยาหลายความหมายที่นักศึกษาชาวไทยต้องการที่จะเรียนรู้ ผลปรากฏว่า นักศึกษาชาวไทยต้องการทราบการเลือกใช้คำกริยาหลายความหมายในภาษาเกาหลีให้เหมาะสมกับประโยคและ

บริบทมากที่สุดจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 76.7 ลำดับที่สอง ต้องการทราบความหมายหรือคำแปลภาษาไทยของคำกริยาหลายความหมายจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 11.6 ถัดมาลำดับที่สาม ต้องการทราบเกี่ยวกับคำที่มีความหมายเหมือนกับคำกริยาหลายความหมายจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 7 และลำดับสุดท้ายต้องการรู้โครงสร้างประโยคและคำชี้ที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาหลายความหมายจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7

เพื่อให้จัดการเรียนการสอนคำกริยาหลายความหมายภาษาเกาหลีเหมาะสมกับระดับการเรียนรู้ของนักศึกษาชาวไทย ผู้วิจัยจึงสอบถามความคิดเห็นถึงระดับการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับการเรียนคำกริยาหลายความหมายภาษาเกาหลี พบว่า ควรเรียนคำกริยาหลายความหมายภาษาเกาหลีในระดับการเรียนรู้ระดับกลางมากถึง 71 คน คิดเป็นร้อยละ 82.6 ระดับการเรียนรู้ระดับต้นจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 15.1 และระดับการเรียนรู้ระดับสูงมีเพียง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของซ็อม ซาฮเย (참사혜, 2017: 10-11) ที่กล่าวว่า นักศึกษาชาวจีนที่เรียนภาษาเกาหลีมีความต้องการที่จะเรียนคำกริยาหลายความหมายภาษาเกาหลีในระดับการเรียนรู้ระดับกลาง ด้วยเหตุผลที่ว่าวิธีการใช้คำกริยาหลายความหมายภาษาเกาหลีมีความคล้ายคลึงกันมากจึงนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทที่ไม่ถูกต้องและเกิดความผิดพลาดในการใช้สูง อีกทั้ง ผู้เรียนที่มีระดับ

การเรียนรู้ระดับต้นมีความรู้ในภาษาเกาหลีที่ยังไม่เพียงพอจึงจำเป็นต้องสร้างทักษะทางไวยากรณ์และคำศัพท์ให้มากพอต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทต่าง ๆ ให้ถูกต้องและเหมาะสมต่อไป

ส่วนที่ 3 แบบทดสอบความสามารถในการใช้คำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’

แบบทดสอบความสามารถในการใช้คำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ จำนวน 30 ข้อ มี 2 รูปแบบคือ แบบทดสอบปรนัยและแบบทดสอบอัตนัย กล่าวคือ แบบทดสอบปรนัยเป็นข้อสอบเลือกตอบถูกผิด 4 ตัวเลือกโดยให้เลือกตอบข้อความหมายที่คล้ายกันในภาษาเกาหลี และแบบทดสอบอัตนัยเป็นข้อสอบปลายเปิดที่ให้เขียนคำแปลของวลี ‘놓다’ ดังกล่าวเป็นภาษาไทยเพื่อหาผลทดสอบว่านักศึกษาชาวไทยสามารถเข้าใจและใช้คำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ได้อย่างถูกต้องหรือไม่ หากตอบแบบทดสอบทั้งปรนัยและอัตนัยถูกต้องมากกว่าร้อยละ 60 ของคะแนนเต็มจะถือว่านักศึกษาชาวไทยเข้าใจและสามารถใช้ความหมายนั้นได้อย่างถูกต้อง แต่หากตอบถูกน้อยกว่าร้อยละ 60 ผู้วิจัยจะนำความหมายที่ตอบผิดไปพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้คำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ สำหรับนักศึกษาชาวไทยต่อไป

จากผลการทำแบบทดสอบความสามารถในการใช้คำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ปรากฏว่า นักศึกษาชาวไทยตอบแบบทดสอบ

ทั้งปรนัยและอัตนัยถูกต้องมากกว่าร้อยละ 60 เป็นจำนวน 16 ข้อ
คำถาม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ข้อคำถามของคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ที่
นักศึกษาชาวไทยตอบถูกมากกว่าร้อยละ 60

ข้อที่	ข้อคำถามของคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ที่นักศึกษาชาวไทยตอบถูกมากกว่าร้อยละ 60	แบบทดสอบ ปรนัย (ร้อยละ)	แบบทดสอบ อัตนัย (ร้อยละ)
1	폴밭에 소를 놓습니다.	81.4	72.1
2	위험하니까 손을 놓지 말고 손잡이를 꼭 잡아.	68.6	85.9
3	식탁 위에 접시를 놓습니다.	65.1	84.8
4	경찰은 공항에 훈련 받은 개를 놓아 마약을 찾게 했다.	68.6	62.8
7	아버지가 무사히 돌아오셔서 마음을 놓았어요.	94.2	81.4
9	환자는 건강을 잘 챙긴다면 빨리 병을 놓게 됩니다.	97.7	96.4
10	나이에 상관없이 동아리 친구들은 모두 말을 놓아요.	90.7	77.3
12	엄마가 부엌에 쥐를 잡기 위해 쥐약을 놓았다.	94.2	96.4
14	사무실에 컴퓨터를 놓다.	83.7	74.3
15	한복에 꽃무늬를 놓다.	88.4	70.8

ศึกษาการใช้คำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ในภาษาเกาหลีของนักศึกษาชาวไทย

ข้อที่	ข้อความของคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ที่นักศึกษาชาวไทยตอบถูกมากกว่าร้อยละ 60	แบบทดสอบ ปรนัย (ร้อยละ)	แบบทดสอบ อัตนัย (ร้อยละ)
16	아버지가 집 마당에 불을 놓다.	93	89.5
17	이불에 솜을 놓다.	83.7	75.6
19	집 마당에 토마토를 놓아 먹는다.	60.5	65.1
21	사람들은 내기에 돈을 놓고 이기는 사람이 그 돈을 다 가져갔다.	66.3	74.7
23	바둑 고수가 깊이 생각하면서 바둑판에 바둑알을 놓았다.	75.6	73.2
26	하나에 둘을 놓으면 셋이 된다.	69.8	65.1

จากตารางข้างต้น ข้อคำถามที่ 1 พบว่า นักศึกษาชาวไทย เข้าใจความหมายของวลี “소를 놓다” ในแบบทดสอบปรนัยได้เป็นอย่างดี คิดเป็นร้อยละ 81.4 และแบบทดสอบอัตนัยที่แปลว่า “ปล่อยไว้, ปล่อยไว้ในทุ่งหญ้า” คิดเป็นร้อยละ 72.1 ส่วนข้อคำถามที่ 2 และ 3 นักศึกษาชาวไทยเข้าใจความหมายและแปลออกมาเป็นภาษาไทยได้เป็นอย่างดี โดยประโยคที่ 2 ซึ่งเป็นความหมายหลักของคำว่า ‘놓다’ ในประโยค “손을 놓지 말고” ถึงร้อยละ 68.6 และ

แปลความหมายภาษาไทยได้ว่า “ปล่อยมือ” ได้อย่างถูกต้องร้อยละ 85.9 และข้อคำถามที่ 3 นักศึกษาชาวไทยสามารถเข้าใจความหมายของวลี “잡시를 놓다” ร้อยละ 65.1 และแปลเป็นภาษาไทยที่มีความหมายตรงกับคำว่า “วางจาน” ร้อยละ 84.5 ในข้อคำถามที่ 4 ของ ‘놓다’ ในความหมายของ “ปล่อยสุนัข” ที่ปรากฏในประโยค “개를 놓아” นักศึกษาชาวไทยสามารถเลือกคำเหมือนในภาษาเกาหลี “개를 풀어 보내어” ร้อยละ 68.6 และแปลภาษาไทยถูกต้องถึงร้อยละ 62.8 ต่อมาข้อคำถามที่ 7 ปรากฏความหมายขยายของ ‘놓다’ ในวลี “마음을 놓았어요” นักศึกษาชาวไทยสามารถเลือกคำเหมือนได้ถึงร้อยละ 94.2 และแปลเป็นภาษาไทยว่า “วางใจ สบายใจ โล่งใจ หายกังวล” สูงถึงร้อยละ 81.4 สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนชาวไทยเข้าใจความหมายขยายของวลีนี้เป็นอย่างดีเช่นเดียวกับข้อคำถามที่ 9 นักศึกษาชาวไทยสามารถเข้าใจความหมาย “병을 놓게 됩니다” ถึงร้อยละ 97.7 และแปลความหมายภาษาไทยว่า “หายจากโรค อาการดีขึ้น” ได้มากถึงร้อยละ 96.5 ถัดมาประโยคภาษาเกาหลี “말을 놓아요” ในข้อคำถามที่ 10 นักศึกษาชาวไทยเข้าใจความหมายร้อยละ 90.7 และสามารถแปลเป็นภาษาไทย “พูดแบบเป็นกันเอง” ร้อยละ 77.9 ส่วนข้อคำถามที่ 12 นักศึกษาสามารถเข้าใจความหมายของวลี “취약을 두었다” ซึ่งเป็นความหมายคล้ายคลึงกับวลี “취약을 놓았다” ได้ถึงร้อยละ 94.2 และยังสามารถแปลเป็นภาษาไทยว่า “วางยาเบื่อหนู” ร้อยละ

96.5 ถัดมาในข้อคำถามที่ 14 ในความหมาย “ติดตั้งคอมพิวเตอร์” จากวลี “컴퓨터를 놓다” นักศึกษาชาวไทยสามารถเลือกตัวเลือกในแบบทดสอบปรนัยถูกต้องร้อยละ 83.7 และแบบทดสอบอัตนัยร้อยละ 74.4 ตามลำดับ

ต่อมาข้อคำถามที่ 15 พบว่า นักศึกษาชาวไทยเข้าใจความหมายของวลี “꽃무늬를 놓다” ในแบบทดสอบปรนัยได้เป็นอย่างดีคิดเป็นร้อยละ 88.4 และแบบทดสอบอัตนัยที่แปลว่า “ปักลายดอกไม้” คิดเป็นร้อยละ 70.9 คำถามที่ 16 และ 17 นักศึกษาชาวไทยเข้าใจความหมายและแปลออกมาเป็นภาษาไทยได้เป็นอย่างดี โดยประโยคที่ 16 ซึ่งเป็นความหมายขยายของคำว่า ‘놓다’ ในวลี “불을 놓다” ถึงร้อยละ 93 และแปลความหมายภาษาไทยได้ว่า “จุดไฟ ก่อไฟ” ได้อย่างถูกต้องถึงร้อยละ 89.5 ข้อคำถามที่ 17 นักศึกษาชาวไทยสามารถเข้าใจความหมายของวลี “숨을 놓다” ได้ร้อยละ 83.7 และแปลเป็นภาษาไทยที่มีความหมายตรงกับคำว่า “ใส่นุ่น ยัดนุ่น” ร้อยละ 75.6 ในข้อคำถามที่ 19 นักศึกษาชาวไทยสามารถเข้าใจความหมายของวลี “토마토를 놓아 먹는다” ได้ร้อยละ 60.5 และแปลความหมายภาษาไทยว่า “ปลูกมะเขือเทศ” ร้อยละ 65.1 ข้อคำถามที่ 21 พบว่า นักศึกษาชาวไทยเข้าใจความหมายของวลี “돈을 놓고” ในแบบทดสอบปรนัยคิดเป็นร้อยละ 66.3 และแบบทดสอบอัตนัยที่แปลว่า “วางเงิน วางเงินเดิมพัน

วางเงินในการพนัน” คิดเป็นร้อยละ 74.7 ข้อคำถามที่ 23 พบว่า นักศึกษาชาวไทยเข้าใจความหมายของวลี “바둑알을 놓았다” ในแบบทดสอบปรนัยคิดเป็นร้อยละ 75.6 และแบบทดสอบอัตนัยที่ แปลว่า “วางหมากล้อม วางหมาก วางหมากรุก วางเม็ดหมากล้อม เดินหมากล้อม” คิดเป็นร้อยละ 73.2 สุดท้ายในข้อคำถามที่ 26 ความหมายขยายของ ‘놓다’ ในประโยคภาษาเกาหลี “둘을 놓으면” นักศึกษาชาวไทยสามารถเลือกตอบความหมายที่ คล้ายคลึงได้ถึงร้อยละ 69.8 และแปลเป็นภาษาไทยว่า “บวก” คิด เป็นร้อยละ 65.1

จากการวิเคราะห์คำตอบแบบทดสอบทั้งปรนัยและอัตนัยที่ ตอบถูกมากกว่าร้อยละ 60 จำนวน 16 ข้อคำถาม พบว่า นักศึกษา ชาวไทยรู้และสามารถจำแนกความหมายส่วนใหญ่ของคำกริยาหลาย ความหมาย ‘놓다’ ได้ ทั้งยังสามารถใช้ความหมายต่าง ๆ ได้ เหมาะสมกับสถานการณ์ และมีความสามารถในการแปลความหมาย วลี ‘놓다’ เป็นภาษาไทยได้ถูกต้องเหมาะสมกับบริบทตัวอย่าง ซึ่ง ข้อคำถามที่นักศึกษาไทยตอบถูกนั้นเป็นความหมายหลัก ส่วนในข้อ คำถามที่เป็นความหมายขยายนั่นเป็นประโยคที่ใช้ในสถานการณ์ซึ่งมี ความหมายคล้ายคลึงกับภาษาไทยในความหมาย “วาง” หรือ “ปล่อย” สิ่งต่าง ๆ ทั้งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรมจึงสามารถจำแนก ความหมายและเข้าใจความหมายจากบริบทรอบด้านได้

จากผลการศึกษาคำถามแบบทดสอบความสามารถในการใช้คำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ที่นักศึกษาชาวไทยตอบถูกน้อยกว่าร้อยละ 60 นั้นมีทั้งหมด 14 ข้อ ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ข้อคำถามของคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ที่นักศึกษาชาวไทยตอบถูกน้อยกว่าร้อยละ 60

ข้อที่	ข้อคำถามของคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ที่นักศึกษาชาวไทยตอบถูกน้อยกว่าร้อยละ 60	แบบทดสอบ ปรนัย (ร้อยละ)	แบบทดสอบ อัตนัย (ร้อยละ)
5	앞으로 무슨 일이 있어도 내 손을 놓지 마!	73.3	8.1
6	건강이 좋지 않아서 일손을 놓았어요.	87.2	40.7
8	학생들이 학교 정문으로 줄달음을 놓다.	70.9	22.1
11	집에 지갑을 놓고 나간다.	59.3	39.5
13	고속 도로를 놓으니 이동 시간이 빨라졌다.	44.2	43
18	어머니는 가족의 건강을 위해 늘 밥에 콩을 놓다.	86	52.3
20	사람들이 서로 값을 놓으며 경매 물품을 사려고 했다.	70.9	3.4
22	간호사가 아이에게 팔에 주사를 놓았다.	25.6	88.3
24	이 과일은 상해서 좋은 값을 놓기가 어렵겠다.	52.3	24.4

ข้อที่	ข้อคำถามของคำกริยาหลายความหมาย '놓다' ที่นักศึกษาชาวไทยตอบถูกน้อยกว่าร้อยละ 60	แบบทดสอบ ปรนัย (ร้อยละ)	แบบทดสอบ อัตนัย (ร้อยละ)
25	학생들이 환경 문제를 놓고 토론한다.	68.6	30.2
27	그는 우리가 하는 일에 해방을 놓았다.	68.6	37.2
28	집주인이 학생에게 방을 놓았다.	89.5	59.3
29	그 부자는 사채를 놓고 비싼 이자를 챙겨서 돈을 벌었다.	75.6	32.5
30	자동차를 120km로 놓고 달렸다.	40.7	17.4

จากตารางข้างต้นเป็นผลการทำแบบทดสอบการใช้คำกริยาหลายความหมาย '놓다' ที่นักศึกษาชาวไทยตอบคำถามผิดจากทั้งแบบปรนัยและอัตนัยน้อยกว่าร้อยละ 60 มีจำนวนทั้งหมด 14 ข้อคำถาม ปรากฏผลดังนี้ ข้อคำถามที่ 5 ในแบบทดสอบปรนัยพบว่านักศึกษาชาวไทยเข้าใจความหมายวลี “손을 놓다” ซึ่งหมายถึง “การเลิกหาหรือยุติความสัมพันธ์” ได้เป็นอย่างดีคิดเป็นร้อยละ 73.3 แต่ในแบบทดสอบอัตนัยได้เขียนคำแปลภาษาไทยว่า “ทิ้งฉัน” เพียงร้อยละ 8.1 ในข้อคำถามที่ 6 นักศึกษาชาวไทยเลือกตอบแบบปรนัยข้อ “일을 그만두다” ซึ่งมีความหมายคล้ายคลึงกับวลี

ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2566

“일손을 놓다” มากถึงร้อยละ 87.2 แต่แปลเป็นภาษาไทยว่า “วางมือ ลาออก เลิกทำงาน” ซึ่งเป็นคำตอบที่ถูกต้องเพียงร้อยละ 40.7 ข้อคำถามที่ 8 พบว่า นักศึกษาชาวไทยเข้าใจความหมายของวลี “줄달음을 놓다” ว่ามีความหมายตรงกับ “빨리 뛰어가다” คิดเป็นร้อยละ 70.9 ซึ่งในข้อนี้มีความหมายเป็นภาษาไทยว่า “วิ่งสุดแรงหรือเร่งความเร็วเพื่อให้วิ่งได้เร็วขึ้น” ส่วนแบบทดสอบอัตรัย นักศึกษาชาวไทยแปลเป็นภาษาไทยว่า “วิ่งเต็มความเร็ว เพิ่มแรงวิ่งสุดชีวิต” ถือเป็นคำแปลที่ถูกต้องเพียงร้อยละ 22.1 ส่วนข้อคำถามที่ 11 พบว่า นักศึกษาชาวไทยเลือกตอบข้อ “지갑을 빠트리고” ซึ่งเป็นข้อที่มีความหมายคล้ายคลึงกับวลี “지갑을 놓다” คิดเป็นร้อยละ 59.3 โดยคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ในข้อนี้หมายถึง “ทำสิ่งของหล่นไว้โดยไม่รู้ตัว หรือวางสิ่งของไว้แล้วไม่ได้นำไปด้วย” ซึ่งนักศึกษาไทยตอบถูกต้องตรงกับบริบทเพียงร้อยละ 39.5 เท่านั้น ในข้อคำถามที่ 13 ผลการทำแบบทดสอบปรากฏว่า นักศึกษาชาวไทยเลือกตอบ “고속 도로를 만드니” ซึ่งเป็นวลีที่มีความหมายคล้ายคลึงกับวลี “고속 도로를 놓으니” เพียงร้อยละ 44.2 และแบบทดสอบอัตรัย นักศึกษาชาวไทยแปลวลีนี้ว่า “สร้างทางด่วน” ถือเป็นคำตอบที่ถูกต้องเพียงร้อยละ 43 เท่านั้น

ถัดมาในข้อคำถามที่ 18 ในความหมาย “ผสมถั่ว” หรือในภาษาเกาหลีตรงกับวลี “콩을 섞다” จากวลี “콩을 놓다”

นักศึกษาชาวไทยสามารถเลือกตัวเลือกในแบบทดสอบปรนัยถูกต้องร้อยละ 86 และแบบทดสอบอัตนัยร้อยละ 52.3 ข้อคำถามที่ 20 พบว่า นักศึกษาชาวไทยเข้าใจความหมายของประโยค “값을 놓으며” ว่ามีความหมายตรงกับวลี “값을 매기며” ที่แปลว่า “ประมูลราคา” มากถึงร้อยละ 70.9 แต่ในแบบทดสอบอัตนัย นักศึกษาชาวไทยแปลวลีนี้ถูกเพียงร้อยละ 3.4 เท่านั้น สำหรับข้อคำถามที่ 22 พบว่า นักศึกษาชาวไทยเข้าใจความหมายของวลี “주사를 놓다” ว่ามีความหมายตรงกับวลี “주사를 찌르다” ซึ่งเป็นคำตอบที่ถูกต้องเพียงร้อยละ 25.6 แต่กลับเลือกคำตอบ “주사를 맞다” ซึ่งเป็นคำตอบที่ผิดสูงถึงร้อยละ 66.3 ส่วนแบบทดสอบอัตนัยนั้น นักศึกษาชาวไทยได้แปลวลี “주사를 놓다” เป็นภาษาไทยว่า “ฉีดยา” ถือเป็นคำแปลที่ถูกต้องสูงถึงร้อยละ 88.3 สามารถวิเคราะห์ได้ว่า นักศึกษาชาวไทยมีความคุ้นเคยกับวลี “주사를 맞다” มากกว่า แต่หากอ้างอิงความหมายตามพจนานุกรม Standard Korean Language Dictionary(1999) อธิบายความหมายนี้ไว้ว่า “치료 : 치료를 위하여 주사나 침을 찌르다.” ถอดความได้ว่า “การรักษา : ฉีดยาหรือฝังเข็มเพื่อรักษาอาการ” ดังนั้น “주사를 찌르다” จึงมีความหมายคล้ายคลึงกับ “주사를 놓다” มากที่สุดในข้อคำถามที่ 24 ผลการทำแบบทดสอบปรากฏว่า นักศึกษาชาวไทยเลือกตอบ “가격을 정하기” ซึ่งเป็นวลีที่มีความหมายคล้ายคลึงกับวลี “값을 놓기” คิดเป็นร้อยละ 52.3 และแบบทดสอบอัตนัย

นักศึกษาชาวไทยแปลวลีนี้ว่า “กำหนดราคา ตีราคา เสนอราคา” ถือเป็นคำตอบที่ถูกต้องเพียงร้อยละ 24.4 เท่านั้น ข้อคำถามที่ 25 พบว่า นักศึกษาชาวไทยเข้าใจความหมายของวลี “환경 문제를 놓고” ว่ามีความหมายตรงกับตัวเลือก “환경 문제를 주제로 정하고” คิดเป็นร้อยละ 68.6 ซึ่งในข้อนี้ ‘놓다’ มีความหมายว่า “กำหนดหัวข้อหรือจุดประสงค์ในการสนทนาหรือพูดคุยหารือ” และแบบทดสอบอัตรัยนักศึกษาชาวไทยแปลเป็นภาษาไทยว่า “กำหนดประเด็นปัญหา ตั้งประเด็นปัญหา กำหนดหัวข้อ กำหนดปัญหา” ถือเป็นคำแปลที่ถูกต้องเพียงร้อยละ 30.2 เท่านั้น ในข้อคำถามที่ 27 ผลการทำแบบทดสอบปรากฏว่านักศึกษาชาวไทยเลือกตอบ “방해를 하다” ซึ่งเป็นวลีที่มีความหมายคล้ายคลึงกับวลี “뒤통을 놓다” มากถึงร้อยละ 68.6 แต่นักศึกษาชาวไทยแปลวลีนี้ว่า “ขัดขวาง รบกวน ก่อกวน” ซึ่งถือเป็นคำตอบที่ถูกต้องเพียงร้อยละ 37.2 เท่านั้น

ในส่วนของข้อคำถามที่ 28 ความหมายของวลี “방을 놓았다” นักศึกษาชาวไทยตอบแบบทดสอบอัตรัยว่า “ปล่อยห้องให้เช่า” ร้อยละ 89.5 แต่เลือกตอบแบบทดสอบปรนัยความหมายที่คล้ายคลึงกันซึ่งตรงกับวลี “방을 세주다” ได้เพียง ร้อยละ 59.3 ข้อคำถามที่ 29 พบว่านักศึกษาชาวไทยเลือกตอบข้อ “돈을 빌려주고” ซึ่งเป็นข้อที่มีความหมายคล้ายคลึงกับวลี “사채를

높고” สูงถึงร้อยละ 75.6 โดยคำกริยาหลายความหมาย ‘높다’ ในข้อนี้หมายถึง “ให้กู้เงินโดยคิดดอกเบี้ย” ซึ่งนักศึกษาไทยตอบแบบทดสอบอัตรันยว่า “ปล่อยเงินกู้ ให้กู้เงิน ให้กู้ยืมเงิน ปล่อยเงินกู้ นอกกระบบ ให้กู้เงินนอกกระบบ” ถือเป็นคำตอบที่ถูกต้องคิดเป็นร้อยละ 32.5 เท่านั้น ในข้อสุดท้ายข้อคำถามที่ 30 นักศึกษาชาวไทยเข้าใจความหมายของวลี “120km로 높다” ว่ามีความหมายตรงกับตัวเลือก “120킬로미터로 해서” คิดเป็นร้อยละ 40.7 ซึ่งในข้อนี้ ‘높다’ มีความหมายว่า “ทำให้เครื่องจักรหรือเครื่องยนต์เดินเครื่องแล้วอยู่ในสภาพที่ต้อการ” ส่วนคำตอบของแบบทดสอบอัตรันยนั้น แปลเป็นภาษาไทยว่า “เดินเครื่อง เร่งความเร็ว” ถือเป็นคำแปลที่ถูกต้องเพียงร้อยละ 17.4 เท่านั้น

จากผลการศึกษาคำตอบข้อคำถามที่ตอบผิดเกินร้อยละ 60 จำนวน 14 ข้อคำถาม พบว่า ร้อยละในการตอบแบบทดสอบปรนัยกับแบบทดสอบอัตรันยมีจำนวนร้อยละที่ค่อนข้างแตกต่างกันมากอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งแตกต่างกับจำนวนร้อยละในการตอบแบบทดสอบปรนัยกับแบบทดสอบอัตรันยของข้อคำถามที่ถูกต้องตามตาราง 2 ซึ่งมีความแตกต่างกันไม่มากนัก สามารถวิเคราะห์ได้ว่า นักศึกษาชาวไทยคาดเดาความหมายของประโยคตัวอย่างจากคำศัพท์หรือบริบทรอบด้านได้เป็นอย่างดีจึงสามารถตอบแบบทดสอบปรนัยได้ถูกต้อง แต่กลับแปลความหมายของวลี ‘높다’ ในประโยคดังกล่าวไม่ถูกต้อง

จึงสะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษาชาวไทยไม่ได้เข้าใจหรือจำแนกความหมายของวลี ‘놓다’ ในข้อดังกล่าวได้อย่างถ่องแท้จริง เพียงแต่คาดเดาความหมายจากคำศัพท์หรือบริบทของประโยคตัวอย่างเท่านั้นจึงทำให้แปลความหมายในแบบทดสอบอัตนัยผิดค่อนข้างมาก อีกทั้ง ปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักศึกษาชาวไทยตอบข้อคำถามเหล่านี้นี้อาจหรือตอบว่าไม่รู้ เนื่องจากเมื่อนำคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ รวมกับคำนามคำอื่นแล้วจะเกิดเป็นความหมายใหม่ขึ้นมา จึงทำให้นักศึกษาชาวไทยไม่สามารถคาดเดาความหมายได้หากไม่เข้าใจความหมายของวลีดังกล่าวได้อย่างชัดเจน

จากผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า นักศึกษาไทยส่วนใหญ่สามารถจำแนกความหมายหลักและสามารถใช้คำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ในความหมายหลักได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่สามารถจำแนกความหมายขยายและไม่สามารถคาดเดาความหมายขยายของคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ได้ แม้จะมีสถานการณ์ตัวอย่างหรือกำหนดบริบทแวดล้อมให้ก็ตาม

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาเรื่อง “ศึกษาการใช้คำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ในภาษาเกาหลีของนักศึกษาชาวไทย” เกี่ยวกับ

การศึกษาความสำคัญของการเรียนรู้คำกริยาหลายความหมายและการใช้คำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ในภาษาเกาหลีของนักศึกษาชาวไทย จำนวน 86 คน สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

1. นักศึกษาชาวไทยมีประสบการณ์ในการเรียนคำกริยาหลายความหมายในภาษาเกาหลี แต่ไม่ค่อยรู้ความหมายหรือวิธีการใช้คำกริยาหลายความหมายเหล่านั้นอย่างถูกต้อง นักศึกษาชาวไทยร้อยละ 97.7 จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการเรียนรู้คำกริยาหลายความหมายในภาษาเกาหลี อีกทั้งมีความต้องการให้จัดการเรียนรู้คำกริยาหลายความหมายภาษาเกาหลีในคาบเรียน โดยนักศึกษาชาวไทยต้องการทราบการเลือกใช้คำกริยาหลายความหมายในภาษาเกาหลีให้เหมาะสมกับประโยคและบริบทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76.7 เนื่องจากความหมายของคำกริยาหลายความหมายมีค่อนข้างมากซึ่งยากต่อการเข้าใจและนำไปประยุกต์ใช้ได้ด้วยตนเองอย่างถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ แสดงให้เห็นว่านักศึกษาชาวไทยประสบปัญหาการศึกษาในเรื่องดังกล่าวซึ่งตรงกับงานวิจัยของ ช็อม ซาฮเย (침사혜, 2017: 10) ที่กล่าวว่านักศึกษาชาวจีนที่เรียนภาษาเกาหลีและมีระดับการเรียนรู้ระดับกลางรู้สึกว่าการเลือกใช้คำกริยาหลายความหมายภาษาเกาหลีนั้นมีความคล้ายคลึงกันมากจึงนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทที่ไม่ถูกต้องและเกิด

ความผิดพลาดในการนำไปใช้ในบริบทต่างๆ ค่อนข้างสูง นอกจากนี้ นักศึกษาชาวไทยร้อยละ 18.6 มีความต้องการที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับ ความหมายคล้ายคลึงและการแปลคำกริยาหลายความหมายเป็น ภาษาไทย รวมไปถึงต้องการรู้โครงสร้างประโยคและคำชี้ที่ปรากฏ ร่วมกับคำกริยาหลายความหมายนั้น ดังนั้น เพื่อให้การเรียนรู้คำกริยา หลายความหมายมีประสิทธิภาพและเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้ของ นักศึกษา ผู้สอนควรคำนึงถึงข้อคิดเห็นดังกล่าวและนำไปปรับรูปแบบ การจัดการเรียนการสอนในคาบเรียนซึ่งสอดคล้องกับ คัง ฮย็อนฮวา (강현화, 2021: 77-78) ที่เสนอแนวคิดว่าการเรียนการสอนคำ หลายความหมายนั้นไม่ควรสอนเพียงการเลือกใช้คำหลายความหมาย นั้นให้เหมาะสมกับสถานการณ์หรือบริบทเพียงเท่านั้น แต่ควรมีการ สอนคำชี้ วิธี โครงสร้างไวยากรณ์และความหมายเหมือน-ต่างของคำ หลายความหมายควบคู่ไปด้วย ซึ่งหากให้ความรู้เกี่ยวกับคำหลาย ความหมายมากเกินไปในครั้งเดียวอาจทำให้นักศึกษาสับสนหรือไม่ สามารถเข้าใจความหมายได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้ผู้สอนควรคำนึงถึง ระดับความสามารถในการเรียนรู้ภาษาเกาหลีของผู้เรียนให้เหมาะสม โดยนักศึกษาชาวไทยเสนอความคิดเห็นว่า มีความต้องการที่จะเรียนรู้ คำกริยาหลายความหมายภาษาเกาหลีในระดับการเรียนรู้ระดับกลาง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.6 ระดับการเรียนรู้ระดับต้น คิดเป็นร้อย ละ 15.1 และระดับการเรียนรู้ระดับสูงน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.3 ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของนักศึกษาชาวจีนจากงานวิจัยของ

ซ็อม ซาซเย (참사예, 2017: 11) ที่เสนอแนวคิดว่า ระดับการเรียนรู้ระดับกลางเป็นระดับการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการเรียนคำกริยาหลายความหมาย เนื่องจากระดับการเรียนรู้ระดับต้นนั้น ผู้เรียนชาวต่างชาติยังมีความรู้เกี่ยวกับภาษาเกาหลีไม่เพียงพอ จึงควรจะเรียนเกี่ยวกับการออกเสียงหรือโครงสร้างไวยากรณ์ก่อน แต่การเรียนรู้ระดับกลางเป็นช่วงที่เหมาะสมที่จะเรียนคำศัพท์ที่ยากและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกใช้คำศัพท์ที่มีความหมายได้ถูกต้องและเหมาะสมกับรูปแบบประโยค ดังนั้นการเรียนการสอนคำกริยาหลายความหมายจึงเหมาะกับกับผู้เรียนภาษาเกาหลีระดับกลางมากที่สุด

2. จากผลการวิเคราะห์การใช้คำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ สามารถวิเคราะห์ปัจจัยของการเลือกตอบข้อผิดหรือตอบว่าไม่รู้ความหมายของนักศึกษาชาวไทยได้ดังนี้

2.1 การแปลความหมายขยายของคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ จากผลการศึกษา พบว่า นักศึกษาชาวไทยแปลความหมายขยายโดยยึดความหมายหลักของคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ที่แปลเป็นภาษาไทยว่า “วาง” หรือ “ปล่อย” สิ่งต่าง ๆ ทั้งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรม โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมกับบริบทรอบข้าง เช่น ข้อคำถามที่ 5 วลี “손을 놓다” นักศึกษาชาวไทยแปลความหมายภาษาไทยว่า “ปล่อยมือ” หรือ “วางมือ” ซึ่งคำว่า

“ปล่อย” หรือ “วาง” เป็นความหมายหลักของคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ จึงวิเคราะห์ได้ว่า นักศึกษาชาวไทยไม่ได้เข้าใจความหมายของวลีนี้อย่างถ่องแท้และไม่สามารถใช้วลี “손을 놓다” ที่แปลว่า “ทิ้ง” หรือ “เลิกลา” ได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งคำนาม “손” ที่ปรากฏในวลีนี้ ไม่ได้หมายถึง “มือ” ที่เป็นอวัยวะแต่ในบริบทของความหมายขยาย “손” หมายถึง “ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล”

2.2 การแปลความหมายขยายเป็นภาษาไทยผิด เนื่องจากเมื่อคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ปรากฏร่วมกับคำนามอื่นแล้วทำให้เกิดความหมายใหม่ขึ้น จึงทำให้นักศึกษาชาวไทยไม่สามารถคาดเดาความหมายขยายคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ได้หากไม่รู้ความหมายที่ถูกต้องของความหมายนั้น เช่น ข้อคำถามที่ 13 ของวลี “고속도로를 놓다” ในประโยค “고속도로를 놓으니 이동 시간이 빨라졌다.” นักศึกษาชาวไทยแปลว่า “เดินทางได้ไวขึ้นเพราะข้ามทางด่วน/ขึ้นทางด่วน” ซึ่งเป็นการแปลความหมายที่ผิด หากปรากฏร่วมกับคำนาม “고속도로” วลีนี้จะแปลได้ว่าหมายถึง “สร้างทางด่วน”

2.3 การเลือกตอบว่าไม่รู้ความหมาย จากผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาชาวไทยไม่รู้ความหมายและไม่สามารถคาดเดาความหมายขยายได้จึงเลือกตอบว่าไม่รู้ความหมายของวลีนั้น เช่น ข้อคำถาม

ที่ 25 วลี “문제를 놓다” ข้อคำถามที่ 27 วลี “휠방을 놓다” ข้อคำถามที่ 30 วลี “자동차를 120km로 놓고 달린다” สะท้อนให้เห็นว่านักศึกษาชาวไทยขาดความรู้ความเข้าใจในความหมายขยายของคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’

จากการผลการวิเคราะห์ข้างต้น นักศึกษาชาวไทยรู้และใช้ความหมายส่วนใหญ่ของคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายที่ปรากฏร่วมกับคำนามอื่นแล้วเกิดความหมายใหม่ขึ้นมา จึงนำไปสู่การพัฒนาแผนการเรียนรู้คำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ที่ตอบถุณน้อยกว่าร้อยละ 60 สำหรับนักเรียนชาวไทย โดยแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะโครงสร้างประโยคและคำชี้ต่าง ๆ ที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 คำอธิบายความหมายและโครงสร้างประโยคของคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’

ความหมายที่	คำอธิบายความหมาย	โครงสร้างประโยคและคำชี้ที่ปรากฏร่วมกับ ‘놓다’	ประโยคตัวอย่าง
5	ยุติความสัมพันธ์/ เลิกลา (ปล่อย)	[...에 ...을 놓다]	우리 사이에 손을 놓지 않다.

ความหมายที่	คำอธิบายความหมาย	โครงสร้างประโยคและคำชี้ที่ปรากฏร่วมกับ ‘놓다’	ประโยคตัวอย่าง
6	หยุดทำสิ่งที่เคยทำมาตลอด (หยุด, วางมือ)	[...을 놓다]	건강이 좋지 않아서 일손을 놓다.
8	เพิ่มแรงเพื่อให้ไปได้อย่างรวดเร็ว (เร่ง, วิ่งเพิ่มความเร็ว, วิ่งสุดความเร็ว)	[...을 놓다]	학교 정문으로 줄달음을 놓다 .
11	วางสิ่งทิ้งไว้ (ลืม...ทิ้งไว้)	[...을 놓고]	집에 지갑을 놓고 나가다.
13	ติดตั้งเครื่องจักร อุปกรณ์หรือสร้างสิ่งปลูกสร้างในสถานที่หนึ่ง (สร้าง...ที่, ติดตั้ง...ที่)	[...에 ...을 놓다]	도시에 고속 도로를 놓다.
18	ใส่หรือเติมบางอย่างเข้าไปเพื่อเพิ่มคุณค่าทางโภชนาการ (ผสม... (ที่))	[...에 ...을 놓다]	밥에 콩을 놓다.
19	เพาะพืชชนิดหนึ่งให้เติบโต (เพาะ... (ที่), ปลูก...(ที่))	[...에 ...을 놓다]	집 마당에 토메토를 놓다.
20	กำหนดมูลค่าหรือราคาสีของ	[...을 놓다]	값을 놓고 경매 물품을 사려고 하다.

ความ หมายที่	คำอธิบาย ความหมาย	โครงสร้างประโยคและ คำชี้ที่ปรากฏร่วมกับ '놓다'	ประโยคตัวอย่าง
24	กำหนด/เสนอราคา : คำนวณราคาแล้ว กำหนดหรือเสนอ ราคา	[...에/에 게 ...을 놓다]	상인에게 값을 놓다.
25	กำหนดหัวข้อของ การสนทนาหรือ การปรึกษาหารือ (กำหนดหัวข้อ สนทนา)	[...을 놓고]	문제를 놓고 상의하다.
27	ก่อกวนฝ่ายตรงข้าม (กีดกัน, ขัดขวาง, รบกวน)	[...에/에 게 ...을 놓다]	남녀 사이에/친구 에게 방해 를 놓다.
28	ปล่อยให้เช่า (ปล่อยให้เช่า, ให้ เช่า)	[...에/에 게 ...을 놓다]	회사에/학생 에게 방을 놓다.
29	ปล่อยเงินกู้ (ปล่อย เงินกู้, ปล่อยกู้)	[...에/에 게 ...을 놓다]	기업에/상인 에게 돈을 놓다.
30	เพิ่มความเร็ว เครื่องยนต์ (เร่ง ความเร็ว)	[...을 ...으로 놓다]	자동차를 120 킬로미터로 놓고 달렸다.

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลแบบทดสอบความสามารถในการใช้คำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ในภาษาเกาหลีของนักศึกษาชาวไทย ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปพัฒนาแผนการเรียนรู้อำนาจกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ ในภาษาเกาหลีสำหรับนักศึกษาชาวไทยที่เรียนภาษาเกาหลีเป็นวิชาเอกในระดับชั้นปีที่ 3-4 เพื่อให้นักศึกษาชาวไทยสามารถเข้าใจความหมายคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ และแปลเป็นภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง อีกทั้ง สามารถนำไปใช้ได้ อย่างเหมาะสมตามโครงสร้างประโยคและคำชี้ที่ปรากฏร่วม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยเกี่ยวกับคำกริยาหลายความหมายอื่นที่มีอัตราการใช้สูง เช่นเดียวกับคำกริยาหลายความหมาย ‘놓다’ เพื่อให้ นักศึกษาชาวไทยเข้าใจความหมายและสามารถประยุกต์ใช้ได้ อย่างเหมาะสมและถูกต้อง

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา สหวิริยะ. (2565). ศึกษาการใช้คำวิเศษณ์บอกเวลาพ้อง
ความหมายในภาษาเกาหลีของ
นักศึกษาไทย กรณีศึกษา: คำวิเศษณ์บอกเวลา “벌써-
이미” “지금-이제” “어서-얼른”. *วารสาร
มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์*, 39(1), 42-72.
- สถาบันภาษาเกาหลีแห่งชาติ. (ม.ป.ป). *พจนานุกรมสำหรับผู้เรียน
ภาษาเกาหลี-ไทย*. <https://krdict.korean.go.kr/tha>
- Cho, H. (2000). *A Study on Vocabulary-Based Korean
Language Teaching Methods*.
[Kyung Hee University Graduate School of
Korean Language and Literature].
National Research Foundation of Korea (NRF).
- Jun, n. (2015). *Korean for Intermediate Chinese Learners:
Focusing on the Verbs
'Catch' and 'Put'* [Master's thesis]. Pusan National
University.
- Kang, H. (2021). *TEACHING RECEPTIVE SKILLS OF KOREAN
LANGUAGE* (pp.90). Korean
cultural history.

- Kang, H. (2021). *Theory of Korean Vocabulary Education* (Series of Korean Language Education 3) (pp.78). Publisher Hangeul Park.
- Kang, H., & Lee, M. (2017). *Introduction to Korean Language Education* (pp.77). Publication Culture Center.
- Kang, H., & Lee, M. (2011). *Studies in Teaching Comprehensive Skills of Korean Language*. Korea National Open University Press.
- Kim, H. (2005). *Survey on frequency of use of modern Korean language 2*. National Institute of the Korean Language.
- The National Book of Korean. (2023, March 2) *The Standard Korean Dictionary*.
<https://stdict.korean.go.kr/main/main.do>.
- Netima, B. (2015). *A study on educational plans of the polysemic Korean word 'Japta' for Thai learners of Korean* [Master's thesis]. Sookmyung Women's University Graduate School.

- Sasiwan, N. (2013). *A contrastive Study on Polysemous Words between Korean and Thai: Focusing on the verb '먹다'* [Master's thesis]. Kyung Hee University Graduate School.
- Thanarat, C. (2022). *Multisynonym education plan for Thai language learners: Focusing on the verb 'to see', General Graduate School; Korean Education as a Foreign Language* [Master's thesis]. Busan University of Foreign Studies.
- Wang, H. (2021). *A Study on the Chinese Correspondence of Korean Verbs 'Put' and 'Put'* [Master's thesis]. Dongguk University Graduate School.
- Wilkins, D. A. (1972). *Linguistics in Language Teaching*. Cambridge: MFT Press.
- Zhan, S. (2017). *A study on education of Korean polysemy for Chinese learners: focusing on 'neohda', 'nohda', 'japda'* [Master's thesis]. Chung-ang University.

Zang, Y. (2011). *A Comparative Study of Korean Verbs 'Put' and 'Put': Focusing on Chinese Correspondence* [Master's thesis]. Yonsei University Graduate School.

박종화. (1954-1957). *임진왜란*. 조선일보.

우 군. (2015). *중급 중국인 학습자를 위한 한국어 다의어 교육 방안 연구*. 동사 '잡다' 와 '놓다' 를 중심으로 [석사학위논문, 부산대학교 대학원]

이희승. (1956). *병어리 냉가슴*. 한국학중앙연구원.

한용운. (1935). *후풍*. 조선일보.

การศึกษาลักษณะข้อผิดพลาดการเขียนภาษาจีน
ของนิสิตหลักสูตรภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ

A Study of Features of Chinese Writing
Errors Made by Chinese Majors Students
at Thaksin University

พวงผกา สิทธิจันทร์*

อาจารย์หลักสูตร ศศ.บ. ภาษาจีน สาขาวิชาภาษาตะวันออก
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
Puangpaka Sitthichan
Humanities and social sciences, Thaksin University

สุธาสิณี พรหมแดน

อาจารย์หลักสูตร ศศ.บ. ภาษาจีน สาขาวิชาภาษาตะวันออก
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
Suthasini Phromdaen
Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University

กรรณิการ์ ธีราวุฒิ

อาจารย์หลักสูตร ศศ.บ. ภาษาจีน สาขาวิชาภาษาตะวันออก
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
Kannika Theerawut
Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University

*Corresponding Author, E-mail: gao_th@hotmail.com

Received: May 8, 2023 Revised: Dec 1, 2023 Accepted: Dec 8, 2023 Available: Dec 30, 2023

Abstract

This study aimed to examine the characteristics of writing errors in Chinese made by 63 third-year Chinese majors enrolled in the Chinese Writing II course during the academic year 2020. Descriptive analysis was employed to scrutinize the students' writing errors in their final exams, and the analyzed data were presented using percentages. The results indicated that the identified error features could be categorized into four groups: 1) punctuation errors, with the misuse of commas being the most prevalent, 2) vocabulary errors, with the use of incorrect words being the most frequently observed, 3) errors related to Chinese sentence structures, particularly phrases modifying nouns, and 4) Chinese character writing errors, primarily involving missing lines in the characters.

Furthermore, it was observed that these errors could be largely attributed to differences between the students' mother tongue and the target language. To address these writing errors, the researcher recommended the implementation of teaching and learning approaches that emphasize the importance of correct Chinese writing.

Teachers should design instructional methods covering both Chinese character writing and the development of overall Chinese writing skills. Additionally, these activities should not only enhance Chinese writing proficiency but also cultivate positive attitudes toward writing in Chinese.

Keywords: Chinese writing errors, Chinese punctuation, Chinese vocabulary, Chinese sentence structures, Chinese characters

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะข้อผิดพลาดการเขียนภาษาจีนของนิสิตหลักสูตรภาษาจีน ชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาการเขียนภาษาจีน 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 63 คน โดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ลักษณะข้อผิดพลาดของนิสิตในข้อสอบปลายภาค และนำเสนอข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ผลการศึกษาพบว่าลักษณะข้อผิดพลาดแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) ลักษณะข้อผิดพลาดด้านการใช้เครื่องหมาย พบมากที่สุด คือ การใช้เครื่องหมายจุลภาค (逗号) 2) ลักษณะข้อผิดพลาดด้านการใช้คำศัพท์ พบมากที่สุด คือ การใช้คำผิดความหมาย 3) ลักษณะข้อผิดพลาดด้านการใช้องค์ประกอบโครงสร้างประโยคภาษาจีน พบมากที่สุด คือ บทขยาย

ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2566

นอกจากนี้ยังพบว่า สาเหตุหลักของข้อผิดพลาดเกิดจากความแตกต่างระหว่างภาษาแม่กับภาษาเป้าหมายของผู้เรียน ผู้วิจัยได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยการจัดการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักและเห็นความสำคัญของการเขียนภาษาจีนให้ถูกต้อง นอกจากนี้ ผู้สอนควรออกแบบการเรียนการสอนให้มีเนื้อหาครอบคลุมเกี่ยวกับการเขียนตัวอักษรจีนและพัฒนาทักษะการเขียนกับผู้เรียน และด้านกิจกรรมการเรียนการสอนควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการเขียนภาษาจีนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการเขียนภาษาจีน

คำสำคัญ : ข้อผิดพลาดการเขียนภาษาจีน การใช้เครื่องหมาย
คำศัพท์ภาษาจีน องค์ประกอบโครงสร้างประโยคภาษาจีน อักษรจีน

บทนำ

ปัจจุบันภาษาจีนนับว่าเป็นภาษาที่สำคัญภาษาหนึ่งที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ดังนั้นในประเทศไทยจึงมีการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา การเรียนรู้ภาษาจีนสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องฝึกฝนทักษะทั้งสี่ด้าน ได้แก่ ทักษะด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

ทักษะด้านการเขียนภาษาจีนเป็นทักษะที่ผู้เรียนมักประสบปัญหา กล่าวคือทักษะการเขียนเป็นทักษะขั้นสูงที่ผู้เรียนต้องมีความชำนาญในด้านภาษาระดับหนึ่ง ซึ่งปัญหาการเขียนภาษาจีนที่ผู้วิจัยพบเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ การใช้เครื่องหมายในภาษาจีนและภาษาไทยมีข้อแตกต่างกัน ผู้เรียนจึงต้องคำนึงถึงการใช้เครื่องหมายเป็นอย่างมาก ภาษาไทยเป็นภาษาที่สามารถบอกความหมายได้ในตัว เน้นการแบ่งวรรคตอนเพื่อแยกประโยคย่อยออกจากกันโดยไม่ต้องใช้เครื่องหมาย แต่จะปรากฏการใช้เครื่องหมายในงานเขียนที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมอยู่บ้างเพื่อเป็นการเพิ่มอรรถรสในการอ่านเท่านั้น ดังนั้นการเขียนเรียงประโยคภาษาจีนจึงต้องเลือกใช้เครื่องหมายวรรคตอนหรือเลือกวางในตำแหน่งที่ถูกต้อง หากใช้เครื่องหมายวรรคตอนในภาษาจีนผิด อาจส่งผลให้การสื่อสารมีความคลาดเคลื่อนหรืออาจทำให้ผู้รับสารเข้าใจผิดได้

ประเด็นด้านการใช้คำศัพท์ภาษาจีนมีทั้งคำพ้องความหมาย พ้องเสียง และอีกทั้งมีข้อจำกัดในการใช้คำที่แตกต่างกันไปตามบริบทของประโยค ทำให้ผู้เรียนสับสนในการใช้คำศัพท์ได้ง่าย ซึ่งส่งผลให้เกิดความผิดพลาดได้ ความหมายที่ต้องการสื่อสารกลับไม่ได้เป็นตามที่ต้องการ ดังนั้นผู้เรียนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ และระมัดระวังในการใช้คำศัพท์ให้ถูกต้อง

ประเด็นต่อมาด้านการใช้อองค์ประกอบโครงสร้างประโยคภาษาจีน ในแต่ละภาษาย่อมมีโครงสร้างประโยคที่แตกต่างกันไป ลักษณะเช่นนี้ส่งผลให้เกิดปัญหาต่อผู้เรียนในการเรียนรู้และเข้าใจโครงสร้างประโยคภาษาจีน อีกทั้งอิทธิพลจากภาษาแม่ที่ทำให้ผู้เรียนเคยชินกับโครงสร้างประโยคในภาษาของตนเองอาจส่งผลต่อการเขียนเรียงประโยคให้ถูกต้องได้ ดังนั้นผู้เรียนชาวไทยจึงต้องเข้าใจโครงสร้างประโยคภาษาจีน เพื่อที่จะได้ใช้คำ วลี ประโยค และเรียบเรียงประโยคให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ภาษาจีน

ประเด็นสุดท้ายด้านการเขียนตัวอักษรจีน ตัวอักษรจีนเป็นอักษรที่มีวิวัฒนาการจากอักษรรูปภาพ มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบหลายครั้งและค่อย ๆ ประกอบเป็นตัวอักษรจีนที่ใช้กันในปัจจุบัน โดยมีเส้นขีดเป็นหน่วยการเขียนตัวอักษรจีนที่เล็กที่สุด ลักษณะเส้นขีดและทิศทางการขีดของแต่ละตัวอักษรล้วนมีลำดับที่ถูกกำหนดไว้แล้ว ตัวอักษรจีนมีส่วนประกอบหลาย ๆ ส่วน ซึ่งหากเขียนผิดไปในส่วนใดส่วนหนึ่ง เช่น เส้นขีดหายไป เส้นขีดสั้นไป หรือแม้กระทั่งเส้น

ชิตยาวไป จะทำให้ตัวอักษรจีนตัวนั้นไม่ถูกต้องหรือกลายเป็นตัวอักษรอื่นได้ เห็นได้ว่าการเขียนตัวอักษรจีนให้ถูกต้องมีความสำคัญ การเขียนตัวอักษรจีนมีความซับซ้อนอาจเป็นอุปสรรคและปัญหาให้ผู้เรียนเกิดความสับสนและยากต่อการจดจำตัวอักษรจีน และอาจกระทบต่อการเรียนภาษาของผู้เรียนได้

ทักษะการเขียนภาษาจีนยังคงเป็นปัญหาใหญ่สำหรับผู้เรียนชาวไทย ซึ่งพบจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเขียนภาษาจีน เช่น นาริรัตน์ วัฒนเวฬุ (2561) นริศ วศินานนท์ และ สุกัญญา วศินานนท์ (2562) ได้ศึกษาข้อผิดพลาดและปัญหาด้านการเขียนตัวอักษรจีนที่พบบ่อยของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 นมลรัตน์ แยมวงศ์ (2563) ศึกษาการวิเคราะห์เปรียบเทียบการเรียงลำดับคำของหน่วยขยายในภาษาจีนและภาษาไทย และกมลชนก สิทธิโชคสถิต (2565) ได้ศึกษาเกี่ยวกับข้อผิดพลาดการใช้เครื่องหมายภาษาจีน เป็นต้น ตามที่หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาจีน) มีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการเขียนภาษาจีนจำนวน 2 รายวิชา ได้แก่ การเขียนภาษาจีน 1 และการเขียนภาษาจีน 2 ให้กับนิสิตชั้นปีที่ 3 ผู้วิจัยต้องการศึกษาทักษะการเขียนของนิสิตในหลักสูตรที่ได้ลงทะเบียนเรียนในวิชาการเขียนภาษาจีน 1 แล้ว และกำลังศึกษาในรายวิชาการเขียนภาษาจีน 2 โดยใช้ข้อสอบปลายภาคของรายวิชาการเขียนภาษาจีน 2 เป็นเครื่องมือในการวิจัยซึ่งเป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนของนิสิตเกี่ยวกับการเขียนภาษาจีน ดังนั้นจะทำให้ทราบถึง

ลักษณะปัญหาการเขียนภาษาจีนในด้านต่าง ๆ ของนิสิต และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาด้านการเรียนการสอนภาษาจีน ทำให้ช่วยลดข้อผิดพลาดในทักษะการเขียนภาษาจีนของนิสิตได้

จากข้อผิดพลาดที่พบเกี่ยวกับการเขียนภาษาจีนของนิสิต เห็นได้ว่า ภาษาแม่กับภาษาเป้าหมาย (Target Language) มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ภาษาเป้าหมาย ซึ่งลักษณะภาษาเป้าหมายที่คล้ายคลึงกับภาษาแม่ จะส่งผลต่อการเรียนรู้ความเข้าใจในภาษาเป้าหมายง่ายขึ้น แต่ถ้าลักษณะของภาษาเป้าหมายและภาษาแม่แตกต่างกันจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ยากขึ้น ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับทฤษฎีการเปรียบเทียบ (Contrastive Analysis) ที่ผู้เรียนเกิดการแทรกแซง (Interference) หรือการถ่ายโอนทางภาษา (Language Transfer) จากภาษาแม่ อีกทั้งยังสอดคล้องกับทฤษฎีวิเคราะห์ข้อผิดพลาด (Error Analysis) การเรียนภาษาที่สองเป็นกระบวนการของการสร้างระบบภาษาอย่างสร้างสรรค์ การเรียนรู้ภาษาที่สองมักเกิดข้อผิดพลาดที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ และเป็นข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ ได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญในการเรียนรู้ภาษา การนำข้อผิดพลาดที่ได้จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบมาปรับปรุงแก้ไขสามารถช่วยให้ผู้เรียนเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศได้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาลักษณะข้อผิดพลาดการเขียนภาษาจีนในรายวิชาการเขียนภาษาจีน 2 ของนิสิตชั้นปีที่ 3 หลักสูตรภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ

สมมติฐานการวิจัย

นิสิตมีลักษณะข้อผิดพลาดการเขียนภาษาจีนด้านการใช้เครื่องหมาย ด้านการใช้คำศัพท์ ด้านการใช้ช่องค์ประกอบโครงสร้างประโยคภาษาจีน และด้านการเขียนตัวอักษรจีน

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาข้อผิดพลาดจากข้อสอบปลายภาคที่ได้จากกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง คือ นิสิตที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการเขียนภาษาจีน 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 63 คน โดยศึกษาลักษณะข้อผิดพลาดด้านการเขียนภาษาจีน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทราบลักษณะข้อผิดพลาดด้านการเขียนภาษาจีนของผู้เรียนชาวไทย
- 2) มีแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเขียนภาษาจีน

วิธีการศึกษา

1.กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้เป็นการคัดเลือกแบบเจาะจง คือ นิสิตหลักสูตรภาษาจีน ชั้นปีที่ 3 ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการเขียนภาษาจีน 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 63 คน

2.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นข้อสอบปลายภาครายวิชาการเขียนภาษาจีน 2 ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อสอบเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลลักษณะข้อผิดพลาดการเขียนภาษาจีนในรายวิชาการเขียนภาษาจีน 2 ของนิสิตชั้นปีที่ 3 หลักสูตรภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ โดยมีประเด็นในการศึกษา ดังนี้

- 1) ลักษณะข้อผิดพลาดด้านการใช้เครื่องหมาย
- 2) ลักษณะข้อผิดพลาดด้านการใช้คำศัพท์
- 3) ลักษณะข้อผิดพลาดด้านการใช้องค์ประกอบโครงสร้างประโยคภาษาจีน
- 4) ลักษณะข้อผิดพลาดด้านการเขียนตัวอักษรจีน

3.การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนภาษาจีน

2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อสอบปลายภาค เพื่อศึกษา ลักษณะข้อผิดพลาดการเขียนภาษาจีนของนิสิตหลักสูตรภาษาจีนชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการเขียนภาษาจีน 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 63 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับข้อผิดพลาดการเขียนภาษาจีนในรายวิชาการเขียนภาษาจีน 2 ของนิสิตชั้นปีที่ 3 หลักสูตรภาษาจีน มหาวิทยาลัยทักษิณ และวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดดังนี้

1) วิเคราะห์ลักษณะข้อผิดพลาดการเขียนภาษาจีนของนิสิต ได้แก่ การใช้เครื่องหมาย การใช้คำศัพท์ การใช้องค์ประกอบโครงสร้างประโยคภาษาจีน และการเขียนตัวอักษรจีน โดยการหาค่าความถี่และค่าเฉลี่ยร้อยละ

2) ใช้วิธีพรรณนาวิเคราะห์ลักษณะข้อผิดพลาดการเขียนภาษาจีนของนิสิตในด้านการใช้เครื่องหมาย การใช้คำศัพท์ การใช้องค์ประกอบโครงสร้างประโยคภาษาจีน และการเขียนตัวอักษรจีน

3) นำเสนอแนวทางในการแก้ไขข้อผิดพลาดการเขียนภาษาจีน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป

ผลการวิจัย

1. ลักษณะข้อผิดพลาดด้านการใช้เครื่องหมาย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะข้อผิดพลาดด้านการใช้เครื่องหมาย สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ การไม่ใช้เครื่องหมาย และการใช้เครื่องหมายผิดพลาด มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลลักษณะข้อผิดพลาดการไม่ใช้เครื่องหมาย

การไม่ใช้เครื่องหมาย	จำนวนครั้ง	คิดเป็นร้อยละ
เครื่องหมายจุลภาค 逗号 (,)	33	67.35
เครื่องหมายมหัพภาค 句号 (。)	8	16.33
เครื่องหมายอัฒภาค 分号 (;)	5	10.20
เครื่องหมายทวิภาค 冒号 (:)	3	6.12
รวม	49	100

จากตารางที่ 1 จะเห็นได้ว่าข้อผิดพลาดการไม่ใช้เครื่องหมาย พบว่าการไม่ใช้เครื่องหมายจุลภาค 逗号 (,) เป็นข้อผิดพลาดที่พบมากที่สุด เนื่องจากรูปแบบการเขียนภาษาไทยเน้นการเว้นวรรค ทำให้ผู้เรียนเคยชินกับการไม่ใช้เครื่องหมายในการเขียนภาษาจีน ตัวอย่างเช่น

ประโยคที่ 1 *对我来说她对我真好。

ควรเขียนเป็น 对我来说，她对我真好。（สำหรับฉันแล้ว หล่อนดีกับฉันจริง ๆ）

ข้อผิดพลาดที่พบประการถัดมาคือผู้เรียนไม่ใช้เครื่องหมายมหัพภาค 句号（。）ซึ่งเกิดจากความเคยชินการเขียนประโยคแบบภาษาไทยและไม่สามารถแยกประโยคย่อยกับประโยคหลักได้ เพราะเมื่อประโยคย่อยแยกจากประโยคหลักแล้วต้องใช้เครื่องหมายจุลภาค（，）และเมื่อจบประโยค หลักต้องใช้เครื่องหมายมหัพภาค（。） ดังตัวอย่าง

ประโยคที่ 2 *他在大学六年就要学习辛苦

ควรเขียนเป็น 他在大学六年，就要学习辛苦。（เขาเรียนในมหาวิทยาลัยระยะเวลา 6 ปี เรียนด้วยความยากลำบาก）

ตารางที่ 2 แสดงผลลักษณะข้อผิดพลาดการใช้เครื่องหมายผิดพลาด

การใช้เครื่องหมายผิดพลาด	จำนวนครั้ง	คิดเป็นร้อยละ
เครื่องหมายจุลภาค 逗号（，）	14	45.16
เครื่องหมายหยุดพักเสียง 顿号（、）	8	25.81
เครื่องหมายอฒภาค 分号（；）	4	12.90
เครื่องหมายมหัพภาค 句号（。）	2	6.45
เครื่องหมายคำถาม 问号（？）	2	6.45
เครื่องหมายทวิภาค 冒号（：）	1	3.23

ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2566

การใช้เครื่องหมายผิดพลาด	จำนวนครั้ง	คิดเป็นร้อยละ
รวม	31	100

จากตารางที่ 2 จะเห็นได้ว่าการใช้เครื่องหมายผิดพลาด พบว่าการใช้เครื่องหมายจุลภาค逗号 (,) เป็นปัญหาที่พบได้มากที่สุด เครื่องหมายจุลภาค逗号 (,) ใช้เพื่อแบ่งคำในระหว่างคำของประโยคที่ยังพูดไม่จบ แต่ผู้เรียนหลายคนมักสับสนกับการใช้เครื่องหมายหยุดพักเสียง顿号 (、) ซึ่งใช้เมื่อกล่าวถึงตัวอย่างที่เป็นคำนามและวลีที่มีความหมายหรือความสำคัญเท่ากัน ดังตัวอย่าง

ประโยคที่ 3 *首先是很辛苦、其次工作压力很大

、另外没有时间休息。

ควรเขียนเป็น 首先是很辛苦，其次工作压力很大

· 另外没有时间休息。(ประการแรกคือเหนื่อยน้อยมาก ประการถัดมาคือการทำงานมีความกดดันสูงมาก นอกจากนั้นแล้วไม่มีเวลาพักผ่อนด้วย)

ข้อผิดพลาดประการถัดมาคือผู้เรียนใช้เครื่องหมายหยุดพักเสียง顿号 (、) ผิดพลาด เครื่องหมายหยุดพักเสียงใช้เมื่อกล่าวถึงตัวอย่างที่เป็นคำนามและวลีที่มีความหมายและความสำคัญเท่ากันหรือวรรคคำที่อยู่ในหมวดเดียวกัน ในขณะเดียวกันผู้เรียนมัก

สับสนกับการใช้เครื่องหมายจุลภาค逗号 (,) ใช้เพื่อแบ่งคำใน
ระหว่างคำของประโยค ดังตัวอย่าง

ประโยคที่ 4 *第二是他让别人身体健康比如生活的、吃的等等。

ควรเขียนเป็น 第二是他让别人身体健康比如生活的、吃的等等。(ประการที่สองคือเขาทำให้สุขภาพของผู้อื่น
แข็งแรง เช่น การใช้ชีวิต การกิน เป็นต้น)

2. ลักษณะข้อผิดพลาดด้านการใช้คำศัพท์

ตารางที่ 3 แสดงผลลักษณะข้อผิดพลาดด้านการใช้คำศัพท์

รายละเอียดข้อผิดพลาด	จำนวนครั้ง	คิดเป็นร้อยละ
การใช้คำผิดความหมาย	37	41.57
การใช้คำพ้องความหมาย	30	33.71
การสร้างคำศัพท์ใหม่	12	13.48
การใช้ชนิดคำผิด	10	11.24
รวม	89	100

จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่าข้อผิดพลาดจากการใช้คำศัพท์
พบว่ามีทั้งหมด 4 ลักษณะ ได้แก่ การใช้คำผิดความหมาย การใช้คำที่
มีคำพ้องความหมาย การสร้างคำศัพท์ใหม่ และการใช้ชนิดคำผิด

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการใช้คำผิดความหมายเป็น
ข้อผิดพลาดที่พบมากที่สุด ดังตัวอย่าง

ประโยคที่ 5 *她教我两个课。

ควรเขียนเป็น 她教我两门课。(หล่อนสอนฉัน 2 วิชา)

จากประโยคข้างต้น ผู้เรียนเลือกใช้คำผิดความหมาย คำว่า
“วิชา” เป็นคำลักษณนามในภาษาจีนใช้คำว่า “门” ส่วนลักษณนาม
คำว่า“个”ใช้กับคำนามที่ไม่มีศัพท์บอกจำนวนโดยเฉพาะ ส่วนใหญ่
หมายถึง ขึ้น อัน คน เป็นต้น เมื่อนำมาใช้กับคำนาม“课 (วิชา)
”จึงไม่ถูกต้อง

ประโยคที่ 6 *我有一位好老师，她是女生。

ควรเขียนเป็น 我有一位好老师，她是女老师。(ฉัน
มีคุณครูที่ดีอยู่ 1 ท่าน หล่อนเป็นคุณครูผู้หญิง)

จากประโยคข้างต้น ผู้เรียนเลือกใช้คำผิดความหมาย คำว่า
“คุณครูผู้หญิง” เป็นคำนาม ในภาษาจีนใช้คำว่า “女老师” ส่วนคำ
ว่า “女生” แปลว่านักเรียนผู้หญิง

ข้อผิดพลาดประการถัดมาคือการใช้คำพ้องความหมายมา
แทนที่ สาเหตุมาจากผู้เรียนไม่เข้าใจ ความหมายของคำที่ถูกต้องหรือ
ชัดเจน และคำศัพท์ภาษาไทย สามารถเทียบเคียงกับภาษาจีนได้
หลายคำ ทำให้ผู้เรียนเกิดความไม่แน่ใจในการเลือกใช้คำศัพท์
ดังตัวอย่าง

ประโยคที่ 7 *工资很多。

ควรเขียนเป็น 工资很高。(เงินเดือนสูงมาก)

จากประโยคข้างต้น ผู้เรียนเลือกใช้คำคุณศัพท์แสดงความหมายไม่ถูกต้อง คำว่า “多” หมายถึง “มาก” ส่วนคำว่า “高” ในที่นี้หมายถึง “อยู่เหนือระดับเฉลี่ยหรือมาตรฐานโดยทั่วไป” ดังนั้นความหมายในประโยคนี้จึงเลือกใช้คำว่า “高”

3. ลักษณะข้อผิดพลาดด้านการใช้อองค์ประกอบโครงสร้างประโยคภาษาจีน

ตารางที่ 4 แสดงผลลักษณะข้อผิดพลาดด้านการใช้อองค์ประกอบโครงสร้างประโยคภาษาจีน

องค์ประกอบโครงสร้างประโยค	จำนวนครั้ง	ร้อยละ
บทขยายนาม (定语)	52	47.71
บทเสริม (补语)	17	15.60
บทขยายกริยา (状语)	15	13.76
บทกริยา (谓语)	14	12.84
บทกรรม (宾语)	5	4.59
ภาคประธาน (主语)	4	3.67
ภาคแสดง (谓部)	2	1.83
รวม	109	100

จากตารางที่ 4 เห็นได้ว่าข้อผิดพลาดในการใช้องค์ประกอบ โครงสร้างประโยคภาษาจีนได้แก่ ภาคประธาน บทกริยา ภาคแสดง บทกรรม บทขยายนาม บทขยายกริยา บทเสริม ทั้งหมด 7 ประเด็น เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการใช้บท ขยายนามเป็นข้อผิดพลาดที่พบมากที่สุด

ปัญหาที่พบสามารถแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ ข้อผิดพลาดที่ เกิดจากการวางหน่วยขยายนามผิดตำแหน่ง ข้อผิดพลาดในการใช้ หน่วยขยายนามในกรณีที่มีบทขยายนามมากกว่าหนึ่งประเภท และ ข้อผิดพลาดในการใช้ตัวช่วย“的”ดังตัวอย่าง

ประโยคที่ 8 *我认为职业好是医生和教师。

ควรเขียนเป็น 我认为好职业是医生和教师。

(ฉันคิดว่าอาชีพที่ดีคือแพทย์และครู)

จากตัวอย่าง พบว่าผู้เรียนมีข้อผิดพลาดที่เกิดจากการวาง หน่วยขยายนามผิดตำแหน่ง กล่าวคือ สลับตำแหน่งบทขยายนามกับ คำหลัก โดยนำคำนามที่ทำหน้าที่เป็นคำหลัก“职业(อาชีพ)”มาวาง ไว้หน้าคำคุณศัพท์ที่ทำหน้าที่เป็นบทขยายคำนาม“好(ดี)”ควรแก้ไข วาง “บทขยายคำนาม (定) ไว้หน้าคำหลัก (中) ” ควรเขียน เป็น “好职业(อาชีพที่ดี)” ซึ่งการลำดับในโครงสร้างบทขยายนาม คำคุณศัพท์ (形) + คำหลัก (中)

ประโยคที่ 9 *她是我好的一位老师。

ควรเขียนเป็น 她是我的一位好老师。 (หล่อนคือ
คุณครูที่ดีท่านหนึ่งของฉัน)

จากตัวอย่าง พบว่าผู้เรียนมีข้อผิดพลาดในการเรียงลำดับบท
ขยายนามในกรณีที่ มีบทขยายนามมากกว่าหนึ่งประเภท กล่าวคือ
คำคุณศัพท์“好(ดี)”ตัวช่วย“的”วางผิดตำแหน่ง ตามหลักการ
เรียงลำดับในบทขยายนามคำคุณศัพท์“好(ดี)”จะวางไว้หน้าคำนามที่
เป็นคำหลัก“老师(คุณครู)”และถัดจากคำคุณศัพท์ตามด้วยคำ
ลักษณนามและคำบอกจำนวน เช่น“一位好老师(คุณครูที่ดีท่าน
หนึ่ง)”และวางตัวช่วย“的”ระหว่างขยายคำนามกับคำหลัก“一位
好老师(คุณครูที่ดีท่านหนึ่ง)”และ“我(ฉัน)”เพื่อแสดงความ
หมายความเป็นเจ้าของควรเขียนเป็น “我的一位好老师。
(คุณครูที่ดีท่านหนึ่งของฉัน)”

ประโยคที่ 10 *她是泰国南方的人。

ควรเขียนเป็น 她是泰国南方人。 (หล่อนเป็นคนภาคใต้
ของประเทศไทย)

จากตัวอย่าง พบว่าผู้เรียนมีข้อผิดพลาดในการใช้ตัวช่วย“的”
เนื่องจากกรณีที่บทขยายนามเป็นคำนามชี้เฉพาะคือ“泰国南方
(ภาคใต้ของประเทศไทย)”ไม่ต้องใช้ตัวช่วย“的”เชื่อมระหว่างบท
ขยายคำนามกับคำหลัก“人(คน)”ควรเขียนเป็น“泰国南方人
(คนภาคใต้ของประเทศไทย)”

ข้อผิดพลาดตรงลงมาคือการใช้บทเสริม ปัญหาที่พบสามารถแบ่งเป็น 6 ลักษณะคือ ข้อผิดพลาดใน การใช้บทเสริมบอกผล ข้อผิดพลาดในการใช้บทเสริมบอกทิศทางบทเสริมบอกความเป็นไปได้ ข้อผิดพลาดในการใช้บทเสริมบอกสภาพ ข้อผิดพลาดในการใช้บทเสริมบอกจำนวน และข้อผิดพลาด ในการใช้บทเสริมที่เป็นบุพบทวลี ดังตัวอย่าง

ประโยคที่ 11 *我写生词错了。

ควรเขียนเป็น我写错生词了。(ฉันเขียนคำศัพท์ผิด)

จากตัวอย่าง พบว่าผู้เรียนใช้คำว่า“错(ผิด)”ซึ่งทำหน้าที่เป็นบทเสริม บอกผลการกระทำวางผิดตำแหน่ง กล่าวคือใช้คำว่า“错(ผิด)”มาวางหลังคำกริยา“写(เขียน) กับบทกรรม“生词(คำศัพท์)”ควรแก้ไขโดยย้ายบทเสริม“错(ผิด)” มาวางไว้หลังคำกริยา“写(เขียน) และหน้าบทกรรม“生词(คำศัพท์)” โดยมีโครงสร้างเป็นกริยา + บทเสริมบอกผล+บทกรรม คือ“写错生词(เขียนคำศัพท์ผิด)”

ประโยคที่ 12 *....., 但是现在她回去中国了。

ควรเขียนเป็น, 但是现在她回中国去了。

(แต่ว่าตอนนี้หล่อนกลับไปประเทศจีนแล้ว)

จากตัวอย่าง พบว่าผู้เรียนนำบทเสริมบอกแสดงทิศทาง“去(ไป)”ไปวางผิดตำแหน่ง โดยวางไว้ที่หน้ากรรม“中国(ประเทศจีน)”ควรแก้ไขโดยต้องนำบทเสริม“去”ไว้หลังกรรม“中国(ประเทศจีน)”เนื่องจากบทเสริมบอกแสดงทิศทางคำว่า (去/来) ไม่สามารถวางไว้หน้า คำบอกสถานที่ได้ โดยมีโครงสร้างเป็นกริยา+บทกรรม(สถานที่)+ บทเสริมบอกทิศทาง (去/来) คือ....., 但是现在她回中国去了。

ประโยคที่ 13 *她做很好吃。

ควรเขียนเป็น 她做得很好吃。(หล่อนทำได้อร่อยมาก)

จากตัวอย่าง พบว่าผู้เรียนหลังคำกริยา“做(ทำ)”ไม่มีตัวช่วย“得”วางกันระหว่าง บทเสริมบอกความเป็นไปได้ ควรแก้ไขโดยต้องนำบทเสริมบอกความเป็นไปได้ โดยต้องนำตัวช่วย“得”วางหลังคำกริยา“做(ทำ)”และตามด้วยคำว่า“很好吃” โดยมีโครงสร้างเป็นกริยา+得+บทเสริมบอกความเป็นไปได้

4. ลักษณะข้อผิดพลาดด้านการเขียนตัวอักษรจีน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะข้อผิดพลาดด้านการเขียนตัวอักษรจีน มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 5 ตารางแสดงลักษณะข้อผิดพลาดด้านการเขียนตัวอักษรจีน

ลักษณะข้อผิดพลาด	จำนวนครั้ง	คิดเป็นร้อยละ
เส้นขีดขาด	94	30.13
อักษรที่มีรูปหรือเสียงคล้ายคลึงกัน	69	22.12
รูปลักษณะของเส้นขีดผิดหรือไม่สมบูรณ์	61	19.55
ทิศทางของเส้นขีดผิด	37	11.86
เส้นขีดเกิน	34	10.90
โครงสร้างอักษรผิดหรือตำแหน่งการวางเส้นขีดผิด	12	3.84
ส่วนประกอบของตัวอักษรแยกห่าง	5	1.60
รวม	312	100

จากตารางที่ 5 เห็นได้ว่าลักษณะข้อผิดพลาดด้านการเขียนตัวอักษรจีน ได้แก่ เส้นขีดขาด อักษรที่มีรูปหรือเสียงคล้ายคลึงกัน รูปลักษณะของเส้นขีดผิดหรือไม่สมบูรณ์ ทิศทางของเส้นขีดผิด เส้นขีดเกิน โครงสร้างอักษรผิดหรือตำแหน่งการวางเส้นขีดผิด และส่วนประกอบของตัวอักษรแยกห่าง ทั้งหมด 7 ลักษณะ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าข้อผิดพลาดด้านเส้นขีดขาด เป็นข้อผิดพลาดที่พบมากที่สุดจำนวน 94 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 30.13 พบว่าผู้เรียนมักจะเขียนลดจำนวนเส้นขีดลง หรือเขียนจำนวนเส้นขีดไม่ครบจากตัวอักษรจีนที่ถูกต้อง รองลงมาคือข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการเขียน

อักษรจีนที่มีรูปหรือเสียงคล้ายคลึงกัน จำนวน 69 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 22.12 พบว่าผู้เรียนมีความสับสนในการเขียนตัวอักษรจีน เนื่องจาก ตัวอักษรจีนจำนวนมากมีรูปหรือเสียงที่คล้ายคลึงกัน รายละเอียดดัง

เส้นขีดขาด ตัวอย่างเช่น

คำว่า	具	เขียนผิดเป็น	具
คำว่า	酒	เขียนผิดเป็น	洒
คำว่า	眼	เขียนผิดเป็น	眼

อักษรที่มีรูปหรือเสียงคล้ายคลึงกัน ตัวอย่างเช่น

คำว่า	话	เขียนผิดเป็น	活
คำว่า	弟	เขียนผิดเป็น	第
คำว่า	与	เขียนผิดเป็น	写

สรุปและอภิปรายผล

1. ลักษณะข้อผิดพลาดด้านเครื่องหมายวรรคตอน

ลักษณะข้อผิดพลาดด้านการใช้เครื่องหมายสามารถแบ่งเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ การไม่ใช้เครื่องหมาย และการใช้เครื่องหมายผิดพลาด รายละเอียดดังนี้

ข้อผิดพลาดด้านการไม่ใช้เครื่องหมายพบมากที่สุดคือ การไม่ใช้เครื่องหมายจุลภาค 逗号 (,) รองลงมาคือการไม่ใช้

เครื่องหมายหัพภาค 句号 (。) การไม่ใช้เครื่องหมายอัฒภาค
分号 (;) และการไม่ใช้เครื่องหมายทวิภาค 冒号 (:)
ตามลำดับ

ข้อผิดพลาดการใช้เครื่องหมายพบมากที่สุด คือ การใช้
เครื่องหมายจุลภาค 逗号 (,) รองลงมาคือการใช้เครื่องหมาย
หยุดพักเสียง 顿号 (、) การใช้เครื่องหมายอัฒภาค 分号 ;)
การใช้เครื่องหมายหัพภาค 句号 (。) การใช้เครื่องหมายคำถาม
问号 (?) และการใช้เครื่องหมายทวิภาค 冒号 (:)
ผิดพลาด ตามลำดับ

จากข้อผิดพลาดดังกล่าวพบว่า ผู้เรียนไม่ใช้เครื่องหมาย
จุลภาค 逗号 (,) มากที่สุด รองลงมาคือการใช้เครื่องหมาย
หัพภาค 句号 (。) ผู้เรียนละทิ้งการใช้เครื่องหมายเนื่องจากการ
ใช้เครื่องหมายในภาษาจีนและภาษาไทยมีความแตกต่างกัน รูปแบบ
การเขียนภาษาไทยเน้นการเว้นวรรคตอน ส่วนรูปแบบการเขียน
ภาษาจีนเน้นการใช้เครื่องหมายควบคู่กับหลักไวยากรณ์ อีกทั้ง
ผู้เรียนมีความเคยชินกับภาษาแม่ จึงทำให้ผู้เรียนชาวไทยไม่ใช้
เครื่องหมายตอนในการเขียนภาษาจีน

ข้อผิดพลาดอีกประการคือการใช้เครื่องหมายผิดพลาดพบว่า
การใช้เครื่องหมายจุลภาค 逗号 (,) เกิดข้อผิดพลาดมากที่สุด
รองลงมาคือการใช้เครื่องหมายหยุดพักเสียง 顿号 (、) ผิดพลาด
ผู้เรียนมักใช้เครื่องหมายจุลภาค 逗号 (,) แทนที่ใช้

เครื่องหมายอื่น ๆ ในการเขียนภาษาจีน อีกทั้งผู้เรียนไม่ทราบ กฎเกณฑ์ในการใช้เครื่องหมายที่ชัดเจนและถูกต้อง

จากข้อผิดพลาดข้างต้นเห็นได้ว่าข้อผิดพลาดทั้ง 2 ลักษณะ สอดคล้องกับสุชนา หลงเจริญ (2562) พบว่าปัญหาทักษะการเขียน ที่พบได้บ่อยของผู้เรียนภาษาจีน ได้แก่

- (1) ผู้เรียนเขียนเครื่องหมายจบประโยค “。” เป็นเครื่องหมาย “.”
- (2) ผู้เรียนใช้เครื่องหมาย “，” ทั้งประโยค แล้วใส่เครื่องหมาย “。” ไว้ท้ายประโยค
- (3) ผู้เรียนไม่ใช่เครื่องหมาย “、” แต่ใช้เครื่องหมาย “，” แทนเครื่องหมาย “、” และ เครื่องหมาย “，”
- (4) ผู้เรียนไม่สามารถเลือกใช้เครื่องหมายวรรคตอนได้อย่างเหมาะสม และไม่สามารถวางตำแหน่งของเครื่องหมายวรรคตอนได้อย่างถูกต้อง

นอกจากการเข้าใจหลักการใช้เครื่องหมายภาษาจีนแล้ว ผู้สอนควรเน้นย้ำผู้เรียนเข้าใจเรื่องโครงสร้างและส่วนประกอบของ ประโยคในภาษาจีน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเลือกใช้เครื่องหมาย ได้ถูกต้องยิ่งขึ้น

2. ลักษณะข้อผิดพลาดด้านการใช้คำศัพท์

ลักษณะข้อผิดพลาดด้านการใช้คำศัพท์พบมากที่สุด คือ การใช้คำผิดความหมาย รองลงมาคือการใช้คำพ้องความหมาย การสร้างคำศัพท์ใหม่ และการใช้ชนิดคำผิด ตามลำดับ

จากการวิเคราะห์ลักษณะข้อผิดพลาดด้านการใช้คำศัพท์พบมากที่สุด คือ การใช้คำผิดความหมาย เนื่องจากผู้เรียนเลือกใช้คำศัพท์มาแสดงความหมายไม่ถูกต้อง มักเลือกใช้คำมาแสดงความหมายที่ไม่ถูกต้อง จึงเกิดเป็นข้อผิดพลาดที่พบได้ง่ายที่สุด รองลงมาคือข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการใช้คำพ้องความหมาย เนื่องจากผู้เรียนไม่เข้าใจความหมายของคำศัพท์ ทำให้ผู้เรียนเกิดความไม่แน่ใจในการเลือกใช้คำศัพท์ จึงเลือกใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันมาแทนที่ ชนิดคำที่ผู้เรียนมักนำมาใช้แทนที่กัน ได้แก่ คำคุณศัพท์ คำกริยานุเคราะห์ คำวิเศษณ์ คำกริยา คำสันธาน คำนาม คำบุพบท และคำสรรพนาม ตามลำดับ นอกจากนี้ อธิพจน์จากภาษาแม่ยังทำให้ผู้เรียนยึดโครงสร้างไวยากรณ์และความหมายตามภาษาแม่ ข้อผิดพลาดที่กล่าวมาข้างต้นพบว่าสอดคล้องกับภากร นพฤทธิ์และคณะ (2561) ซึ่งได้ศึกษาปัญหาการเขียน ภาษาจีนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา พบว่าปัญหาด้านการใช้คำในภาษาจีนเป็นปัญหาที่พบได้มากที่สุด และสอดคล้องกับกนกพร นุ่มทอง, ศิริวรรณ ลิขิตเจริญธรรม (2562) ได้กล่าวในหลักและข้อควรระวังในการแปล

จีน-ไทย ไทย-จีน พบปัญหาจากการแปล ได้แก่ การใช้คำไม่ถูกต้อง การใช้คำฟุ่มเฟือย การใช้คำศัพท์เฉพาะทาง การใช้ภาษาเฉพาะกลุ่ม การใช้สำนวนต่างประเทศ เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้มักเกิดขึ้นได้ง่ายกับผู้เรียนภาษาต่างประเทศ

3. ลักษณะข้อผิดพลาดด้านการใช้องค์ประกอบโครงสร้างประโยคภาษาจีน

ลักษณะปัญหาข้อผิดพลาดด้านใช้องค์ประกอบโครงสร้างประโยคภาษาจีน สามารถแบ่งออกได้เป็น 7 ลักษณะ ได้แก่ การใช้บทขยายนาม การใช้บทเสริม การใช้บทขยายกริยา การใช้บทกริยา การใช้บทกรรม การใช้ภาคประธาน และการใช้ภาคแสดง ตามลำดับ

จากการวิเคราะห์ลักษณะข้อผิดพลาดที่พบมากที่สุด คือ ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการใช้บทขยายนาม รองลงมาคือข้อผิดพลาดที่เกิดจากการใช้บทเสริม ตามลำดับ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ใกล้เคียงกับงานวิจัยของ Li Yanhua (2015:38) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเรียงลำดับคำของหน่วยขยายในประโยคของนักศึกษาชาวไทย พบว่านักศึกษาไทยเรียงลำดับไม่ถูกต้องมากที่สุดคือ บทขยายคำนาม (定语) รองลงมาคือ บทขยายกริยา (状语) และบทเสริม (补语) และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของศศิธร นุริตมนต์ (2565:148) ได้ศึกษาการเรียงลำดับคำของหน่วยขยายในประโยคของนักศึกษาชาวไทย พบว่าข้อผิดพลาดบทขยายคำนาม (定语) พบได้มากที่สุด รองลงมาคือ

บทขยายกริยา (状语) จากผลการวิจัยข้างต้นผู้วิจัยได้เสนอแนะให้นำประโยคภาษาจีนมาเปรียบเทียบกับภาษาไทย เพื่อให้เห็นความแตกต่างอย่างชัดเจน และสร้างแบบฝึกหัดเพื่อให้ นิสิตฝึกทำมากขึ้น เพื่อลดข้อผิดพลาดดังกล่าวลง

ผลจากงานวิจัยพบว่าลักษณะปัญหาข้อผิดพลาดด้านใช้ องค์ประกอบโครงสร้างประโยคภาษาจีนดังกล่าวเกิดจากการแทรกแซง (Interference) หรือการถ่ายโอนทางภาษา (Language Transfer) จากภาษาแม่ อีกทั้งภาษาจีนมีโครงสร้างที่ซับซ้อนและข้อกำหนดการใช้เฉพาะด้าน และการฝึกทำแบบฝึกหัดในระยะเวลาสั้นยังไม่เพียงพอ ทำให้ นิสิตยังไม่สามารถเข้าใจได้อย่างชัดเจน ส่งผลกระทบต่อการเรียนโครงสร้างไวยากรณ์ใหม่ซึ่งมีโครงสร้างไวยากรณ์ที่ตรงกันข้ามกับภาษาแม่ เช่น การใช้บทขยายนามต้องนำหน่วยขยายนามวางไว้ข้างหน้าหน่วยหลัก (หน่วยขยายนาม + 的 + หน่วยหลัก) การใช้บทเสริมซึ่งมีตำแหน่งวางหลังกริยา แต่การเรียงลำดับในประโยคมีแตกต่างกันไปตามประเภทของบทเสริม เช่น บทเสริมบอกผล ต้องนำบทเสริมบอกผลไว้หน้าบทกรรม (บทกริยา+บทเสริมบอกผล+บทกรรม) บทเสริมบอกแสดงทิศทางคำว่า (去/来) ต้องวางไว้หลังคำบอกสถานที่ คือบทกริยา +บทกรรม (สถานที่)+ บทเสริมบอกทิศทาง (去/来) อีกทั้งยังมีข้อจำกัดในการใช้และไม่ใช้ตัวช่วย“的” และ“得” และปัญหาเหล่านี้ต้องอาศัยการฝึกฝนอยู่เสมอ โดยการสร้างแบบฝึกหัดการเรียงวลี ประโยค

ภาษาจีนที่มีการใช้บทขยายนาม บทเสริม และการแปลภาษาไทยเป็นภาษาจีนให้นิสิตฝึกทำจนเกิดความชำนาญมากยิ่งขึ้น เพื่อลดข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาจีนต่อไป

4. ลักษณะข้อผิดพลาดด้านการเขียนตัวอักษรจีน

ลักษณะข้อผิดพลาดด้านการเขียนตัวอักษรจีนของนิสิตชั้นปีที่ 3 สามารถแบ่งออกได้เป็น 7 ลักษณะ ได้แก่ ได้แก่ เส้นขีดขาด อักษรที่มีรูปหรือเสียงคล้ายคลึงกัน รูปลักษณะของเส้นขีดผิดหรือไม่สมบูรณ์ ทิศทางของเส้นขีดผิด เส้นขีดเกิน โครงสร้างอักษรผิดหรือตำแหน่งการวางเส้นขีดผิด และส่วนประกอบของตัวอักษรแยกห่าง

จากการวิเคราะห์ลักษณะข้อผิดพลาดด้านการเขียนตัวอักษรจีนพบมากที่สุด คือ เส้นขีดขาด ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัย จุฬารัตน์ คำน้อย, หลิวซู และจิ้นหลิง (2561) ได้ศึกษาการเขียนตัวอักษรจีนผิดของนักศึกษาทั้งสี่ชั้นปี พบว่าข้อผิดพลาดที่พบมากที่สุดคือเส้นขีดหรือส่วนประกอบขาดหายไป นอกจากนี้งานวิจัยของ นาริรัตน์ วัฒนเวฬุ (2561) และนริศ วศินานนท์, สุกัญญา วศินานนท์ (2562) ซึ่งได้ศึกษาเฉพาะนักศึกษาชั้นปีที่ 1 พบว่าปัญหาข้อผิดพลาดที่พบบ่อยคือด้านการเขียนเส้นขีดมากเกินไปหรือน้อยเกินไป เห็นได้ว่าผู้เรียนที่มีพื้นฐานภาษาจีนและทักษะการเขียนภาษาจีนมาระดับหนึ่งแล้ว ยังคงมีปัญหาข้อผิดพลาดในเรื่องของเส้นขีดมากเกินไป เช่นกัน ผู้เรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้นไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของการ

เขียนตัวอักษรจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของลักษณะเส้นขีด อีกทั้งด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็น คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก โทรศัพท์มือถือ ระบบอินเทอร์เน็ต ที่มีความ สะดวกรวดเร็วในการใช้งาน ทำให้นิสิตส่วนใหญ่เลือกใช้การพิมพ์ ตัวอักษรจีนมากกว่าการเขียนตัวอักษรจีน

ลักษณะของอักษรจีนที่มีรูปหรือเสียงคล้ายคลึงกันเป็น ข้อผิดพลาดที่พบมากเป็นอันดับสอง เห็นได้ว่าผู้เรียนในระดับชั้นปีที่ สูงขึ้น มีการเรียนรู้ตัวอักษรจีนเพิ่มมากขึ้น ตัวอักษรจีนที่มีรูปหรือเสียง คล้ายคลึงกันมักจะทำให้ผู้เรียนสับสนในการเขียนตัวอักษรจีนได้ง่าย ดังนั้นผู้เรียนควรให้ความสำคัญและอาศัยการจดจำตัวอักษรที่มีทั้งรูป และเสียงใกล้เคียงกันให้มากขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของจุฬารัตน์ คำน้อย, หลิวซู และจิ้นหลิง (2561) พบว่าจำนวนข้อผิดพลาด การนำขีดหรือส่วนประกอบของตัวอักษรอื่น โดยการใช้ตัวอักษรจีนที่มี รูปหรือเสียงคล้ายคลึงกันมาแทนที่พบมากที่สุดใ้ในนักศึกษา ระดับชั้นปีที่ 3 และสอดคล้องผลการวิจัยของ Tang Yingqi และ Meng Xiaofeng (2022) พบว่าลักษณะของอักษรจีนที่มีรูปหรือเสียง คล้ายคลึงกันเป็นข้อผิดพลาดที่พบมากที่สุดใ้ในด้านการเขียนตัวอักษร จีน นอกจากนี้ผลการวิจัยของภูมรินทร์ ภิรมย์เลิศอมร (2555) พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีอัตราการผิดพลาดของการเขียนตัวอักษรจีนที่มี ทั้งรูปและเสียงใกล้เคียงกันมาแทนที่อยู่ในระดับมากเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

1. **ด้านผู้เรียน** การจัดการเรียนการสอนควรให้นิสิตตระหนัก และเห็นความสำคัญด้านการเขียนภาษาจีนให้ถูกต้อง และมีเนื้อหาครอบคลุม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาจีนในการสื่อสาร หรือการทำงานได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

2. **ด้านผู้สอน** ผู้สอนควรออกแบบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละชั้นปี เช่น ในระดับชั้นปีที่ 1 เน้นพื้นฐานการเขียนตัวอักษรจีน การใช้เครื่องหมาย ในระดับชั้นปีที่ 2 เน้นความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้คำศัพท์ การเรียบเรียงประโยคในภาษาจีน ในระดับชั้นปีที่ 3 และ 4 เน้นผู้เรียนฝึกทักษะการเขียนด้านการใช้คำศัพท์ การใช้เครื่องหมาย การเรียบเรียงประโยค และการเขียนตัวอักษรจีนให้มีความชำนาญและมีทักษะด้านการเขียนที่ถูกต้อง และสามารถนำความรู้ด้านการเขียนภาษาจีนไปพัฒนาต่อยอดในการสื่อสารหรือการทำงานในบริบทต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. **ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน** หลักสูตรควรจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับทักษะด้านการเขียน เช่น การแข่งขันคัดลายมือภาษาจีน การเขียนพู่กันจีน เพื่อส่งเสริมให้นิสิตฝึกเขียนตัวอักษรจีนและสามารถจดจำโครงสร้างเส้นขีดพื้นฐาน รวมถึงทิศทางของเส้นขีดได้มากขึ้น

บทความนี้ได้ศึกษาลักษณะข้อผิดพลาดการเขียนภาษาจีนของนิสิตหลักสูตรภาษาจีน ชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาการเขียนภาษาจีน 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 63 คน ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มีเนื้อหาครอบคลุมด้านการเขียนภาษาจีน สามารถแบ่งข้อผิดพลาดได้ 4 ลักษณะ ได้แก่ 1) ลักษณะข้อผิดพลาดด้านการใช้เครื่องหมาย 2) ลักษณะข้อผิดพลาดด้านการใช้คำศัพท์ 3) ลักษณะข้อผิดพลาดด้านการใช้องค์ประกอบโครงสร้างประโยคภาษาจีน และ 4) ลักษณะข้อผิดพลาดด้านการเขียนตัวอักษรจีน ผู้ที่สนใจทราบถึงลักษณะข้อผิดพลาดด้านการเขียนภาษาจีนในหลากหลายประเด็น อีกทั้งสามารถนำข้อเสนอแนะไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทักษะการเขียนภาษาจีนให้กับผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

กนกพร นุ่มทอง, และศิริวรรณ ลิขิตเจริญธรรม. (2562). หลักและข้อควรระวังในการแปลจีน-ไทย ไทย-จีน. *วารสารจีนศึกษา*, 12(2), 105-151.

- กมลชนก สิทธิโชคสถิต. (2565, 7-8 กรกฎาคม). การศึกษา
ข้อผิดพลาดการใช้เครื่องหมายภาษาจีน: กรณีศึกษา
นักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. การประชุม
วิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 14 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม,
นครปฐม.
- จุฬารัตน์ คำน้อย, หลิวซู, และจิ้นหลิง. (2561). การสร้างคลังข้อมูล
และวิเคราะห์การเขียนตัวอักษรจีนผิดของนักศึกษาไทย
ระดับอุดมศึกษา กรณีศึกษาสำนักวิชาจีนวิทย์มหาวิทยาลัย
แม่ฟ้าหลวง. *วารสารจีนศึกษา*, 11(2), 102-119.
- นมรัตน์ แยมวงศ์. (2563). การวิเคราะห์เปรียบเทียบการเรียงลำดับ
คำของหน่วยขยายในภาษาจีนและภาษาไทย. *วารสารจีน
ศึกษา*, 13(2), 113-156.
- นริศ วศินานนท์, และสุกัญญา วศินานนท์. (2562). การศึกษาปัญหา
การเขียนตัวอักษรจีนผิดที่พบบ่อยของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. *วารสารรวมคำแห่ง
ฉบับมนุษยศาสตร์*, 38(1), 85-100.

นาริรัตน์ วัฒนเวฬุ. (2561). การศึกษาข้อผิดพลาดการเขียนตัวอักษร
จีนของผู้เรียนชาวไทย: กรณีศึกษานักศึกษาชั้นปีที่ 1
สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. *วารสารจีน
ศึกษา*, 11(1), 283-314.

ภากร นพฤทธิ์ และคณะ. (2561). *การศึกษาปัญหาการเขียน
ภาษาจีนของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราช
ภัฏยะลา. การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่
ที่ 1 “สร้างสรรค์ งานวิจัย สู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” 10
พฤษภาคม 2561. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราช
ภัฏยะลา, ยะลา.*

ภูมรินทร์ ภิรมย์เลิศอมร. (2555). *ข้อผิดพลาดในการเขียนตัวอักษร
จีนของนิสิตเอกภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (รายงานการวิจัย),
มหาวิทยาลัยบูรพา.*

ศศิธร นุริตมนต์. (2565). การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้านไวยากรณ์ใน
การเขียนรูปประโยคภาษาจีนของนิสิตคณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยพะเยา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 41(6): 135-152.

“อิกิเรียว” ในวรรณกรรมเรื่องสังหารจอมทัพ
อัศวินของมูระกะมิ ฮะรุกิ :
บาดแผลและความทรงจำจากสงคราม
“Ikiryō” in Murakami Haruki’s Killing
Commendatore:
Wounds and Memories from the War

ดุสิตา ปริญญาพล*

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Dusita Parinyapol

Faculty of Humanities, Ramkhamhaeng University

**Corresponding Author, E-mail: parinyapolp@gmail.com*

Received: Aug 22, 2023 Revised: Dec 11, 2023 Accepted: Dec 12, 2023 Available: Dec 30, 2023

Abstract

This article endeavors to analyze Murakami Haruki's "Killing Commendatore," with a specific focus on the concept of "Ikiryō" or "the disembodied spirit," a surreal element that has manifested in Japanese literature since ancient times. Notably, Murakami introduces this concept in his novel, marking a contemporary interpretation. Through the research, three dimensions of "Ikiryō" emerge: (1) It unveils characters' profound sentiments of attachment and resentment related to war; (2) "Ikiryō" serves as a reflection of the enduring impact of the Second World War, persisting as an integral part of Japanese societal fabric; (3) Murakami's portrayal of "Ikiryō" diverges from traditional representations in Japanese literature, as contemporary "Ikiryō" is no longer inherently malevolent. Consequently, addressing "Ikiryō" does not involve expulsion or evasion; rather, aiding these spirits in fulfilling their objectives signifies a path to redemption, aligning with the author's intent to emphasize that the younger generation should not disregard their

historical legacy, particularly concerning wartime experiences.

Keywords: Ikiryou, disembodied spirit, Murakami Haruki, the Second World War

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์นวนิยายเรื่องสังหารจอมทัพอัศวิน 『騎士団長殺し』 (ค.ศ.2017) ของมูระกะมิ ฮะรุกิ โดยเน้นแนวคิดเกี่ยวกับ“อิกิเรียว” 「生霊」 หรือ “วิญญาณคนเป็น” อันเป็นลักษณะเหนือจริงที่ปรากฏในวรรณกรรมญี่ปุ่นตั้งแต่ยุคโบราณ แต่ถูกกล่าวถึงเป็นครั้งแรกในนวนิยายของมูระกะมิ ผู้เป็นนักเขียนแห่งยุคร่วมสมัย ผลการศึกษาพบว่า (1) “อิกิเรียว” เผยให้เห็นความรู้สึกเบื้องต้นของตัวละครที่มีต่อสงครามที่มีความยึดติดและอาฆาตพยาบาท (2) “อิกิเรียว” สะท้อนความสดใหม่ของสงครามโลกครั้งที่สอง สงครามยังคงดำรงอยู่โดยเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคนญี่ปุ่นไม่ว่ายุคสมัยใด (3) “อิกิเรียว” ของมูระกะมิ ฮะรุกิ มีลักษณะที่แตกต่างไปจาก“อิกิเรียว”ที่ปรากฏในวรรณคดีญี่ปุ่นยุคก่อน กล่าวคือ “อิกิเรียว”ในยุคร่วมสมัยไม่ใช่วิญญาณร้าย ดังนั้นการแก้ไข“อิกิเรียว” จึงไม่ใช่การขับไล่หรือหนีออกห่างเพื่อให้ลืม ในทางกลับกันต้องแก้ไขด้วยการช่วยเหลือให้“อิกิเรียว”บรรลุป่าหมายแห่งความยึดติดหรือความอาฆาตแค้นนั้นแทน ซึ่งสะท้อนให้เห็นแนวคิดของผู้เขียนที่เสนอให้ผู้คนรุ่นใหม่ไม่เพิกเฉยต่ออดีตของตนโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับสงคราม

คำสำคัญ: อิกิเรียว วิญญาณคนเป็น มุระกะมิ ฮะรุกิ สงครามโลก
ครั้งที่สอง

บทนำ

มูระกะมิ ฮะรุกิ เป็นนักเขียนในยุคร่วมสมัย (現代) ที่ได้รับความนิยมอย่างสูงและมีอิทธิพลต่อผู้อ่านทั่วโลก งานเขียนของเขาได้รับการแปลเป็นภาษาต่างๆ ทั่วโลกมากกว่า 50 ภาษา รวมทั้งได้รับรางวัลด้านวรรณกรรมทั้งภายในประเทศญี่ปุ่นและรางวัลระดับนานาชาติจากต่างประเทศ อาทิ รางวัล Franz Kafka Prize (ค.ศ. 2006) และรางวัล Jerusalem Prize (ค.ศ. 2009) มูระกะมิ รังสรรค์ผลงานในฐานะนักเขียนอาชีพตลอดมา เป็นระยะเวลา ยาวนานกว่า 40 ปี นับตั้งแต่ผลงานนวนิยายเรื่องแรกออกสู่สาธารณะ ในปีค.ศ.1979 จนกระทั่งปัจจุบัน ผลงานของมูระกะมิในยุคแรก มัก มีวิธีการเล่าเรื่องแบบสัจนิยม จนกระทั่งในปีค.ศ.1985 นวนิยายเรื่อง แดนฝันปลายขอบฟ้า 『世界の終わりとハードボイルド・ワンダーランド』 เริ่มแสดงออกถึงลักษณะเหนือจริงอันเป็น เอกลักษณะเฉพาะตัวของผู้เขียน โดยมูระกะมิพิจารณาว่าการเขียนนวนิยายนั้นคล้ายกับความฝัน และการเขียนนวนิยายทำให้เขายังงจใจที่จะฝันต่อไปในขณะที่ตนยังตื่นอยู่ได้ (เดียนเต็ม กฤษดาธานนท์, 2565 น. 41) ซึ่งมักถูกหยิบยกมาเป็นองค์ประกอบในการเล่าเรื่องในงานเขียนของเขาเรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบัน กล่าวได้ว่าสิ่งนี้เป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้อ่านทั่วโลกหลงใหลในวรรณกรรมมูระกะมิ ลักษณะเหนือจริงของมูระกะมิ มีหลากหลาย อาทิ เป็นสถานที่ หลบหนีหรือพักใจจากสังคมภายนอกอันโหดร้ายหรือไร้ระเบียบ

เช่น พื้นที่ที่ตัวละครใช้แก้ไขปัญหาบางประการที่ไม่สามารถทำได้ในโลกแห่งความเป็นจริง หรือเป็นสิ่งเชื่อมต่อระหว่างโลกภายในจิตใจตัวละครกับโลกจริงภายนอก เป็นต้น

ลักษณะเหนือจริงประการหนึ่งที่มักพบในงานเขียนของมูระกะมิ คือการปรากฏตัวของตัวละครที่มีสภาวะคล้ายวิญญาน ในลักษณะกึ่งฝันกึ่งความจริงหรือในโลกกึ่งจริงกึ่งจินตนาการ เช่น คิกิ キキ ในนวนิยายเรื่อง เริงระบำแดนสนธยา 『ダンス・ダンス・ダンス』 (ค.ศ. 1988) , ฌิมะโมะโตะ 島本 ในนวนิยายเรื่อง การปรากฏตัวของหญิงสาวในคืนฝนตก 『国境の南、太陽の西』 (ค.ศ. 1992) , คะโน มอลตา 加納マルタ และ คะโน ครีตา 加納クレタ ในนวนิยายเรื่อง บันทึนกนกไขลาน 『ねじまき鳥クロニクル』 (ค.ศ. 1992) และ อะโอะมะเมะ 青豆 ในนวนิยายเรื่อง หนึ่งคิวแปดสี่ 『1Q84』 (ค.ศ. 2009 - 2010) เป็นต้น ทั้งนี้ สภาวะคล้ายวิญญานดังกล่าว ผู้เขียนไม่เคยนิยามชื่อหรือให้คำจำกัดความที่ชัดเจนมาก่อน ดังนั้นจึงขึ้นอยู่กับการตีความของผู้อ่านว่าจะให้สิ่งนั้นเป็นวิญญาน ภูตผี หรืออาจเป็นเพียงคนในความฝัน หรือเป็นจินตนาการในหัวของตัวละครเองก็ได้

ในนวนิยายเรื่อง สังหารจอมทัพอัศวิน 『騎士団長殺し』 นี้ก็มีการเล่าเรื่องของตัวละครที่มีสภาวะคล้ายวิญญานดังกล่าวเช่นเดียวกัน ประเด็นที่น่าสนใจคือในเรื่องนี้มีมุระกะมินิยามตัวละครในสภาวะดังกล่าวอย่างชัดเจนเป็นครั้งแรก โดยใช้คำว่า “อิกิเรียว”

「生霊」 หรือ “วิญญาณคนเป็น” อันเป็นลักษณะเหนือจริงที่ปรากฏในวรรณกรรมญี่ปุ่นตั้งแต่ยุคโบราณนับตั้งแต่สมัยเฮอัน 平安時代 (ค.ศ.794 - 1185) ซึ่ง“อิกิเรียว”เป็นความคิดความเชื่อของคนญี่ปุ่น โดย “อิกิเรียว” คือปรากฏการณ์ทางวิญญาณ มนุษย์ที่ยังมีชีวิตอยู่จะสามารถแยกจิตหรือวิญญาณออกมาภายนอกร่างกายของตนได้อย่างอิสระเสรี มีหลักฐานความเชื่อดังกล่าวหลงเหลืออยู่ ผ่านวรรณคดีและตำนานความเชื่อที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ ซึ่งบางความเชื่อก็อว่ “อิกิเรียว”เป็นอาการเจ็บป่วยอย่างหนึ่ง ทั้งนี้ลักษณะของการที่วิญญาณคนเป็นล่องลอยไปมาตามสถานที่ต่างๆได้ตามใจปรารถนานั้นในยุคเฮอันเรียกขานกันว่า “อะกุะรุ” 「あくがる」 มาจากคำว่า “อะโกะกะระรุ” 「あこがれる」 หมายถึงจิตใจที่ถวิลหาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (มูระกะมิ เค็นจิ, 2005) ซึ่งโดยส่วนใหญ่ “อิกิเรียว” มักมีสาเหตุมาจากการที่มนุษย์ผู้นั้นมีความอาฆาตแค้น พลังแห่งความอาฆาตแค้นทำให้วิญญาณส่วนหนึ่งออกจากร่างไปทำร้ายคนที่เป็นเป้าหมายแห่งความอาฆาตแค้นนั้น โดยที่เจ้าของวิญญาณเองอาจไม่รู้ตัว (อรรถยา สุวรรณระดา, 2561 น.1)

จากการทบทวนเอกสารการศึกษาที่มีมาก่อนเกี่ยวกับนวนิยายเรื่อง สังหารจอมทัพอัศวิน พบว่าส่วนใหญ่เป็นงานเขียนที่เกี่ยวข้องกับตัวละครเอกชาย เช่น งานวิจัยของ โฉะ คะโกะ (2023) ที่วิเคราะห์ตัวละครเอก “ฉัน” 「私」 ผู้เป็นศิลปินนักวาดภาพเหมือนผ่านการวาดผู้คนต่าง ๆ ที่พบในเรื่อง ผลการวิจัยพบว่า

ตัวตนของ“ฉัน”คือความว่างเปล่าหรือเปรียบได้กับภาพเหมือนที่ยังวาดไม่เสร็จ โคะยะมะ เทะทซุโร (2017) กล่าวถึง“ฉัน”ในบทความ นิตยสารโลกวรรณกรรม 『文學界』 ปี 2017 ฉบับที่ 5 ว่าการที่ตัวละครเอกถูกขึ้นต่อสู้อย่างตัวละคร“มโนทัศน์”แสดงให้เห็นการก้าวข้ามความกลัวแห่งศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยของ อุชิเดะ ยะซุมิ (2018) ที่กล่าวถึงภูมิหลังของผู้เขียนเกี่ยวกับพ่อที่น่าจะมีอิทธิพลต่อการสร้างตัวละครเอกชายรูปแบบใหม่ในเรื่องนี้ เป็นต้น

สำหรับเอกสารงานวิจัยที่ศึกษาโดยตรงเกี่ยวกับ“อิกิเรียว”ที่ปรากฏในงานเขียนของมูระกะมิ ผู้วิจัยพบว่า นักวิชาการมักหยิบยกลักษณะของ“อิกิเรียว”มาใช้ เพื่อประกอบการอธิบายและตอบคำถามที่ผู้เขียนทิ้งท้ายไว้เป็นปริศนาในผลงานนวนิยายเรื่องต่างๆ ของเขา อาทิ งานวิจัยของ ฮะยะมิ ยะซุมิ (2021) ที่ศึกษาวรรณกรรมโบราณเรื่อง อุเกะทซุโมะโนะกะตะริ 『雨月物語』 ของอุเอะตะ อะกินะริ 上田秋成 ซึ่งเป็นหนังสือรวมนิยายเรื่องสั้นในยุคเอะโดะ江戸時代 (ค.ศ.1603 - 1867) มีเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งลึกลับ ปีศาจ และวิญญาณ ที่มูระกะมิหยิบยกมาอ้างอิงในบทสนทนาตอนหนึ่งของนวนิยายเรื่อง คะฟูกะ วิฟาร์ นาคาตะ 『海辺の力』 (ค.ศ.2002) ผลการศึกษาพบว่า วิญญาณในเรื่องสั้นเรื่อง คำสัญญาดอกเบญจมาศ 『菊花の約』 มีลักษณะสอดคล้องเชื่อมโยงกับ “อิกิเรียว” ที่ปรากฏในบทสนทนาดังกล่าว ซึ่งฮะยะมินำไปอธิบายวิธีการที่ตัวละครเอกคาฟกาถอดวิญญาณของตนเองออกจาก

ร่างไปสังหารพ่อของตนเองได้ในตอนที่เขาไม่รู้ตัว ส่วนงานวิจัยของ
สึตะ ยะซุโอะ (2022) ก็มีผลการศึกษาไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ
สึตะอธิบายเหตุการณ์ที่มิโระ シロ เพื่อนสาวของตัวละครเอกชาย
สึคุรุในนวนิยายเรื่อง ชายไร้สีกับปีศาจบุญ 『色彩を持たない
多崎つくると、彼の巡礼の年』 (ค.ศ. 2013) สามารถตั้ง
ท้องได้ ด้วยการที่ตัวละครเอกถอดวิญญาณส่วนหนึ่งของตนไปชมขึ้น
มิโระ เนื่องจากเขามีความปรารถนาในตัวเธออย่างแรงกล้ามาตั้งแต่
ตอนที่เขาเป็นเด็ก อย่างไรก็ตาม งานวิจัยของสึตะไม่ได้นิยามลักษณะ
ของการถอดวิญญาณดังกล่าวว่าเป็น “อิกิเรียว” โดยตรง แต่ใช้คำว่า
“อะกุเรียว” 「悪霊」 หรือ “วิญญาณร้าย” แทน นอกจากนี้ ยังมี
งานวิจัยของ โยะเนะมูระ มียูกิ (2021) ที่ศึกษาลักษณะของ
“อิกิเรียว” ที่พบในนวนิยายเรื่อง หนึ่งคิวแปดสี่ (ค.ศ. 2009 - 2010)
และเรื่อง สังหารจอมทัพอัศวิน (ค.ศ. 2017) โยะเนะมูระสรุปว่า
มูระกะมิใช้ลักษณะของความเป็น “อิกิเรียว” เป็นกลวิธีเปรียบเทียบ
ให้เห็นสภาพภายในจิตใจของผู้ป่วยโรคความจำเสื่อม ผ่านทางตัว
ละครที่มีอาการความจำเสื่อม ได้แก่ พ่อของเท็งโงะ และอะมะตะ
โทะโมะฮิโกะ อย่างไรก็ตามในต้วบทนวนิยายเรื่อง หนึ่งคิวแปดสี่
มูระกะมิก็ไม่ได้นิยามวิญญาณของพ่อของเท็งโงะว่าเป็น “อิกิเรียว”
โดยตรง หากแต่ใช้คำว่า “อิมิกิ” 「意識」 หรือ “จิตสำนึก” แทน

จากการศึกษาและทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ข้างต้น ผู้วิจัยจึงตั้งข้อสังเกตว่า การที่มูระกะมิเริ่มนิยามและใช้คำว่า

“อิกิเรียว” เพื่ออธิบายลักษณะของ “วิญญาณคนเป็น” ดังกล่าวเป็นครั้งแรก ในนวนิยายเรื่องสังหารจอมทัพอัศวิน น่าจะแสดงให้เห็นความหมายที่สำคัญที่สะท้อนผ่าน “อิกิเรียว” นั้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นประเด็นในการศึกษาวิเคราะห์ว่า “อิกิเรียว” ของมูระกะมิมีภูติความและมีบทบาทอย่างไรต่อตัวบทวรรณกรรม รวมถึงศึกษาลักษณะของ “อิกิเรียว” ของมูระกะมิที่รังสรรค์ขึ้นในยุคร่วมสมัย ว่ามีความเหมือนหรือความแตกต่างกับ “อิกิเรียว” ในยุคก่อนหน้านี้อย่างไรบ้าง อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจวรรณกรรมของมูระกะมิ ฮะรุกิ และผู้ที่สนใจวรรณกรรมญี่ปุ่นร่วมสมัย ตลอดจนช่วยให้เข้าใจความคิดความเชื่อของคนญี่ปุ่นเกี่ยวกับจิตวิญญาณของมนุษย์ในอีกแง่มุมหนึ่ง

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับ “อิกิเรียว” 「生霊」 หรือ “วิญญาณคนเป็น” ที่เป็นลักษณะเหนือจริงที่ปรากฏในวรรณคดีญี่ปุ่นตั้งแต่ยุคโบราณ ในนวนิยายเรื่องสังหารจอมทัพอัศวิน 『騎士団長殺し』 ของมูระกะมิ ฮะรุกิ ซึ่งเป็นงานเขียนในยุคร่วมสมัย

วิธีดำเนินการวิจัยและขอบเขตการวิจัย

บทความนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยใช้วิธีการอ่านอย่างละเอียด โดยใช้ตัวบทนวนิยายของมูระกะมิ ฮะรุกิ เรื่อง สังหารจอมทัพอัศวิน

『騎士団長殺し』 ฉบับตีพิมพ์ครั้งแรก ค.ศ. 2017 สำนักพิมพ์
ฉินโซเนะ 新潮社 และเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์
(Analytical Description)

ข้อตกลงเบื้องต้น

บทความนี้ใช้ระบบถอดอักษรภาษาญี่ปุ่นที่เป็นผลงานวิจัย
ของคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นระบบที่ถอด
อักษรญี่ปุ่นที่เขียนด้วยอักษรโรมันจิ ローマ字 เป็นอักษรไทย

ผลการศึกษาและบทวิเคราะห์

5.1 ข้อมูลเกี่ยวกับตัวบทและเรื่องย่อ

สังหารจอมทัพอัศวิน เป็นนวนิยายเรื่องยาวเรื่องที่
14 ของมูระกะมิ ฮะรุกิ ที่ประพันธ์ขึ้นมาในปีค.ศ.2017 ซึ่งนับว่าเป็น
งานเขียนในยุคหลัง ประกอบด้วย 2 ภาค ได้แก่ ภาคที่ 1 ภาคการ
ปรากฏตัวของมโนทัศน์ 顕われるアイデア編 และภาคที่ 2 ภาค
หลุดไปสู่โลกเสมือน 遷ろうメタファー編 มีรูปแบบการ
ประพันธ์แบบกึ่งสัจนิยมกึ่งแฟนตาซี โดยมีโลกเสมือนจริงและตัว
ละครที่ไม่ใช่มนุษย์เป็นลักษณะเหนือจริงที่ปรากฏในเรื่อง เรื่องราวถูก
เล่าย้อนอดีตเป็นระยะเวลาประมาณ 9 เดือนกว่า ซึ่งเป็นเวลา
นับตั้งแต่ที่ตัวละครเอกชายที่เรียกตนเองว่า “ฉัน” 「私」 กับภรรยา
แยกทางกัน จนกระทั่งกลับมาคืนดีกันในตอนท้ายเรื่อง

“ฉัน”เป็นศิลปินนักวาดภาพเหมือนที่มีฝีมือ วันหนึ่ง ภรรยาที่ชื่อยุสุ ユズ ที่แต่งงานกันมา 6 ปี ขอแยกทาง เพื่อนรุ่นพี่ ของ“ฉัน”ที่เรียนที่มหาวิทยาลัยศิลปะมาด้วยกันชื่ออะมะตะ มะซะชิ โกะ 雨田政彦 แนะนำให้“ฉัน”ออกไปอยู่บ้านบนภูเขาที่เมืองโอะ ตะวะระ 小田原市 ระหว่างที่ทำเรื่องหย่ากับภรรยา ซึ่งเป็นบ้านกิ่ง สตุติโอที่ใช้ทำงานศิลปะที่พ่อของมะซะชิโกะเคยอยู่มาก่อน แต่ปัจจุบันพ่อของเขาชรามากและป่วยเป็นโรคความจำเสื่อมจึงย้าย ไปพักรักษาตัวอยู่ที่สถานพักฟื้นที่เมืองอิสุ 伊豆

พ่อของมะซะชิโกะ ชื่ออะมะตะ โทะโมะชิโกะ 雨田 具彦 เป็นศิลปินวาดภาพญี่ปุ่นที่มีชื่อเสียงระดับชาติ วันหนึ่ง“ฉัน” บังเอิญได้พบภาพวาดญี่ปุ่นฝีมือของโทะโมะชิโกะที่งดงามแต่แปลก ประหลาด และไม่เคยนำออกมาเผยแพร่สู่สาธารณะมาก่อน ชื่อภาพ “สังหารจอมทัพอัศวิน” 『騎士団長殺し』 ซ่อนอยู่บนห้องใต้ หลังคา เมื่อ“ฉัน”วาดรูปเหมือนของเม็นฉิกิวะตะรุ 免色涉 ชาย ปริศนาผู้อาศัยอยู่คุหาสน้อยบนภูเขาถูกมัดไปเสร็จ ชายตัวเล็กเพียง 60 เซนติเมตร ที่มีรูปร่างลักษณะเหมือนจอมทัพอัศวินในภาพวาด ดังกล่าวก็ปรากฏตัวขึ้น โดยกล่าวว่าตนเองเป็นมโนทัศน์ イデア ที่คล้ายกับสำนึก 観念 ซึ่งมีคนเพียงไม่กี่คนเท่านั้นที่สามารถ มองเห็นเขาได้

อะกิงะวะ มะริเอะ 秋川まりえ ซึ่งเป็นลูกศิษย์ ของ“ฉัน”ที่โรงเรียนศิลปะหน้าสถานีโอะตะวะระ หายตัวไปอย่างไร้

รื่องรอย ตอนนั้นเองจอมทัพอัศวินก็ปรากฏตัวขึ้น และกล่าวว่ามีเพียง “ฉัน” ที่จะสามารถตามหาและช่วยให้มะริเอะกลับมาได้ ในวันนั้นมะริเอะฮิโกะโทรศัพท์มาขอให้ “ฉัน” ไปเยี่ยมพ่อของเขาที่สถานพักฟื้นที่อิสุ เมื่อถึงห้องพักผู้ป่วยแล้ว จอมทัพอัศวินก็ให้ “ฉัน” พาเขาซึ่งอะมะตะ โทะโมะฮิโกะเองก็ปรารถนาเช่นนั้น “ฉัน” จึงใช้มีดแทงไปที่จอมทัพอัศวินจนเขาตายจมกองเลือด แล้วสุดท้ายก็สลายไป หลังจากนั้น “ฉัน” จึงเดินทางเข้าไปสู่ “โลกเสมือน” メタファー世界 โดยเมื่อทำภารกิจในโลกนั้นสำเร็จ มะริเอะก็ปรากฏตัวขึ้น

ในตอนท้ายเรื่อง “ฉัน” ได้พบกับภรรยาอีกครั้ง และพบว่าเธอกำลังตั้งครรภ์ ซึ่งความจริงแล้ว “ฉัน” รู้อยู่ในใจว่าน่าจะไม่ใช่ลูกของตน แต่ด้วยความรักภรรยามากจึงตัดสินใจกลับมาคืนดีกับภรรยา โดยกลับมาใช้ชีวิตสามีภรรยาตามเดิมด้วยกันที่โตเกียว ทั้งสองคนจะช่วยเหลือกันเลี้ยงดูลูกสาวที่ตั้งชื่อว่าโมะ 室 ในฐานะพ่อแม่ “ฉัน” จึงกลับมาทำงานวาดภาพเหมือนอย่างจริงจังเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว จนกระทั่งเวลาผ่านไปไม่กี่ปีก็เกิดแผ่นดินไหวครั้งใหญ่ในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือของญี่ปุ่น (ภูมิภาคโทโฮกุ) 東日本大震災 และหลังจากนั้นประมาณ 2 เดือนก็เกิดไฟไหม้ที่บ้านพักบนภูเขาที่โอะดะวะระที่ “ฉัน” เคยอาศัยอยู่ ทำให้ภาพวาด “สังหารจอมทัพอัศวิน” ที่โทะโมะฮิโกะวาดไว้หายไปจากโลกนี้ตลอดกาล

5.2 แนวคิด “อิกิเรียว” ของมูระกะมิ ฮะรุกิ

5.2.1 “อิกิเรียว”: ความยึดติดและอาฆาต

พยาบาทต่อสงคราม

“ฉัน” เข้าบ้านพักบนภูเขาที่โอะดะวะระของอะมะตะ โทะโมะฮิโกะ เพื่อใช้เป็นที่อยู่และเป็นสตูดิโอวาดภาพในระหว่างที่ทำเรื่องหย่ากับภรรยา ณ ที่แห่งนั้น “ฉัน” ได้พบกับโทะโมะฮิโกะ หลายครั้ง โดยมีลักษณะการปรากฏตัวแบบมนุษย์ปกติที่ทำกิจกรรมที่เขาทำเป็นประจำ เช่น การนั่งวาดภาพ และเล่นเปียโน เป็นต้น ทว่าแท้จริงแล้วร่างของโทะโมะฮิโกะกำลังนอนพักรักษาตัวอยู่ที่สถานพักฟื้นที่เมืองฮิสึ ดังนั้น “ฉัน” จึงพิจารณาว่าสิ่งที่เขาพบคือ “อิกิเรียว”

一九三八年のウィーンで何が起こったのか、それは誰にもわからない謎として闇の中に葬られてしまう。でも『騎士団長殺し』という絵が、ひょっとしたらその「隠された鍵」になるのかもしれない。そういう思いがふと頭に浮かんた。だからこそ彼は人生の最後に、おそらくは生き霊となり、山の上までその絵を確認しにやってきたのではないか。

(第2部 遷ろうメタファー編、p. 281)

ไม่มีใครรู้ว่าเกิดอะไรขึ้นกันแน่ที่เวียนนาในปี 1938 มันเป็นปริศนาที่ถูกฝังกลบไว้ในมุมมืด แต่บางทีภาพวาด “สังหารจอมทัพอัสวิน” อาจเป็น “กุญแจที่ถูกซ่อนไว้” ก็ได้

อยู่ ๆ ความคิดนั้นก็ลอยขึ้นมาในหัว ดังนั้นแล้วในบั้นท้ายชีวิต
ของเขา (เขา) จึงกลายเป็นอิกิเรียแล้วเดินทางไปถึงบนภูเขา
เพื่อตรวจสอบภาพวาดนั้นให้แน่ใจไม่ใช่หรือ

ตอนที่ยกมาข้างต้นนั้นเป็นตอนที่ “ฉันทัน” กำลังนึกทบทวน
สิ่งที่มีลักษณะคล้ายวิญญาณที่ตนได้พบ ก่อนที่เขาจะเดินทางไปพบ
ร่างจริงของอะมะตะ โทะโมะฮิโกะเป็นครั้งแรก โดยเหตุการณ์ในปี
ค.ศ.1938 ที่ “ฉันทัน” กล่าวถึงข้างต้น น่าจะหมายถึงเหตุการณ์อันซูลุส
アンシュルス ซึ่งโทะโมะฮิโกะได้เข้าร่วมในขบวนการใต้ดินโดย
มีภารกิจสำคัญคือการลอบสังหารนายทหารนาซีเยอรมันระดับจอม
ทัพคนหนึ่ง เพื่อยับยั้งการบุกยึดครองออสเตรียในตอนนั้น ทว่าเขาทำ
ภารกิจไม่สำเร็จ ส่งผลให้คนรักชาวออสเตรียของเขาถูกสังหารในที่สุด
ในขณะที่ตัวเขานั้นได้รับการช่วยเหลือจากเส้นสายในกระทรวงการ
ต่างประเทศของญี่ปุ่น จึงรอดชีวิตมาได้ และกลับมาใช้ชีวิตเป็นนัก
วาดภาพญี่ปุ่นที่มีชื่อเสียงโด่งดัง ซึ่งแม้ในฉากหน้าโทะโมะฮิโกะดู
เหมือนจะไม่มี ความข้องเกี่ยวและไม่มีความรู้สึกต่อเหตุการณ์ในอดีต
ดังกล่าวนี้แล้วก็ตาม แต่แท้จริงแล้วความรู้สึกที่มีต่อสงครามไม่ได้
หายไป หากแต่ถูกเก็บซ่อนเอาไว้เบื้องลึกภายในจิตใจ ซึ่งโทะโมะฮิ
โกะได้ถ่ายทอดความรู้สึกที่แท้จริงดังกล่าวลงไปในภาพวาด “สังหาร
จอมทัพอัศวิน” ทั้งหมด โดยจะเห็นได้ว่าเขานำภาพวาดนั้นไปซ่อนไว้
ที่ห้องใต้หลังคา โดยหวังว่าสักวันหนึ่งจะมีใครสักคนที่คู่ควรจะ
สามารถหาภาพวาดนี้พบได้ ดังนั้น การที่ผู้เขียนบรรยายลักษณะที่

โทมะโมะฮิโกะเพียรถอดวิญญาณส่วนหนึ่งของตนออกมา เพื่อตรวจสอบว่าภาพวาดนั้นยังอยู่ที่เดิมที่ซ่อนไว้ดังกล่าว จึงเผยให้เห็นความรู้สึกยึดติดต่อเหตุการณ์ดังกล่าวที่ฝังลงไปในภาพวาด

สงครามทำให้โทมะโมะฮิโกะเกิดบาดแผลยิ่งใหญ่ในใจ กล่าวคือ หากเขาทำภารกิจดังกล่าวได้สำเร็จ เขาจะไม่สูญเสียคนรักไป ขณะเดียวกันเขาจะสามารถแก้แค้นระบบทหารที่เขาชิงชังได้ เพราะเป็นระบบที่ทำให้น้องชายของเขาต้องจบชีวิตลงอย่างน่าเวทนาอีกด้วย กล่าวคือน้องชายคนเดียวของเขาผู้ซึ่งเป็นศิลปินที่แสนอ่อนโยน กลับถูกเกณฑ์ไปเป็นทหารที่สนามรบนานกิงในปี ค.ศ.1937 เมื่อได้เป็นประจักษ์พยานของความรุนแรง จนทนความโหดร้ายของสงครามที่นั่นไม่ไหว น้องชายจึงทำอัตวินิบาตกรรมทั้งที่ยังหนุ่ม ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการที่โทมะโมะฮิโกะกลายเป็น “อิกิเรียว” ในตอนนั้นปลายชีวิต เพื่อสะท้อนความรู้สึกเบื่องลัดในจิตใจของเขา ความอาฆาตพยาบาทที่มีต่อสงคราม โดยจะเห็นได้จากฉากที่มะซะฮิโกะผู้เป็นลูกชายของโทมะโมะฮิโกะเล่าเรื่องพ่อของตนให้ “ฉัน” ฟัง ดังนี้

今ならトラウマってことになるんだろうが、当時は徹底した軍国主義社会だから、そんな用語も概念ありやしない。ただ性格が弱い、根性が無い、愛国心に欠けているというだけで片付けられてしまう。当時の日本ではそんな『弱さ』は理解もされなければ、受け入れられもしなかった。

(『騎士団長殺し 第2部 遷ろうメタファー編』、p. 97)

“ถ้าเป็นตอนนี้ก็คงจะเป็นบาดแผลทางใจ นั้นแหละ แต่ในเวลานั้นเป็นสังคมนิยมทหารอย่างสมบูรณ์ ดังนั้นเพียงแค่คำนิยามคำนั้นก็คงจะไม่มี ก็แค่ถูกเหมามาเป็นพวกจิตใจอ่อนแอ ไม่มีรากเหง้าหรือชาติจิตสำนึกรักชาติเท่านั้นแหละ ญี่ปุ่นในยุคนั้นนะ ถ้าไม่ยอมรับว่านั่นคือ “ความอ่อนแอ” ก็จะไม่ได้รับการยอมรับ”

「ただうちの父親が、ウィーンにおける反ナチの地下抵抗組織に加わったことについては、たしかに継彦叔父の自殺がひとつの動機になっていたかもしれない。ミュンヘン会談でとりあえず戦争は避けられたが、ベルリンと東京の枢軸は強化され、世界はますます危険な方向に向かっていった。そういう流れにどこかで歯止めをかけなくてはと、父親は強く思っていたはずだ。父はなにより自由を重んじる人だ。ファシズムや軍国主義とはまったく肌が合わない。弟の死は彼にとって間違いなく大きな意味を持っていたと思う」。

(『騎士団長殺し 第2部 遷ろうメタファー編』
、p.102)

“เกี่ยวกับการที่พ่อเข้าร่วมองค์กรใต้ดินต่อต้านนาซีนี้ น่าจะมีแรงจูงใจอย่างหนึ่งคือการฆ่าตัวตายของอาทิจุงฮิโกะแน่ ๆ ด้วยการประชุมมิวนิคจึงทำให้หลีกเลี่ยงสงครามไปได้ก็จริง แต่ก็ทำให้ความสัมพันธ์กลุ่มอักษะเบอร์ลินกับโตเกียวยิ่งแน่นแฟ้นขึ้น โลกก็ยิ่งหันเหสู่อันตรายมากขึ้น พ่อคงจะตระหนักว่าต้องทำอะไรสักอย่างเพื่อหยุดยั้งสถานการณ์นี้ เพราะพ่อเป็นคนที่ทำให้ความสำคัญต่อเสรีภาพยิ่ง

กว่าอะไร ไม่ผูกกับฟาสซิสต์หรือจักรวรรดินิยมอะไรแบบนั้น ฉันคิดว่า การตายของน้องชาย สำหรับเขาต้องมีความหมายมากแน่ ๆ”

เมื่อการลอบสังหารดังกล่าวที่มีการตายของน้องชายเป็น แรงจูงใจไม่สำเร็จ ความทุกข์ใจและความรู้สึกผิดต่อน้องชายที่ตนเอง ไม่สามารถทำอะไรได้เลย จึงส่งผลให้เขากลายเป็นคนสิ้นหวังและปลีก วิวอกไม่ข้องแวะกับผู้คนอีกเลยจนกระทั่งสงครามจบในปี ค.ศ.1945 ผู้วิจัยเห็นว่าการที่ตัวละครโทมะฮะฮิโกะที่มีชีวิตจมจ่อมอยู่กับอดีตอัน เป็นทุกข์เนื่องมาจากสงคราม เผยให้เห็นความรู้สึกยึดติดและอาฆาต พยาบาทต่อสงครามอย่างเห็นได้ชัด กล่าวได้ว่าความรู้สึกดังกล่าวถูก เน้นย้ำให้ผู้อ่านเข้าถึงได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นผ่านความเป็น“อิกิเรียว”

ทั้งนี้ ความรู้สึกยึดติดและอาฆาตพยาบาทของอะมะตะ โทะโมะฮะฮิโกะที่มีต่อสงครามได้มลายหายไปพร้อมกับการที่“ฉัน”ช่วย สานต่อภารกิจที่เขาทำไม่สำเร็จในอดีต โดยการสังหารจอมทัพอัศวิน ในร่างมโนทัศน์ต่อหน้าโทมะฮะฮิโกะ โดยจะเห็นได้ว่าภายหลังจากที่ จอมทัพอัศวินตายแล้ว อะมะตะ โทะโมะฮะฮิโกะก็จากไปอย่างสงบ พร้อมกับบรอยยิ้มน้อย ๆ ที่สถานพักพิงนั่นเอง ฉากนี้จึงเป็นฉาก สำคัญที่แสดงให้เห็นการปลดปล่อยพันธนาการความทุกข์ทั้งหมดที่ เขาแบกรับมาเกือบตลอดชีวิต ซึ่งในที่นี้หมายถึงบาดแผลและความ รุนแรงอันเกิดจากสงคราม รวมทั้งเป็นฉากที่สะท้อนความทุกข์จาก สงครามที่คนญี่ปุ่นแบกรับร่วมกันมาตลอดจนกระทั่งปัจจุบัน

เป็นไปได้ว่าผู้เขียนต้องการเสนอว่าการแก้ปัญหาที่แท้จริงไม่ใช่การลืมความอาฆาตแค้น หากแต่เป็นการยอมรับการมีอยู่ แล้วกำจัดต้นตอของความอาฆาตแค้นนั้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเห็นประเด็นที่น่าสนใจว่า ผู้ที่ทำหน้าที่ปลดปล่อยความทุกข์ทรมานให้กับโทโมะฮิโกะที่เป็น “อิกิเรียว” เนื่องจากยึดติดเรื่องราวในอดีตคือตัวละครเอกชายที่เป็นคนในยุคปัจจุบัน แสดงให้เห็นว่าเรื่องราวในอดีตย่อมส่งผลกระทบต่อผู้คนในยุคปัจจุบันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อีกทั้ง ผู้คนในยุคปัจจุบันเท่านั้นคือผู้ที่ควรแก้ไขปัญหามีมาแต่อดีต เนื่องจากมนุษย์ไม่สามารถย้อนเวลากลับไปแก้ไขอดีตได้ โดยจะวิเคราะห์อย่างละเอียดในหัวข้อต่อไป

5.2.2 “อิกิเรียว”: ความสดใหม่ของสงครามโลกครั้งที่

สอง

มูระกะมิให้ภาพ “อิกิเรียว” ของอะมะตะ โทโมะฮิโกะ เสมือนเป็นคนธรรมดาที่ยังมีชีวิตอยู่ เพียงแต่แยกวิญญูณออกจากร่างมาเท่านั้น โดยเมื่อพิจารณาว่าโทโมะฮิโกะคือตัวแทนบาดแผล ความรุนแรง และความทุกข์ทรมานจากสงคราม ทำให้ผู้อ่านน่าจะตระหนักได้ว่า ประสบการณ์จากสงครามที่โทโมะฮิโกะเผชิญในอดีต ยังคงวนเวียนอยู่รอบตัวของผู้คนชาวญี่ปุ่นในยุคปัจจุบัน ราวกับ “อิกิเรียว” ของเขาที่ยังคงวนเวียนอยู่รอบ ๆ ภาพวาด ผู้วิจัยมองว่า ลักษณะพิเศษของ “อิกิเรียว” เป็นการถ่ายทอดความสดใหม่ของ

สงคราม สงครามไม่ใช่สิ่งที่ตายไปแล้ว หรือเป็นสิ่งที่ถูกฝังกลบจนลืม
เลือนหายไปพร้อมกาลเวลาเฉกเช่นคนตาย หากแต่สงครามคือสิ่งที่ยัง
ดำรงอยู่ผ่านผู้คนที่ยังมีชีวิตอยู่ ณ ปัจจุบัน

「そう、すべてはどこかで結びついておるのだ」と
騎士団長は私の心を読んで言った。「その結びつき
から諸君は逃げ切ることにはできない。さあ、断固と
してあたしを殺すのだ。良心の呵責を感じる必要は
あらない。雨田具彦はそれを求めている。諸君がそ
うすることによって、雨田具彦は救われる。彼にと
って起こるべきであったことがらを、今ここの起こ
させるのだ。今が時だ。諸君だけが彼の人生を最後
に救済することができるのだ。

(第2部 遷ろうメタファー編、p.319)

“ใช้แล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างมันเชื่อมโยงกันอยู่ที่ไหนสักแห่ง”
จอมทัพอัศวินอ่านใจของฉันแล้วกล่าวออกมา “ผองท่านไม่สามารถ
หนีออกมาจากการเชื่อมโยงนั้นได้หรอก เอาละ ตัดสินใจฆ่าข้าเสีย ไม่
จำเป็นต้องรู้ลึกผิดบาปในใจ อะมะตะ โทะโมะฮิโกะปรารถนาเช่นนั้น
การที่ผองท่านทำเช่นนั้นจะทำให้อะมะตะ โทะโมะฮิโกะได้รับการ
ช่วยเหลือ สำหรับเขา เหตุการณ์ที่เพิ่งเกิดขึ้น ผองท่านก็แค่ต้องทำให้
มันเกิดขึ้นที่นั่นเท่านั้น ถึงเวลาแล้ว มีเพียงผองท่านเท่านั้นที่สามารถ
ปลดปล่อยทุกซีให้เขาได้ในวาระสุดท้ายของชีวิต”

ฉากที่ยกมาข้างต้นเป็นตอนที่จอมทัพอัศวินบอกให้ “ฉัน”
สังหารเขาเสียเพื่อจบปัญหาต่าง ๆ โดยให้เหตุผลว่าทุกสิ่งเชื่อมโยง

กัน และการทำเช่นนั้นจะทำให้อะมะตะ โทะโมะฮิโกะจากโลกนี้ไปได้
อย่างสงบ เมื่อพิจารณาว่าจอมทัพอัศวินคือตัวแทนของผู้นำทหารนา
ซีในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองตามที่ไดวีเคราะห์ไปแล้วข้างต้น ดังนั้น
“ทุกสิ่ง” ที่เชื่อมโยงกันที่จอมทัพอัศวินหมายถึงจึงอนุมานได้ว่าเป็น
สงครามดังกล่าว ฉากนี้จึงเป็นฉากสำคัญที่ผู้เขียนเน้นย้ำว่าสงคราม
ไม่ใช่สิ่งที่ตายไปแล้วในอดีต แต่ยังคงส่งผลต่อลูกหลานชาวญี่ปุ่น
รวมถึงผู้คนทั่วโลกในยุคปัจจุบัน เห็นได้จากการที่ “ฉัน” ที่เป็นคนใน
ยุคปัจจุบันถูกจอมทัพอัศวินเรียกว่า “ผองท่าน” 「諸君」 แทนคำ
ว่า “คุณ, ท่าน” หรือ 「あなた」 เพื่อแสดงให้เห็นว่าเขากำลังพูดคุย
กับพวกเราทุกคนที่มีประวัติศาสตร์ร่วมกันคือสงคราม กล่าวได้ว่าการ
สังหารจอมทัพอัศวิน ในที่นี้จึงเป็นการยอมรับ ตลอดจนช่วยแก้ไข
ปัญหาที่เกิดจากสงครามโดยไม่เพิกเฉย ความทรงจำอันแสนทรมาน
ในยุคสงครามจึงสามารถลดทอนหรืออาจลบเลือนได้ด้วยมือของคน
ในยุคปัจจุบัน

มูระกะมิกล่าวถึงความเชื่อมโยงเหตุการณ์ในอดีตเกี่ยวกับ
สงครามกับผู้คนชาวญี่ปุ่นในยุคปัจจุบัน ผ่านงานเขียนเชิง
อัตชีวประวัติเรื่อง “ทิ้งแมว ตอนที่พูดถึงเกี่ยวกับพ่อ” 『猫を棄て
る 父親について語るとき』 (2022) ดังนี้

歴史は過去のものではない。それは意識の内側で、
あるいはまた無意識の内側で、温もりを持つ生きた
血となって流れ、次の世代へと否応なく持ち運ばれ
ていくものなのだ。

(村上春樹、2022 p.120)

ประวัติศาสตร์ไม่ใช่อดีต ไม่ว่าจะอยู่ในจิตสำนึกหรือ
ภายในจิตไร้สำนึกก็ตาม เป็นเลือดอุ่น ๆ ที่มีชีวิตไหลเวียนถ่ายทอด
จากรุ่นสู่รุ่นอย่างปฏิเสธไม่ได้

มกราคมเกิดในปีค.ศ.1949 ซึ่งเป็นยุคที่สงครามเพิ่งจะเสร็จ
สิ้น เขาจึงยังคงจำบรรยากาศที่เต็มไปด้วยการที่ผู้คนเข่นฆ่ากัน
หลงเหลืออยู่ได้ดี (บุงะกะกุกะอิ, 2017 p.19) ดังนั้น การใช้“อิกิเรียว”
ผ่านตัวละครอะมะตะ โทะโมะฮิโกะ เพื่อถ่ายทอดความสดใหม่และ
ยังคงมีชีวิตอยู่ของสงครามในนวนิยายเรื่องสังหารจอมทัพอัศวินนี้
จึงน่าจะเป็นการเน้นย้ำเจตจำนงของเขาที่มีต่อสงคราม โดยมกราคม
ชี้ให้เห็นว่าบาดแผลของคนทั้งชาติยังไม่ได้เลือนหายไป อีกทั้งยังมีการ
เล่าขานความเจ็บปวดจากสงครามผ่านผู้คนต่าง ๆ ที่ไม่ได้ถูกกล่าวถึง
ในประวัติศาสตร์ที่เป็นเรื่องเล่าหลัก (Grand Narrative)
ในวรรณกรรมของเขามาโดยตลอด

5.2.3 “อิกิเรียว” ที่เปลี่ยนแปลงไปในวรรณกรรมของมูระกะมิ ฮะรุกิ

“อิกิเรียว” ปรากฏในวรรณคดีญี่ปุ่นนับตั้งแต่ยุคโบราณ จนกระทั่งยุคปัจจุบัน ดังนั้นลักษณะของ “อิกิเรียว” จึงเปลี่ยนแปลงไปตามแต่ยุคสมัย อรรถยา สุวรรณระดา (2561) ศึกษาพัฒนาการของ “อิกิเรียว” ตั้งแต่ยุคเฮอันจนถึงยุคสมัยใหม่ โดยสรุปภาพลักษณ์ของ “อิกิเรียว” ที่ถูกถ่ายทอดลงในวรรณคดียุคเฮอัน (平安時代 : ค.ศ.794-1192) ว่าเป็นวิญญูณร้ายที่ภายในจิตใจมีความยึดติดและเต็มไปด้วยความอาฆาตแค้น มักจะปรากฏตัวให้เห็นในฝันในรูปแบบวิญญูณเลือนราง โดยผู้ฝันเองก็ไม่แน่ใจว่าวิญญูณ “อิกิเรียว” นั้นเป็นผู้ใดกันแน่ โดยมีพัฒนาการต่อมาในยุคคะมะกุระ-มูโระมะชิ (鎌倉—室町時代 : ค.ศ. 1192-1603) ซึ่งเป็นยุคสงคราม “อิกิเรียว” จึงมักเป็นวิญญูณอาฆาตที่พ่ายแพ้ในสงครามแย่งชิงอำนาจทางการเมือง จนกระทั่งยุคเอโดะ (江戸時代 : ค.ศ.1603-1867) “อิกิเรียว” เปลี่ยนแปลงรูปแบบการปรากฏตัวแบบเป็นคนปกติ มีรูปร่างชัดเจน ผู้พบเห็นสามารถระบุตัวตนของ “อิกิเรียว” นั้นได้ จนกระทั่งมาถึงยุคสมัยใหม่ (ค.ศ.1868-1945) ภาพลักษณ์ความน่ากลัวของ “อิกิเรียว” ถูกลดทอนลง กลายเป็นภาพของ “อิกิเรียว” สมัยใหม่ที่ดูเหมือนจะเป็นเรื่องธรรมดาที่จะพบเจอ “อิกิเรียว” ได้ปกติบนโลกใบนี้ อีกทั้งสาเหตุของการกลายเป็น “อิกิเรียว” อาจไม่ใช่เพราะความยึดติดหรืออาฆาตแค้นในตัวบุคคลเท่านั้น แต่มีการยึด

ติดต่อกันอย่างแรงกล้าด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นความเป็น“อิกิเรียว” ในยุควัตถุนิยมสมัยใหม่ (อรรถยา สุวรรณระดา, 2561 น.108 - 110)

“อิกิเรียว”ในยุคร่วมสมัย (ค.ศ. 1945 - ปัจจุบัน) ถูกถ่ายทอดให้เห็นในผลงานของมูระกะมิ ฮะรุกิ ซึ่งถือเป็นนักเขียน แห่งยุคร่วมสมัย โดยมีลักษณะบางประการที่ยังคงเหมือนกับ “อิกิเรียว”ในยุคที่มีมาก่อน ในขณะที่เดียวกันก็มีลักษณะที่แตกต่าง และเปลี่ยนแปลงไปเช่นเดียวกัน ลักษณะที่เหมือนกันคือการปรากฏ ตัวและภาพลักษณ์ของ“อิกิเรียว”ที่ปรากฏให้เห็นเป็นรูปร่างชัดเจน เหมือนมนุษย์ปกติ และไม่ได้มีภาพลักษณ์ที่น่ากลัว เช่นเดียวกันกับ “อิกิเรียว”ในยุคสมัยใหม่ กล่าวคือ “อิกิเรียว”ของอะมะตะ โทะโมะฮิ โกะที่พบในนวนิยายเรื่องสังหารจอมทัพอัศวินไม่ได้มาหลอกหลอน หรือทำร้ายศัตรู ถึงแม้จะมีความอาฆาตพยาบาทต่อศัตรู แต่เขาเลือก ที่จะถ่ายทอดความรู้สึกดังกล่าวลงไปในภาพวาดแทน ดังนั้นแล้ว เขาจึงกลายเป็น“อิกิเรียว”ที่มีความยึดติดต่อกัน ซึ่งในที่นี้คือ ภาพวาดดังกล่าว

ลักษณะที่แตกต่างเปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัดเจน คือ แนวคิดวิธีแก่วิธีเรื่อง“อิกิเรียว” ซึ่งในสมัยโบราณคือการนิมนต์พระมา ทำพิธีปราบวิญญูณหรือสวดมนต์ให้วิญญูณสงบ แต่“อิกิเรียว” ในยุคร่วมสมัยไม่ใช่วิญญูณร้ายที่ออกมาทำร้ายผู้อื่นดังที่ได้กล่าวไป แล้ว ดังนั้นจึงเป็นสาเหตุที่ผู้พบเห็น“อิกิเรียว”ในยุคนี้จะไม่ได้ทำพิธี แต่อย่างใด เพียงแต่ปล่อยให้“อิกิเรียว”ล่องลอยวนเวียนไปตามแต่ใจ

ของผู้ที่เป็น“อิกิเรียว”ปรารถนาเท่านั้น ส่วนแนวคิดวิธีแก้เรื่อง “อิกิเรียว”ในยุคสมัยใหม่จะเป็นการแก้ไขตามหลักเหตุผล อาทิ การพยายามออกห่างจากศัตรูหรือพยายามลืม โดยไม่คิดหมกมุ่นอยู่กับบุคคลหรือสิ่งของนั้น (อรรถยา สุวรรณระดา, 2561 น.109) “อิกิเรียว”ที่พบในเรื่องสังหารจอมทัพอัศวิน มีพัฒนาการต่อยอดขึ้นไป โดยผู้ที่พบเห็น“อิกิเรียว”ต้องเผชิญหน้าและกำจัดต้นตอของปัญหาที่เป็นสาเหตุที่ทำให้คนผู้นั้นกลายเป็น“อิกิเรียว”อย่างเป็นทางการ ดังจะเห็นได้จากการที่ในท้ายที่สุด “ฉัน” ต้องสังหารจอมทัพอัศวินต่อหน้าร่างอันโรยรินของอะมะตะ โทะโมะฮิโกะที่ดูเหมือนว่าจะไม่มีสติรับรู้เรื่องโลกภายนอกแล้ว แต่เมื่อ “ฉัน” จัดการภารกิจดังกล่าวได้สำเร็จ อะมะตะ โทะโมะฮิโกะก็ลาจากโลกนี้ไปอย่างสงบพร้อมกับกับ“อิกิเรียว”ของเขา อาจกล่าวได้ว่าวิธีแก้ “อิกิเรียว”ในยุคร่วมสมัย ไม่ใช่การขับไล่หรือหนีออกห่างเพื่อให้ลืมเฉกเช่นในยุคก่อน ในทางกลับกันต้องแก้ไขด้วยการช่วยเหลือให้ “อิกิเรียว”บรรลุเป้าหมายแห่งความยึดติดหรือความอาฆาตแค้นนั้นแทน

อย่างไรก็ตาม การเพิกเฉยคือลักษณะร่วมทั่วไปของชาวญี่ปุ่นในยุคหลังสงครามโลกครั้งที่สอง โดยเฉพาะช่วงทศวรรษที่1960-1980 ซึ่งเป็นช่วงที่เศรษฐกิจญี่ปุ่นรุ่งโรจน์สูงสุด รวมถึงความไม่เชื่อมต่อของผู้คน โดยดำรงชีวิตอยู่ในสังคมในฐานะปัจเจกคนหนึ่ง ดังนั้นการที่“ฉัน”ผู้เป็นคนญี่ปุ่นในยุคร่วมสมัยเลือกที่จะช่วยเหลือ

“อิกิเรียว”ของอะมะตะ โทะโมะโกะ อันเป็นพฤติกรรมที่ไม่เป็นไปตามลักษณะร่วมสมัย จึงน่าจะเป็นการสะท้อนให้เห็นแนวคิดของผู้เขียนที่เสนอให้ผู้คนรุ่นใหม่ไม่เพิกเฉยต่ออดีตของตนโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับสงคราม อันเป็นรากเหง้าทางประวัติศาสตร์ที่กำหนดตัวตนของปัจเจก ในขณะเดียวกันก็เชื่อมโยงปัจเจกกับสังคมด้วยเช่นกัน

สรุปและบทอภิปรายผล

มูระกะมิ ฮะรุกิ เป็นนักเขียนในยุคร่วมสมัยที่ได้รับความนิยมอย่างสูงและมีอิทธิพลต่อผู้อ่านทั่วโลก เสน่ห์อย่างหนึ่งในงานเขียนของเขาคือตัวละครที่มักปรากฏตัวในลักษณะเหนือจริงคล้ายกับวิญญาณ อย่างไรก็ตาม จากเอกสารงานวิจัยที่มาก่อนที่ศึกษาเกี่ยวกับ “อิกิเรียว”ของมูระกะมิ ผู้วิจัยพบว่าเป็นการใช้ลักษณะของ “อิกิเรียว” เพื่อตีความ อธิบาย และหาคำตอบจากปริศนาที่มูระกะมิได้ทิ้งท้ายไว้ในงานเขียนหลายเรื่องของเขา เกี่ยวกับการปรากฏตัวของตัวละครในลักษณะเหนือจริงดังกล่าว จนกระทั่งมูระกะมิได้นิยามและถ่ายทอดคำว่า “อิกิเรียว” โดยตรงเป็นครั้งแรกลงในนวนิยายเรื่องสังหารจอมทัพอัศวิน ที่นับว่าเป็นผลงานในยุคหลังของเขา ดังนั้นประเด็นที่น่าสนใจคือ “อิกิเรียว”ของมูระกะมินั้นมีบทบาทอย่างไรต่อตัวบทวรรณกรรม รวมถึงลักษณะของ “อิกิเรียว”ของมูระกะมิที่รังสรรค์ขึ้นในยุคร่วมสมัย จะมีความเหมือนหรือความแตกต่างกับ “อิกิเรียว”ในยุคก่อนหน้านี้อย่างไรบ้าง

ผลการศึกษาพบว่า (1) “อิกิเรียว” เผยให้เห็นความรู้สึก
เบื่อกึ่งลึกลับของตัวละครที่มีต่อสงครามที่มีความยืดติดและอาฆาต
พยาบาท เนื่องจากสงครามได้พรากเอาคนที่เขารักไปอย่างไม่มี
ความสุขถึง 2 คน ได้แก่ หญิงคนรักและน้องชายของเขา (2)
“อิกิเรียว” สะท้อนความสดใหม่ของสงครามโลกครั้งที่สอง สงคราม
ยังคงดำรงอยู่โดยเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคนญี่ปุ่นไม่ว่ายุคสมัยใด ดังนั้น
สงครามจึงเป็นรากเหง้าทางประวัติศาสตร์ที่เชื่อมต่อผู้คนจากยุคอดีต
มาจนกระทั่งยุคปัจจุบัน (3) “อิกิเรียว” ของมูระกะมิ ฮะรุกิ มีลักษณะ
ที่แตกต่างไปจาก “อิกิเรียว” ที่ปรากฏในวรรณคดีญี่ปุ่นยุคก่อน
กล่าวคือการแก้ไข “อิกิเรียว” ในยุคร่วมสมัย ไม่ใช่การขับไล่หรือหนี
ออกห่างเพื่อให้ลืมเฉกเช่นในยุคก่อน ในทางกลับกันต้องแก้ไขด้วย
การช่วยเหลือให้ “อิกิเรียว” บรรลุเป้าหมายแห่งความยืดติดหรือความ
อาฆาตแค้นนั้นแทน ซึ่งสะท้อนให้เห็นแนวคิดของผู้เขียนที่เสนอให้
ผู้คนรุ่นใหม่ไม่เพิกเฉยต่ออดีตของตนโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับสงคราม
เนื่องจากสงครามเป็นรากเหง้าทางประวัติศาสตร์ที่กำหนดตัวตนของ
ปัจเจก ในขณะเดียวกันก็เชื่อมโยงปัจเจกไว้กับสังคมด้วยเช่นกัน
ถึงแม้ประวัติศาสตร์ดังกล่าวจะโหดร้าย ทว่าการที่ปัจเจกเพิกเฉยหรือ
ลืมเลือนรากเหง้านี้เป็นสาเหตุประการหนึ่งที่อาจส่งผลให้ปัจเจกไร้
ตัวตน สับสนในการดำเนินชีวิต รวมทั้งอาจไม่รู้เป้าหมายและคุณค่า
ของชีวิต

ดังนั้น บทบาทหลักของ“อิกิเรียว”ต่อตัวบทวรรณกรรมเรื่องนี้ สรุปได้ว่ามูระกะมิใช้ลักษณะพิเศษของ“อิกิเรียว”เพื่อเพิ่มความลึกซึ้งในการตีความสภาพภายในจิตใจของตัวละคร ซึ่งในที่นี้คือความรู้สึกยึดติด และความรู้สึกอาฆาตพยาบาทที่ตัวละครมีต่อสงคราม ยิ่งไปกว่านั้น มูระกะมิยังใช้ลักษณะของ“ความไม่ตาย”แต่ยังวนเวียนอยู่คล้ายวิญญูณที่ไม่ไปไหนของ“อิกิเรียว”เพื่อเปรียบให้เห็นลักษณะของสงครามได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ในแง่นี้ผู้วิจัยมองว่ามูระกะมินำจะต้องการนำเสนอแก่ผู้อ่านว่า แม้สงครามจะสิ้นสุดลงแล้ว ทว่าบรรยากาศ บาดแผล และความทรงจำ ยังคงฝังรากลึกอยู่ในผู้คนทั่วโลกในยุคปัจจุบัน โดยไม่จำกัดเฉพาะเพียงคนญี่ปุ่นเท่านั้น ผู้คนในยุคร่วมสมัยจึงควรตระหนักถึงความสำคัญและควรเรียนรู้บทเรียนต่าง ๆ จากสงคราม การล้างบาดแผลจากสงครามนั้นมีใช้เพื่อแก้ไขอดีต หากแต่เพื่อนำไปสู่การสร้างอนาคตที่ดีต่อไป

งานเขียนของมูระกะมิ ฮะรุกิ เต็มไปด้วยบรรยากาศแห่งยุคร่วมสมัยอันมีเสน่ห์ รวมทั้งมีการแฝงสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่นำทางให้ผู้อ่านตีความและให้ค่าความหมายแตกต่างกันไปตามแต่ความคิดและประสบการณ์ของผู้อ่านแต่ละคน ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นประเด็นที่น่าศึกษาวิจัย ตลอดจนต่อยอดองค์ความรู้เกี่ยวกับวรรณกรรมของมูระกะมิ ฮะรุกิ ได้ต่อไปอย่างหลากหลาย ผู้วิจัยหวังว่าบทความนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจผลงานของ มูระกะมิ ฮะรุกิ และผู้ที่สนใจ

“อิกิเรียว” ในวรรณกรรมเรื่องสังหารจอมทัพอัศวินของมุระกะมิ อะรุกิ :
บาดแผลและความทรงจำจากสงคราม

วรรณกรรมญี่ปุ่นร่วมสมัย ตลอดจนผู้ที่สนใจความคิดความเชื่อของ
คนญี่ปุ่นในแง่มุมต่าง ๆ ได้

เอกสารอ้างอิง

เดือนเต็ม กฤษดาธานนท์. (2565). *นวนิยายญี่ปุ่นร่วมสมัย*. (พิมพ์ครั้งที่
ที่1). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรรถยา สุวรรณระดา. (2561). *อิกิเรียว วิญญาณคนเป็นใน
วรรณกรรมญี่ปุ่น*. (พิมพ์ครั้งที่1). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุซิดะ ยะซุชิ 安田康 (2018) 「〈父なるもの〉の断絶と継
承の狭間で: 村上春樹『騎士団長殺し』と、〈
父殺し〉のその先」『広島大学近代文学試論
』 56 : 37 - 52

โคะยะมะ เทะทซุโระ 小山鉄郎 (2017) 「「アイデア」に対抗す
る「私」: 「悪」を見つめ、「恐怖」を超え
る二十一世紀小説」『文学界』 71 (5): 70 - 90

โฌ คะโกะ 肖禾子 (2023). 「『騎士団長殺し』論: 「無
」の肖像を描く「私」」『北海道大学大学院
文学研究論集』 22 : 73 - 87

สตีละ ยะซุโอะ 津田保夫 (2022). 「村上春樹『色彩を持たない多崎つくると、彼の巡礼の年』の謎：なぜつくるはシロから虚偽のレープ告発をされたのか」『言語文化共同研究 プロジェクト』 2022 - 2021 : 33 - 42

นิวะ เค็นซุเกะ 丹羽健介 (2017). 『文学界』、文藝春秋

ฮะยะมิ ยะซุมิ 林靖 (2021). 「村上春樹『海辺のカフカ』における『雨月物語』の受容」『比較 日本文化学研究』 14 : 116 - 132

มูระกะมิ เค็นจิ 村上健司 (2005). 『日本妖怪大辞典』、角川書店

มูระกะมิ ฮะรุกิ 村上春樹 (2017). 『騎士団長殺し第1部 顕れるアイデア編』、新潮社

มูระกะมิ ฮะรุกิ 村上春樹 (2017). 『騎士団長殺し第2部 遷ろうメタファー編』、新潮社

มูระกะมิ ฮะรุกิ 村上春樹 (2022). 『猫を棄てる 父親について語るとき』、文春文庫

“อีกิเรียว” ในวรรณกรรมเรื่องสังหารจอมทัพอัศวินของมูระกะมิ ฮะรุกิ :
บาดแผลและความทรงจำจากสงคราม

โยะเนะมูระ มียูกิ 米村みゆき(2021). 「〈論考〉ギミック
としての認知症--村上春樹『1Q84』『騎士団
長殺し』.Murakami Haruki Review 2021」 『京都
大学学術情報リポジトリ』 3 : 26 – 40

ความทรงจำในสื่อบันเทิงคดีเรื่อง สี่แผ่นดิน
Memories in the Entertainment Media of
The Story ‘Four Reigns’

กฤต โสดาลี*

อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Kit Sodalee
Mahasarakham University

**Corresponding Author, E-mail: kit.sodalee@gmail.com*

Received: Sep 13, 2023 Revised: Dec 13, 2023 Accepted: Dec 13, 2023 Available: Dec 30, 2023

Abstract

The literary work "Four Reigns" captures a historical narrative spanning from the decline of King Rama V's reign to the era of King Rama VIII, undergoing a transition into a televised script. This evolution into a contemporary and widely embraced medium, the television drama, prompted an inquiry into the theme of memory within the original literary work (1953) and an examination of artificial memories presented in its televised adaptation, "Four Reigns" (2003). The study's findings reveal that the literary content of "Four Reigns" functions as a reservoir of memories intricately interwoven with Thai history and societal dynamics, effectively delineating cultural shifts from the reign of King Rama V to King Rama VIII. The prominence of "Four Reigns" in literary circles facilitated its adaptation into a televised script. Notably, the analysis emphasizes that memories embedded within television scripts are intentionally crafted as artificial constructs by mass media entities, strategically establishing connections with Thai political institutions. This purposeful manipulation of awareness significantly contributes to an enriched understanding of Thai societal history through the specific perspective of political institutions.

Keywords: memories, entertainment Media, four reigns prosthetic memory, literature, television dramas

บทคัดย่อ

วรรณกรรมเรื่อง สี่แผ่นดิน เป็นวรรณกรรมความทรงจำที่นำเสนอเหตุการณ์ในช่วงปลายรัชกาลที่ 5 จนถึงรัชกาลที่ 8 และมีการดัดแปลงให้อยู่ในรูปแบบของบทละครโทรทัศน์ เพื่อนำไปจัดทำเป็นละครโทรทัศน์ อันเป็นสื่อสมัยใหม่ที่ได้รับการนิยมนิยมอย่างแพร่หลาย บนฐานคิดเช่นนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความทรงจำในวรรณกรรมเรื่อง สี่แผ่นดิน (2496) และเพื่อศึกษาความทรงจำเทียมในบทละครโทรทัศน์เรื่อง สี่แผ่นดิน (2546)

ผลการศึกษาพบว่า วรรณกรรมเรื่อง สี่แผ่นดิน ได้ปรากฏความทรงจำที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และสังคมไทย ตั้งแต่ช่วงรัชกาลที่ 5 จนถึงรัชกาลที่ 8 โดยแสดงให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย และความนึกคิดของผู้คนในยุคสมัย ซึ่งความนิยมของวรรณกรรมเรื่อง สี่แผ่นดิน ทำให้เกิดการนำไปดัดแปลงให้อยู่ในรูปแบบของบทละครโทรทัศน์ อันมีสื่อมวลชนเป็นผู้คัดเลือกความทรงจำที่ควรถูกจดจำ เพื่อจะนำเสนอในสื่อการละคร พบว่าความทรงจำในบทละครโทรทัศน์เป็นความทรงจำเทียมที่สื่อมวลชนสร้างขึ้นให้มีความเชื่อมโยงกับสถาบันการเมืองไทย ทำให้เกิดการรับรู้ความเป็นมาของสังคมไทยผ่านสถาบันการเมือง

คำสำคัญ: ความทรงจำ บันเทิงคดี สี่แผ่นดิน ความทรงจำเทียม
วรรณกรรม บทละครโทรทัศน์

บทนำ

วรรณกรรมเป็นงานสร้างสรรค์ทางศิลปะที่ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารกับผู้อ่าน โดยหัวใจสำคัญของงานสร้างสรรค์ประเภทดังกล่าวคือความประณีตงดงามของภาษา และเนื้อเรื่องที่ผสมกลมกลืนกับรูปแบบและสาระอันเป็นประโยชน์ต่อผู้คน (เสฐียรโกเศศ, 2515: 7) โดยความประณีตงดงามของภาษานั้นได้ถูกยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ชี้วัดคุณค่าของงานวรรณกรรม (ลัลลนา ศิริเจริญ, 2525: 9) และอาจทำให้เกิดการต่อยอดไปสู่งานศิลปะแขนงอื่นๆ ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งศิลปะทางด้านการแสดง (เจตนา นาควัชร, 2546: 37-61) เช่น ละครโทรทัศน์

อย่างไรก็ตาม วรรณกรรมเรื่อง สี่แผ่นดิน ผลงานประพันธ์ของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช นับเป็นวรรณกรรมที่ได้รับความนิยมและเป็นงานเขียนที่มีวรรณศิลป์เป็นอย่างมาก (อนงค์ รุ่งแจ้ง, 2554: 108) ทำให้เกิดการนำวรรณกรรมเรื่องนี้ไปดัดแปลงให้อยู่ในรูปแบบของสื่อละครโทรทัศน์ สื่อละครเพลง และสื่อละครเวที (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, ออนไลน์) จากปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นเครื่องการันตีชั้นยอดถึงความนิยมของวรรณกรรมเรื่องนี้ ทำให้วรรณกรรมเรื่องนี้กลายเป็น 1 ในหนังสือดี 100 เล่ม ที่คนไทยควรอ่าน โดยมีการกล่าวถึงวรรณกรรมเรื่อง สี่แผ่นดิน ว่า “เป็นบทประพันธ์ลักษณะนวนิยายสมัยใหม่ มุ่งสื่อสารกับคนร่วมสมัย หากโดยมิติกาลเวลาในเรื่อง

ตลอดจนฉากทางสังคม ย้อนอดีตไกลถึงรัชสมัยรัชกาลที่ 5 และจบลงที่รัชกาลที่ 8 สวรรคต” (วิทยากร เชียงกูล, 2541: 234-235)

จากข้างต้นจึงกล่าวได้ว่าคุณค่าทางประวัติศาสตร์นับเป็นอีกคุณค่าประการหนึ่งของวรรณกรรมเรื่อง สี่แผ่นดิน โดยการที่วรรณกรรมเรื่องนี้มีกลวิธีการเล่าเรื่องแบบประจักษ์พยาน (witness-narrator) ผ่านตัวละครเอกหญิงที่ชื่อว่า “พลอย” ได้ทำให้ผู้อ่านสัมผัสถึงรายละเอียดเบื้องหลังเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว อันเป็นรายละเอียดสำคัญของชีวิต ความเป็นอยู่ และมุมมองของผู้คนที่มีต่อเหตุการณ์ในยุคสมัย (ศิกฤทธิ ปราโมช, มร.ว., 2496: คำนำ) ทั้งนี้ ในวรรณกรรมเรื่องนี้ ภาษาจึงถือว่ามีความสำคัญอย่างมาก เพราะได้บอกเล่ามุมมองของผู้ประพันธ์ที่มีต่อเหตุการณ์ในช่วงเวลาดังกล่าว ทำให้การสื่อสารในวรรณกรรมเรื่องนี้ไม่ใช่การสื่อสารแบบตรงไปตรงมา แต่เป็นการสื่อสารที่ถูกคัดกรองและจัดการด้วยอารมณ์ ความรู้สึกของผู้ประพันธ์ ความทรงจำที่เกิดขึ้นในวรรณกรรม จึงมิใช่ภาพสะท้อนความจริงของอดีต แต่เป็น “เรื่องเล่าของอดีต” ที่เป็นตัวแทนของความจริง (Fabian, 2007: 102)

อย่างไรก็ตาม ความทรงจำที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง สี่แผ่นดิน มีการนำไปเสนอซ้ำ ผ่านสื่อละครโทรทัศน์อยู่บ่อยครั้ง ด้วยกระบวนการดัดแปลง (adaptation) ทำให้ตัวบทเกิดการผลิตซ้ำเป็นจำนวนมากถึง 6 ครั้งด้วยกัน ได้แก่ ละครทางช่อง 4 (2504), ละครทางช่อง 5 (2517), ละครทางช่อง 5 (2523), ละครทางช่อง 3 (2534)

และละครทางโมเดิร์นไนน์ทีวี (2546, 2559) ทำให้เฉลี่ยคนไทย มีโอกาสได้รับรู้เหตุการณ์ในอดีตจากสื่อละครโทรทัศน์เรื่องนี้ในทุกๆ 6 ปี (เจนวิทย์ เชื้อสาวะถี, 2560: ออนไลน์) โดยละครโทรทัศน์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือ ฉบับที่กำกับโดย ม.ล.พันธุ์เทวนพ เทวกุล เนื่องจากมีรอบจำนวนการเผยแพร่มากที่สุด การนำละครโทรทัศน์เรื่อง สี่แผ่นดิน มาฉายซ้ำจึงทำให้เกิด “การประกอบสร้างความเป็นจริง” ขึ้นในสังคม ผ่านรูปแบบของความบันเทิงที่ผู้ชมไม่รู้ตัว (อวิรุทธ์ ศิริโสภณา และประภัสสร จันทรสถิตพร, 2561: 25) โดยเป็นการตอกย้ำความทรงจำที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์สังคมและวัฒนธรรมไทย ช่วงแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จนถึงแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เพื่อให้คนไทยรับรู้รากและความเป็นมาของสังคมไทย

บนฐานคิดเช่นนี้ การศึกษาในประเด็นความทรงจำในสื่อบันเทิงคดีจึงมีความน่าสนใจ เนื่องจากจะแสดงให้เห็นกระบวนการคัดกรองและจัดการความทรงจำในช่วงแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล จากสื่อทั้งสองประเภท ได้แก่ สื่อประเภทวรรณกรรม (2557) และสื่อประเภทบทละครโทรทัศน์ที่ฉายทางช่องโมเดิร์นไนน์ทีวี (2559)

การทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่าแนวคิดความทรงจำเป็นแนวคิดที่มีความนิยมเป็นอย่างมากในสาขาวิชาประวัติศาสตร์ เช่น งานวิจัยของ สรรตน์ จีรบรรวิสุทธิ์ (2562) ศึกษาเรื่อง “ความทรงจำร่วมในละครอิงประวัติศาสตร์ของไทย” โดยศึกษาจากละครโทรทัศน์ที่มีการนำเสนอความเป็นมาของประวัติศาสตร์ไทยจำนวน 22 เรื่อง 31 เวอร์ชัน สรรตน์ระบุว่าละครอิงประวัติศาสตร์ไทยได้มีการนำเสนอเนื้อหาความทรงจำอยู่เสมอ ตั้งแต่ยุคประกาศอิสรภาพ ยุคทองของกรุงศรีอยุธยา ยุคกรุงแตก ยุคสร้างบ้านแปงเมือง ยุคสยามยามเปลี่ยนผ่าน ยุคอภิวัฒน์สยามถึงสงครามมหาเอเซียบูรพา และยุคเรียกร้องประชาธิปไตย ทำให้เกิดการผลิตซ้ำภาพลักษณ์ของสถาบันพระมหากษัตริย์ให้อยู่ในฐานะสิ่งศักดิ์สิทธิ์เปี่ยมด้วยบุญญาธิการ และปกครองบ้านเมืองให้สงบสุข

นัทธนัย ประสานนาม (2560: 239-268) ศึกษา เรื่อง “ความทรงจำเทียม: เรื่องเล่าของมอมในวัฒนธรรมความทรงจำและวัฒนธรรมสกรีน” เพื่อสาธิตวิธีการประยุกต์ใช้แนวคิดความทรงจำมาศึกษาวรรณกรรมกับละครโทรทัศน์ นัทธนัยระบุว่ามอมเป็นเรื่องสั้นที่มีแก่นเรื่องนำเสนอความคิดที่ว่าสยามไม่เคยตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่ง และได้สร้างความเกลียดชังให้เกิดแก่ชาวฝรั่ง โดยมีการนำเหตุการณ์สงครามโลก ครั้งที่ 2 มาใช้เป็นฉากในการดำเนินเรื่อง แต่ในกรณีเรื่องสั้น มอม พบว่าความทรงจำในนั้นเรื่องสั้นมีความคลุมเครืออย่าง

มาก ไม่อาจนำเสนอความทรงจำได้ดีเทียบเท่ากับในละครโทรทัศน์ เนื่องจากเรื่องสั้นมอมยังต้องอาศัยการตีความระดับสัญลักษณ์เข้ามาช่วยเพื่อให้ได้ถึงใจความที่ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อ แต่ละละครโทรทัศน์สามารถนำเสนอความทรงจำได้อย่างตรงไปตรงมา ทำให้เห็นความทุกข์ยากของพลเรือนและทหารที่ต้องถูกส่งไปสู้รบที่เชียงตุง เกิดการเชิดชูคุณค่ามนุษยธรรม ทำให้ “มอม” ประสบความสำเร็จในฐานะตัวบทความทรงจำเกี่ยวกับสงครามโลกครั้งที่ 2

แนวคิดความทรงจำจึงเป็นแนวคิดเชิงสหวิทยาการ (interdisciplinary) ที่สามารถประยุกต์ใช้ได้กับศาสตร์ต่างๆ อย่างหลากหลาย โดยเฉพาะการศึกษาในด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นันทนัย ประสานนาม (2562: 88-109) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์การเลือกพิจารณาตัวบทว่าวรรณกรรมที่นำมาใช้ศึกษาไม่ควรจะต้องนำเสนอเพียงแต่เรื่องราวประวัติศาสตร์เพียงอย่างเดียว แต่ควรแฝงความเชื่อมโยงกับความรู้ทางประวัติศาสตร์หรือเหตุการณ์ที่ไม่ถูกยอมรับจากสังคมด้วย สิทธิพล เครือรัฐติกาล (2561: 35-52) ศึกษา “นวนิยายเรื่อง สี่แผ่นดิน ในบริบทการเมืองไทย” ได้มองวรรณกรรมเรื่อง สี่แผ่นดิน ในฐานะวรรณกรรมการเมือง ที่แต่งขึ้นด้วยจุดประสงค์ที่ต้องการเชิดชูอุดมการณ์กษัตริย์นิยม ทำให้วรรณกรรมเรื่องนี้มีการบรรยายภาพความรุ่งเรืองในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ และแสดงภาพความตกต่ำทางสังคมและการเมืองว่าเป็นเหตุจากการปฏิบัติเมื่อ พ.ศ. 2475

วรรณกรรมเรื่อง สี่แผ่นดิน จึงถือเป็นวรรณกรรมความทรงจำที่สะท้อนให้เห็นเหตุการณ์ในสังคมไทย ช่วงการเผชิญหน้ากับลัทธิเจ้าอาณานิคมตะวันตก ต่อเนื่องไปจนถึงช่วงหลังสมัยการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ตลอดจนแสดงท่าทีของผู้คนในยุคสมัยผ่านการแสดงออกของตัวละครต่างๆ ในเรื่อง ทั้งนี้ การศึกษาความทรงจำในสื่อบันเทิงคดีเรื่อง สี่แผ่นดิน จึงถือเป็นแนวทางใหม่ในการศึกษาวรรณกรรมที่จะเผยให้เห็นความสัมพันธ์ของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่ส่งผลต่อสังคม และปฏิกิริยาของผู้คนที่มีต่อนโยบายการบริหารประเทศ

วิธีการศึกษา

งานวิจัยเรื่อง “ความทรงจำในสื่อบันเทิงคดี เรื่อง สี่แผ่นดิน” เป็นงานวิจัยเชิงสหวิทยาการที่มุ่งพิจารณาตัวบทจากสองประเภท ได้แก่ สี่วรรณกรรม และสื่อละครโทรทัศน์ ในการนี้ ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดจากสาขาวิชาต่างๆ มาประยุกต์ใช้ แล้วสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดความทรงจำ วรรณกรรม เรื่อง สี่แผ่นดิน แนวคิดการดัดแปลงศึกษา และแนวคิดสำนักทางประวัติศาสตร์ในสังคมไทย

2. ศึกษาประวัติศาสตร์ไทยในช่วงปี พ.ศ. 2411-2487 ซึ่งเป็นช่วงเวลาโดยตรงกับเหตุการณ์ในวรรณกรรมเรื่อง สี่แผ่นดิน

3. วิเคราะห์ตัวบทประเภทวรรณกรรม เรื่อง สี่แผ่นดิน (2557) และตัวบทประเภทบทละครโทรทัศน์เรื่อง สี่แผ่นดิน กำกับโดย ม.ล.พันธุ์เทวนพ เทวกุล (2559) โดยพิจารณาเทียบเคียงกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ไทยควบคู่กับการวิเคราะห์ปฏิกิริยาของตัวละครในสื่อทั้งสองประเภท ทั้งในด้านความคิด อารมณ์ และความรู้สึก

4. สรุปและอภิปรายผล ด้วยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยจะจำแนกประเด็นการศึกษาออกเป็น 2 ประเด็น คือ 1) ความทรงจำในวรรณกรรม และ 2) ความทรงจำเทียมในบทละครโทรทัศน์ มีรายละเอียดดังนี้

1. ความทรงจำในวรรณกรรม

ความทรงจำในวรรณกรรมเป็นการศึกษามุมมองและทัศนคติของผู้ประพันธ์ที่มีต่อเหตุการณ์ในสังคมไทย ช่วงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล โดยมีการนำเหตุการณ์ในช่วงเวลาดังกล่าวมาใช้เป็นฉากในการดำเนินเรื่อง และให้ตัวละครเป็นผู้ถ่ายทอดเหตุการณ์

แผ่นดินที่ 1 หากเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ไทยจะพบว่า ตรงกับในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระ

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในวรรณกรรมเรื่อง สี่แผ่นดิน ได้มีการแสดงให้เห็นมุมมองต่อยุคสมัยว่าเป็นยุคแห่งการปฏิรูปด้านขนบธรรมเนียมจารีตให้เกิดความเสมอภาค ปรากฏเด่นชัดใน 2 ประเด็น ได้แก่ การปฏิรูปด้านสิทธิสตรี และการเผยแพร่แนวคิดเสมอภาค

ประเด็นการปฏิรูปด้านสิทธิสตรี พบว่าปรากฏขึ้นในช่วงก่อนการเสด็จประพาสยุโรป พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในแผ่นดินที่ 1 ทรงแต่งตั้งสมเด็จพระราชินีเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในเหตุการณ์นี้ได้แสดงให้เห็นมุมมองว่าเป็นเหตุการณ์ที่สร้าง “การสะท้อนความรู้สึกในสิทธิของเพศคนที่สงบนิ่งอยู่ในตัว ผู้หญิงมาหลายศตวรรษให้กลับฟื้นคืนชีพ” (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2557: 156-157) ทำให้ผู้หญิงเกิดความตระหนักในคุณค่าของตนเองที่ไม่ด้อยไปกว่าผู้ชายเลย “คนเราเกิดมาก็เท่ากันไม่ว่าจะเป็นหญิงหรือเป็นชาย ตำแหน่งแห่งหนหรือกิจการต่าง ๆ ที่ผู้ชายทำได้ ผู้หญิงก็คงจะทำได้เช่นกันถ้ามีโอกาส” (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2557: 157)

ประเด็นการเผยแพร่แนวคิดเสมอภาค พบว่าปรากฏขึ้นภายหลังที่มีการเสด็จนิวัติกลับพระนคร โดยเริ่มต้นจากการจับสลากนั่งโต๊ะรับประทานอาหารในงานเลี้ยงรับเสด็จ ทำให้ข้าหลวงมีโอกาสได้ร่วมโต๊ะกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในแผ่นดินที่ 1 และมีเหตุการณ์เผยแพร่แนวคิดเสมอภาคไปในภูมิภาคต่าง ๆ ด้วยเหตุการณ์เหล่านี้ได้แสดงให้เห็นมุมมองว่าเป็นเหตุการณ์ที่สร้างความ

ภาคภูมิใจในฐานะการเป็นเพื่อนกับพระเจ้าแผ่นดิน “ชาวบ้านเหล่านั้นสามารถพูดคุยกับพระเจ้าอยู่หัวได้อย่างระหว่างคนต่อคน... ทุกคนก็สามารถแสดงตัวให้ปรากฏเป็นตัวของตัวเอง เต็มไปด้วยเกียรติอันภาคภูมิ ที่ได้เป็นเพื่อนต้นของพระเจ้าแผ่นดินไทย” (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2557: 275-276)

แผ่นดินที่ 2 ตรงกับในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว วรรณกรรมเรื่อง สี่แผ่นดิน ได้มีการแสดงให้เห็นมุมมองต่อยุคสมัยว่าเป็นยุคแห่งการนิยมวัฒนธรรมตะวันตก ปรากฏเด่นชัดในประเด็นการปฏิรูปด้านการแต่งกาย

ประเด็นการปฏิรูปด้านการแต่งกาย พบว่าปรากฏขึ้นตั้งแต่การผลัดเปลี่ยนแผ่นดิน พลอย ตัวละครเอกของเรื่องได้นำเสนอ มุมมองความคิดต่อความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวว่า “การแต่งเนื้อแต่งตัวนั้นดูพิถีพิถัน เอาสวຍเอาจามกว่าแต่ก่อน ท่าทางก็ดูทะมัดทะแมงกระเดียดไปทางฝรั่ง หมากรุกที่เคยกินก็เปลี่ยนไปเป็นบุหรี่ปะปองจากนอก” (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2557: 423-424) ซึ่งนอกเหนือจากการแต่งกายของบุรุษแล้ว ยังพบอีกว่าสตรีก็มีการปฏิรูปให้เหมือนกับชาวตะวันตกเช่นกัน ปรากฏในเหตุการณ์ที่พลอยได้ถูกคุณเปรมขอร้องให้ไว้ผมยาวเหมือนกับชาวฝรั่ง “ในหลวงท่านไม่โปรดผู้หญิงไว้ผมสั้น ฉันทายากขอให้แม่พลอยเริ่มไว้ผมสักที เวลาเข้าเฝ้าแหวนจะได้ถูกพระทัย” (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2557: 492-493) และอีกเหตุการณ์หนึ่งคือคุณชายได้แนะนำให้พลอยขัดฟันให้

ชาวเหมือนกับชาวฝรั่งด้วย “ไผ่ผียาวแล้ว ปล่อยฟันดำ ดูเป็นหม่อม
ฟันดำอย่างไรก็ไม่รู้ สกปรกออก ขัดฟันเสียเถิด แม่พลอย”
(คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2557: 494) เหตุการณ์เหล่านี้ได้แสดงให้เห็น
เห็นมุมมองว่าเป็นเหตุการณ์ที่สร้างความ “ตะขิดตะขวงใจ”
เป็นอย่างมาก

แผ่นดินที่ 3 ตรงกับในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้า
เจ้าอยู่หัว ในวรรณกรรมเรื่อง สี่แผ่นดิน ได้มีการแสดงให้เห็นมุมมอง
ต่อยุคสมัยว่าเป็นยุคแห่งการแตกแยก ปรากฏเด่นชัดในประเด็นการ
เปลี่ยนแปลงการปกครอง

ประเด็นการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พบว่าปรากฏขึ้น
ตั้งแต่ที่อันได้กลับมาจากต่างประเทศ และเกิดความต้องการที่จะ
พัฒนาประเทศให้รุ่งเรืองขึ้น “คนที่คิดการนั้น เจตนาดีต่อบ้านเมือง
อยากจะให้รุ่งเรืองเจริญเหมือนเขาอื่น จึงได้ทำไป ผมเชื่อว่าคนที่ทำ
ไปนั้นต่างก็จงรักภักดีต่อพระเจ้าอยู่หัวเช่นเดียวกับคนอื่น ๆ” (คึกฤทธิ์
ปราโมช, ม.ร.ว., 2557: 663-664) และมีการยึดพระราชอำนาจจาก
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในแผ่นดินที่ 3 หากเจ้านายพระองค์ใด
คัดค้านก็จะมีกรจับกุมตัวไว้ “เขาจับเอาไปขังไว้หลายพระองค์แล้ว”
(คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2557: 655-656) เหตุการณ์เหล่านี้ได้แสดงให้เห็น
เห็นมุมมองว่าเป็นเหตุการณ์ที่สร้างความแตกแยกในหมู่คนชาติ
เดียวกัน “เวลานี้เขายึดดอนเมืองได้หมดแล้ว แต่ยังไม่ยกเข้ามาใน
กรุงเทพฯ เขายื่นคำขาดมายังรัฐบาลให้จัดการแก้ไขการปกครอง

แผ่นดินใหม่” (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2557: 677) และทำให้เกิดความกังวลใจ “ฉันนึกไม่ถึงจริง ๆ ฟังดูเหมือนบ้านแตกสาแหรกขาด ถ้าในหลวงองค์นี้ทรงสละราชสมบัติ ใครจะได้เป็นในหลวงต่อไป?” (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2557: 717-718)

แผ่นดินที่ 4 ตรงกับในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ในวรรณกรรมเรื่อง สี่แผ่นดิน ได้มีการแสดงให้เห็นมุมมองต่อยุคสมัยว่าเป็นยุคแห่งการสร้างเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ปรากฏเด่นชัดใน 2 ประเด็น ได้แก่ การสร้างวัฒนธรรมทางภาษา และการสร้างวัฒนธรรมการแต่งกาย

ประเด็นการสร้างวัฒนธรรมทางภาษา พบในตอนที่พ่อเพิ่มและตาอ๊อดได้กล่าวพูดคุยกันอย่างสนุกสนานเกี่ยวกับการสร้างวัฒนธรรมใหม่ทางภาษาว่า “นี่แหละภาษาใหม่ที่ท่านสั่งให้คนไทยพูดกัน หนังสือเดี๋ยวนี้อ่านไม่เหมือนแต่ก่อน ท่านตัดหนังสือทิ้งไปเสียเป็นหลายตัว แล้วก็แก้ตัวสะกดใหม่อย่างคำว่าง เดี๋ยวนี้อ่านไม่ใช่ ธ ธง แต่ใช้ ท ทหาร แปลกดีไหม ส่วนคำพูดที่อ๊อดพูดกับคุณลุงนั่นก็อย่างที่ท่านสั่งที่พูดนั่นแหละ” (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2557: 877-878) เหตุการณ์เหล่านี้ได้แสดงให้เห็นมุมมองว่าเป็นเหตุการณ์ที่ “ฟังแปลกหูพิลึกละ” (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2557: 877-878)

ประเด็นการสร้างวัฒนธรรมการแต่งกาย ปรากฏในตอนที่พ่อเพิ่มได้พูดคุยกับพลอย “แม่พลอยนะแหละ ตัวจะต้องกลายเป็นหม่อมไปด้วยละ เขาไม่ได้บอกให้ใส่แต่สาว ๆ หรอก สาวแก่แม่หม้าย

ก็ต้องใส่หมวกด้วยกันทั้งนั้น” (คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว., 2557: 857-858) หากขัดขึ้นหรือไม่ปฏิบัติตามก็จะถูก “โปลิศจับ”

2. ความทรงจำเทียมในบทละครโทรทัศน์

ความทรงจำเทียมในบทละครโทรทัศน์เป็นการศึกษา มุมมองและทรรศนะของผู้เขียนบทละครที่มีต่อเหตุการณ์ในสังคมไทย ช่วงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ภายหลังจากการได้รับอิทธิพลทางจิตนาการจากความทรงจำในวรรณกรรม เรื่อง สี่แผ่นดิน ที่อยู่ในฐานะของตัวบทต้นฉบับ

แผ่นดินที่ 1 บทละครโทรทัศน์ยังคงมีการนำเสนอความทรงจำเรื่องการปฏิรูปสิทธิสตรีและความทรงจำเรื่องการสร้างความเสมอภาคในสังคมไทย ผ่านเหตุการณ์การแต่งตั้งสมเด็จพระบรมราชินีนาถเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และเหตุการณ์หลังจากเสด็จนิวัติกลับพระนคร โดยความทรงจำทั้งสองนี้ได้ถูกดัดแปลงให้อยู่ลักษณะเรื่องเล่า (narrative) ของตัวละครหลักต่างๆ ในเรื่อง เพื่อให้ผู้ชมเกิดความใกล้ชิดกับเหตุการณ์ปฏิรูปด้านขนบธรรมเนียมจารีตทั้งสอง “คำพูดของพ่อเพิ่มทำเอาทุกคนหัวเราะกันครืนไปก่อนที่ทั้งหมดจะพากันเดินไปจนถึงเวทีละครใน” (พันธุ์เทวนพ เทวกุล, ม.ล., 2547: 28) ซึ่งแตกต่างจากตัวบทวรรณกรรมที่เหตุการณ์ทั้งสองได้ถูกให้รายละเอียดในลักษณะของการบรรยายเหตุการณ์เท่านั้น

แผ่นดินที่ 2 บทละครโทรทัศน์ได้มีการต่อยอดความทรงจำในช่วงแผ่นดินที่ 2 ว่าเป็นช่วงที่ผู้คนนิยมความเป็นตะวันตกเป็นอย่างมาก ปรากฏความนิยมในด้านสิ่งของจากตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งความนิยมในระบบการศึกษาของชาติตะวันตกว่าดีกว่าของไทย ทำให้เหล่าคนมีฐานะต่างต้องการส่งบุตรหลานไปศึกษาต่ออย่างต่างประเทศ ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวได้ส่งผลให้เกิดการนำเข้าทางวัฒนธรรมจากชาติตะวันตก จนทำให้เกิดการประยุกต์ด้านการแต่งกาย ทำให้คนในสังคมไทยช่วงเวลานั้นเริ่มแต่งกายให้เหมือนกับชาวตะวันตก รวมถึงมีพฤติกรรมกริยาเหมือนกับชาวตะวันตกด้วย

แผ่นดินที่ 3 บทละครโทรทัศน์ได้มุ่งนำเสนอเฉพาะความทรงจำช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง โดยมีการนำเสนอว่าเป็นผลจากกลุ่มคนที่ได้รับการศึกษาจากชาติตะวันตก ซึ่งเรียกตัวเองว่าคณะราษฎร เป็นแกนนำในการยึดอำนาจเพื่อเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง อย่างไรก็ตาม บทละครโทรทัศน์นั้นได้อาศัยพื้นที่ของสถาบันครอบครัวเป็นฉากในการนำเสนอเหตุการณ์ ผ่านบทสนทนาของตัวละครหลักของเรื่องอย่าง แม่พลอยที่มีการสอบถามเกี่ยวกับเหตุการณ์ยึดอำนาจจากตาอื่น บุตรชายของตน “ถ้าจะว่ารู้ก็รู้ แต่ผมไม่ใช่ต้นคิดอ่านอะไรดอก วันนั้นก็มีผู้ใหญ่ที่ผมนับถือท่านเรียกผมไปใช้ผมจึงได้ไป มิเช่นนั้นผมก็คงไม่เกี่ยว” (พันธุ์เทวนพ เทวกุล, ม.ล., 2546: 54-55) และมีการสร้างปมความขัดแย้งให้เกิดขึ้นภายใน

สถาบันครอบครัวด้วย อันเกิดจากการมีมุมมองทางการเมืองที่แตกต่างกัน ระหว่างตาอันกับตาอัน

แผ่นดินที่ 4 บทละครโทรทัศน์ได้เน้นการนำเสนอความทรงจำช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยแสดงให้เห็นว่าเป็นเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้คนสูญเสียทรัพย์สิน “พูดแล้วพลอยก็หันหลังให้กับตึกอย่างตัดใจ เดินก้มหน้าเข้าไปเรือนของประไพโดยไม่ได้เหลียวกลับมาดูตึกซึ่งเคยเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ผ่านพ้นไปแล้วนั้นเลย” (พันธุ์เทวนพ เทวกุล, ม.ล., 2546: 58) เกิดความรู้สึกว่าส่วนหนึ่งในชีวิตขาดหายไป

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาในประเด็นความทรงจำในสื่อบันเทิงคดีเรื่องสี่แผ่นดิน ได้นำไปสู่ข้อสรุปที่ว่า วรรณกรรมเรื่อง สี่แผ่นดิน ได้บรรจุความทรงจำเอาไว้จำนวนมากถึง 11 เหตุการณ์ โดยแต่ละเหตุการณ์นั้นได้กระจายตัวอยู่ในยุคสมัยต่างๆ ตั้งแต่ช่วงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลทำให้เกิดการนิยามสังคมไทยช่วงรัชกาลที่ 5 ปรากฏว่าเป็นยุคแห่งการปฏิรูปด้านขนบธรรมเนียมจารีต ส่วนรัชกาลที่ 6 ปรากฏว่าเป็นยุคแห่งการเลียนแบบวัฒนธรรมของชาวตะวันตก รัชกาลที่ 7 ปรากฏว่าเป็นยุคแห่งความขัดแย้ง และรัชกาลที่ 8 ปรากฏว่าเป็นยุคแห่งการเร่งสร้างวัฒนธรรมใหม่

ทั้งนี้ ได้นำไปสู่การศึกษาในประเด็นความทรงจำเทียมในบทละครโทรทัศน์พบว่าบทละครโทรทัศน์เรื่อง สี่แผ่นดิน ได้เกิดขึ้นจากการคัดเลือกของสื่อมวลชน ซึ่งมีการตัดความทรงจำบางเหตุการณ์ออกไป คงเหลือแค่เฉพาะจำนวน 6 เหตุการณ์ ได้แก่ เหตุการณ์ปฏิรูปด้านสิทธิสตรี เหตุการณ์สร้างความเสมอภาคในสังคมไทย เหตุการณ์ไหลบ่าของวัฒนธรรมตะวันตก เหตุการณ์บำรุงเสือป่า เหตุการณ์เปลี่ยนแปลงการปกครอง และเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2 ทำให้บทละครโทรทัศน์มีลักษณะที่มุ่งเน้นเรื่องราวที่เกี่ยวกับสถาบันการเมือง

อภิปรายผลการวิจัย

ในการศึกษาความทรงจำในวรรณกรรมเรื่อง สี่แผ่นดิน ผู้วิจัยค้นพบว่าความทรงจำในวรรณกรรมเรื่องดังกล่าวเกิดขึ้นจากประสบการณ์ส่วนตัวของผู้ประพันธ์ การที่ผู้ประพันธ์มีความผูกพันกับเชื้อพระวงศ์ ทำให้ผู้ประพันธ์สามารถถ่ายทอดเหตุการณ์และเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยได้ชัดเจน และแสดงให้เห็นมุมมองด้านการเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย อย่างไรก็ตามงานวิจัยเรื่อง นวนิยายเรื่อง “สี่แผ่นดิน” ในบริบทการเมืองไทย ผลงานวิจัยของ สิทธิพล เครือรัฐติกาล (2561) ได้ต่อยอดการค้นพบนี้ว่า “การผลิตนวนิยายเรื่อง สี่แผ่นดิน ออกมาในกลางทศวรรษที่ 2490 นั้นมีความสัมพันธ์ไม่น้อยกับสภาพการเมืองในยุคนั้นเป็นอย่าง

มาก โดยเฉพาะความสัมพันธ์ที่ไม่ราบรื่นระหว่างสถาบันพระมหากษัตริย์กับฝ่ายรัฐบาลที่นำโดย จอมพล ป.พิบูลสงคราม” การค้นพบนี้ได้ทำให้เกิดมุมมองต่อวรรณกรรมเรื่องสี่แผ่นดินในอีกบทบาทหนึ่ง นอกเหนือจากเป็นงานเขียนประเภทบันเทิงคดีที่มีหน้าที่กล่อมเกลารมณ์และจิตวิญญาณของผู้อ่าน นั่นคือ บทบาทของ “สื่อกักเก็บความทรงจำ”

พลังฝีมือของผู้ประพันธ์เองก็มีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการทำให้วรรณกรรมเรื่อง สี่แผ่นดิน กลายเป็น “สื่อกักเก็บความทรงจำ” อนงค์ รุ่งแจ้ง (2554: 107-124) ได้กล่าวชื่นชมฝีมือการประพันธ์ของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เมื่อครั้งประพันธ์วรรณกรรมเรื่อง สี่แผ่นดิน ว่า “สี่แผ่นดิน เป็นวรรณกรรมชิ้นเยี่ยมที่แสดงให้เห็นฝีมือในการประพันธ์ของนักเขียน ทรงคุณค่าในด้านวรรณศิลป์และองค์ประกอบของวรรณกรรม คือ มีสาระสำคัญที่ถ่ายทอดด้วยเนื้อหาและเด่นชัดในด้านแนวคิด ตลอดจนมีกลวิธีในการประพันธ์ดีเด่นทั้งด้านภาษาและวิธีการเขียน” ทำให้วรรณกรรมเรื่อง สี่แผ่นดินสามารถถ่ายทอดเหตุการณ์อันเป็นความทรงจำในช่วงยุคสมัยตามที่ปรากฏในวรรณกรรมได้อย่างหมดจด

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยยังค้นพบอีกว่าสื่อบันเทิงคดีและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีด้านการสื่อสารมีบทบาทอย่างมากในการสร้างสรรค์ความทรงจำเทียมในบทละครเรื่องนี้ เนื่องจากสื่อบันเทิงคดีมีลักษณะพิเศษ คือ การแสดงความรู้สึคนึกคิดหรือสิ่ง

กระทบใจให้เกิดแก่ผู้รับสาร ทำให้ผู้รับสารสามารถสัมผัสอารมณ์ ความฝัน ความปรารถนา และอนุภาคภายในอื่น ๆ ของมนุษย์ได้ (ถิรพันธ์ อนุวัชศิริวงศ์, 2543) กอปรรวมกับความก้าวหน้าของสื่อที่ พัฒนาให้ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างอิสระ (ชาคริต แก้วทันคำ, 2565: 89) เมื่อผนวกรวมกันแล้ว บทละครโทรทัศน์เรื่องนี้จึงสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้คนได้หลากหลาย ทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการสื่อสารผ่านระบบอินเทอร์เน็ตได้เข้ามา ปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คน ยิ่งทำให้ผู้คนสามารถ เข้าถึงความทรงจำภายในบทละครเรื่องนี้ได้อย่างสะดวกยิ่งขึ้น และสามารถรับสารซ้ำ ๆ กันหลายรอบได้ อวิรุทธ์ ศิริโสภณา และประภัสสร จันทรสถิตพร (2561: 25) ได้กล่าวเรียกปรากฏการณ์ นี้ว่าเป็น “การผลิตซ้ำละครโทรทัศน์ (Television Drama Remake) โดยละครโทรทัศน์จะทำหน้าที่สะท้อนสังคม เมื่อมีการนำละคร โทรทัศน์ที่มีเนื้อหาแบบเดิมมาฉายซ้ำ ทั้ง ๆ ที่สังคมในเวลานั้นได้ เปลี่ยนแปลงไปแล้ว จะทำให้ละครโทรทัศน์ไม่ได้ทำหน้าที่สะท้อน สังคม แต่ทำหน้าที่ ‘ประกอบสร้างความเป็นจริง’ ให้แก่สังคมผ่าน รูปแบบของความบันเทิงที่ผู้ชมไม่รู้ตัว” การที่วรรณกรรมเรื่อง สี่แผ่นดิน ได้ถูกนำมาดัดแปลงให้อยู่ในสื่อหลากหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็น ละครโทรทัศน์ ละครเวที หรือละครเพลง ยังจะทำให้ความทรง จำเจียมนั้นถูกตอกหมุดลงในบันทึกความทรงจำของผู้คนในแต่ละยุค สมัยได้อย่างแน่นหนาขึ้น

ในด้านการดัดแปลงจากตัวบทประเภทวรรณกรรมให้กลายมาเป็นตัวบทประเภทบทละครโทรทัศน์จึงกลายเป็นเงื่อนไขสำคัญในการสร้างความทรงจำเทียมในบทละครโทรทัศน์เรื่อง สี่แผ่นดิน โดยในสื่อทั้งสองประเภทนี้มีความแตกต่างกันในช่วงแผ่นดินที่ 4 ซึ่งในวรรณกรรมนั้นพบว่าการมุ่งแสดงมุมมองต่อเหตุการณ์ช่วงสร้างเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ส่วนในบทละครโทรทัศน์พบว่าการนำเสนอความทรงจำช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 พลอยพรรณ มาคะผล (2558: 5) ได้ให้เหตุผลเกี่ยวกับปรากฏการณ์การนำวรรณกรรมมาดัดแปลงให้อยู่ในรูปแบบของสื่อบทละครโทรทัศน์ว่า “สาเหตุที่ผู้ผลิตละครโทรทัศน์ส่วนใหญ่นิยมนำวรรณกรรมที่มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับและเป็นที่นิยมมาดัดแปลงให้อยู่ในรูปแบบของสื่อละครโทรทัศน์นั้นเป็นเพราะต้องการหลักประกันว่าละครโทรทัศน์ที่สร้างขึ้นใหม่จะได้รับความนิยม” การดัดแปลงบทละครโทรทัศน์เรื่อง สี่แผ่นดิน จากตัวบทวรรณกรรมจึงถือเป็นปรากฏการณ์ที่ถูกคัดสรรจากวงการสื่อมวลชนไทยในการสร้างและดัดแปลงจนเป็นสื่อบทละครโทรทัศน์ดังกล่าวเป็นกระบวนการต่อยอดความทรงจำเทียมที่ปรากฏในช่วงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลให้ยั่งยืน และทำให้เห็นการผสมผสานกันทางด้านศาสตร์และศิลป์ของสื่อต่างชนิดว่ามีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน และเอื้ออำนวยความสะดวกให้แก่กัน

และกัน (เพ็ญญา ศรีบรรจจ, ฉลองรัฐ เณรมาลย์ชลมารค, 2563: 221)

ในด้านเนื้อหาของความทรงจำเทียม ผู้วิจัยค้นพบว่าบทละครโทรทัศน์เรื่องนี้มีความผูกพันเชื่อมโยงกับสถาบันการเมืองและสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยจะสังเกตเห็นว่าความทรงจำเทียมที่ปรากฏในบทละครโทรทัศน์เรื่อง สี่แผ่นดิน ปรากฏความทรงจำเทียมอยู่ 6 เหตุการณ์ ได้แก่ 1. เหตุการณ์ปฏิรูปด้านสิทธิสตรี 2. เหตุการณ์สร้างความเสมอภาคในสังคมไทย 3. เหตุการณ์ไหลป่าของวัฒนธรรมตะวันตก 4. เหตุการณ์บำรุงเสือป่า 5. เหตุการณ์เปลี่ยนแปลงการปกครอง และ 6. เหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งความทรงจำเทียมทั้งหมดนั้นล้วนมีความเกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์กับสถาบันการเมืองไทยทั้งสิ้น MaCargo (2005) มองว่าสังคมไทยเป็นสังคมแห่งการต่อสู้แข่งขันกันระหว่าง “เครือข่าย (Network)” การดำเนินความขัดแย้งที่ซับซ้อนผ่านมาหลายช่วงทศวรรษ ทำให้สังคมไทยมีความซับซ้อนทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม (อาสา คำภา, 2561: 44) ในสถานการณ์ดังกล่าวนี้ สื่อมวลชนจึงกลายเป็นพื้นที่แห่งใหม่ที่สถาบันการเมืองกับสถาบันพระมหากษัตริย์ต่างปรารถนาจะครอบครอง เพราะสื่อมวลชนนั้นมีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของทุกคน (พัฒนกร สอนไ้ว, อิมรอน มะลูลิ้ม, 2557: 113) การครอบครองสื่อมวลชนไว้ได้จะทำให้สถาบันสามารถถ่ายทอดความทรงจำเทียมที่ตนปรารถนาได้

ข้อเสนอแนะ

ภายหลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการการทําวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ในการนำวิธีวิทยาที่ค้นพบจากงานวิจัยเรื่องนี้ไปประยุกต์ใช้ในการวิจัย ควรให้ความสำคัญกับการสร้างความทรงจำในสื่อตัวบทต้นทาง ไม่ว่าจะเป็นสื่อประเภทรณกรรม สื่อประเภทบทละครโทรทัศน์ สื่อประเภทบทภาพยนตร์ ฯลฯ ว่าผู้สร้างสื่อตัวบทต้นทางนั้นเป็นผู้อยู่ในเหตุการณ์หรือมีประสบการณ์ตรงกับเหตุการณ์เหล่านั้นด้วยหรือไม่ เพราะการมีประสบการณ์ตรงกับเหตุการณ์ในตัวบทจะทำให้สื่อสารความทรงจำได้ชัดเจน และสอดคล้องกับเหตุการณ์ความเป็นจริง

2. ในการนำข้อค้นพบเรื่อง ความทรงจำเทียม ไปใช้ประโยชน์ ควรให้ความสำคัญกับกระบวนการดัดแปลงจากสื่อตัวบทปลายทางด้วยว่ามีกระบวนการดัดแปลงเป็นอย่างไร ไม่ว่าจะเป็นการดัดแปลง การขยายความ การตัดเหตุการณ์ ฯลฯ เนื่องจากในการดัดแปลงจากสื่อตัวบทประเภทหนึ่งไม่สู่อีกสื่อตัวบทอีกประเภทหนึ่ง ผู้ถ่ายทอดความทรงจำเทียมย่อมตกอยู่ภายใต้ข้อจำกัดของยุคสมัยและอาจจะหมายถึงข้อจำกัดทางด้านพาณิขด้วย

เอกสารอ้างอิง

คึกฤทธิ์ ปราโมช. (2496). *สี่แผ่นดิน*. ชัยฤทธิ์.

เจตนา นาควัชร. (2546). *ศิลปะสองทาง*. คมบาง.

เจนวิทย์ เชื้อสวาท. (21 ธันวาคม 2565). *เจนวิทย์ เชื้อสวาท*:

บันเทิงไทยได้รับพระบารมี (2) – “แม่พลอย 6 แผ่นดิน”.

[https://www.matichonweekly.com/in-](https://www.matichonweekly.com/in-depth/article_63144)

[depth/article_63144](https://www.matichonweekly.com/in-depth/article_63144)

ชาคริต แก้วทันคำ. (2565). มองอดีตเขียนปัจจุบัน: การใช้สื่อสังคม

ออนไลน์ที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต ในทวีต Hi So-Cial

ไฮโซ... เชียล ของขวัญข้าว ขวัญเรียมเอ.วารสาร

ศิลปวัฒนธรรมสวนสุนันทา. 2(2), 89-104.

ถิรนนท์ อนุวัชรวิวงศ์ และคณะ. (2547). *สุนทรียนิเทศศาสตร์*:

การศึกษาสื่อสารการแสดงและสื่อจินตคดี. โครงการพัฒนา

องค์ความรู้นิเทศศาสตร์ตะวันออก ภาควิชาวาทยาศาสตร์และ

สื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

เถลิง พันธุ์เถลิงอมร. (2541). *นวนิยายและเรื่องสั้น: การศึกษาเชิง*

วิเคราะห์และวิจารณ์. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

สถาบันราชภัฏสงขลา.

ไทยรัฐออนไลน์. (21 ธันวาคม 2565). ‘แม่พลอย’ เล่าขาน

“สี่แผ่นดิน” หวนชิมซบคุณค่าประวัติศาสตร์.

<https://www.thairath.co.th/content/768017>

นัทธัญ ประสานนาม. (2560). ความทรงจำเทียม: เรื่องเล่าของมอม

ในวัฒนธรรมความทรงจำและวัฒนธรรมสกรีน ใน เล่าเรื่อง
เรื่องเล่า. (น.239-268). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นัทธัญ ประสานนาม. (2562). ประพันธศาสตร์ของความหลัง: ความ

ทรงจำวัฒนธรรมกับวรรณกรรมศึกษาใน นววิถี: วิถีวิทยา
ร่วมสมัยในการศึกษาวรรณกรรม. (น.46-117). สยาม
ปริทัศน์.

พลอยพรรณ มาคะผล. (2558). ละครรีเมกกับการถ่ายโยงเนื้อหาใน

ละครโทรทัศน์ไทย [วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาสื่อสารมวลชน] มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พัฒนกร สอนไว, อิมรอน มะลูลีม. (2557). บทบาทของสื่อมวลชน

ท้องถิ่นที่มีต่อคุณภาพของระบอบประชาธิปไตยในจังหวัด
กำแพงเพชร ใน สักทอง. วารสารมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. 20(22),
111-119.

พันธุ์เทวนพ เทวกุล, ม.ล. (2546). สี่แผ่นดิน. TV MAGAZINE.

- เพ็ญภา ศรีบรรจง, และฉลองรัฐ เณอมาลัยชลมารค. (2563). การ
ดัดแปลงนวนิยายเรื่อง “เพลิงบุญ” สู่ละครโทรทัศน์.
วารสารนิเทศศาสตร์ปริทัศน์. 24(3), 220-227.
- ลัลลนา ศิริเจริญ. (2525). *อลังการในมหาชาติคำหลวง* [วิทยานิพนธ์
ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย]
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิทยากร เชียงกุล. (2541). *สารานุกรมแนะนำหนังสือดี 100 เล่ม ที่
คนไทยควรอ่าน : โครงการคัดเลือกและแนะนำหนังสือดีที่
คนไทยน่าจะได้อ่าน*. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สี่แผ่นดิน. (2565, ธันวาคม 21). *วิกิพีเดีย*. [th.wikipedia.org/wiki/สี่
แผ่นดิน](https://th.wikipedia.org/wiki/สี่แผ่นดิน)
- สรรัตน์ จิรวารวิสุทธิ, และปรีดา อัครจันทโชติ. (2563). การประกอบ
สร้างและการสื่อความหมายของความทรงจำร่วมในละคร
โทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทย. *วารสารนิเทศสยาม
ปริทัศน์*. 19(2), 8-29.
- สิทธิพล เครือรัฐติกาล. (2561). นวนิยายเรื่อง สี่แผ่นดิน ในบริบท
การเมืองไทย. *วารสารรัฐศาสตร์สุโขทัยธรรมมาธิราช*. 2(2),
35-52.
- เสฐียรโกเศศ. (2515). *การศึกษาวรรณคดีแห่งวรรณศิลป์*. บรรณาการ.
อนงค์ รุ่งแจ้ง. (2554). *พลังฝีมือในสี่แผ่นดิน*. *วารสารมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 28(3), 107-124.

- อวิรุทธ์ ศิริโสภณา, และประภัสสร จันทร์สถิตพร. (2561). การประกอบสร้างความหมายของผู้หญิงที่ถ่ายทอดผ่านตัวละครหญิงในละครโทรทัศน์ไทยยอดนิยมที่ถูกผลิตซ้ำ ระหว่างปี พ.ศ. 2530 – 2560. *วารสารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการนิคัา*. 5(1), 23-40.
- อาสา คำภา. (2562). *ความเปลี่ยนแปลงของเครือข่ายชนชั้นนำ พ.ศ. 2495-2535 [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์]* มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุดม หนูทอง. (2522). *พื้นฐานการศึกษาวรรณคดีไทย*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตสงขลา.
- Fabian, Johannes. (2007). *Memory Against Culture: Argument and Reminders*. Duke University Press.
- McCargo, Duncan. (2005). Network monarchy and legitimacy crises in Thailand. *The Pacific Review*, 18(4), 499-519.

ความทรงจำในสื่อบันเทิงคดีเรื่อง สี่แผ่นดิน
Memories in the Entertainment Media of
The Story ‘Four Reigns’

กฤต โสดาลี*

อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณະมนุชยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Kit Sodalee
Mahasarakham University

**Corresponding Author, E-mail: kit.sodalee@gmail.com*

Received: Sep 13, 2023 Revised: Dec 13, 2023 Accepted: Dec 13, 2023 Available: Dec 30, 2023

Abstract

This article aims at exploring techniques used in translating onomatopoeias and applying them to the English-to-Thai translation of these words in Nick McDonell's *The Council of Animals* (2021), which features animals as the main characters. The study reveals that the translation techniques that work best with onomatopoeic words include the selection of target-text equivalents, which is found to be the most frequent option in the literature. This technique can be complemented by phonological means (e.g. addition of tone markers to increase pitch, or extra final consonants to lengthen the syllable) and transliteration. Creating a new onomatopoeic word through phonological means, as well as opting for loan words or transliteration are possible solutions. Omission, however, is deemed inappropriate in all cases as it will result in the loss of expressivity in the target text.

Keywords: Onomatopoeia Translation Translation techniques English-Thai equivalent

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติและนำไปประยุกต์ใช้ในการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติในนวนิยายเรื่อง *The Council of Animals* (2021) ของ Nick McDonell ซึ่งเป็นนวนิยายที่มีตัวละครสัตว์เป็นผู้ดำเนินเรื่อง จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย จากการศึกษาพบว่า กลวิธีที่สามารถนำมาแก้ปัญหาการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติได้ดี คือ การเลือกใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาปลายทาง (equivalent) ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า เป็นวิธีที่ได้รับการนิยมนมากที่สุด นอกจากนี้ นักแปลอาจเลือกใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาปลายทางร่วมกับกลวิธีทางเสียง เช่น ทำให้เสียงสูงโดยเติมวรรณยุกต์ หรือเพิ่มตัวสะกดให้ดูเสียงยาวขึ้น ใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาปลายทางร่วมกับกลวิธีทางเสียงและการทับศัพท์ ใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติที่สร้างใหม่จากกลวิธีทางเสียง ตลอดจนใช้คำยืมหรือทับศัพท์ ส่วนการละไม่แปลนั้นเป็นกลวิธีที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากจะทำให้ความหมายเชิงอารมณ์ความรู้สึกขาดหายไป

คำสำคัญ : คำเลียนเสียงธรรมชาติ, การแปล, กลวิธีการแปล, อังกฤษ-ไทย, คำที่เทียบเคียงได้ในภาษาปลายทาง

บทนำ

คำเลียนเสียงธรรมชาติ หมายถึง คำที่มีเสียงอ่านเลียนแบบเสียงธรรมชาติ ซึ่งอาจเป็นเสียงของสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตก็ได้ (Fromkin et al., 2010, p. 587) รูปภาพของคำเลียนเสียงธรรมชาติ มักมีความสัมพันธ์กับความหมายในแง่ของเสียงอ่าน กระตุ้นให้เกิดมโนภาพ (Sugahara, 2011, p. 1) ทำให้นึกถึงความหมายของคำหรือกระตุ้นอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับความหมายนั้น (Sasamoto, 2019, p. 3) เช่น คำว่า โส่ง ทำให้จินตนาการถึงภาพเคลื่อนไหวของหมาที่กำลังเห่ากระซอก การศึกษาคำเลียนเสียงธรรมชาติมีความสำคัญสำหรับสื่อที่ต้องใช้คำบรรยายที่มีคุณสมบัติทางเสียงเพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ (Sugahara, 2011, p. 1) เช่น ในวรรณกรรมที่สัตว์พูดได้ จำเป็นต้องมีกลวิธีสร้างลักษณะตัวละครที่ส่งอารมณ์ความรู้สึกเชื่อมต่อกับผู้อ่าน (Bailey, 2015, p. 18) เสียงที่อ่านจากคำเลียนเสียงธรรมชาติช่วยให้เนื้อเรื่องมีความสมจริง เพราะในความเป็นจริงสัตว์ไม่มีความสามารถทางภาษาที่สามารถสื่อสารบรรยายออกมาได้เหมือนมนุษย์ คำเลียนเสียงชาติจึงแสดงให้เห็นถึงความสามารถทางภาษา การแสดงกิริยา และอารมณ์ของตัวละครสัตว์ที่อยู่ตามธรรมชาติจริง ๆ เช่น การใช้คำว่า buzz แทนคำบรรยายว่า ผีเสื้อเสียงร้อง ทำให้ผู้อ่านทราบว่าผีเสื้อมีเสียงร้องอย่างไร และเกิดมโนภาพถึงลักษณะตัวของผีเสื้อได้จริง ๆ การศึกษาเรื่องการใช้

คำเลียนเสียงธรรมชาติจึงมีส่วนช่วยเติมเต็มในด้านลีลาภาษาที่กระตุ้นมโนภาพ และหน้าที่เชิงสุนทรียภาพให้กับเนื้อความ (Casas-Tost, 2014, p. 41) ทำให้ผู้อ่านมีอรรถรสการอ่านในด้านเสียงที่คล้ายจริงตามธรรมชาติ

ในแต่ละภาษาและวัฒนธรรมมีการรับรู้ของเสียงประเภทต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน และมีรูปแบบคำเลียนเสียงธรรมชาติที่ต่างกันออกไป เช่น เสียงขันของไก่ตัวผู้ในภาษาไทยคือ *เอ้กอี้อี้เอ้กเอ้ก* ในภาษาอังกฤษ คือ *cock-a-doodle-doo* ส่วนในภาษาฝรั่งเศส คือ *cocorico* และในภาษาเยอรมันคือ *kikeriki* การแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติให้เข้ากับวัฒนธรรมปลายทางจึงเป็นเรื่องที่ทำทนาย และในบางกรณีอาจหาคำเทียบเคียงได้ยาก นอกจากนี้ การศึกษาเรื่องคำเลียนเสียงธรรมชาติมักจัดอยู่ในแนวชายขอบ นักแปลจึงประสบปัญหาขาดแหล่งอ้างอิงที่หลากหลาย (Casas-Tost, 2014, p. 41) นักภาษาศาสตร์บางท่าน เช่น สตีเวน พิงเกอร์ (Pinker, 1994, p. 152) ถึงกับกล่าวว่า คำเลียนเสียงธรรมชาติไม่มีความสำคัญพอที่จะนำมาศึกษาวิเคราะห์ นอกจากนี้ องค์กรที่ดี มีงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่ค้นคว้าเกี่ยวกับคำเลียนเสียงธรรมชาติในคู่ภาษาต่าง ๆ เช่น ภาษาอังกฤษ-ภาษาเปอร์เซีย ภาษาสเปน-ภาษาอังกฤษ ภาษาอาหรับ-ภาษาอังกฤษ และภาษาญี่ปุ่น-ภาษาไทย จากการศึกษาพบว่า กลวิธีในการแก้ปัญหาการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาตินั้นมีหลายวิธีแตกต่างกันไปตามคู่ภาษา อาทิ ในคู่ภาษาเปอร์เซีย-อังกฤษ

ซึ่งศึกษาวิจัยรูปภาษาจากคลังข้อมูลภาษา พบว่ามีกลวิธีการแปลหลายกลวิธี เช่น ใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ ใช้คำประเภทอื่นที่ไม่ใช่คำเลียนเสียงธรรมชาติ ใช้วิธีถอดความ เลือกใช้สรรพนามแทน ละไม่แปล หรือใช้คำยืมโดยเพิ่มเติมคำอธิบายและไม่มีคำอธิบาย เป็นต้น (Azari & Sharififar, 2017, p. 5) ขณะที่ในคู่ภาษาญี่ปุ่น-ภาษาอังกฤษและคู่ภาษาญี่ปุ่น-ภาษาสเปน พบว่ามีการเลือกใช้สำนวน (idioms) เพื่อแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติ (Inose, 2008) ซึ่งเป็นกลวิธีที่ไม่พบในคู่ภาษาอื่น ๆ

ตัวบทประเภทนวนิยายเป็นตัวบทที่มักปรากฏคำเลียนเสียงธรรมชาติสอดแทรกอยู่ในเนื้อหา นวนิยายเรื่องหนึ่งที่ผู้วิจัยพบว่ามีการใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติและเป็นปัญหาในการแปล คือ เรื่อง *The Council of Animals* ของ Nick McDonell อันเป็นตัวบทที่ยังไม่พบว่ามีนักวิชาการของไทยนำมาเป็นกรณีศึกษาในประเด็นดังกล่าว ตัวบทเรื่องนี้ตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2021 โดยสำนักพิมพ์ Henry Holt and Co. เป็นนวนิยายแนวดิสโทเปีย (Dystopian Fiction) ที่บอกเล่าด้วยการสมมุติเหตุการณ์หายนะที่เกิดขึ้นกับโลก ในนวนิยายนำเสนอความเป็นอยู่ซึ่งมีสัตว์ที่ไม่ใช่มนุษย์สถาปนาตนขึ้นเป็นใหญ่ในมนุษยสมัย (Anthropocene) อันเป็นยุคสมัยที่กิจกรรมของมนุษย์ส่งผลกระทบต่อสภาพอากาศและระบบนิเวศน์ ทำให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม การบรรยายในเรื่องใช้ตัวละครสัตว์ที่นำเสนอผ่านมุมมองมนุษย์ (Anthropomorphism) ซึ่ง

มักพบในนวนิยายแนวนวนตาซีที่ใช้ตัวละครสัตว์ (Animal Fantasy) เป็นผู้ดำเนินเรื่อง เนื้อหากล่าวถึงเหตุการณ์ในอนาคตหลังจากเกิดภัยพิบัติบางอย่างที่ตัวละครในนวนิยายเรียกว่า The Calamity ซึ่งเป็นภัยพิบัติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ทำให้มนุษย์เกือบทั้งโลกหายไปและสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ บางชนิดกลายเป็นมนุษย์ หลังจากเหตุการณ์นั้นสัตว์ต่าง ๆ ได้ขึ้นมาเป็นใหญ่แทนมนุษย์ ต่อมาไม่นานสัตว์บางตัวพบว่ามนุษย์กลุ่มสุดท้ายที่มีชีวิตรอดบนโลกรวมตัวกันอยู่ สัตว์ทั้งหลายจึงรวมตัวกันจัดตั้งสภาสัตว์ขึ้นเพื่อลงคะแนนตัดสินชะตาชีวิตของมนุษย์ ว่าควรปล่อยให้มีชีวิตอยู่ต่อไปหรือฆ่าให้สูญพันธุ์ สัตว์ที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการลงคะแนนตัดสินมีทั้งหมด 7 ตัว ได้แก่ ลิงบาบูน หมี แมว สุนัข ม้า อีเกา และโกด้า (สัตว์ในตำนาน) ถึงแม้สัตว์ทั้งเจ็ดตัวจะถือว่าตนเองเป็นตัวแทนของสัตว์ทั้งปวง แต่แมลงและหนูที่ถูกจัดว่าเป็นสัตว์อันดับขั้นต่ำกว่าสัตว์ประเภทอื่น ก็แอบขึ้นนำการตัดสินใจของสัตว์อื่นอย่างลับ ๆ ทำายที่สุดผลการลงคะแนนออกมาว่าให้ฆ่ามนุษย์ที่เหลือทั้งหมด ทว่าแมว สุนัข และหมีกลับไม่ยอมจำนนต่อเสียงข้างมาก จึงหาทางไปเตือนมนุษย์ และพบว่ามิดี้ผู้ชายคนหนึ่งสามารถพูดภาษา grak ซึ่งเป็นภาษาที่สัตว์ใช้คุยกันได้ สัตว์ทั้งสามจึงพาเด็กชายไปเจรจาเสนอข้อแลกเปลี่ยนกับสัตว์ชนิดอื่น ทำให้สัตว์เหล่านั้นยอมปล่อยให้มนุษย์มีชีวิตอยู่รอดต่อไป แต่ต้องอาศัยอยู่ในกรงที่เป็นเหมือนสวนสัตว์มนุษย์ให้สรรพสัตว์แหวเวียนมาดูแล

จากเนื้อหาและมุมมองการเล่าเรื่องพบว่าส่วนใหญ่เล่าใน มุมมองของสัตว์ ผู้เขียนใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติเป็นจำนวนมาก นอกจากคำที่มีการบัญญัติไว้แล้ว เช่น caw, splash, whoosh ยังพบ คำที่ผู้เขียนสร้างขึ้นใหม่ให้เข้ากับสถานการณ์ในท้องเรื่อง เช่น BANGCRRACKWHOOSH (เสียงตุ้ทำน้ำเย็นตกจากที่สูงแตก น้ำไหล เจ็บนอง) SCREEAFWOOSH (เสียงล้อรถเสียดสีกับรางรถไฟและรถ พุ่งผ่านลม) HunhnnnnhnAARR (เสียงในคอกึ่งก่ายักษ์ที่ออกแรงดัน หินก้อนใหญ่ให้พ้นทาง) เป็นต้น ผู้แปลจึงต้องศึกษาเปรียบเทียบ กลวิธีการแปลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางการแปลที่ เหมาะสม และถ่ายทอดให้ผู้อ่านภาษาปลายทางเกิดภาพและอารมณ์ ตามเจตนารมณ์ของผู้เขียนที่ต้องการถ่ายทอดบริบทต่าง ๆ ให้ออกมาเป็น ธรรมชาติและรูปธรรมและได้รับบรรณรสคล้ายคลึงกับผู้อ่าน ภาษาต้นทาง

วัตถุประสงค์ของการค้นคว้าวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประยุกต์ใช้กลวิธีการแปลคำ เลียนเสียงธรรมชาติจากคู่ภาษาต่าง ๆ และนำเสนอแนวทางการแปล คำเลียนเสียงธรรมชาติในตัวบทประเภทยานิยายที่มีตัวละครสัตว์จาก ภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ผู้วิจัยนำแนวคิดเรื่องการแปลตามหลัก “Scenes-and-Frames Semantics” ของชาร์ลส์ ฟิลล์มอร์ (Charles J. Fillmore) คำเลียนเสียงธรรมชาติ แนวทางการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติในคู่ภาษาต่าง ๆ มาใช้เป็นแนวทางการวิจัย ดังนี้

1. การแปลตัวบทตามหลัก Scenes-and-Frames Semantics ของชาร์ลส์ ฟิลล์มอร์ (Charles J. Fillmore)

หลัก Scenes-and-Frames Semantics ของชาร์ลส์ ฟิลล์มอร์ (Fillmore, 1977) เป็นหลักการที่อธิบายและจัดประเภทความหมายของภาษา โดยนำภาพรวมรูปแบบภาษา การใช้ภาษา การเข้าใจภาษา การเรียนรู้ภาษา และการเปลี่ยนแปลงของภาษา ตลอดจนทฤษฎีโปรโตไทป์ (prototype semantics) มาร่วมวิเคราะห์เพื่อจัดประเภทความหมาย ทฤษฎีโปรโตไทป์เกี่ยวข้องกับความหมายและประสบการณ์ที่ผู้คนรับรู้แตกต่างกันตามแต่ละบุคคล ประสบการณ์นี้รวมถึงทั้งการพูดและการอ่าน ซึ่งเป็นตัวช่วยในการเข้ารหัสและถอดรหัสภาษาเพื่อตีความและทำความเข้าใจเกิดเป็นภาพในจินตนาการขึ้น (Snell-Hornby, 2011, pp. 3-4) ฟิลล์มอร์ กำหนดคำว่า ต้นแบบ (prototype) หมายถึงประสบการณ์เฉพาะบุคคล อาจกล่าวได้ว่าความรู้ต้นแบบของแต่ละคนได้มาจากประสบการณ์เฉพาะตัวหรือภูมิหลังส่วนบุคคล

การสื่อสารตามหลักการของ Scenes-and-Frames Semantics อาศัยประสบการณ์หรือสิ่งที่เกิดขึ้นในจินตภาพ (scene) และรูปภาษาหรือคำศัพท์ที่ใช้อธิบายภาพ (frame) การตีความภาพ (scene) และรูปภาษา (frame) จะกระตุ้นให้เกิดเป็นภาพต่อภาพ รูปภาษาต่อรูปภาษา ภาพต่อรูปภาษา หรือรูปภาษาต่อภาพ การกระตุ้นนี้ทำให้เกิดการทำงานของภาษาอย่างต่อเนื่อง โดยอาจเป็นภาพหนึ่งไปกระตุ้นให้เกิดภาพใหม่ หรือรูปภาษาหนึ่งไปกระตุ้นให้เกิดรูปภาษาใหม่ หรือภาพทำให้เกิดรูปภาษาหรือจินตภาพ หรือรูปภาษาทำให้เกิดภาพหรือ จินตภาพอื่น ๆ เนื่องจากเมื่อได้อ่านรูปภาษาจากตัวบท ผู้อ่านก็จะเกิดภาพขึ้นในจินตนาการ และเมื่อนำแต่ละภาพที่ได้ตั้งแต่ต้นจนจบมาร้อยเรียงรวมกัน ก็จะเกิดภาพรวมซึ่งทำให้ผู้อ่านตีความและเข้าใจความหมายของ ตัวบทนั้น ๆ ได้ (Zanetic, 2015, pp. 7-8) การตีความตัวบทของแต่ละบุคคลจึงแตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละคนมีประสบการณ์ชีวิตหรือภูมิหลังที่นำมาประกอบการตีความแตกต่างกันไป หลักการนี้มีผู้นำมาศึกษาและปรับใช้ในการแปลในรูปแบบสร้างสรรค์ เช่น วันเนอเร็มและสเนลล์-ฮอร์นบี้ (Vannerem & Snell-Hornby, 1986 อ้างใน วรรณา แสงอร่ามเรือง, 2563, น. 55-56) นำมาปรับใช้โดยเน้นที่ กระบวนการทำความเข้าใจสถานการณ์หนึ่ง ๆ ในด้านภูมิหลังทางวัฒนธรรมเชิงสังคมและประสบการณ์ของตนเอง โดยถือว่าการแปลคือการที่นักแปลเป็นคนอ่านตัวบทเป็นผู้แต่งภาษาปลายทางและคือนักอ่านภาษาปลายทาง

ส่วนภาษาต้นทางมาจากประสบการณ์และรูปภาพที่เกิดขึ้นร่วมกัน รูปภาพจะทำให้นักแปลนึกถึงภาษาปลายทางได้ ในทางทฤษฎีถือว่า ภาพของนักแปลนั้นใกล้เคียงกับของนักเขียน แต่เนื่องจาก ประสบการณ์ของนักแปลไม่เหมือนกับนักเขียนทั้งหมด บางครั้งนักแปลจึงไม่อาจถ่ายทอดภาพที่เหมือนกันกับภาพในใจของนักเขียนได้อย่างสมบูรณ์และอาจทำให้เกิดการแปลผิดได้ ดังนั้นนักแปลควรจะมี ความรอบรู้ทั้งด้านวัฒนธรรมและภาษาเพื่อลดความผิดพลาดให้ได้มากที่สุด

ขั้นตอนหลังจากการตีความจนได้ภาพ (scene) ที่ถูกต้อง แล้วคือการเฟ้นหารูปภาษา (frame) ที่เหมาะสมกับความหมายและ วัฒนธรรมปลายทาง (Snell-Hornby, 2011, pp. 4-5) ผู้แปลต้อง พิจารณาประสบการณ์หรือ ภูมิหลังของผู้เขียน แล้วจึงพิจารณา ประสบการณ์และภูมิหลังทั้งของตัวเองและของผู้อ่านภาษาปลายทาง เพื่อหารูปภาษาที่เหมาะสมกับภาพที่ต้องการถ่ายทอด เนื่องจาก ผู้อ่านในภาษาปลายทางจะจินตนาการภาพเหตุการณ์ได้สอดคล้องกับ ที่บรรยายในต้นฉบับหรือไม่ขึ้นอยู่กับรูปภาษาที่ผู้แปลถ่ายทอด หากนักอ่านกับนักแปลมี ภูมิหลังที่คล้ายคลึงกัน ผู้แปลจะสามารถ อ่านต้นฉบับและจินตนาการถึงภาพของฉากนั้นได้ใกล้เคียงกับที่ นักแปลต้องการสื่อจริง ๆ ดังนั้น นักเขียนจึงต้องมีความสามารถทาง ภาษาในการถ่ายทอดประสบการณ์เพื่อให้ ผู้แปลซึ่งเป็นผู้รับสาร จากภาษาต้นทางตีความประสบการณ์นั้นผ่านรูปภาษาได้ถูกต้อง

ขณะเดียวกัน ผู้แปลก็ต้องมีความสามารถในการภาษาปลายทางพอที่จะถ่ายทอดประสบการณ์ที่ได้จากการอ่านต้นฉบับออกมาเป็นรูปภาพาที่ เหมาะสมในภาษาปลายทางเช่นกัน จึงอาจกล่าวได้ว่าความถูกต้อง ของบทแปลมาจากการตีความที่ถูกต้องในภาษาต้นทางที่ต้องคำนึงถึง ภูมิหลังและความสามารถทางภาษาของนักเขียนเป็นหลัก และนัก แปลต้องมีความรอบรู้และความสามารถ ทั้งภาษาต้นทางและ ปลายทาง เพื่อให้ได้บทแปลที่สร้างสรรค์ (วรรณา แสงอร่ามเรือง, 2563, น. 57-58)

2. คำเลียนเสียงธรรมชาติและแนวทางการแปลคำเลียน เสียงธรรมชาติจากคู่ภาษาต่าง ๆ

คำเลียนเสียงธรรมชาติ เป็นคำที่มีหน้าที่ใช้สื่อสารแสดง อาการเลียนแบบ พบได้ในทุกภาษา (Azari & Sharififar, 2017, p.1) ในแต่ละภาษาคำเลียนเสียงธรรมชาติอาจมีลักษณะแตกต่างกันและมี จำนวนคำไม่เท่ากัน แต่ก็อาจมีบางลักษณะที่คล้ายคลึงกันได้ เนื่องจากมนุษย์มีกลไกการได้ยินเสียงที่คล้ายคลึงกัน เช่น เสียงขัน ของไก่ตัวผู้ในภาษาไทย (เอ้กอีเอ้กเอ้ก) และภาษาอังกฤษ (cock-a-doodle-doo) มีจำนวนพยางค์และจังหวะการออกเสียงใกล้เคียงกัน คำเลียนเสียงธรรมชาติสามารถแบ่งได้เป็นหลายประเภท ขึ้นอยู่กับ แนวทางการศึกษาหรือเกณฑ์ที่ใช้จัดประเภท เช่น หากแบ่งตาม แหล่งกำเนิดเสียง อาจแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ คำเลียนเสียง

สิ่งมีชีวิต ซึ่งเป็นเสียงคนหรือเสียงสัตว์ เช่น เสียงแว้ว! ของแมว และ **คำเลียนเสียงสิ่งไม่มีชีวิต** เช่น เสียงกระดิ่งรถเข็นขายไอศกรีมดัง *กริ่ง!* หากแบ่งตามหลักอรรถศาสตร์ อาจแบ่งคำเลียนเสียงธรรมชาติ ออกได้เป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ **คำที่เป็นศัพท์ (Lexical)** คือคำที่เป็นสัญลักษณ์แทนความหมายที่สื่อถึงและเป็นที่รู้จักในภาษานั้น ๆ เช่น *crack, slurp, buzz* และ **ไม่เป็นศัพท์ (non-lexical)** คือ กลุ่มของเสียงที่ไม่จัดอยู่ในโครงสร้างของภาษาใด เช่น *vroom vroom* และ *brrrrm brrrrm* ซึ่งแทนเสียงของรถยนต์ (Simpson, 2004, p.67) หรือหากแบ่งตามระดับการบัญญัติเป็นศัพท์ (Lexicalisation) ก็สามารถแบ่งได้ 3 กลุ่ม ได้แก่ **คำที่มีความเป็นศัพท์สูง** คือ มีค่านิยมในพจนานุกรมชัดเจนและหลากหลายเพราะมีการบัญญัติศัพท์มาเป็นเวลานาน เช่น คำว่า *roar* กลุ่มต่อมาคือ **คำที่มีความเป็นศัพท์ระดับกลาง** ซึ่งมีค่านิยมในพจนานุกรม แต่ไม่หลากหลายเท่ากลุ่มแรก เช่น *buzz* และสุดท้ายคือ **คำที่มีความเป็นศัพท์ต่ำ** ไม่ปรากฏค่านิยมในพจนานุกรม หรืออาจเป็นคำสร้างใหม่ (Flyxe, 2002, p. 56) เช่น *HunhnnnnhnAARR*

คำเลียนเสียงธรรมชาติในภาษาอังกฤษพบได้ในสถานการณ์และเนื้อหาหลากหลายตั้งแต่บทกวีไปจนถึงการ์ตูนช่อง ส่วนใหญ่อยู่ในรูปของคำกริยาและคำนาม (Azari & Sharififar, 2017, p. 3) ที่เป็นคำกริยามักเป็นคำที่แสดงอาการส่งเสียงและมีความหมายเชิงอุปมา เช่น *howl* เป็นการส่งเสียงแสดงความโกรธ (Akita, 2013,

pp. 21-24) ซึ่งเมื่อนำมาจัดหมวดคำตามหลักไวยากรณ์ (grammatical classes) แล้วสามารถแบ่งคำเลียนเสียงธรรมชาติได้ เป็น 3 หมวด ได้แก่ คำกริยาที่เติม -ing (gerundives) คำอุทาน (interjections) และคำกริยาวิเศษณ์ที่บ่งบอกการกระทำ (manner adverbs) (Tamori and Schourup 1999, pp. 99-104 อ้างใน Sugahara, 2011, p. 15) สำหรับในภาษาไทย คำเลียนเสียงธรรมชาติในภาษาไทยเป็นคำวิเศษณ์ (ณัฐริรา ทับทิม, 2556, น. 44) มีทั้งคำที่ได้รับการบัญญัติในพจนานุกรมแล้ว ซึ่งมีการสะกดคำที่ถูกต้องและคำสร้างใหม่ ในเอกสารทั่วไปมักพบคำที่บัญญัติแล้ว โดยพิจารณาจากเกณฑ์อักษรวิธีไทยและการใช้สัญลักษณ์! และ !? ส่วนในเอกสารที่ไม่เป็นทางการมักพบคำเลียนเสียงธรรมชาติที่สะกดไม่ตรงตามอักษรวิธีและมีการใช้สัญลักษณ์เพิ่มเติมค่อนข้างมาก เพื่อดึงความสนใจของผู้อ่านและเพื่อให้แสดงอารมณ์ได้มากที่สุดในพื้นที่หน้ากระดาษที่จำกัด

การแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติซึ่งมีรูปร่างแตกต่างจากคำทั่วไปและความหลากหลายทางวัฒนธรรมนั้นเป็นเรื่องที่ท้าทายเนื่องจากมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ เช่น ระดับภาษา รูปแบบการเขียน การออกเสียงคำ วาจนาลีลา ประเภทของตัวบท ตลอดจนขนบการแปลและวัฒนธรรม บางครั้งจึงหาคำเทียบเคียงในภาษาปลายทางได้ยาก และถึงแม้ว่าความหมายของคำเลียนเสียงธรรมชาติจะมีความสากล กล่าวคือ สื่อให้ผู้อ่านรับรู้ว่าเป็นเสียงดังที่เกิดจาก

การกระทำหนึ่ง ๆ หรือเกิดจากสิ่งมีชีวิตหนึ่ง ๆ ทว่าในแต่ละภาษา และวัฒนธรรมมีการรับรู้เสียงที่แตกต่างกันไป ดังนั้นการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติต้องอาศัยศึกษาจากเอกสารทางการและไม่เป็นทางการ นอกจากนี้บางครั้งคำเลียนเสียงธรรมชาติอาจมีการสะกดคำไม่ถูกต้องตามอักขรวิธี (สรบุศย์ รุ่งโรจน์-สุวรรณ, 2550, น. 16) ผู้แปลจึงต้องพิจารณาจากบริบทสถานการณ์การสื่อสารว่า คำดังกล่าวสื่อถึงเสียงใด และไม่อาจแปลโดยอ้างอิงพจนานุกรมได้ทุกครั้ง เนื่องจากคำเลียนเสียงธรรมชาติแตกต่างจากคำทั่วไปตรงที่แฝงความหมายในเชิงบ่งบอกอารมณ์ไว้ด้วย การแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติ จึงต้องเข้าใจกลวิธีการแปลที่หลากหลายเพื่อถ่ายทอดความหมายให้ตรงตามบริบท (ณัฐริธา ทับทิม 2556, น. 44)

จากการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยยังไม่พบว่ามีการศึกษาที่ศึกษาประเด็นกลวิธีการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติในนวนิยายเรื่อง *The Council of Animals* แต่มีการศึกษาที่ศึกษาเรื่องคำเลียนเสียงธรรมชาติในคู่ภาษาต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในงานของผู้วิจัย จากการรวบรวมงานเหล่านี้พบว่านักแปลมีแนวทางการแปลทั้งเหมือนและแตกต่างกันไปตามแต่ละภาษาและความเหมาะสมในแต่ละบริบท โดยคำนึงถึงโครงสร้างของภาษาต้นทางและคำเทียบเคียงในภาษาปลายทาง (Azari & Sharififar, 2017, p. 5) เช่น อาจแปลด้วยคำเลียนเสียงธรรมชาติ (Inose, 2008, Flyxe, 2002 และ Azari & Sharififar, 2017) แปลด้วยการเปลี่ยนชนิดของคำ

(word class) (Inose, 2008) ละไม่แปล (Flyxe, 2002, Inose 2008, และ Casas-Tost, 2014) ใช้คำยืม (loan word) (Azari & Sharififar, 2017) ถอดความ (paraphrase) (Flyxe, 2002 และ Inose, 2008) แปลแบบตรงตัว (literal translation) เปลี่ยนรูปแบบ (transposition) แปลแบบเปลี่ยนมุมมอง (modulation) หรือใช้คำที่มีความหมายเทียบเคียง (equivalence) (Tiwiyanti, 2017) เป็นต้น ผู้วิจัยสรุปแนวทางการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติได้ ดังนี้

1) การแปลด้วยคำเลียนเสียงธรรมชาติ

แนวทางการถ่ายทอดคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เหมาะสมที่สุด คือ แปลด้วยคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาปลายทาง แนวทางนี้พบได้ในการแปลทุกคู่ภาษา (Azari & Sharififar, 2017, p. 6) ยกตัวอย่างเช่น คำว่า *Thump!* หมายถึง ‘the sound of something heavy hitting something’ (Cambridge Advanced Learner’s Dictionary and Thesaurus) ในภาษาไทยพบคำเลียนเสียงธรรมชาติที่มีความหมายเทียบเคียงได้ คือ คำว่า “โครม” หมายถึง เสียงคนหรือของหนัก ๆ ล้มหรือตก (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ออนไลน์) แม้กลวิธีการแปลนี้เป็นที่ได้รับการยอมรับมากที่สุด (Sharifi Moghadam & Ghazizade, 2016, p. 13 อ้างใน Azari & Sharififar, 2017, p.5) ทว่าไม่อาจนำมาใช้ได้กับคำเลียนเสียงธรรมชาติทุกคำ เนื่องจากแต่ละคู่ภาษามี

ข้อจำกัดที่แตกต่างกันทั้งระบบภาษาและวัฒนธรรม (Azari & Sharififar, 2017, p. 8)

2) การเปลี่ยนชนิดของคำ (Class-shifts)

มักใช้ในกรณีที่คู่ภาษานั้น ๆ มีระบบภาษาแตกต่างกันและไม่มีคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาปลายทาง หรือในกรณีที่นักแปลต้องการรักษาวัฒนธรรมของภาษาต้นทางและภาษาปลายทาง (Azari & Sharififar, 2017, pp. 6-8) ในการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาอังกฤษ พบว่ามีการแปลโดยเปลี่ยนชนิดของคำอย่างหลากหลาย เช่น แปลเป็นคำกริยาวิเศษณ์ คำคุณศัพท์ คำกริยา คำนาม คำคุณศัพท์สองคำหรือคำประสม คำกริยาวิเศษณ์ คำคุณศัพท์หรือคำกริยา (Inose, 2008, อ้างใน ญัฐริรา ทับทิม 2556, น. 44-45) หรือคำกริยาวลี (Toratani, 2009 อ้างใน ญัฐริรา ทับทิม 2556, น. 45) แต่หากคู่ภาษานั้น ๆ ใช้คำชนิดเดียวกัน ก็ไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนชนิดของคำ เช่น ในการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทย พบว่าส่วนใหญ่แปลเป็นคำวิเศษณ์ได้ เนื่องจากคำเลียนเสียงธรรมชาติในภาษาญี่ปุ่นส่วนใหญ่เป็นคำวิเศษณ์ขยายกริยา (ญัฐริรา ทับทิม, 2556, น. 49-51) ขณะที่ภาษาไทยที่คำเลียนเสียงธรรมชาติส่วนใหญ่ก็อยู่ในรูปคำวิเศษณ์เช่นกัน (สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ, 2550, น. 14-16) เมื่อแปลแล้วคำจึงยังคงมีหน้าที่เดียวกัน นอกจากนี้พบว่ามีการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาสวีเดนบางคำยังคงรูปคำวิเศษณ์

ได้เช่นเดียวกัน (Flyxe, 2002, p.70) ยกตัวอย่างเช่น การแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เป็นคำกริยาให้เป็นคำนาม “どさり” (clumping) แปลเป็น “with a thud” เป็นต้น (ณัฐจิรา ทับทิม 2556, น. 46)

3) การละไม่แปล (Omission)

การละไม่แปลอาจเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น วัฒนธรรมของภาษาปลายทางไม่นิยมใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติและมองว่าคำเลียนเสียงธรรมชาติมีความสำคัญน้อยกว่าคำประเภทอื่น ๆ (Pinker, 1994, p. 152) จึงไม่เหมาะที่จะถ่ายทอดในบทแปลเนื่องจากไม่เพิ่มคุณค่าใด ๆ ให้บทแปล หรืออาจมีการแปลขยายคำเลียนเสียงธรรมชาติแบบอื่นในประโยคแล้วหรือขาดคำเทียบเคียงในภาษาปลายทาง (Toratani, 2009 อ้างใน ณัฐจิรา ทับทิม 2556, น. 45) และเป็นไปได้ว่านักแปลขาดความรู้เรื่องรูปแบบและความหมายของคำเลียนเสียงธรรมชาติ เมื่อแปลแล้วต้องใช้การบรรยายที่ยาวกว่าต้นฉบับ ทำให้ผู้อ่านสับสนและสนใจเนื้อหาผิดจุดได้ (Azari & Sharififar, 2017, pp. 6-8) วิธีนี้มีข้อเสียคือทำให้รายละเอียดหรือความหมายบางอย่างที่คำเลียนเสียงธรรมชาติมีส่วนในการแสดงออกหรือบรรยายในบริบทของต้นฉบับหายไปจากฉบับแปล (Casas-Tost, 2014, p. 40) เนื่องจากคำเลียนเสียงธรรมชาตินั้นถือว่าเป็นองค์ประกอบทางเสียงที่สำคัญที่สุด และควรนำมาถ่ายทอดลงในบทแปลด้วย (Casas-Tost, 2014, p. 42)

4) การใช้คำยืม (loan word)

คำยืมที่นำมาแปลนั้นมีอาจมีเสียงอ่านที่ถอดมาจากต้นฉบับหรือคล้ายคลึงกันอยู่หลายส่วน ทั้งนี้สิ่งที่เปลี่ยนไปเป็นแค่การสะกดคำและสัทศาสตร์บางส่วนเท่านั้นเนื่องจากระบบภาษาของภาษาต้นทางและภาษาปลายทางไม่เหมือนกัน จึงเป็นการยืมคำจากภาษาต้นทางมาปรับใช้ในภาษาปลายทาง (Azari & Sharififar, 2017, p. 10) เช่น คำว่า Beep ในภาษาอังกฤษเมื่อนำมาแปลด้วยคำยืมในภาษาไทยตาเลียนจะใช้คำว่า bip (Pischedda, 2011, pp. 16-17) วิธีนี้พบได้ทั่วไปเมื่อต้องแปลคำด้านวัฒนธรรม (culture-specific items) (Baker, 2011) ในคู่ภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยมีการนำแนวทางการแปลนี้มาใช้โดยถ่ายเสียงคำจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทย แต่ถ้าไม่มีการปรับเสียงอ่านให้เข้ากับระบบคำในภาษาไทยก็อาจพิจารณาได้ว่าคำแปลที่ได้นั้นอยู่ในรูปแบบการแทรกแซงทางภาษา ซึ่งเป็นการที่ผู้แปลนำลักษณะการเขียนและการออกเสียงของภาษาต้นทางมาใช้ในภาษาปลายทาง (สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ, 2550, น. 52)

5) การถอดความ (paraphrase or rewording)

มักใช้ในกรณีที่ไม่มีคำเทียบเคียงในภาษาปลายทาง หรือคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาปลายทางนั้นไม่เหมาะสม (Azari & Sharififar, 2017, p. 6) แนวทางนี้จึงเหมาะจะนำมาใช้เก็บรายละเอียดของคำเลียนเสียงธรรมชาติในภาษาต้นทางและถ่ายทอดความหมายให้ผู้อ่านต่างวัฒนธรรมเข้าใจถึงแม้ว่าจะไม่ได้ใช้คำเลียน

เสียงธรรมชาติเหมือนในต้นฉบับก็ตาม (Muhaidat, 2009, อ้างใน Azari & Sharififar, 2017, p. 4) นอกจากนี้ คำเลียนเสียงธรรมชาติ บางคำอาจมีความหมายเป็นนามธรรม ยกต่อการแปลแบบตรงตัว ผู้แปลจึงแปลโดยถอดความ ยกตัวอย่างการแปลจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาสวีเดน (Flyxe, 2002, p. 70) ดังนี้

ต้นฉบับภาษาญี่ปุ่น : Myô ni waku-waku shita kimochi

(I began to feel strangely shaky, close to tears)

ฉบับแปลภาษาสวีเดน : En sorts underlig spänd

förväntan (A kind of strange tense anticipation)”

แนวทางนี้มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีคือการถอดความช่วยอธิบายความหมายในประโยค (propositional meaning) ของคำเลียนเสียงธรรมชาติได้ ส่วนข้อเสียคือไม่สามารถแสดงความหมายเชิงอารมณ์ความรู้สึก (expressive meaning) อีกทั้งยังทำให้คำแปลแตกต่างจากต้นฉบับโดยสิ้นเชิง เนื่องจากการแปลด้วยคำอธิบายยาวเหยียดในภาษาปลายทางแทนที่จะถ่ายทอดด้วยคำคำเดียวดังที่ปรากฏในต้นฉบับ ทำให้บทแปลยาวผิดจากต้นฉบับ ไม่กระชับ (Baker, 2011, p. 41) อีกทั้งยังเสี่ยงต่อการแปลเกินโดยไม่จำเป็น ทำให้ธรรมชาติของคำหายไปภาษาปลายทาง (Inose, 2008, p. 41 อ้างใน Azari & Sharififar, 2017, p. 6-8)

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีกลวิธีอื่น ๆ เช่น การทับศัพท์ (transliteration) การอธิบายความ (explication) (Muhaidat, 2009 อ้างใน Azari & Sharififar, 2017, p. 4) การแปลตรงตัว (literal translation) การเปลี่ยนรูปแบบ (transposition) (Tiwiyanti, 2016, p. 39) การแปลแบบใส่ -ing หรือเปลี่ยนลำดับประโยคสำหรับการแปลเป็นภาษาอังกฤษเพื่อให้คำ

เลียนเสียงธรรมชาติในประโยคเด่นชัดขึ้น (Kakehi, 1993a, p. 135 อ้างใน Flyxe, 2002, p. 71) และการปรับคำ (reformulation) เช่น สร้างคำใหม่ ใช้คำยืม (loan word) ใช้คำประเภทอื่นแทน (substitution) เพื่อรักษาการแสดงออกในต้นฉบับเดิมไว้ให้ได้มากที่สุด (Casas-Tost, 2014, p. 41) เป็นต้น

การอภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งประเภทคำเลียนเสียงธรรมชาติที่พบในนวนิยายเรื่อง *The Council of Animals* ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ศัพท์บัญญัติจำนวน 3 คำ และคำสร้างใหม่ จำนวน 16 คำ ตามตารางด้านล่าง

ศัพท์บัญญัติ	คำสร้างใหม่
1. caw	1. Aaaoooooooo
2. splash	2. ACHOO
3. whoosh	3. BANGCRRACKWHOOSH
	4. Buzzzzzzzz...
	5. Caaw
	6. Du dum du dum du dum
	7. Hunhnn
	8. HunhnnnnhnAARR
	9. KABANG

	10. MEYAAHAOW 11. SCHRUMPF 12. SCREEAFWOOSH 13. Shh 14. Shhh 15. SHRUUSSH 16. WHMUPF
--	---

โดยคำในตารางนี้ได้รวมคำแสดงอาการส่งเสียงที่เกี่ยวข้อง (onomatopoeic verbs) เช่น mutter, clatter, squeak จากการประยุกต์ใช้กลวิธีการแปลที่ได้ศึกษามาข้างต้น พบว่ากลวิธีที่สามารถนำมาแก้ปัญหการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติได้ คือ การเลือกใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทย (equivalent) ซึ่งเป็นกลวิธีที่ดีและนิยมมากที่สุดในหลายคู่ภาษา เนื่องจากการรักษารูปประกอบทางเสียงที่มีความสำคัญต่อการถ่ายทอดเนื้อหาให้ได้ภาพตรงตามต้นฉบับ (Casas-Tost, 2014, p. 42) การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทยร่วมกับกลวิธีทางเสียง การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทยร่วมกับกลวิธีทางเสียงและการทับศัพท์ และการใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติที่สร้างใหม่จากกลวิธีทางเสียง ส่วนการละไม่แปลเป็นกลวิธีที่ไม่ได้นำมาใช้ เนื่องจากการเป็นผลจากต้นฉบับทำให้ความหมายของคำ

เลียนเสียงธรรมชาติที่มีส่วนสำคัญในการตีความบริบทของต้นฉบับ
หายไปจากฉบับแปล (Casas-Tost, 2014, p. 40) ซึ่งอาจส่งผลให้
ผู้อ่านภาษาปลายทางเข้าใจบริบทผิดไปจากที่ผู้เขียนตั้งใจ มี
รายละเอียดดังนี้

1. คำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทย (equivalent)

คำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทย ในที่นี้
หมายถึงคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เป็นศัพท์บัญญัติในพจนานุกรม และ
ศัพท์ที่พบได้ในการสืบค้นจากเอกสารไม่เป็นทางการ เช่น
อินเทอร์เน็ต หากในต้นฉบับปรากฏศัพท์ที่มีการบัญญัติไว้อยู่แล้ว ก็
มักหาคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงกันได้ง่าย ดังในตัวอย่างที่
(1) ผู้แปลเลือกใช้เสียงร้องของอีกาในภาษาไทย ('กา ๆ') โดย
นำมาใช้แค่เพียงคำเดียวให้เหมือนกับคำว่า Caw! ในต้นฉบับ

- (1) ต้นฉบับ : “The crow sang out his song, then
pronounced: “**Caw!** The question is set, with
the blessing of the Bird Gods, by previous
animal council! The Animal Kingdoms listen and
agree, in the light of The Egg! **Caw...**” (หน้า 8)
บทแปล : อีการ้องเพลงประจำตัว ก่อนจะประกาศว่า
"กา! ด้วยพรจากทวยเทพพระเจ้านกสภาแห่งสรรพสัตว์

รูก่อนได้กำหนดคำถามไว้แล้ว! อาณาจักรสัตว์ทั้งหลาย
รับฟัง และตกลงโดยเหตุแห่งฟองไข่มพระเจ้านก! กา..."

ในกรณีของคำสร้างใหม่ (เช่น BANGCRRACKWHOOSH!)
หากประกอบขึ้นด้วยศัพท์ที่มีการบัญญัติไว้แล้ว (คือ bang, crack
และ whoosh) ก็อาจแปลด้วยคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงกับ
ภาษาไทยได้เช่นกัน ดังในตัวอย่างที่ (2)

- (2) ต้นฉบับ : "The roaches, like a black undulating
carpet, carried the water cooler up to the ceiling
and then dropped it down:
BANGCRRACKWHOOSH!" (หน้า 8)

บทแปล : แมลงสาบจำนวนมากดูเหมือนพรมดำ
กระเพื่อมเป็นคลื่นกำลังแบกเครื่องทำน้ำเย็นขึ้นสูงจรด
เพดานและจากนั้นก็ปล่อยลงมาเสียงดัง **ปังเปรียะซู!**

ในบริบทนี้แมลงสาบจำนวนมากช่วยกันแบกเครื่องทำน้ำเย็น
ขึ้นสูงจนถึงเพดานแล้วจึงตั้งใจปล่อยให้ตกกระแทกพื้นเพื่อชูลิงบาบูน
จึงเกิดเสียงเครื่องทำน้ำเย็นกระทบพื้น (BANG) เสียงเครื่องแตก
(CRRACK) และเสียงน้ำทะลักออกมา (WHOOSH) Merriam-
Webster Online Dictionary ให้ความหมายว่า bang หมายถึง 'to
produce a sharp often metallic explosive or percussive
noise or series of such noises' คำว่า crack หมายถึง 'to break
with a sudden sharp sound' และคำว่า whoosh หมายถึง 'the

sound created by such a rush’ ผู้แปลเลือกใช้การแปลด้วยคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงกับภาษาไทยทั้งสามเสียงตามลำดับ ได้แก่ ‘ปัง’ ซึ่งความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ (ออนไลน์) หมายถึง เสียงดังเช่นนั้น ต่อมาคือคำว่า ‘เปรี้ยะ’ หมายถึง เสียงที่เกิดจากสิ่งของที่แตกหรือขาดเป็นต้นซึ่งมีเสียงดังเช่นนั้นอย่างแก้วแตก และ ‘ชู’ หมายถึง เสียงดังอย่างเสียงฝนตกมาก ๆ แต่ตกไม่นาน ทั้งนี้เลือกใช้คำที่มีวรรณยุกต์ตรี ซึ่งเป็นวรรณยุกต์เสียงสูง เพื่อสื่อความหมายของสิ่งของตกแตก และทำให้การออกเสียงของคำยาวขึ้น เพื่อให้เหมือนต้นฉบับที่คำว่า ‘crrack’ มี ‘r’ เพิ่มมาหนึ่งตัวทำให้พยางค์ยาวขึ้น และเลือกใช้คำว่า ‘ชู’ เนื่องจากออกเสียง อุ เหมือนต้นฉบับ จากนั้นจึงนำคำทั้งสามมาเรียงติดกันตามลำดับ เป็นการสร้างคำเลียนเสียงธรรมชาติขึ้นใหม่ให้ใกล้เคียงกับต้นฉบับ ในที่นี้จึงถือเป็นการแปลด้วยคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทย

2. คำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทยร่วมกับกลวิธีทางเสียง

ในกรณีที่ต้นฉบับปรากฏคำเลียนเสียงธรรมชาติที่มีการเพิ่มพยัญชนะหรือสระ ผู้แปลอาจแปลด้วยคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทย (equivalent) ร่วมกับกลวิธีทางเสียง คือ ผันวรรณยุกต์ของคำเลียนเสียงธรรมชาติเพื่อแสดงระดับเสียงให้สื่อความหมายได้ตรงตามบริบท เพิ่มพยัญชนะในคำเพื่อแสดงเสียงลาก

ยาว หรือเปลี่ยนเสียงสระเพื่อให้ออกเสียงคล้ายคลึงกับต้นฉบับ ดังในตัวอย่างที่ (3) และ (4)

(3) ต้นฉบับ : She sniffed again.... *WHMUPF!*

KABANG! SHRUUSSH! The floor around them shuddered and collapsed in on itself. (หน้า 86)

บทแปล : [หมี] จิงตมอีกครั้ง... *ฟูบ! โครม! พรืดดด!*

พื้นรอบ ๆ ที่พวกมันยืนอยู่สั่นและพังทลายลงใต้ดิน

ขณะที่หมีกำลังยืนดมกลิ่นสารเคมีอยู่หน้ารู พื้นบริเวณที่หมีและหมาเียนอยู่กลับถล่มลงไปในถ้ำใต้ดิน เสียงที่เกิดขึ้นในบริบทนี้คือ เสียงพื้นถล่ม (WHMUPF!) ตามด้วยเสียงดินที่พังทลายกระแทกกัน (KABANG!) และเสียงหมาและหมีไถลงไปในใต้ดินอย่างรวดเร็ว (SHRUUSSH!) ทั้ง 3 คำถือเป็นคำสร้างใหม่ในภาษาต้นทาง เพราะเมื่อพิจารณาจากการสะกดคำ จะเห็นว่า whmupf แผลงมาจากคำว่า whump และ kabang แผลงมาจากคำว่า bang ซึ่ง Merriam-Webster Online Dictionary ให้นิยามคำว่า whump ว่าหมายถึง ‘bang, thump’ และ bang หมายถึง ‘to strike with a sharp noise or thump’ ผู้แปลจึงเลือกแปลด้วยคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทย คำแรกคือคำว่า ‘ฟูบ’ หมายถึง ก้อนหินหล่นจากที่สูง (สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ, 2550, ภาคผนวก ข) เป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับพื้นถล่ม และยังมีเสียง /ฟ/ ที่สอดคล้องกับเสียง /f/ ในคำว่า *WHMUPF!* คำต่อมาคือคำว่า ‘โครม’ ซึ่ง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔ (ออนไลน์) ให้ความหมายว่า เป็นเสียงดังอย่างเสียงคนหรือของหนัก ๆ ล้มหรือตก จึงใกล้เคียงกับเสียงพื้นถล่มกระทบอุโมงค์ใต้ดิน และยังประกอบด้วยเสียง /ค/ ซึ่งตรงกับเสียง /k/ ในคำต้นฉบับอีกด้วย ในที่นี้ทั้งสองคำจึงเป็นการแปลด้วยคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทย ส่วนคำสุดท้ายคือคำว่า *SHRUUSSH!* น่าจะแผลงมาจาก *whoosh* ซึ่งใช้เพื่อบรรยายเสียง “something that happens very fast, with no pauses or delay” (Cambridge Advanced Learner’s Dictionary and Thesaurus) สำหรับคำนี้ ผู้แปลเลือกแปลด้วยคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงกับภาษาไทย คำว่า ‘พรีด’ หมายถึง ไถลลงจากหน้าผา (สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ, 2550, ภาคผนวก ค) ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับ *whoosh* และใช้กลวิธีทางเสียงคือ ซ้ำตัวสะกด เพื่อสื่อถึงเสียงที่ยาวต่อเนื่องเหมือนต้นฉบับ ในที่นี้จึงเป็นการแปลด้วยคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทยร่วมกับกลวิธีทางเสียง

- (4) ต้นฉบับ : *MEYAAHAOW!* A terrible pain shot through one of the cat’s back paws, and she was pulled up short. (หน้า 119)

บทแปล : *เหมี้ยววว!* ความเจ็บแสบแปล๊บตรงหลังอู้งมีอจนนางแมวขยับไม่ได้เลย

ในบริบทนี้แมวเดินไปเหยียบกับดักสัตว์และโดนหนีบบริเวณหลังเท้า จึงร้องออกมาด้วยความตกใจและเจ็บปวด คำว่า MEYAAHAOW! เป็นการผสมระหว่างคำว่า MEAOW (หรือ meow) และ YAAH (หรือ yah) โดยใช้วิธีเติมหน่วยคำเข้ามาแทรกกลาง (infix) meow เป็นเสียงร้องของแมวในภาษาอังกฤษ ส่วนคำว่า yah ใช้แสดงอารมณ์รังเกียจหรือเหยียดหยัน (‘an exclamation of derision or disgust’) (Collins English Dictionary) ผู้แปลจึงเลือกถ่ายทอดด้วยคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทย คือ ‘เหมียว’ และใช้กลวิธีทางเสียงปรับคำทำให้เสียงร้องแหลมสูงและยาวขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับอารมณ์ของแมวที่ร้องด้วยความเจ็บปวด โดยเพิ่มวรรณยุกต์จากเสียงสามัญเป็นเสียงโท เป็น ‘เหมี่ยว’ และซ้ำตัวสะกดอีก 2 ตัว เพื่อให้เสียงลากยาว ได้เป็น ‘เหมี่ยวว’ ทั้งนี้ฉบับแปลมิได้ใช้วิธีผสมคำขึ้นใหม่เหมือนต้นฉบับ เนื่องจากจะทำให้บทแปลฟังดูแปร่งไม่เหมาะสมกับระบบภาษาไทย แต่ใช้กลวิธีการแปลด้วยคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทยร่วมกับกลวิธีทางเสียง

3. คำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทยร่วมกับกลวิธีทางเสียงและการทับศัพท์

นอกจากกลวิธีที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ผู้แปลยังอาจเลือกเพิ่มเติมการทับศัพท์ในการแก้ปัญหาการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติ

ดังในตัวอย่างที่ (5) ซึ่งกล่าวถึงกิ้งก่ายักษ์ที่ออกแรงดันหินก้อนใหญ่ให้พ้นทาง

- (5) ต้นฉบับ : “His vast claws dug into the cavern floor, his scales scratching against the cold stone of the boulder, his black-and-green eyes slit in effort...“*HunhnnnnhnAARR!*” (หน้า 97)
บทแปล : กรงเล็บขนาดมหึมาทิ่มเจาะลงบนพื้นถ้ำ
 เกือบบนตัวเสียดสีกับหินก้อนใหญ่เย็น ๆ นัยน์ตาดำผสม
 เขียวหรือลงเตรียมใช้แรง... “*ฮียยยยยยฮ้าร์!*”

คำว่า *HunhnnnnhnAARR* เป็นการผสมระหว่างคำว่า *hunh* และ *argh* โดยมีการซ้ำพยัญชนะ คำว่า *hunh* เป็นเสียงพ่นลมออก จมูก (‘a snorting sound’) (Collins English Dictionary) ส่วนคำว่า *argh* ใช้เพื่อ ‘express frustration, disappointment, anguish, or pain’ (Merriam-Webster Online Dictionary) คำเลียนเสียงธรรมชาติดังกล่าวจึงใช้เพื่อสื่อถึงความพยายามอย่างยิ่งยวดของกิ้งก่ายักษ์ ในการถ่ายทอดคำว่า *HunhnnnnhnAARR* ผู้แปลใช้คำว่า ‘ฮีย’ ซึ่งพจนานุกรมฉบับมติชนอธิบายว่า เป็นเสียงหอบหายใจแรง ๆ ประกอบกับกลวิธีทางเสียง คือ ซ้ำตัวสะกด เพื่อให้ได้เสียงที่ใกล้เคียงกับต้นฉบับ และแปลทับศัพท์คำว่า *argh* เพื่อสื่อถึงอารมณ์หงุดหงิดและความลำบากของกิ้งก่ายักษ์ที่ไม่สามารถดันหินให้ขยับได้สักที โดยถอดเสียงจากคำว่า *AARR* เป็นคำว่า ฮ้าร์ ใช้การอ่านออกเสียง

แบบอ้าปากและเกิดเสียงดัง เหมาะกับการนำมาใช้ในบริบทที่กึ่งก่ายกึ่งต้องใช้แรงฮึดสุดท้ายดันหินให้พ้นทาง ในที่นี้จึงถือเป็นการแปลด้วยคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทยร่วมกับกลวิธีทางเสียงและการทับศัพท์

4. การสร้างคำเลียนเสียงธรรมชาติขึ้นใหม่จากกลวิธีทางเสียง

กลวิธีนี้เป็นการใช้กลวิธีทางเสียงอย่างการผันวรรณยุกต์คำเลียนเสียงธรรมชาติ เกิดเป็นคำสร้างใหม่ที่ไม่ปรากฏในแหล่งอ้างอิงใด ๆ มาก่อน ยกตัวอย่างการแปลคำว่า SCREEFWOOSH ในตัวอย่างที่ (6)

- (6) ต้นฉบับ : Edgar, experimenting with the controls, pushed the throttle ahead and **SCREEFWOOSH!** They zoomed down the tunnel. (หน้า 157)

บทแปล : เอ็ดการ์ทดลองกดปุ่มควบคุมรถ ก่อนจะเหยียบคันเร่งเดินหน้า และ **กรีฟบูด!** พวกเขาพุ่งปรี๊ดลงอุโมงค์ไป

ในที่นี้ กลุ่มของแมวกำลังเดินตามทางรถไฟและเจอร์รอนด์ราง เอ็ดการ์ซึ่งสนใจเรื่องเครื่องยนต์จึงขึ้นรถและติดเครื่องยนต์ เขาชวนสัตว์ทั้งหมดขึ้นรถไปด้วยกัน เมื่อเอ็ดการ์เหยียบคันเร่ง รถก็เคลื่อนตัวออกอย่างรวดเร็ว เกิดเป็นเสียงเสียดสีของล้อรถกับรางรถไฟและเสียงพุ่งผ่านลม ทั้งกลุ่มจึงเดินทางใต้อุโมงค์ได้เร็วมาก คำ

ว่า SCREEAFWOOSH เป็นคำสร้างใหม่ที่ไมปรากฏที่ใดมาก่อน จากเนื้อเรื่องและภาพประกอบพบว่าเป็นเสียงเสียดสีของล้อรถยนต์รางกับรางรถไฟซึ่งทำมาจากเหล็กเหมือนกัน ทำให้เกิดเสียงแสบแก้วหู SCREEAF จึงน่าจะมาจากคำว่า screech ซึ่งพจนานุกรม Collins English Dictionary อธิบายว่า ‘If a vehicle screeches somewhere [...], its tyres make an unpleasant high-pitched noise’ ส่วนคำว่า WOOSH มาจาก whoosh หมายถึงการเคลื่อนที่อย่างรวดเร็วเสียงดัง และเมื่อนำสองคำมารวมกันจึงเกิดเป็นเสียงต่อเนื่องของล้อเสียดสีและการเคลื่อนที่ฉับพลัน

ผู้แปลเลือกคำในภาษาไทยที่เป็นเสียงใกล้เคียงกับสถานการณ์ในต้นฉบับ จากคำว่า ‘กรีก’ ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔ (ออนไลน์) ให้ความหมายว่าเป็น ‘เสียงของแข็งเช่นแก้ว โลหะ กระแทกกัน’ และ ‘เอี้ยด’ ซึ่งพจนานุกรมฉบับมติชน ให้ความหมายว่าเป็น ‘เสียงดังอย่างเสียงเสียดสี’ เมื่อนำทั้ง ‘กรีก’ และ ‘เอี้ยด’ มาปรับรวมกัน และเปลี่ยนเสียงสระสระอเป็นสระอี โดยอ้างอิงจาก เอี้ยดซึ่งใช้สระเสียงยาวและมีความหมายถึงการเสียดสี จึงได้คำว่า ‘กรี้ก’ แต่เนื่องจากคำในต้นฉบับลงท้ายด้วยเสียง /if/ จึงเลือกใช้ตัวสะกดที่ให้เสียงลอดโรฟันได้แก่ ฟ ดังนั้นจึงได้คำใหม่เป็น ‘กรี้ฟ’ ส่วนคำหลังใช้ ปรู๊ด ซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔ (ออนไลน์) หมายถึงอาการที่น้ำหรือของเหลวเป็นต้นพุ่งออกจากช่องแคบโดยเร็วแรง โดย

ปริยายหมายความว่า รวดเร็วฉับไว เช่น ลื่นปรืด โดยนำมาปรับนำควบกเล่า ร ออก เนื่องจากต้นฉบับไม่มีเสียงควบกเล่า ได้เป็นคำว่า ‘ปืด’ เพื่อแสดงความรวดเร็ว ในที่นี้จึงถือเป็นการแปลด้วยคำเลียนเสียงธรรมชาติที่สร้างใหม่จากกลวิธีทางเสียง

5. คำยืม

นอกจากกลวิธีที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ผู้แปลยังอาจยืมคำจากภาษาต้นทางมาปรับใช้ในภาษาปลายทาง โดยถอดเสียงอ่านให้เหมือนหรือคล้ายคลึงกับในต้นฉบับ ดังในตัวอย่างที่ (7) ซึ่งมดพยายามบอกให้หมาหยุดโวยวายเนื่องจากมีเสียงคนเดินเข้ามาในกระท่อมเหนืออุโมงค์ที่สัตว์ต่าง ๆ ซ่อนตัวอยู่

(7) ต้นฉบับ : “*Shh!*” said the ants. “Listen.” (หน้า 129)

บทแปล : “*ซู!*” พวกมดพูด “ฟังสิ”

คำว่า *shh* หรือ *shush* ในภาษาอังกฤษ เป็นคำแทนเสียงที่ใช้เพื่อบอกให้เงียบ (Cambridge online Dictionary) แม้ในภาษาไทยจะมีคำว่า จู ๆ หรือ จู๊ ๆ ซึ่งใช้ในสถานการณ์เดียวกัน แต่เมื่อพิจารณาความหมายในภาษาไทยแล้วพบว่า ไม่สอดคล้องกับลักษณะการออกเสียงของคำในต้นฉบับซึ่งเป็นปล่อยลมออกจากปาก ผู้แปลจึงเลือกคำว่า ซู ซึ่งเป็นคำยืมที่ปรากฏในเอกสารที่ไม่เป็น

ทางการ จึงถือเป็นการแปลด้วยคำเลียนเสียงธรรมชาติแบบการใช้คำยืม (loan word)

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติ และจากการนำไปประยุกต์ใช้แปลเรื่อง *The Council of Animals* ของ Nick McDonell ผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลต้องพิจารณา ลักษณะ รูปแบบ และหน้าที่ของคำเลียนเสียงธรรมชาติ รวมทั้งบริบท สถานการณ์แวดล้อม และอาจประยุกต์ใช้แนวคิดการแปลตามหลัก Scenes-and-Frames Semantics ประกอบด้วย กลวิธีที่นิยมใช้และถือว่าเหมาะสมที่สุดคือ การถ่ายทอดโดยใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติในฉบับแปล การใช้คำที่เทียบเคียงได้ในภาษาปลายทาง (equivalent) เป็นวิธีที่พบบ่อยที่สุดในการแปลนวนิยายเรื่องนี้ สอดคล้องกับผลวิจัยของ Casas-Tost (2014, p. 42) และ Azari & Sharififar (2017) โดยอาจใช้ร่วมกับกลวิธีทางเสียง เพื่อแสดงให้เห็นผู้อ่านรับรู้ถึงระดับเสียงที่แสดงอารมณ์ความรู้สึกของสัตว์ชนิดนั้น ๆ เช่น การเพิ่มสระเสียงสูงในเสียงร้องของแมวเพื่อแสดงอาการปฏิกิริยาที่ตกใจเพิ่มขึ้นจากการร้องธรรมดา ทำให้ผู้อ่านจินตนาการถึงสถานการณ์วิกฤตและรู้สึกร่วมไปกับเหตุการณ์ที่ตัวละครเผชิญอยู่ได้ หรือใช้ร่วมกับการทับศัพท์ก็ได้แล้วแต่กรณี ซึ่งการใช้คำเทียบเคียงจะช่วยให้คำเลียนเสียงธรรมชาติที่แปลออกมาสื่อความหมายได้ตรงกับบริบทมากยิ่งขึ้น เนื่องจาก

ภาษาปลายทางมีคำเลียนเสียงธรรมชาติของสัตว์และสิ่งไม่มีชีวิต บัญญัติในพจนานุกรม และที่พบได้ทั้งในเอกสารที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ดังนั้นการเลือกนำมาปรับใช้ในการแปลทำให้ผู้อ่าน ภาษาปลายทางคุ้นเคย สามารถเข้าใจความหมายของเสียงได้จากระบบการรับรู้เสียงและการออกเสียงของภาษาปลายทาง และตีความหมายของคำได้จากการเรียนรู้ที่สั่งสมมาในสังคมของภาษาปลายทาง ส่วนการสร้างคำเลียนเสียงธรรมชาติขึ้นใหม่จากกลวิธีทางเสียง เป็นกลวิธีแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติที่ไม่ปรากฏในการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งผู้วิจัยได้ทดลองใช้กับการแปลคำว่า SCREEAFWOOSH อย่างไรก็ดี นักแปลที่ประสงค์จะเก็บรูปคำและเสียงของต้นฉบับ อาจพิจารณาแปลโดยใช้วิธีทับศัพท์หรือเลือกใช้คำยืมที่ปรากฏในภาษาปลายทาง แต่ทั้งนี้ ไม่ควรใช้วิธีละไม่แปลเนื่องจากคำเลียนเสียงธรรมชาติมีความสำคัญและมีหน้าที่แสดงออกเชิงอารมณ์ความรู้สึก การละไม่แปลอาจทำให้บทแปลขาดสีสันและอรรถรสได้

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติและการประยุกต์ใช้แนวทางต่าง ๆ ที่นำเสนอในบทความนี้น่าจะเป็นแนวทางสำหรับนักแปลในการถ่ายทอดคำเลียนเสียงธรรมชาติ โดยเฉพาะในกรณีที่คำในต้นฉบับเป็นคำสร้างใหม่ซึ่งแผลงมาจากคำที่มีการบัญญัติไว้อยู่แล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าหากมีการวิจัยต่อยอดเรื่องการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติ ก็อาจศึกษาตัวบทประเภท

อื่น ๆ ที่พบคำเลียนเสียงธรรมชาติจำนวนมาก เช่น วรรณกรรมเด็ก หรือศึกษาทวิวิธีการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติเฉพาะบางประเภท เช่น คำนาม คำกริยา คำสร้างใหม่ เพื่อสรุปแนวทางการแปลอย่างเป็นระบบต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐริรา ทับทิม. (2556). การศึกษาวิธีการและประเภทการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติและคำบอกอาการ หรือสภาพจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทย. *วารสารญี่ปุ่นศึกษาธรรมศาสตร์*, 30(1), 41-57. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/japanese/article/view/13578>
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔. (ม.ป.ป.). <https://dictionary.orst.go.th/>
- พจนานุกรมฉบับมติชน. (2547). มติชน.
- วรรณา แสงอร่ามเรือง. (2563). *ทฤษฎีและหลักการแปล*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ. (2550). *โครงการคำเลียนเสียงธรรมชาติในภาษาไทย : รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

- Akita, K. (2013). Constraints on the semantic extension of onomatopoeia. *Public Journal of Semiotics*, 5(1), 21-37. <https://doi.org/https://doi.org/10.37693/pjos.2013.5.9646>
- Azari, R., & Sharififar, M. (2017). Translating onomatopoeia: An attempt toward translation strategies. *Review of Applied Linguistics Research*, 3(3), 72-92.
- Baker, M. (2011). *In Other Words: A Coursebook on Translation*. Routledge.
- Cambridge Advanced Learner's Dictionary and Thesaurus* (4th edition). (2013). Cambridge University Press & Assessment. from <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/>
- Casas-Tost, H. (2014). Translating onomatopoeia from Chinese into Spanish: a corpus-based analysis. *Perspectives*, 22(1), 39-55. <https://doi.org/10.1080/0907676X.2012.712144>
- Collins English Dictionary*. (2020). <https://www.collinsdictionary.com/english/>

- Fillmore, C. J. (1977). Scenes-and-frames semantics. In Zampolli, A. (Ed.). *Linguistic Structures Processing*. North Holland Publishing Company.
- Flyxe, M. (2002). Translation of Japanese onomatopoeia into Swedish (with focus on lexicalization). *Africa & Asia*, (2), 54-73.
- Fromkin, V. Rodman, R. & Hyams, N. (2010). *An Introduction to Language* (9th edition). Wadsworth Cengage Learning.
- Kakehi, H. (1993). Bungaku sakuhin ni mirareru onomatope hyôgen no nichu-eitashô. In: H. Kakehi and I. Tamori (Eds.), *Onomatopia: gion, gitaigo norakuen* (pp. 127-143). Keisô Shobô.
- Inose, H. (2008). Translating Japanese onomatopoeia and mimetic words. In A. Pym & A. Perekrestenko (Eds.), *Translation project 1* (pp. 97-116). Intercultural Studies Group.
https://www.intercultural.urv.cat/media/upload/do_main_317/arxiu/TP1/InoseOnomatopoeia.pdf
- McDonell, N. (2021). *The Council of Animals*. Henry Holt and Co.

Merriam-Webster Online Dictionary. (n.d.).

<https://www.merriam-webster.com/dictionary>

Muhaidat, F. M. (2009). *A Tale of Two cities in Arabic Translation*. [Doctoral dissertation, Binghamton University].

Pinker, S. (1994). *The Language Instinct*. W. Morrow and Co.

Pischedda, P. S. (2011). A Corpus-Based Study on the Translation of English Ideophones in Italian Picture Books: The Case of the Diary of a Wimpy Kid. *Languages*, 7(3), 224-237.

Sasamoto, R. (2019). *Onomatopoeia and Relevance*. Palgrave Macmillan Cham.

Sharifi Moghadam, A., & Ghazizade, A. (2016). Translation of onomatopoeia in holy defense literary works. *Review of Applied Linguistics Research*, 2(2), 101-116.

Simpson, P. (2014). *Stylistics: A Resource Book for Students* (2nd edition). Routledge.

Snell-Hornby, M. (2011). Of catfish and blue bananas: Scenes-and-Frames semantics as a contrastive

- “knowledge system” for translation. In H. V. Dam, J. Engberg, J. and H. Gerzymisch-Arbogast (Eds.) *Knowledge Systems and Translation* (pp. 193-206). De Gruyter Mouton.
- Sugahara, T. (2011). *Onomatopoeia in Spoken and Written English: Corpus- and Usage-based Analysis* [Doctoral dissertation, Hokkaido University].
<https://eprints.lib.hokudai.ac.jp/dspace/bitstream/2115/45138/1/Dissertation%20by%20Takashi%20SUGAHARA.pdf>
- Tamori, I. & Schourup, L. (1999) *Onomatope: Keitai-to imi* [Onomatopoeia: Morphology and Semantics. Kurosio Publishers.
- Tiwiyanti, L. (2017). An Analysis on Onomatopoeic Words and their Translation Procedures in Harry Potter and The Prisoner of Azkaban and Its Translation Version. *Scope Journal of English Language Teaching*, 1(1), 39-48. <https://doi.org/10.30998/scope.v1i01.870>
- Toratani, K. (2009). Translating mimetics in Japanese: a cognitive approach. *New voices in Translation Studies*, 5, 63-77.

Vannerem, M. & Snell-Hornby, M. (1986). Die Szene hinter dem Text: 'Scenes-and-Frames Semantics' in de Übersetzung. In: M. Snell-Hornby (ed.), *Übersetzungswissenschaft – eine Neuorientierung: Zur Integrierung von Theorie und Praxis* (pp. 184–205). Francke.

Zanetic, F. (2015). Scenes-and-Frames Semantics [Seminar, University of Zadar].
https://www.academia.edu/21459510/Scenes_and_Frames_Semantics

การแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติในนวนิยายเรื่อง
The Council of Animals ของ Nick McDonell
The Translation of Onomatopoeic Words
in Nick McDonell's The Council of Animals

ปภาดา แก้วก้อง

หลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการแปลและการล่าม คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Paphada Kaewkong

Faculty of Arts, Chulalongkorn University

ทองทิพย์ พูลลาภ*

ภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Tongtip Poonlarp

English Department, Faculty of Arts, Chulalongkorn University

ศิริพร ศรีวรกานต์

ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Siriporn Sriwarakan

Faculty of Arts, Chulalongkorn University

**Corresponding Author, E-mail: tongtip@hotmail.com; tongtip.c@chula.ac.th*

Received: Mar 13, 2023 Revised: Dec 13, 2023 Accepted: Dec 13, 2023 Available: Dec 30, 2023

Abstract

This article aims at exploring techniques used in translating onomatopoeias and applying them to the English-to-Thai translation of these words in Nick McDonell's *The Council of Animals* (2021), which features animals as the main characters. The study reveals that the translation techniques that work best with onomatopoeic words include the selection of target-text equivalents, which is found to be the most frequent option in the literature. This technique can be complemented by phonological means (e.g. addition of tone markers to increase pitch, or extra final consonants to lengthen the syllable) and transliteration. Creating a new onomatopoeic word through phonological means, as well as opting for loan words or transliteration are possible solutions. Omission, however, is deemed inappropriate in all cases as it will result in the loss of expressivity in the target text.

Keywords: Onomatopoeia, Translation, Translation techniques, English-Thai, equivalent

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติและนำไปประยุกต์ใช้ในการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติในนวนิยายเรื่อง *The Council of Animals* (2021) ของ Nick McDonell ซึ่งเป็นนวนิยายที่มีตัวละครสัตว์เป็นผู้ดำเนินเรื่องจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย จากการศึกษาพบว่า กลวิธีที่สามารถนำมาแก้ปัญหการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติได้ดี คือ การเลือกใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาปลายทาง (equivalent) ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า เป็นวิธีที่ได้รับความนิยมมากที่สุด นอกจากนี้ นักแปลอาจเลือกใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาปลายทางร่วมกับกลวิธีทางเสียง เช่น ทำให้เสียงสูงโดยเติมวรรณยุกต์ หรือเพิ่มตัวสะกดให้ดูเสียงยาวขึ้น ใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาปลายทางร่วมกับกลวิธีทางเสียงและการทับศัพท์ ใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติที่สร้างใหม่จากกลวิธีทางเสียง ตลอดจนใช้คำยืมหรือทับศัพท์ ส่วนการละไม่แปลนั้นเป็นกลวิธีที่ไม่เหมาะสม เนื่องจากจะทำให้ความหมายเชิงอารมณ์ความรู้สึกขาดหายไป

คำสำคัญ : คำเลียนเสียงธรรมชาติ การแปล กลวิธีการแปล อังกฤษ-ไทย คำที่เทียบเคียงได้ในภาษาปลายทาง

บทนำ

คำเลียนเสียงธรรมชาติ หมายถึง คำที่มีเสียงอ่านเลียนแบบเสียงธรรมชาติ ซึ่งอาจเป็นเสียงของสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตก็ได้ (Fromkin et al., 2010, p. 587) รูปภาพของคำเลียนเสียงธรรมชาติ มักมีความสัมพันธ์กับความหมายในแง่ของเสียงอ่าน กระตุ้นให้เกิดมโนภาพ (Sugahara, 2011, p. 1) ทำให้นึกถึงความหมายของคำหรือกระตุ้นอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับความหมายนั้น (Sasamoto, 2019, p. 3) เช่น คำว่า โส่ง ทำให้จินตนาการถึงภาพเคลื่อนไหวของหมาที่กำลังเห่ากระซอก การศึกษาคำเลียนเสียงธรรมชาติมีความสำคัญสำหรับสื่อที่ต้องใช้คำบรรยายที่มีคุณสมบัติทางเสียงเพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ (Sugahara, 2011, p. 1) เช่น ในวรรณกรรมที่สัตว์พูดได้ จำเป็นต้องมีกลวิธีสร้างลักษณะตัวละครที่ส่งอารมณ์ความรู้สึกเชื่อมต่อกับผู้อ่าน (Bailey, 2015, p. 18) เสียงที่อ่านจากคำเลียนเสียงธรรมชาติช่วยให้เนื้อเรื่องมีความสมจริง เพราะในความเป็นจริงสัตว์ไม่มีความสามารถทางภาษาที่สามารถสื่อสารบรรยายออกมาได้เหมือนมนุษย์ คำเลียนเสียงชาติจึงแสดงให้เห็นถึงความสามารถทางภาษา การแสดงกิริยา และอารมณ์ของตัวละครสัตว์ที่อยู่ตามธรรมชาติจริง ๆ เช่น การใช้คำว่า buzz แทนคำบรรยายว่า ผีเสื้อเสียงร้อง ทำให้ผู้อ่านทราบว่าผีเสื้อมีเสียงร้องอย่างไร และเกิดมโนภาพถึงลักษณะตัวของผีเสื้อได้จริง ๆ การศึกษาเรื่องการใช้

คำเลียนเสียงธรรมชาติจึงมีส่วนช่วยเติมเต็มในด้านลีลาภาษาที่กระตุ้นมโนภาพ และหน้าที่เชิงสุนทรียภาพให้กับเนื้อความ (Casas-Tost, 2014, p. 41) ทำให้ผู้อ่านมีอรรถรสการอ่านในด้านเสียงที่คล้ายจริงตามธรรมชาติ

ในแต่ละภาษาและวัฒนธรรมมีการรับรู้ของเสียงประเภทต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน และมีรูปแบบคำเลียนเสียงธรรมชาติที่ต่างกันออกไป เช่น เสียงขันของไก่ตัวผู้ในภาษาไทยคือ *เอ้กอีเอ้กเอ้ก* ในภาษาอังกฤษ คือ *cock-a-doodle-doo* ส่วนในภาษาฝรั่งเศส คือ *cocorico* และในภาษาเยอรมันคือ *kikeriki* การแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติให้เข้ากับวัฒนธรรมปลายทางจึงเป็นเรื่องที่ท้าทาย และในบางกรณีอาจหาคำเทียบเคียงได้ยาก นอกจากนี้ การศึกษาเรื่องคำเลียนเสียงธรรมชาติมักจัดอยู่ในแนวชายขอบ นักแปลจึงประสบปัญหาขาดแหล่งอ้างอิงที่หลากหลาย (Casas-Tost, 2014, p. 41) นักภาษาศาสตร์บางท่าน เช่น สตีเวน พิงเกอร์ (Pinker, 1994, p. 152) ถึงกับกล่าวว่า คำเลียนเสียงธรรมชาติไม่มีความสำคัญพอที่จะนำมาศึกษาวิเคราะห์ นอกจากนี้ องค์กรที่ดี มีงานวิจัยจำนวนหนึ่งที่ค้นคว้าเกี่ยวกับคำเลียนเสียงธรรมชาติในคู่ภาษาต่าง ๆ เช่น ภาษาอังกฤษ-ภาษาเปอร์เซีย ภาษาสเปน-ภาษาอังกฤษ ภาษาอาหรับ-ภาษาอังกฤษ และภาษาญี่ปุ่น-ภาษาไทย จากการศึกษาพบว่า กลวิธีในการแก้ปัญหาการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาตินั้นมีหลายวิธีแตกต่างกันไปตามคู่ภาษา อาทิ ในคู่ภาษาเปอร์เซีย-อังกฤษ

ซึ่งศึกษาวิจัยรูปภาษาจากคลังข้อมูลภาษา พบว่ามีกลวิธีการแปลหลายกลวิธี เช่น ใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ ใช้คำประเภทอื่นที่ไม่ใช่คำเลียนเสียงธรรมชาติ ใช้วิธีถอดความ เลือกใช้สรรพนามแทน ละไม่แปล หรือใช้คำยืมโดยเพิ่มเติมคำอธิบายและไม่มีคำอธิบาย เป็นต้น (Azari & Sharififar, 2017, p. 5) ขณะที่ในคู่ภาษาญี่ปุ่น-ภาษาอังกฤษและคู่ภาษาญี่ปุ่น-ภาษาสเปน พบว่ามีการเลือกใช้สำนวน (idioms) เพื่อแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติ (Inose, 2008) ซึ่งเป็นกลวิธีที่ไม่พบในคู่ภาษาอื่น ๆ

ตัวบทประเภทนวนิยายเป็นตัวบทที่มักปรากฏคำเลียนเสียงธรรมชาติสอดแทรกอยู่ในเนื้อหา นวนิยายเรื่องหนึ่งที่ผู้วิจัยพบว่ามีการใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติและเป็นปัญหาในการแปล คือเรื่อง *The Council of Animals* ของ Nick McDonell อันเป็นตัวบทที่ยังไม่พบว่ามีนักวิชาการของไทยนำมาเป็นกรณีศึกษาในประเด็นดังกล่าว ตัวบทเรื่องนี้ตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2021 โดยสำนักพิมพ์ Henry Holt and Co. เป็นนวนิยายแนวดิสโทเปีย (Dystopian Fiction) ที่บอกเล่าด้วยการสมมุติเหตุการณ์หายนะที่เกิดขึ้นกับโลก ในนวนิยายนำเสนอความเป็นอยู่ซึ่งมีสัตว์ที่ไม่ใช่มนุษย์สถาปนาตนขึ้นเป็นใหญ่ในมนุษยสมัย (Anthropocene) อันเป็นยุคสมัยที่กิจกรรมของมนุษย์ส่งผลกระทบต่อสภาพอากาศและระบบนิเวศน์ ทำให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม การบรรยายในเรื่องใช้ตัวละครสัตว์ที่นำเสนอผ่านมุมมองมนุษย์ (Anthropomorphism)

ซึ่งมักพบในนวนิยายแนวนวนตาซีที่ใช้ตัวละครสัตว์ (Animal Fantasy) เป็นผู้ดำเนินเรื่อง เนื้อหากล่าวถึงเหตุการณ์ในอนาคต หลังจากเกิดภัยพิบัติบางอย่างที่ตัวละครในนวนิยายเรียกว่า The Calamity ซึ่งเป็นภัยพิบัติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ทำให้มนุษย์เกือบทั้งโลกหายไปและสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ บางชนิดกลายเป็นสัตว์หลังจากเหตุการณ์นั้น สัตว์ต่าง ๆ ได้ขึ้นมาเป็นใหญ่แทนมนุษย์ ต่อมาไม่นานสัตว์บางตัวพบว่ามนุษย์กลุ่มสุดท้ายที่มีชีวิตรอดบนโลก รวมตัวกันอยู่ สัตว์ทั้งหลายจึงรวมตัวกันจัดตั้งสภาสัตว์ขึ้นเพื่อลงคะแนนตัดสินชะตาชีวิตของมนุษย์ ว่าควรปล่อยให้มีชีวิตอยู่ต่อไป หรือฆ่าให้สูญพันธุ์ สัตว์ที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการลงคะแนนตัดสิน มีทั้งหมด 7 ตัว ได้แก่ ลิงบาบูน หมี แมว สุนัข ม้า อีเกา และโกด้า (สัตว์ในตำนาน) ถึงแม้สัตว์ทั้งเจ็ดตัวจะถือว่าตนเองเป็นตัวแทนของสัตว์ทั้งปวง แต่แมลงและหนูที่ถูกจัดว่าเป็นสัตว์อันดับชั้นต่ำกว่าสัตว์ประเภทอื่น ก็แอบขึ้นำการตัดสินใจของสัตว์อื่นอย่างลับ ๆ ทำยที่สุด ผลการลงคะแนนออกมาว่าให้ฆ่ามนุษย์ที่เหลือทั้งหมด ทว่าแมว สุนัข และหมีกลับไม่ยอมจำนนต่อเสียงข้างมาก จึงหาทางไปเตือนมนุษย์ และพบว่ามิดี้ผู้ชายคนหนึ่งสามารถพูดภาษา grak ซึ่งเป็นภาษาที่สัตว์ใช้คุยกันได้ สัตว์ทั้งสามจึงพาเด็กชายไปเจรจาเสนอข้อแลกเปลี่ยนกับสัตว์ชนิดอื่น ทำให้สัตว์เหล่านั้นยอมปล่อยให้มนุษย์มีชีวิตอยู่รอดต่อไป แต่ต้องอาศัยอยู่ในกรงที่เป็นเหมือนสวนสัตว์มนุษย์ให้สรรพสัตว์แหวะเวียนมาดูแล

จากเนื้อหาและมุมมองการเล่าเรื่องพบว่าส่วนใหญ่เล่าใน มุมมองของสัตว์ ผู้เขียนใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติเป็นจำนวนมาก นอกจากคำที่มีการบัญญัติไว้แล้ว เช่น caw, splash, whoosh ยังพบ คำที่ผู้เขียนสร้างขึ้นใหม่ให้เข้ากับสถานการณ์ในท้องเรื่อง เช่น BANGCRRACKWHOOSH (เสียงตุ้ทำน้ำเย็นตกจากที่สูงแตก น้ำไหล เจ็บนอง) SCREEAFWOOSH (เสียงล้อรถเสียดสีกับรางรถไฟและรถ พุ่งผ่านลม) HunhnnnnhnAARR (เสียงในคอถึงก่ายักษ์ที่ออกแรงดัน หินก้อนใหญ่ให้พ้นทาง) เป็นต้น ผู้แปลจึงต้องศึกษาเปรียบเทียบ กลวิธีการแปลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางการแปลที่ เหมาะสม และถ่ายทอดให้ผู้อ่านภาษาปลายทางเกิดภาพและอารมณ์ ตามเจตนารมณ์ของผู้เขียนที่ต้องการถ่ายทอดบริบทต่าง ๆ ให้ออกมา เป็นธรรมชาติและรูปธรรมและได้รับบรรณรสคล้ายคลึงกับผู้อ่าน ภาษาต้นทาง

วัตถุประสงค์ของการค้นคว้าวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประยุกต์ใช้กลวิธีการแปลคำ เลียนเสียงธรรมชาติจากคู่ภาษาต่าง ๆ และนำเสนอแนวทางการแปล คำเลียนเสียงธรรมชาติในตัวบทประเภทยานิยายที่มีตัวละครสัตว์จาก ภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ผู้วิจัยนำแนวคิดเรื่องการแปลตามหลัก “Scenes-and-Frames Semantics” ของชาร์ลส์ ฟิลล์มอร์ (Charles J. Fillmore) คำเลียนเสียงธรรมชาติ แนวทางการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติในคู่ภาษาต่าง ๆ มาใช้เป็นแนวทางการวิจัย ดังนี้

1. การแปลตัวบทตามหลัก Scenes-and-Frames Semantics ของชาร์ลส์ ฟิลล์มอร์ (Charles J. Fillmore)

หลัก Scenes-and-Frames Semantics ของชาร์ลส์ ฟิลล์มอร์ (Fillmore, 1977) เป็นหลักการที่อธิบายและจัดประเภทความหมายของภาษา โดยนำภาพรวมรูปแบบภาษา การใช้ภาษา การเข้าใจภาษา การเรียนรู้ภาษา และการเปลี่ยนแปลงของภาษา ตลอดจนทฤษฎีโปรโตไทป์ (prototype semantics) มาร่วมวิเคราะห์เพื่อจัดประเภทความหมาย ทฤษฎีโปรโตไทป์เกี่ยวข้องกับความหมายและประสบการณ์ที่ผู้คนรับรู้แตกต่างกันตามแต่ละบุคคล ประสบการณ์นี้รวมถึงทั้งการพูดและการอ่าน ซึ่งเป็นตัวช่วยในการเข้ารหัสและถอดรหัสภาษาเพื่อตีความและทำความเข้าใจเกิดเป็นภาพในจินตนาการขึ้น (Snell-Hornby, 2011, pp. 3-4) ฟิลล์มอร์กำหนดคำว่า ต้นแบบ (prototype) หมายถึงประสบการณ์เฉพาะบุคคล อาจกล่าวได้ว่าความรู้ต้นแบบของแต่ละคนได้มาจากประสบการณ์เฉพาะตัวหรือภูมิหลังส่วนบุคคล

การสื่อสารตามหลักการของ Scenes-and-Frames Semantics อาศัยประสบการณ์หรือสิ่งที่เกิดขึ้นในจินตภาพ (scene) และรูปภาษาหรือคำศัพท์ที่ใช้อธิบายภาพ (frame) การตีความภาพ (scene) และรูปภาษา (frame) จะกระตุ้นให้เกิดเป็นภาพต่อภาพ รูปภาษาต่อรูปภาษา ภาพต่อรูปภาษา หรือรูปภาษาต่อภาพ การกระตุ้นนี้ทำให้เกิดการทำงานของภาษาอย่างต่อเนื่อง โดยอาจเป็นภาพหนึ่งไปกระตุ้นให้เกิดภาพใหม่ หรือรูปภาษาหนึ่งไปกระตุ้นให้เกิดรูปภาษาใหม่ หรือภาพทำให้เกิดรูปภาษาหรือจินตภาพ หรือรูปภาษาทำให้เกิดภาพหรือ จินตภาพอื่น ๆ เนื่องจากเมื่อได้อ่านรูปภาษาจากตัวบทผู้อ่านก็จะเกิดภาพขึ้นในจินตนาการ และเมื่อนำแต่ละภาพที่ได้ตั้งแต่นั้นจนจบมาร้อยเรียงรวมกัน ก็จะเกิดภาพรวมซึ่งทำให้ผู้อ่านตีความและเข้าใจความหมายของ ตัวบทนั้น ๆ ได้ (Zanetic, 2015, pp. 7-8) การตีความตัวบทของแต่ละบุคคลจึงแตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละคนมีประสบการณ์ชีวิตหรือภูมิหลังที่นำมาประกอบการตีความแตกต่างกันไป หลักการนี้มีผู้นำมาศึกษาและปรับใช้ในการแปลในรูปแบบสร้างสรรค์ เช่น วันเนอเร็มและสเนลล์-ฮอร์นบี้ (Vannerem & Snell-Hornby, 1986 อ้างใน วรรณา แสงอร่ามเรือง, 2563, น. 55-56) นำมาปรับใช้โดยเน้นที่กระบวนการทำความเข้าใจสถานการณ์หนึ่ง ๆ ในด้านภูมิหลังทางวัฒนธรรมเชิงสังคมและประสบการณ์ของตนเอง โดยถือว่าการแปลคือการที่นักแปลเป็นคนอ่านตัวบทเป็นผู้แต่งภาษาปลายทางและเป็นนักอ่านภาษาปลายทาง ส่วนภาษาต้นทางมาจาก

ประสบการณ์และรูปภาพที่เกิดต่อเนื่องกัน รูปภาพจะทำให้ นักแปลนึกถึงภาษาปลายทางได้ ในทางทฤษฎีถือว่าภาพของนักแปลนั้นใกล้เคียงกับของนักเขียน แต่เนื่องจากประสบการณ์ของนักแปลไม่เหมือนกับนักเขียนทั้งหมด บางครั้งนักแปลจึงไม่อาจถ่ายทอดภาพที่เหมือนกันกับภาพในใจของนักเขียนได้อย่างสมบูรณ์และอาจทำให้เกิดการแปลผิดได้ ดังนั้นนักแปลควรมีความรู้ทั้งด้านวัฒนธรรมและภาษาเพื่อลดความผิดพลาดให้ได้มากที่สุด

ขั้นตอนหลังจากการตีความจนได้ภาพ (scene) ที่ถูกต้องแล้วคือการเฟ้นหารูปภาพ (frame) ที่เหมาะสมกับความหมายและวัฒนธรรมปลายทาง (Snell-Hornby, 2011, pp. 4-5) ผู้แปลต้องพิจารณาประสบการณ์หรือภูมิหลังของผู้เขียน แล้วจึงพิจารณาประสบการณ์และภูมิหลังทั้งของตัวเองและของผู้อ่านภาษาปลายทาง เพื่อหารูปภาพที่เหมาะสมกับภาพที่ต้องการถ่ายทอด เนื่องจากผู้อ่านในภาษาปลายทางจะจินตนาการภาพเหตุการณ์ได้สอดคล้องกับที่บรรยายในตัวบทต้นฉบับหรือไม่ขึ้นอยู่กับรูปภาพที่ผู้แปลถ่ายทอด หากนักอ่านกับนักแปลมี ภูมิหลังที่คล้ายคลึงกัน ผู้แปลจะสามารถอ่านต้นฉบับและจินตนาการถึงภาพของฉากนั้นได้ใกล้เคียงกับที่นักแปลต้องการสื่อจริง ๆ ดังนั้น นักเขียนจึงต้องมีความสามารถทางภาษาในการถ่ายทอดประสบการณ์เพื่อให้ ผู้แปลซึ่งเป็นผู้รับสารจากภาษาต้นทางตีความประสบการณ์นั้นผ่านรูปภาพได้ถูกต้อง ขณะเดียวกัน ผู้แปลก็ต้องมีความสามารถในภาษาปลายทางพอที่จะ

ถ่ายทอดประสบการณ์ที่ได้จากการอ่านต้นฉบับออกมาเป็นรูปภาษาที่เหมาะสมในภาษาปลายทางเช่นกัน จึงอาจกล่าวได้ว่าความถูกต้องของบทแปลมาจากการตีความที่ถูกต้องในภาษาต้นทางที่ต้องคำนึงถึงภูมิหลังและความสามารถทางภาษาของนักเขียนเป็นหลัก และนักแปลต้องมีความรอบรู้และความสามารถ ทั้งภาษาต้นทางและปลายทาง เพื่อให้ได้บทแปลที่สร้างสรรค์ (วรรณา แสงอร่ามเรือง, 2563, น. 57-58)

2. คำเลียนเสียงธรรมชาติและแนวทางการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติจากคู่ภาษาต่าง ๆ

คำเลียนเสียงธรรมชาติ เป็นคำที่มีหน้าที่ใช้สื่อสารแสดงอาการเลียนแบบ พบได้ในทุกภาษา (Azari & Sharififar, 2017, p.1) ในแต่ละภาษาคำเลียนเสียงธรรมชาติอาจมีลักษณะแตกต่างกันและมีจำนวนคำไม่เท่ากัน แต่ก็อาจมีบางลักษณะที่คล้ายคลึงกันได้เนื่องจากมนุษย์มีกลไกการได้ยินเสียงที่คล้ายคลึงกัน เช่น เสียงขันของไก่ตัวผู้ในภาษาไทย (*เอ๋กอี้อี้เอ๋กเอ๋ก*) และภาษาอังกฤษ (*cock-a-doodle-doo*) มีจำนวนพยางค์และจังหวะการออกเสียงใกล้เคียงกัน คำเลียนเสียงธรรมชาติสามารถแบ่งได้เป็นหลายประเภท ขึ้นอยู่กับแนวทางการศึกษาหรือเกณฑ์ที่ใช้จัดประเภท เช่น หากแบ่งตามแหล่งกำเนิดเสียง อาจแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ **คำเลียนเสียงสิ่งมีชีวิต** ซึ่งเป็นเสียงคนหรือเสียงสัตว์ เช่น เสียงแฉ่ว! ของแมว

และคำเลียนเสียงสิ่งไม่มีชีวิต เช่น เสียงกระดิ่งรถเข็นขายไอศกรีมดัง
กริ่ง! หากแบ่งตามหลักอรรถศาสตร์ อาจแบ่งคำเลียนเสียงธรรมชาติ
ออกได้เป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ **คำที่เป็นศัพท์ (Lexical)** คือคำที่
เป็นสัญลักษณ์แทนความหมายที่สื่อถึงและเป็นที่รู้จักในภาษานั้น ๆ
เช่น *crack, slurp, buzz* และ **ไม่เป็นศัพท์ (non-lexical)** คือ
กลุ่มของเสียงที่ไม่จัดอยู่ในโครงสร้างของภาษาใด เช่น *vroom*
vroom และ *brrrrm brrrrm* ซึ่งแทนเสียงของรถยนต์ (Simpson,
2004, p.67) หรือหากแบ่งตามระดับการบัญญัติเป็นศัพท์
(Lexicalisation) ก็สามารถแบ่งได้ 3 กลุ่ม ได้แก่ **คำที่มีความเป็น
ศัพท์สูง** คือ มีค่านิยมในพจนานุกรมชัดเจนและหลากหลายเพราะมี
การบัญญัติศัพท์มาเป็นเวลานาน เช่น คำว่า *roar* กลุ่มต่อมาคือ
คำที่มีความเป็นศัพท์ระดับกลาง ซึ่งมีค่านิยมในพจนานุกรม แต่ไม่
หลากหลายเท่ากลุ่มแรก เช่น *buzz* และสุดท้ายคือ **คำที่มีความเป็น
ศัพท์ต่ำ** ไม่ปรากฏค่านิยมในพจนานุกรม หรืออาจเป็นคำสร้างใหม่
(Flyxe, 2002, p. 56) เช่น *HunhnnnnhnAARR*

คำเลียนเสียงธรรมชาติในภาษาอังกฤษพบได้ในสถานการณ์
และเนื้อหาหลากหลายตั้งแต่บทกวีไปจนถึงการ์ตูนช่อง ส่วนใหญ่อยู่
ในรูปของคำกริยาและคำนาม (Azari & Sharififar, 2017, p. 3)
ที่เป็นคำกริยามักเป็นคำที่แสดงอาการส่งเสียงและมีความหมายเชิง
อุปมา เช่น *howl* เป็นการส่งเสียงแสดงความโกรธ (Akita, 2013,
pp. 21-24) ซึ่งเมื่อนำมาจัดหมวดคำตามหลักไวยากรณ์

(grammatical classes) แล้วสามารถแบ่งคำเลียนเสียงธรรมชาติได้เป็น 3 หมวด ได้แก่ คำกริยาที่เติม -ing (gerundives) คำอุทาน (interjections) และคำกริยาวิเศษณ์ที่บ่งบอกการกระทำ (manner adverbs) (Tamori and Schourup 1999, pp. 99-104 อ้างใน Sugahara, 2011, p. 15) สำหรับในภาษาไทย คำเลียนเสียงธรรมชาติในภาษาไทยเป็นคำวิเศษณ์ (ณัฐริรา ทับทิม, 2556, น. 44) มีทั้งคำที่ได้รับการบัญญัติในพจนานุกรมแล้ว ซึ่งมีการสะกดคำที่ถูกต้องและคำสร้างใหม่ ในเอกสารทั่วไปมักพบคำที่บัญญัติแล้วโดยพิจารณาจากเกณฑ์อักษรวิธีไทยและการใช้สัญลักษณ์! และ !? ส่วนในเอกสารที่ไม่เป็นทางการมักพบคำเลียนเสียงธรรมชาติที่สะกดไม่ตรงตามอักษรวิธีและมีการใช้สัญลักษณ์เพิ่มเติมค่อนข้างมากเพื่อดึงความสนใจของผู้อ่านและเพื่อให้แสดงอารมณ์ได้มากที่สุดในพื้นที่หน้ากระดาษที่จำกัด

การแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติซึ่งมีรูปภาพแตกต่างจากคำทั่วไปและมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมนั้นเป็นเรื่องที่ท้าทายเนื่องจากมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ เช่น ระดับภาษา รูปแบบการเขียน การออกเสียงคำ วาจาสีลา ประเภทของตัวบท ตลอดจนขนบการแปลและวัฒนธรรม บางครั้งจึงหาคำเทียบเคียงในภาษาปลายทางได้ยาก และถึงแม้ว่าความหมายของคำเลียนเสียงธรรมชาติจะมีความสากล กล่าวคือ สื่อให้ผู้อ่านรับรู้ว่าเป็นเสียงดังที่เกิดจากการกระทำหนึ่ง ๆ หรือเกิดจากสิ่งมีชีวิตหนึ่ง ๆ ทว่าในแต่ละภาษา

และวัฒนธรรมมีการรับรู้เสียงที่แตกต่างกันไป ดังนั้นการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติต้องอาศัยศึกษาจากเอกสารทางการและไม่เป็นทางการ นอกจากนี้บางครั้งคำเลียนเสียงธรรมชาติอาจมีการสะกดคำไม่ถูกต้องตามอักขรวิธี (สรบุศย์ รุ่งโรจน์-สุวรรณ, 2550, น. 16) ผู้แปลจึงต้องพิจารณาจากบริบทสถานการณ์การสื่อสารว่าคำดังกล่าวสื่อถึงเสียงใด และไม่อาจแปลโดยอ้างอิงพจนานุกรมได้ทุกครั้ง เนื่องจากคำเลียนเสียงธรรมชาติแตกต่างจากคำทั่วไปตรงที่แฝงความหมายในเชิงบ่งบอกอารมณ์ไว้ด้วย การแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติ จึงต้องเข้าใจกลวิธีการแปลที่หลากหลายเพื่อถ่ายทอดความหมายให้ตรงตามบริบท (ณัฐจิรา ทับทิม 2556, น. 44)

จากการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยยังไม่พบว่ามิงงานวิชาการที่ศึกษาประเด็นกลวิธีการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติในนวนิยายเรื่อง *The Council of Animals* แต่มีงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องคำเลียนเสียงธรรมชาติในคู่ภาษาต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในงานของผู้วิจัย จากการรวบรวมงานเหล่านี้พบว่านักแปลมีแนวทางการแปลทั้งเหมือนและแตกต่างกันไปตามแต่ละภาษาและความเหมาะสมในแต่ละบริบท โดยคำนึงถึงโครงสร้างของภาษาต้นทางและคำเทียบเคียงในภาษาปลายทาง (Azari & Sharififar, 2017, p. 5) เช่น อาจแปลด้วยคำเลียนเสียงธรรมชาติ (Inose, 2008, Flyxe, 2002 และ Azari & Sharififar, 2017) แปลด้วยการเปลี่ยนชนิดของคำ (word class) (Inose, 2008) ละไม่แปล (Flyxe, 2002, Inose

2008, และ Casas-Tost, 2014) ใช้คำยืม (loan word) (Azari & Sharififar, 2017) ถอดความ (paraphrase) (Flyxe, 2002 และ Inose, 2008) แปลแบบตรงตัว (literal translation) เปลี่ยนรูปแบบ (transposition) แปลแบบเปลี่ยนมุมมอง (modulation) หรือใช้คำที่มีความหมายเทียบเคียง (equivalence) (Tiwiyanti, 2017) เป็นต้น ผู้วิจัยสรุปแนวทางการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติได้ ดังนี้

1) การแปลด้วยคำเลียนเสียงธรรมชาติ

แนวทางการถ่ายทอดคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เหมาะสมที่สุดคือ แปลด้วยคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาปลายทาง แนวทางนี้พบได้ในการแปลทุกคู่ภาษา (Azari & Sharififar, 2017, p. 6) ยกตัวอย่างเช่น คำว่า *Thump!* หมายถึง ‘the sound of something heavy hitting something’ (Cambridge Advanced Learner’s Dictionary and Thesaurus) ในภาษาไทยพบคำเลียนเสียงธรรมชาติที่มีความหมายเทียบเคียงได้ คือ คำว่า “โครม” หมายถึง เสียงคนหรือของหนัก ๆ ล้มหรือตก (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ออนไลน์) แม้กลวิธีการแปลนี้เป็นที่ได้รับการยอมรับมากที่สุด (Sharifi Moghadam & Ghazizade, 2016, p. 13 อ้างใน Azari & Sharififar, 2017, p.5) ทว่าไม่อาจนำมาใช้ได้กับคำเลียนเสียงธรรมชาติทุกคำ เนื่องจากแต่ละคู่ภาษามีข้อจำกัดที่แตกต่างกันทั้งระบบภาษาและวัฒนธรรม (Azari & Sharififar, 2017, p. 8)

2) การเปลี่ยนชนิดของคำ (Class-shifts)

มักใช้ในกรณีที่คู่ภาษานั้น ๆ มีระบบภาษาแตกต่างกันและไม่มีคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาปลายทาง หรือในกรณีที่นักแปลต้องการรักษาวัฒนธรรมของภาษาต้นทางและภาษาปลายทาง (Azari & Sharififar, 2017, pp. 6-8) ในการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาอังกฤษ พบว่ามีการแปลโดยเปลี่ยนชนิดของคำอย่างหลากหลาย เช่น แปลเป็นคำกริยาวิเศษณ์ คำคุณศัพท์ คำกริยา คำนาม คำคุณศัพท์สองคำหรือคำประสม คำกริยาวิเศษณ์ คำคุณศัพท์หรือคำกริยา (Inose, 2008, อ้างใน ญัฎฐิรา ทับทิม 2556, น. 44-45) หรือคำกริยาวลี (Toratani, 2009 อ้างใน ญัฎฐิรา ทับทิม 2556, น. 45) แต่หากคู่ภาษานั้น ๆ ใช้คำชนิดเดียวกัน ก็ไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนชนิดของคำ เช่น ในการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทย พบว่าส่วนใหญ่แปลเป็นคำวิเศษณ์ได้ เนื่องจากคำเลียนเสียงธรรมชาติในภาษาญี่ปุ่นส่วนใหญ่เป็นคำวิเศษณ์ขยายกริยา (ญัฎฐิรา ทับทิม, 2556, น. 49-51) ขณะที่ภาษาไทยที่คำเลียนเสียงธรรมชาติส่วนใหญ่ก็อยู่ในรูปคำวิเศษณ์เช่นกัน (สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ, 2550, น. 14-16) เมื่อแปลแล้วคำจึงยังคงมีหน้าที่เดียวกัน นอกจากนี้พบว่าการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาสวีเดนบางคำยังคงรูปคำวิเศษณ์ได้เช่นเดียวกัน (Flyxe, 2002, p.70) ยกตัวอย่างเช่น การแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เป็นคำกริยาให้เป็นคำนาม “ どさり ”

(clumping) แปลเป็น “with a thud” เป็นต้น (ณัฐจิรา ทับทิม 2556, น. 46)

3) การละไม่แปล (Omission)

การละไม่แปลอาจเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น วัฒนธรรมของภาษาปลายทางไม่นิยมใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติและมองว่าคำเลียนเสียงธรรมชาติมีความสำคัญน้อยกว่าคำประเภทอื่น ๆ (Pinker, 1994, p. 152) จึงไม่เหมาะที่จะถ่ายทอดในบทแปลเนื่องจากไม่เพิ่มคุณค่าใด ๆ ให้บทแปล หรืออาจมีการแปลขยายคำเลียนเสียงธรรมชาติแบบอื่นในประโยคแล้วหรือขาดคำเทียบเคียงในภาษาปลายทาง (Toratani, 2009 อ้างใน ณัฐจิรา ทับทิม 2556, น. 45) และเป็นไปได้ว่านักแปลขาดความรู้เรื่องรูปแบบและความหมายของคำเลียนเสียงธรรมชาติ เมื่อแปลแล้วต้องใช้ในการบรรยายที่ยาวกว่าต้นฉบับ ทำให้ผู้อ่านสับสนและสนใจเนื้อหาผิดจุดได้ (Azari & Sharififar, 2017, pp. 6-8) วิธีนี้มีข้อเสียคือทำให้รายละเอียดหรือความหมายบางอย่างที่คำเลียนเสียงธรรมชาติมีส่วนในการแสดงออกหรือบรรยายในบริบทของต้นฉบับหายไปจากฉบับแปล (Casas-Tost, 2014, p. 40) เนื่องจากคำเลียนเสียงชาตินั้นถือว่าเป็นองค์ประกอบทางเสียงที่สำคัญที่สุด และควรนำมาถ่ายทอดลงในบทแปลด้วย (Casas-Tost, 2014, p. 42)

4) การใช้คำยืม (loan word)

คำยืมที่นำมาแปลนั้นมีอาจมีเสียงอ่านที่ถอดมาจากต้นฉบับหรือคล้ายคลึงกันอยู่หลายส่วน ทั้งนี้สิ่งที่เปลี่ยนไปเป็นแค่การสะกดคำและสัทศาสตร์บางส่วนเท่านั้นเนื่องจากระบบภาษาของภาษาต้นทางและภาษาปลายทางไม่เหมือนกัน จึงเป็นการยืมคำจากภาษาต้นทางมาปรับใช้ในภาษาปลายทาง (Azari & Sharififar, 2017, p. 10) เช่น คำว่า Beep ในภาษาอังกฤษเมื่อนำมาแปลด้วยคำยืมในภาษาไทยตาเลียนจะใช้คำว่า bip (Pischedda, 2011, pp. 16-17) วิธีนี้พบได้ทั่วไปเมื่อต้องแปลคำด้านวัฒนธรรม (culture-specific items) (Baker, 2011) ในคู่ภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยมีการนำแนวทางการแปลนี้มาใช้โดยถ่ายเสียงคำจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทย แต่ถ้าไม่มีการปรับเสียงอ่านให้เข้ากับระบบคำในภาษาไทยก็อาจพิจารณาได้ว่าคำแปลที่ได้นั้นอยู่ในรูปแบบการแทรกแซงทางภาษา ซึ่งเป็นการที่ผู้แปลนำลักษณะการเขียนและการออกเสียงของภาษาต้นทางมาใช้ในภาษาปลายทาง (สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ, 2550, น. 52)

5) การถอดความ (paraphrase or rewording)

มักใช้ในกรณีที่ไม่มีความเทียบเคียงในภาษาปลายทาง หรือคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาปลายทางนั้นไม่เหมาะสม (Azari & Sharififar, 2017, p. 6) แนวทางนี้จึงเหมาะจะนำมาใช้เก็บรายละเอียดของคำเลียนเสียงธรรมชาติในภาษาต้นทางและถ่ายทอดความหมายให้ผู้อ่านต่างวัฒนธรรมเข้าใจถึงแม้ว่าจะไม่ได้ใช้คำเลียน

เสียงธรรมชาติเหมือนในต้นฉบับก็ตาม (Muhaidat, 2009, อ้างใน Azari & Sharififar, 2017, p. 4) นอกจากนี้ คำเลียนเสียงธรรมชาติ บางคำอาจมีความหมายเป็นนามธรรม ยากต่อการแปลแบบตรงตัว ผู้แปลจึงแปลโดยถอดความ ยกตัวอย่างการแปลจากภาษาญี่ปุ่นเป็น ภาษาสวีเดน (Flyxe, 2002, p. 70) ดังนี้

ต้นฉบับภาษาญี่ปุ่น : Myō ni waku-waku shita kimochi
(I began to feel strangely shaky, close to tears)

ฉบับแปลภาษาสวีเดน : En sorts underlig spänd
förväntan (A kind of strange tense anticipation)”
(Flyxe, 2002, p.66)

แนวทางนี้มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีคือการถอดความช่วย อธิบายความหมายในประโยค (propositional meaning) ของคำ เลียนเสียงธรรมชาติได้ ส่วนข้อเสียคือไม่สามารถแสดงความหมายเชิง อารมณ์ความรู้สึก (expressive meaning) อีกทั้งยังทำให้คำแปล แตกต่างจากต้นฉบับโดยสิ้นเชิง เนื่องจากการแปลด้วยคำอธิบาย ยาวเหยียดในภาษาปลายทางแทนที่จะถ่ายทอดด้วยคำคำเดียวดังที่ ปรากฏในต้นฉบับ ทำให้บทแปลยาวผิดจากต้นฉบับ ไม่กระชับ (Baker, 2011, p. 41) อีกทั้งยังเสี่ยงต่อการแปลเกินโดยไม่จำเป็น ทำให้ธรรมชาติของคำหายไปภาษาปลายทาง (Inose, 2008, p. 41 อ้างใน Azari & Sharififar, 2017, p. 6-8)

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีกลวิธีอื่น ๆ เช่น การทับศัพท์ (transliteration) การอธิบายความ (explication) (Muhaidat, 2009 อ้างใน Azari & Sharififar, 2017, p. 4) การแปลตรงตัว (literal translation) การเปลี่ยนรูปแบบ (transposition) (Tiwiyanti, 2016, p. 39) การแปลแบบใส่ -ing หรือเปลี่ยนลำดับประโยคสำหรับการแปลเป็นภาษาอังกฤษเพื่อให้คำเลียนเสียงธรรมชาติในประโยคเด่นชัดขึ้น (Kakehi, 1993a, p. 135 อ้างใน Flyxe, 2002, p. 71) และการปรับคำ (reformulation) เช่น สร้างคำใหม่ ใช้คำยืม (loan word) ใช้คำประเภทอื่นแทน (substitution) เพื่อรักษาการแสดงออกในต้นฉบับเดิมไว้ให้ได้มากที่สุด (Casas-Tost, 2014, p. 41) เป็นต้น

การอภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งประเภทคำเลียนเสียงธรรมชาติที่พบในนวนิยายเรื่อง *The Council of Animals* ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ศัพท์บัญญัติจำนวน 3 คำ และคำสร้างใหม่ จำนวน 16 คำ ตามตารางด้านล่าง

ศัพท์บัญญัติ	คำสร้างใหม่
1. caw	1. Aaaoooooooo
2. splash	2. ACHOO
3. whoosh	3. BANGCRRACKWHOOSH
	4. Buzzzzzzzz...

ศัพท์บัญญัติ	คำสร้างใหม่
	5. Caaw 6. Du dum du dum du dum 7. Hunhnn 8. HunhnnnnhnAARR 9. KABANG 10. MEYAAHAOW 11. SCHRUMPF 12. SCREEAFWOOSH 13. Shh 14. Shhh 15. SHRUUSSH 16. WHMUPF

โดยคำในตารางนี้ได้รวมคำแสดงอาการส่งเสียงที่เกี่ยวข้อง (onomatopoeic verbs) เช่น mutter, clatter, squeak จากการประยุกต์ใช้กลวิธีการแปลที่ได้ศึกษามาข้างต้น พบว่ากลวิธีที่สามารถนำมาแก้ปัญหาการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติได้ คือ การเลือกใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทย (equivalent) ซึ่งเป็นกลวิธีที่ดีที่สุดและนิยมมากที่สุดในหลายคู่ภาษา เนื่องจากการรักษารูปทรงประกอบทางเสียงที่มีความสำคัญต่อการถ่ายทอดเนื้อหาให้ได้ภาพตรงตามต้นฉบับ (Casas-Tost, 2014, p. 42) การใช้คำเลียน

เสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทยร่วมกับกลวิธีทางเสียง การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทยร่วมกับกลวิธีทางเสียงและการทับศัพท์ และการใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติที่สร้างใหม่จากกลวิธีทางเสียง ส่วนการละไม่แปลเป็นกลวิธีที่ไม่ได้นำมาใช้ เนื่องจากเป็นการผละจากต้นฉบับทำให้ความหมายของคำเลียนเสียงธรรมชาติที่มีส่วนสำคัญในการตีความบริบทของต้นฉบับหายไปจากฉบับแปล (Casas-Tost, 2014, p. 40) ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้อ่านภาษาปลายทางเข้าใจบริบทผิดไปจากที่ผู้เขียนตั้งใจมีรายละเอียดดังนี้

1. คำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทย (equivalent)

คำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทย ในที่นี้หมายถึงคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เป็นศัพท์บัญญัติในพจนานุกรม และศัพท์ที่พบได้ในการสืบค้นจากเอกสารไม่เป็นทางการ เช่น อินเทอร์เน็ต หากในต้นฉบับปรากฏศัพท์ที่มีการบัญญัติไว้อยู่แล้ว ก็มักหาคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงกันได้ง่าย ดังในตัวอย่างที่ (1) ผู้แปลเลือกใช้เสียงร้องของอีกาในภาษาไทย ('กา ๆ') โดยนำมาใช้แค่พยางค์เดียวให้เหมือนกับคำว่า Caw! ในต้นฉบับ

- (1) ต้นฉบับ : “The crow sang out his song, then pronounced: “**Caw!** The question is set, with

the blessing of the Bird Gods, by previous animal council! The Animal Kingdoms listen and agree, in the light of The Egg! **Caw...**" (หน้า 8)

บทแปล : อีการ้องเพลงประจำตัว ก่อนจะประกาศว่า "กา! ด้วยพรจากทวยเทพพระเจ้านกสภาแห่งสรรพสัตว์ รุ่นก่อนได้กำหนดคำถามไว้แล้ว! อาณาจักรสัตว์ทั้งหลาย รับฟัง และตกลงโดยเหตุแห่งฟองไข่พระเจ้านก! กา..."

ในกรณีของคำสร้างใหม่ (เช่น BANGCRACKWHOOSH!) หากประกอบขึ้นด้วยศัพท์ที่มีการบัญญัติไว้แล้ว (คือ bang, crack และ whoosh) ก็อาจแปลด้วยคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงกับภาษาไทยได้เช่นกัน ดังในตัวอย่างที่ (2)

- (2) **ต้นฉบับ** : "The roaches, like a black undulating carpet, carried the water cooler up to the ceiling and then dropped it down: **BANGCRACKWHOOSH!**" (หน้า 8)

บทแปล : แมลงสาบจำนวนมากดูเหมือนพรมดำ กระเพื่อมเป็นคลื่นกำลังแบกเครื่องทำน้ำเย็นขึ้นสูงจรด เพดานและจากนั้นก็ปล่อยลงมาเสียงดัง **ปังเปรียะซู!**

ในบริบทนี้แมลงสาบจำนวนมากช่วยกันแบกเครื่องทำน้ำเย็นขึ้นสูงจนถึงเพดานแล้วจึงตั้งใจปล่อยให้ตกกระแทกพื้นเพื่อชูลึงบาบูน จึงเกิดเสียงเครื่องทำน้ำเย็นกระทบพื้น (BANG) เสียงเครื่องแตก

(CRRACK) และเสียงน้ำทะเลล็กออกมา (WHOOSH) Merriam-Webster Online Dictionary ให้ความหมายว่า bang หมายถึง ‘to produce a sharp often metallic explosive or percussive noise or series of such noises’ คำว่า crack หมายถึง ‘to break with a sudden sharp sound’ และคำว่า whoosh หมายถึง ‘the sound created by such a rush’ ผู้แปลเลือกใช้การแปลด้วยคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงกับภาษาไทยทั้งสามเสียงตามลำดับได้แก่ ‘ปัง’ ซึ่งความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ (ออนไลน์) หมายถึง เสียงดังเช่นนั้น ต่อมาคือคำว่า ‘เปรี้ยะ’ หมายถึง เสียงที่เกิดจากสิ่งของที่แตกหรือขาดเป็นต้นซึ่งมีเสียงดังเช่นนั้นอย่างแก้วแตก และ ‘ชู’ หมายถึง เสียงดังอย่างเสียงฝนตกมาก ๆ แต่ตกไม่นาน ทั้งนี้เลือกใช้คำที่มีวรรณยุกต์ตรี ซึ่งเป็นวรรณยุกต์เสียงสูง เพื่อสื่อความหมายของสิ่งของตกแตก และทำให้การออกเสียงของคำยาวขึ้น เพื่อให้เหมือนต้นฉบับที่คำว่า ‘crrack’ มี ‘r’ เพิ่มมาหนึ่งตัวทำให้พยางค์ยาวขึ้น และเลือกใช้คำว่า ‘ชู’ เนื่องจากออกเสียง อุ เหมือนต้นฉบับ จากนั้นจึงนำคำทั้งสามมาเรียงติดกันตามลำดับ เป็นการสร้างคำเลียนเสียงธรรมชาติขึ้นใหม่ให้ใกล้เคียงกับต้นฉบับ ในที่นี้จึงถือเป็นการแปลด้วยคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทย

2. คำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทยร่วมกับกลวิธีทางเสียง

ในกรณีที่ต้นฉบับปรากฏคำเลียนเสียงธรรมชาติที่มีการเพิ่มพยัญชนะหรือสระ ผู้แปลอาจแปลด้วยคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทย (equivalent) ร่วมกับกลวิธีทางเสียง คือ ผันวรรณยุกต์ของคำเลียนเสียงธรรมชาติเพื่อแสดงระดับเสียงให้สื่อความหมายได้ตรงตามบริบท เพิ่มพยัญชนะในคำเพื่อแสดงเสียงลากยาว หรือเปลี่ยนเสียงสระเพื่อให้ออกเสียงคล้ายคลึงกับต้นฉบับ ดังในตัวอย่างที่ (3) และ (4)

(3) ต้นฉบับ : She sniffed again.... *WHMUPFI!*

KABANG! SHRUUSSH! The floor around them shuddered and collapsed in on itself. (หน้า 86)

บทแปล : [หมี] จิ้งตมอีกครั้ง... *หุบ! โครม! พรีดด!*

พื้นรอบ ๆ ที่พวกมันยืนอยู่สั่นและพังทลายลงใต้ดิน

ขณะที่หมีกำลังยืนดมกลิ่นสารเคมีอยู่หน้ารู พื้นบริเวณที่หมีและหมายืนอยู่กลับถล่มลงไปในถ้ำใต้ดิน เสียงที่เกิดขึ้นในบริบทนี้คือ เสียงพื้นถล่ม (WHMUPFI) ตามด้วยเสียงดินที่พังทลายกระทบกัน (KABANG!) และเสียงหมาและหมีไถลงไปในใต้ดินอย่างรวดเร็ว (SHRUUSSH!) ทั้ง 3 คำถือเป็นคำสร้างใหม่ในภาษาต้นทาง เพราะเมื่อพิจารณาจากการสะกดคำ จะเห็นว่า whmupf แผลงมาจากคำว่า whump และ kabang แผลงมาจากคำว่า bang ซึ่ง Merriam-

Webster Online Dictionary ให้นิยามคำว่า whump ว่าหมายถึง ‘bang, thump’ และ bang หมายถึง ‘to strike with a sharp noise or thump’ ผู้แปลจึงเลือกแปลด้วยคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทย คำแรกคือคำว่า ‘ผุบ’ หมายถึง ก้อนหินหล่นจากที่สูง (สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ, 2550, ภาคผนวก ข) เป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับพื้นกลม และยังมีเสียง /พ/ ที่สอดคล้องกับเสียง /ฟ/ ในคำว่า WHMUPF! คำต่อมาคือคำว่า ‘โครม’ ซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 (ออนไลน์) ให้ความหมายว่าเป็นเสียงดังอย่างเสียงคนหรือของหนัก ๆ ล้มหรือตก จึงใกล้เคียงกับเสียงพื้นกลมกระทบอุโมงค์ใต้ดิน และยังประกอบด้วยเสียง /ค/ ซึ่งตรงกับเสียง /ก/ ในคำต้นฉบับอีกด้วย ในที่นี้ทั้งสองคำจึงเป็นการแปลด้วยคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทย ส่วนคำสุดท้ายคือคำว่า SHRUUSSH! น่าจะแผลงมาจาก whoosh ซึ่งใช้เพื่อบรรยายเสียง “something that happens very fast, with no pauses or delay” (Cambridge Advanced Learner’s Dictionary and Thesaurus) สำหรับคำนี้ ผู้แปลเลือกแปลด้วยคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงกับภาษาไทย คำว่า ‘พรีด’ หมายถึง ไถลลงจากหน้าผา (สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ, 2550, ภาคผนวก ค) ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกับ whoosh และใช้กลวิธีทางเสียงคือ ซ้ำตัวสะกด เพื่อสื่อถึงเสียงที่ยาวต่อเนื่องเหมือน

ต้นฉบับ ในที่นี้จึงเป็นการแปลด้วยคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทยร่วมกับกลวิธีทางเสียง

- (4) ต้นฉบับ : **MEYAAHAOW!** A terrible pain shot through one of the cat's back paws, and she was pulled up short. (หน้า 119)

บทแปล : **เหมี้ยววว!** ความเจ็บแสบแปลิบตรงหลังอู้งมีจนนางแมวขยับไม่ได้เลย

ในบริบทนี้แมวเดินไปเหยียบกับดักสัตว์และโดนหนิบริเวณหลังเท้า จึงร้องออกมาด้วยความตกใจและเจ็บปวด คำว่า MEYAAHAOW! เป็นการผสมระหว่างคำว่า MEAOW (หรือ meow) และ YAAH (หรือ yah) โดยใช้วิธีเติมหน่วยคำเข้ามาแทรกกลาง (infix) meow เป็นเสียงร้องของแมวในภาษาอังกฤษ ส่วนคำว่า yah ใช้แสดงอารมณ์รังเกียจหรือเหยียดหยัน ('an exclamation of derision or disgust') (Collins English Dictionary) ผู้แปลจึงเลือกถ่ายทอดด้วยคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทยคือ 'เหมี้ยว' และใช้กลวิธีทางเสียงปรับคำทำให้เสียงร้องแหลมสูงและยาวขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับอารมณ์ของแมวที่ร้องด้วยความเจ็บปวด โดยเพิ่มวรรณยุกต์จากเสียงสามัญเป็นเสียงโท เป็น 'เหมี้ยว' และซ้ำตัวสะกดอีก 2 ตัว เพื่อทำให้เสียงลากยาว ได้เป็น 'เหมี้ยววว' ทั้งนี้ฉบับแปลมิได้ใช้วิธีผสมคำขึ้นใหม่เหมือนต้นฉบับ เนื่องจากจะทำให้บทแปลฟังดูแปร่งไม่เหมาะกับระบบภาษาไทย แต่ใช้กลวิธีการ

แปลด้วยคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทยร่วมกับ
กลวิธีทางเสียง

3. คำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทยร่วมกับ กลวิธีทางเสียงและการทับศัพท์

นอกจากกลวิธีที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ผู้แปลยังอาจเลือก
เพิ่มเติมการทับศัพท์ในการแก้ปัญหการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติ
ดังในตัวอย่างที่ (5) ซึ่งกล่าวถึงกิ้งก่ายักษ์ที่ออกแรงดันหินก้อนใหญ่ให้
พ้นทาง

(5) ต้นฉบับ : “His vast claws dug into the cavern
floor, his scales scratching against the cold
stone of the boulder, his black-and-green eyes
slit in effort....“*HunhnnnnhnAARR!*” (หน้า 97)

บทแปล : กรงเล็บขนาดมหึมาที่มึนเจาะลงบนพื้นถ้ำ
เกล็ดบนตัวเสียดสีกับหินก้อนใหญ่เย็น ๆ นัยน์ตาดำผสม
เขียวหรือลงเตรียมใช้แรง... “*ฮียยยยยยฮ้าร์!*”

คำว่า *HunhnnnnhnAARR* เป็นการผสมระหว่างคำว่า *hunh*
และ *argh* โดยมีการซ้ำพยัญชนะ คำว่า *hunh* เป็นเสียงพ่นลมออก
จมูก (‘a snorting sound’) (Collins English Dictionary) ส่วนคำ
ว่า *argh* ใช้เพื่อ ‘express frustration, disappointment, anguish,
or pain’ (Merriam-Webster Online Dictionary) คำเลียนเสียง
ธรรมชาติดังกล่าวจึงใช้เพื่อสื่อถึงความพยายามอย่างยิ่งยวดของกิ้งก่า

ยักษ์ ในการถ่ายทอดคำว่า *HunhnnnnhnAARR* ผู้แปลใช้คำว่า ‘ฮึย’ ซึ่งพจนานุกรมฉบับมติชนอธิบายว่า เป็นเสียงหอบหายใจแรง ๆ ประกอบกับกลวิธีทางเสียง คือ ซ้ำตัวสะกด เพื่อให้ได้เสียงที่ใกล้เคียงกับต้นฉบับ และแปลทับศัพท์คำว่า *argh* เพื่อสื่อถึงอารมณ์หงุดหงิดและความลำบากของกิ้งก่ายักษ์ที่ไม่สามารถดันหินให้ขยับได้สักที โดยถอดเสียงจากคำว่า *AARR* เป็นคำว่า อ้าร์ ใช้การอ่านออกเสียงแบบอ้าปากและเกิดเสียงดัง เหมาะกับการนำมาใช้ในบริบทที่กิ้งก่ายักษ์ต้องใช้แรงฮึดสุดท้ายดันหินให้พ้นทาง ในที่นี้จึงถือเป็นการแปลด้วยคำเลียนเสียงธรรมชาติที่เทียบเคียงได้ในภาษาไทยร่วมกับกลวิธีทางเสียงและการทับศัพท์

4. การสร้างคำเลียนเสียงธรรมชาติขึ้นใหม่จากกลวิธีทางเสียง

กลวิธีนี้เป็นการใช้กลวิธีทางเสียงอย่างการผันวรรณยุกต์คำเลียนเสียงธรรมชาติ เกิดเป็นคำสร้างใหม่ที่ไม่ปรากฏในแหล่งอ้างอิงใด ๆ มาก่อน ยกตัวอย่างการแปลคำว่า *SCREEAFWOOSH* ในตัวอย่างที่ (6)

- (6) ต้นฉบับ : Edgar, experimenting with the controls, pushed the throttle ahead and ***SCREEAFWOOSH!*** They zoomed down the tunnel. (หน้า 157)

บทแปล : เอ็ดการ์ทดลองกดปุ่มควบคุมรถ ก่อนจะ
เหยียบคันเร่งเดินหน้า และ **กรี้ฟู้ด!** พวกเขาพุ่งปรี๊ดลง
อุโมงค์ไป

ในที่นี้ กลุ่มของแมวกำลังเดินตามทางรถไฟและเจอร์รยนต์
ราง เอ็ดการ์ซึ่งสนใจเรื่องเครื่องยนต์จึงขึ้นรถและติดเครื่องยนต์
เขาชวนสัตว์ทั้งหมดขึ้นรถไปด้วยกัน เมื่อเอ็ดการ์เหยียบคันเร่ง
รถก็เคลื่อนตัวออกอย่างรวดเร็ว เกิดเป็นเสียงเสียดสีของล้อรถกับราง
รถไฟและเสียงฟู่ผ่านลม ทั้งกลุ่มจึงเดินทางใต้อุโมงค์ได้เร็วมาก
คำว่า SCREEAFWOOSH เป็นคำสร้างใหม่ที่ไม่ปรากฏที่ใดมาก่อน
จากเนื้อเรื่องและภาพประกอบพบว่าเป็นเสียงเสียดสีของล้อรถยนต์
รางกับรางรถไฟซึ่งทำมาจากเหล็กเหมือนกัน ทำให้เกิดเสียงแสบแก้ว
หู SCREEAF จึงน่าจะมาจากคำว่า screech ซึ่งพจนานุกรม Collins
English Dictionary อธิบายว่า ‘If a vehicle screeches
somewhere [...], its tyres make an unpleasant high-pitched
noise’ ส่วนคำว่า WOOSH มาจาก whoosh หมายถึงการเคลื่อนที่
อย่างรวดเร็วเสียงดัง และเมื่อนำสองคำมารวมกันจึงเกิดเป็นเสียง
ต่อเนื่องของล้อเสียดสีและการเคลื่อนที่ฉับพลัน

ผู้แปลเลือกคำในภาษาไทยที่เป็นเสียงใกล้เคียงกับ
สถานการณ์ในต้นฉบับ จากคำว่า ‘กรีก’ ในพจนานุกรมฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔ (ออนไลน์) ให้ความหมายว่าเป็น
‘เสียงของแข็งเช่นแก้ว โลหะ กระแทกกัน’ และ ‘เอี้ยด’

ซึ่งพจนานุกรมฉบับมติชน ให้ความหมายว่าเป็น ‘เสียงดังอย่างเสียงเสียดสี’ เมื่อนำทั้ง ‘กรีก’ และ ‘เอี้ยด’ มาปรับรวมกัน และเปลี่ยนเสียงสระสระอึเป็นสระอี โดยอ้างอิงจาก เอี้ยดซึ่งใช้สระเสียงยาวและมีความหมายถึงการเสียดสี จึงได้คำว่า ‘กรี้ก’ แต่เนื่องจากคำในต้นฉบับลงท้ายด้วยเสียง /if/ จึงเลือกใช้ตัวสะกดที่ให้เสียงลวดโรฟันได้แก่ ฟ ดังนั้นจึงได้คำใหม่เป็น ‘กรี้ฟ’ ส่วนคำหลังใช้ ปู้ด ซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 (ออนไลน์) หมายถึงอาการที่น้ำหรือของเหลวเป็นต้นพุ่งออกจากช่องแคบโดยเร็วแรง โดยปริยายหมายความว่า รวดเร็วฉับไว เช่น ลื่นปู้ด โดยนำมาปรับนำควบกกล้า ร ออก เนื่องจากต้นฉบับไม่มีเสียงควบกกล้า ได้เป็นคำว่า ‘ปู้ด’ เพื่อแสดงความรวดเร็ว ในที่นี้จึงถือเป็นการแปลด้วยคำเลียนเสียงธรรมชาติที่สร้างใหม่จากกลวิธีทางเสียง

5. คำยืม

นอกจากกลวิธีที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ผู้แปลยังอาจยืมคำจากภาษาต้นทางมาปรับใช้ในภาษาปลายทาง โดยถอดเสียงอ่านให้เหมือนหรือคล้ายคลึงกับในต้นฉบับ ดังในตัวอย่างที่ (7) ซึ่งมดพยายามบอกให้หมาหยุดไวยวายเนื่องจากมีเสียงคนเดินเข้ามาในกระท่อมเหนืออุโมงค์ที่สัตว์ต่าง ๆ ซ่อนตัวอยู่

(7) ต้นฉบับ : “*Shh!*” said the ants. “Listen.”

(หน้า 129)

บทแปล : "ซู!" พวกมดพูด "ฟังสิ"

คำว่า *shh* หรือ *shush* ในภาษาอังกฤษ เป็นคำแทนเสียงที่ใช้เพื่อบอกให้เงียบ (Cambridge online Dictionary) แม้ในภาษาไทยจะมีคำว่า จู ๆ หรือ จู๊ ๆ ซึ่งใช้ในสถานการณ์เดียวกัน แต่เมื่อพิจารณาความหมายในภาษาไทยแล้วพบว่า ไม่สอดคล้องกับลักษณะการออกเสียงของคำในต้นฉบับซึ่งเป็นปล่อยลมออกจากปาก ผู้แปลจึงเลือกคำว่า ซู ซึ่งเป็นคำยืมที่ปรากฏในเอกสารที่ไม่เป็นทางการ จึงถือเป็นการแปลด้วยคำเลียนเสียงธรรมชาติแบบการใช้คำยืม (loan word)

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติ และจากการนำไปประยุกต์ใช้แปลเรื่อง *The Council of Animals* ของ Nick McDonell ผู้วิจัยพบว่า ผู้แปลต้องพิจารณาลักษณะ รูปแบบ และหน้าที่ของคำเลียนเสียงธรรมชาติ รวมทั้งบริบท สถานการณ์แวดล้อม และอาจประยุกต์ใช้แนวคิดการแปลตามหลัก Scenes-and-Frames Semantics ประกอบด้วย กลวิธีที่นิยมใช้และถือว่าเหมาะสมที่สุดคือ การถ่ายทอดโดยใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติในฉบับแปล การใช้คำที่เทียบเคียงได้ในภาษาปลายทาง (equivalent) เป็นวิธีที่พบบ่อยที่สุดในการแปลนวนิยายเรื่องนี้ สอดคล้องกับผลวิจัย

ของ Casas-Tost (2014, p. 42) และ Azari & Sharififar (2017) โดยอาจใช้ร่วมกับกลวิธีทางเสียง เพื่อแสดงให้เห็นผู้อ่านรับรู้ถึงระดับเสียงที่แสดงอารมณ์ความรู้สึกของสัตว์ชนิดนั้น ๆ เช่น การเพิ่มสระเสียงสูงในเสียงร้องของแมวเพื่อแสดงอาการปฏิกิริยาที่ตกใจเพิ่มขึ้นจากการร้องธรรมดา ทำให้ผู้อ่านจินตนาการถึงสถานการณ์วิกฤตและรู้สึกร่วมไปกับเหตุการณ์ที่ตัวละครเผชิญอยู่ได้ หรือใช้ร่วมกับการทับศัพท์ก็ได้แล้วแต่กรณี ซึ่งการใช้คำเทียบเคียงจะช่วยให้คำเลียนเสียงธรรมชาติที่แปลออกมาสื่อความหมายได้ตรงกับบริบทมากยิ่งขึ้น เนื่องจากภาษาปลายทางมีคำเลียนเสียงธรรมชาติของสัตว์และสิ่งไม่มีชีวิต บัญญัติในพจนานุกรม และที่พบได้ทั้งในเอกสารที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ดังนั้นการเลือกนำมาปรับใช้ในการแปลทำให้ผู้อ่านภาษาปลายทางคุ้นเคย สามารถเข้าใจความหมายของเสียงได้จากระบบการรับรู้เสียงและการออกเสียงของภาษาปลายทาง และตีความหมายของคำได้จากการเรียนรู้ที่สั่งสมมาในสังคมของภาษาปลายทาง ส่วนการสร้างคำเลียนเสียงธรรมชาติขึ้นใหม่จากกลวิธีทางเสียง เป็นกลวิธีแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติที่ไม่ปรากฏในการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งผู้วิจัยได้ทดลองใช้กับการแปลคำว่า SCREEAFWOOSH อย่างไรก็ดี นักแปลที่ประสงค์จะเก็บรูปคำและเสียงของต้นฉบับ อาจพิจารณาแปลโดยใช้วิธีทับศัพท์หรือเลือกใช้คำยืมที่ปรากฏในภาษาปลายทาง แต่ทั้งนี้ ไม่ควรใช้วิธีละไม่แปล เนื่องจากคำเลียนเสียงธรรมชาติมีความสำคัญและมีหน้าที่แสดงออก

เชิงอารมณ์ความรู้สึก การละไม่แปลอาจทำให้บทแปลขาดสีสันและ
อรรถรสได้

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลคำเลียนเสียง
ธรรมชาติและ การประยุกต์ใช้แนวทางต่าง ๆ ที่นำเสนอในบทความนี้
น่าจะเป็นแนวทางสำหรับนักแปลในการถ่ายทอดคำเลียนเสียง
ธรรมชาติ โดยเฉพาะในกรณีที่คำในต้นฉบับเป็นคำสร้างใหม่ซึ่งแผลง
มาจากคำที่มีการบัญญัติไว้อยู่แล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าหากมีการวิจัยต่อ
ยอดเรื่องการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติ ก็อาจศึกษาตัวบทประเภท
อื่น ๆ ที่พบคำเลียนเสียงธรรมชาติจำนวนมาก เช่น วรรณกรรมเด็ก
หรือศึกษากลวิธีการแปลคำเลียนเสียงธรรมชาติเฉพาะบางประเภท
เช่น คำนาม คำกริยา คำสร้างใหม่ เพื่อสรุปแนวทางการแปลอย่าง
เป็นระบบต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ณัฐริรา ทับทิม. (2556). การศึกษาวิธีการและประเภทการแปลคำ
เลียนเสียงธรรมชาติและคำบอกอาการ หรือสภาพจาก
ภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทย. *วารสารญี่ปุ่นศึกษาธรรมศาสตร์*,
30(1), 41-57. [https://so02.tci-
thaijo.org/index.php/japanese/article/view/13578](https://so02.tci-thaijo.org/index.php/japanese/article/view/13578)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. (ม.ป.ป.).

<https://dictionary.orst.go.th/>

พจนานุกรมฉบับมติชน. (2547). มติชน.

วรรณา แสงอร่ามเรือง. (2563). *ทฤษฎีและหลักการแปล*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สรบุศย์ รุ่งโรจน์สุวรรณ. (2550). *โครงการคำเลียนเสียงธรรมชาติในภาษาไทย : รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

Akita, K. (2013). Constraints on the semantic extension of onomatopoeia. *Public Journal of Semiotics*, 5(1), 21-37. <https://doi.org/https://doi.org/10.37693/pjos.2013.5.9646>

Azari, R., & Sharififar, M. (2017). Translating onomatopoeia: An attempt toward translation strategies. *Review of Applied Linguistics Research*, 3(3), 72-92.

Baker, M. (2011). *In Other Words: A Coursebook on Translation*. Routledge.

Cambridge Advanced Learner's Dictionary and Thesaurus (4th edition). (2013). Cambridge University Press & Assessment. from <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/>

- Casas-Tost, H. (2014). Translating onomatopoeia from Chinese into Spanish: a corpus-based analysis. *Perspectives*, 22(1), 39-55.
<https://doi.org/10.1080/0907676X.2012.712144>
- Collins English Dictionary*. (2020).
<https://www.collinsdictionary.com/english/>
- Fillmore, C. J. (1977). Scenes-and-frames semantics. In Zampolli, A. (Ed.). *Linguistic Structures Processing*. North Holland Publishing Company.
- Flyxe, M. (2002). Translation of Japanese onomatopoeia into Swedish (with focus on lexicalization). *Africa & Asia*, (2), 54-73.
- Fromkin, V. Rodman, R. & Hyams, N. (2010). *An Introduction to Language* (9th edition). Wadsworth Cengage Learning.
- Kakehi, H. (1993). Bungaku sakuhin ni mirareru onomatope hyôgen no nichi-eitaishô. In: H. Kakehi and I. Tamori (Eds.), *Onomatopia: gion, gitaigo norakuen* (pp. 127-143). Keisô Shobô.

Inose, H. (2008). Translating Japanese onomatopoeia and mimetic words. In A. Pym & A. Perekrestenko (Eds.), *Translation project 1* (pp. 97-116). Intercultural Studies Group.

https://www.intercultural.urv.cat/media/upload/document_317/arxiu/TP1/InoseOnomatopoeia.pdf

McDonnell, N. (2021). *The Council of Animals*. Henry Holt and Co.

Merriam-Webster Online Dictionary. (n.d.).

<https://www.merriam-webster.com/dictionary>

Muhaidat, F. M. (2009). *A Tale of Two cities in Arabic Translation*. [Doctoral dissertation, Binghamton University].

Pinker, S. (1994). *The Language Instinct*. W. Morrow and Co.

Pischedda, P. S. (2011). A Corpus-Based Study on the Translation of English Ideophones in Italian Picture Books: The Case of the Diary of a Wimpy Kid. *Languages*, 7(3), 224-237.

Sasamoto, R. (2019). *Onomatopoeia and Relevance*. Palgrave Macmillan Cham.

- Sharifi Moghadam, A., & Ghazizade, A. (2016). Translation of onomatopoeia in holy defense literary works. *Review of Applied Linguistics Research*, 2(2), 101-116.
- Simpson, P. (2014). *Stylistics: A Resource Book for Students* (2nd edition). Routledge.
- Snell-Hornby, M. (2011). Of catfish and blue bananas: Scenes-and-Frames semantics as a contrastive “knowledge system” for translation. In H. V. Dam, J. Engberg, J. and H. Gerzymisch-Arbogast (Eds.) *Knowledge Systems and Translation* (pp. 193-206). De Gruyter Mouton.
- Sugahara, T. (2011). *Onomatopoeia in Spoken and Written English: Corpus- and Usage-based Analysis* [Doctoral dissertation, Hokkaido University].
<https://eprints.lib.hokudai.ac.jp/dspace/bitstream/2115/45138/1/Dissertation%20by%20Takashi%20SUGA HARA.pdf>
- Tamori, I. & Schourup, L. (1999) *Onomatope: Keitai-to imi* [Onomatopoeia: Morphology and Semantics. Kurosio Publishers.

- Tiwiyanti, L. (2017). An Analysis on Onomatopoeic Words and their Translation Procedures in Harry Potter and The Prisoner of Azkaban and Its Translation Version. *Scope Journal of English Language Teaching*, 1(1), 39-48. <https://doi.org/10.30998/scope.v1i01.870>
- Toratani, K. (2009). Translating mimetics in Japanese: a cognitive approach. *New voices in Translation Studies*, 5, 63-77.
- Vannerem, M. & Snell-Hornby, M. (1986). Die Szene hinter dem Text: 'Scenes-and-Frames Semantics' in de Übersetzung. In: M. Snell-Hornby (ed.), *Übersetzungswissenschaft – eine Neuorientierung: Zur Integrierung von Theorie und Praxis* (pp. 184–205). Francke.
- Zanetic, F. (2015). Scenes-and-Frames Semantics [Seminar, University of Zadar]. https://www.academia.edu/21459510/Scenes_and_Frames_Semantics